

Riksdagens protokoll

1994/95:10

Tisdagen den 18 oktober

Kl. 14.00 – 16.42
18.00 – 22.44

Protokoll
1994/95:10

1 § Val av ledamöter i utrikesnämnden

Anf. 1 SVEN HULTERSTRÖM (s):

Fru talman! Valberedningen har berett de på dagens föredragningslista upptagna valen. I fall då val avser två eller flera personer har valberedningen enhälligt ställt sig bakom de förslag som framgår av en till kammarens ledamöter utdelad promemoria.

I egenskap av ordförande i valberedningen ber jag att till talmannen få överlämna de gemensamma listorna.

Företogs val av nio ledamöter i utrikesnämnden.

Sedan de av Sven Hulterstöm för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *ledamöter i utrikesnämnden* för riksdagens innevarande valperiod:

Sven Hulterstöm (s)
Jan Bergqvist (s)
Carl Bildt (m)
Maj-Lis Lööw (s)
Ingegerd Sahlström (s)
Lars Tobisson (m)
Lars Leijonborg (fp)
Olof Johansson (c)
Gudrun Schyman (v)

2 § Val av suppleanter i utrikesnämnden

Företogs val av nio suppleanter i utrikesnämnden.

Sedan de av Sven Hulterstöm för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter i utrikesnämnden* för riksdagens innevarande valperiod:

Iréne Vestlund (s)
Lars Hedfors (s)
Margaretha af Ugglas (m)
Kristina Svensson (s)
Lars-Erik Lövdén (s)
Arne Andersson (m)
Marianne Samuelsson (mp)
Per-Ola Eriksson (c)
Alf Svensson (kds)

3 § Val av ledamöter i riksdagens krigsdelegation

Företogs val av femtio ledamöter i riksdagens krigsdelegation.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *Riksdagens krigsdelegation* för riksdagens innevarande valperiod:

Ingvar Carlsson (s)
Jan Bergqvist (s)
Carl Bildt (m)
Lena Hjelm-Wallén (s)
Åke Gustavsson (s)
Lars Tobisson (m)
Thage G Peterson (s)
Olof Johansson (c)
Birgitta Johansson (s)
Wiggo Komstedt (m)
Bengt Westerberg (fp)
Lennart Nilsson (s)
Jan Jennehag (v)
Kurt Ove Johansson (s)
Arne Andersson (m)
Birger Schlaug (mp)
Lars Hedfors (s)
Maj-Lis Lööw (s)
Margaretha af Ugglas (m)
Alf Svensson (kds)
Anita Persson (s)
Per-Ola Eriksson (c)
Lars-Erik Lövdén (s)
Anders Björck (m)
Lars Leijonborg (fp)
Inga-Britt Johansson (s)
Berit Löfstedt (s)
Rolf Dahlberg (m)

Bo Holmberg (s)
Monica Öhman (s)
Birger Hagård (m)
Johnny Ahlqvist (s)
Agne Hansson (c)
Ragnhild Pohanka (mp)
Göran Persson (s)
Gullan Lindblad (m)
Isa Halvarsson (fp)
Britt Bohlin (s)
Ingela Thalén (s)
Sonja Rembo (m)
Ingegerd Sahlström (s)
Rose-Marie Frebran (kds)
Gudrun Schyman (v)
Maj-Inger Klingvall (s)
Karl-Gösta Svenson (m)
Sven Hulterström (s)
Karin Starrin (c)
Jan Nygren (s)
Gun Hellsvik (m)

Prot. 1994/95:10
18 oktober

4 § Val av fullmäktige i Riksbanken

Företogs val av sju fullmäktige i Riksbanken.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *fullmäktige i Riksbanken* för riksdagens innevarande valperiod:

Kjell-Olof Feldt, f.d. statsråd
Birgitta Johansson (s)
Johan Gernandt, advokat
Bengt K Å Johansson, landshövding
Kristina Persson (s)
Ingegerd Troedsson, f.d. talman
Bengt Westerberg (fp)

5 § Val av suppleanter för fullmäktige i Riksbanken

Företogs val av sju suppleanter för fullmäktige i Riksbanken.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *supple-*

anter för fullmäktige i Riksbanken för riksdagens innevarande valperiod:

Inge Carlsson (s)
Lisbeth Staaf-Igelström (s)
Stephan Tolstoy, auktoriserad revisor
Lars Hedfors (s)
Carin Lundberg (s)
Peter Egardt, f.d. statssekreterare
Agne Hansson (c)

6 § Val av Riksdagens revisorer

Företogs val av tolv Riksdagens revisorer.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *Riksdagens revisorer* för riksdagens innevarande valperiod:

Georg Andersson (s)
Bengt Silfverstrand (s)
Anders G Högmark (m)
Anita Jönsson (s)
Bengt Kronblad (s)
Margit Gennser (m)
Marianne Carlström (s)
Birgitta Hambræus (c)
Maud Björnemalm (s)
Karl-Gösta Svenson (m)
Bengt Harding Olson (fp)
Lars Bäckström (v)

7 § Val av ordförande och två vice ordförande för Riksdagens revisorer

Företogs val av ordförande och två vice ordförande för Riksdagens revisorer.

Enligt ett enhälligt förslag av valberedningen utsågs för riksdagens innevarande valperiod till

ordförande för Riksdagens revisorer
Georg Andersson (s)

förste vice ordförande för Riksdagens revisorer
Anders G Högmark (m)

8 § Val av suppleanter för Riksdagens revisorer

Företogs val av tolv suppleanter för Riksdagens revisorer.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter för Riksdagens revisorer* för riksdagens innevarande valperiod:

Sverre Palm (s)
Göran Magnusson (s)
Ingvar Eriksson (m)
Leif Marklund (s)
Sonia Karlsson (s)
Stig Grauers (m)
Jan Björkman (s)
Lennart Brunander (c)
Monica Widnemark (s)
Ulf Kristersson (m)
Siw Persson (fp)
Ronny Korsberg (mp)

9 § Val av ordförande och ersättare för ordföranden i riksdagens besvärsnämnd

Företogs val av ordförande och ersättare för ordföranden i riksdagens besvärsnämnd.

Enligt ett enhälligt förslag av valberedningen utsågs för riksdagens innevarande valperiod till

ordförande

presidenten i försäkringsöverdomstolen Leif Ekberg

ersättare för ordföranden

regeringsrådet Stig Brink

10 § Val av ledamöter i riksdagens besvärsnämnd

Företogs val av fyra ledamöter i riksdagens besvärsnämnd.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *ledamöter i riksdagens besvärsnämnd* för riksdagens innevarande valperiod:

Sten Östlund (s)
Sigrid Bolkéus (s)
Sonja Rembo (m)
Sylvia Lindgren (s)

11 § Val av suppleanter i riksdagens besvärsnämnd

Företogs val av fyra suppleanter i riksdagens besvärsnämnd.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter i riksdagens besvärsnämnd* för riksdagens innevarande valperiod:

Martin Nilsson (s)
Marie Wilén (c)
Göte Jonsson (m)
Bengt Harding Olson (fp)

12 § Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av tjugo ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation* för tiden intill dess val nästa gång äger rum:

Per Olof Håkansson (s)
Jan Bergqvist (s)
Carl Bildt (m)
Anita Johansson (s)
Berit Oscarsson (s)
Sten Svensson (m)
Nils T Svensson (s)
Olof Johansson (c)
Birthe Sörestedt (s)
Arne Andersson (m)
Elver Jonsson (fp)
Yvonne Sandberg-Fries (s)

Maggi Mikaelsson (v)
Sinikka Bohlin (s)
Inger Koch (m)
Marianne Samuelsson (mp)
Sven Hulterström (s)
Kjell Nordström (s)
Chris Heister (m)
Alf Svensson (kds)

Prot. 1994/95:10
18 oktober

13 § Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation

Företogs val av tjugo suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation* för tiden intill dess val nästa gång äger rum:

Håkan Strömberg (s)
Margareta Israelsson (s)
Henrik Landerholm (m)
Kaj Larsson (s)
Reynoldh Furustrand (s)
Göthe Knutson (m)
Bo Holmberg (s)
Marianne Andersson (c)
Marianne Carlström (s)
Göte Jonsson (m)
Anne Wibble (fp)
Eva Johansson (s)
Gudrun Schyman (v)
Björn Kaaling (s)
Christel Anderberg (m)
Barbro Johansson (mp)
Carin Lundberg (s)
Per Erik Granström (s)
Göran Lennmarker (m)
Inger Davidson (kds)

14 § Val av ledamöter i Europarådets svenska delegation

Företogs val av sex ledamöter i Europarådets svenska delegation.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas

namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *ledamöter i Europarådets svenska delegation* för riksdagens innevarande valperiod.

Jan Bergqvist (s)
Berit Andnor (s)
Anders Björck (m)
Göran Magnusson (s)
Maj Britt Theorin (s)
Birger Hagård (m)

15 § Val av suppleanter i Europarådets svenska delegation

Företogs val av sex suppleanter i Europarådets svenska delegation.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter i Europarådets svenska delegation* för riksdagens innevarande valperiod.

Sören Lekberg (s)
Ingegerd Wärnersson (s)
Knut Billing (m)
Lisbet Calner (s)
Olof Johansson (c)
Elisabeth Fleetwood (m)

16 § Val av ledamöter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa

Företogs val av åtta ledamöter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa.

Sedan de av Sven Hulterström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkänts av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *ledamöter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa* för riksdagens innevarande valperiod.

Kristina Svensson (s)
Karin Wegestål (s)
Margaretha af Ugglas (m)
Martin Nilsson (s)

17 § Val av suppleanter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa

Företogs val av åtta suppleanter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa.

Sedan de av Sven Hultström för dessa val avlämnade gemensamma listorna godkända av kammaren befanns följande personer, vilkas namn i här angiven ordning upptagits på resp. listor, valda till *suppleanter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa* för riksdagens innevarande valperiod.

Susanne Eberstein (s)
Georg Andersson (s)
Lars Tobisson (m)
Britt Bohlin (s)
Axel Andersson (s)
Knut Billing (m)
Ola Rask (s)
Andreas Carlgren (c)

18 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott

Enligt ett på begäran av Socialdemokraterna, Folkpartiet liberalerna och Vänsterpartiet av valberedningen tillstyrkt förslag beslöt kammaren att utöka antalet suppleanter från 17 enligt följande:

till 18 i konstitutionsutskottet
till 18 i finansutskottet
till 18 i skatteutskottet
till 20 i utrikesutskottet
till 18 i försvarsutskottet
till 19 i socialförsäkringsutskottet
till 18 i socialutskottet
till 19 i kulturutskottet
till 19 i utbildningsutskottet
till 19 i trafikutskottet
till 18 i jordbruksutskottet
till 18 i näringsutskottet

19 § Val av extra suppleanter i vissa utskott

Företogs val av extra suppleanter i vissa utskott.

Kammaren medgav att valen fick ske i ett sammanhang.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i konstitutionsutskottet

Lennart Brunander (c)

suppleant i finansutskottet

Ulla Hoffmann (v)

suppleant i skatteutskottet

Johan Lönnroth (v)

suppleanter i utrikesutskottet

Karl Erik Olsson (c)

Lennart Rohdin (fp)

Gudrun Schyman (v)

suppleant i försvarsutskottet

Håkan Holmberg (fp)

suppleanter i socialförsäkringsutskottet

Karl-Göran Biörsmark (fp)

Owe Hellberg (v)

suppleant i socialutskottet

Eva Zetterberg (v)

suppleanter i kulturutskottet

Andreas Carlgren (c)

Kenneth Kvist (v)

suppleanter i utbildningsutskottet

Ola Ström (fp)

Björn Samuelson (v)

suppleanter i trafikutskottet

Elving Andersson (c)

Lennart Fremling (fp)

suppleant i jordbruksutskottet

Jan Jennehag (v)

suppleant i näringsutskottet
Christer Eirefelt (fp)

Prot. 1994/95:10
18 oktober

suppleanter i arbetsmarknadsutskottet
Helena Nilsson (c)
Karl-Erik Persson (v)

20 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 11 och 12 oktober.

21 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att Claes Roxbergh (mp) anhållit om att fr.o.m. den 18 oktober bli entledigad från uppdraget som ledamot av riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

22 § Anmälan om frågor

Anmäldes att följande frågor framställdes:

den 13 oktober

1994/95:23 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om marginalskatten på arbetsinkomst

1994/95:24 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om skatteuttaget på enskilt riskkapital

1994/95:25 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om åtgärder mot ökade egenavgifter

1994/95:26 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om beskattningen av arbete

1994/95:27 av *Kerstin Warnerbring* (c) till finansministern om finansieringen av Öresundsbron

1994/95:28 av *Bo Lundgren* (m) till finansministern om åtgärder mot kommunala skattehöjningar

1994/95:29 av *Kenth Skårvik* (fp) till kommunikationsministern om Europaväg 6

1994/95:30 av *Elver Jonsson* (fp) till justitieministern om sjöfylleri

1994/95:31 av *Charlotta L Bjälkebring* (v) till kommunikationsministern om Arlandabanan

1994/95:32 av *Ulla Hoffmann* (v) till kommunikationsministern om räddningsflottars konstruktion

1994/95:33 av *Per Rosengren* (v) till kommunikationsministern om Europaväg 20 genom Skaraborg
1994/95:34 av *Lennart Beijer* (v) till statsrådet Jörgen Andersson om avregleringen av elmarknaden
1994/95:35 av *Björn Samuelson* (v) till statsrådet Mats Hellström om EU-information
1994/95:36 av *Rolf Kenneryd* (c) till finansministern om kommunsektorns ekonomiska resurser
1994/95:37 av *Lennart Beijer* (v) till näringsministern om varvsindustrins konkurrenssituation
1994/95:38 av *Bengt Hurtig* (v) till arbetsmarknadsministern om uppsägning av statligt anställda
1994/95:39 av *Charlotta L Bjälkebring* (v) till arbetsmarknadsministern om arbetslöshetsersättningen till deltidsarbetande
1994/95:40 av *Lennart Rohdin* (fp) till statsrådet Leif Blomberg om asylsökande kvinnor som misshandlats av sina män
1994/95:41 av *Margareta E Nordenvall* (m) till socialministern om privata specialistläkare
1994/95:42 av *Urban Ahlin* (s) till miljöministern om regler om miljöhänsyn i fastighetsbildningslagen
1994/95:43 av *Rose-Marie Frebran* (kds) till finansministern om EU-omröstningens påverkan på statsfinanserna
1994/95:44 av *Rose-Marie Frebran* (kds) till socialministern om karensdagen i sjukförsäkringen
1994/95:45 av *Mats Odell* (kds) till finansministern om de i regeringsförklaringen angivna budgetförstärkningarna
1994/95:46 av *Chatrine Pålsson* (kds) till statsrådet Anna Hedborg om den i regeringsförklaringen angivna sjukvårdsutredningen
1994/95:47 av *Inger Davidson* (kds) till statsrådet Ylva Johansson om rätten att välja skola

den 14 oktober

1994/95:48 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till statsrådet Leif Blomberg om de kurdiska flyktingarna i Estland
1994/95:49 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till statsministern om EU-omröstningen
1994/95:50 av *Ragnhild Pohanka* (mp) till kommunikationsministern om Dalarna och nattågstrafiken
1994/95:51 av *Ewa Larsson* (mp) till statsrådet Ylva Johansson om de ekonomiska villkoren för de fristående skolorna
1994/95:52 av *Margitta Edgren* (fp) till utbildningsministern om den högre utbildningen
1994/95:53 av *Eva Eriksson* (fp) till jordbruksministern om älgsjukan
1994/95:54 av *Torsten Gavelin* (fp) till jordbruksministern om Östersjöaxen
1994/95:55 av *Peter Eriksson* (mp) till statsrådet Mats Hellström om EU-informationen

- 1994/95:56** av *Göthe Knutson* (m) till socialministern om sjukhusens ansvar för skada vållad av avvikna patienter
- 1994/95:57** av *Helena Nilsson* (c) till arbetsmarknadsministern om stödet till kvinnligt nyföretagande på landsbygden
- 1994/95:58** av *Göthe Knutson* (m) till socialministern om bostadsbidragen
- 1994/95:59** av *Ulf Björklund* (kds) till statsrådet Jörgen Andersson om yngre bostadsrättsföreningar
- 1994/95:60** av *Eva Zetterberg* (v) till utrikesministern om Colombia och de mänskliga rättigheterna
- 1994/95:61** av *Bengt Hurtig* (v) till statsrådet Mats Hellström om vapenexporten till stater i Mellanöstern
- 1994/95:62** av *Eva Zetterberg* (v) till socialministern om Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd
- 1994/95:63** av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Leif Blomberg om de irakiska flyktingarna i Estland
- 1994/95:64** av *Lennart Rohdin* (fp) till utrikesministern om sanktioner mot Serbien – Montenegro
- 1994/95:65** av *Marie Wilén* (c) till statsrådet Ylva Johansson om föräldrainflytandet i skolan
- 1994/95:66** av *Bengt Hurtig* (v) till justitieministern om EU-avtalet och offentlighetsprincipen
- 1994/95:67** av *Krister Skånberg* (mp) till statsrådet Mats Hellström om regler om miljön i avtalet med EU
- 1994/95:68** av *Krister Skånberg* (mp) till statsrådet Mats Hellström om myndigheternas EU-anpassning
- 1994/95:69** av *Birgitta Hambræus* (c) till försvarsministern om försvarspolitiken och EU
- 1994/95:70** av *Johan Lönroth* (v) till utrikesministern om informationen om ett EU-medlemskaps ekonomiska konsekvenser
- 1994/95:71** av *Lennart Daléus* (c) till statsministern om Näringslivsrådet
- 1994/95:72** av *Birgitta Hambræus* (c) till statsrådet Mats Hellström om EU-informationen
- 1994/95:73** av *Nalin Baksi* (s) till statsrådet Mats Hellström om den fulla sysselsättningen vid en monetär union
- 1994/95:74** av *Leo Persson* (s) till civilministern om regionala stöd i ett EU-perspektiv
- 1994/95:75** av *Leo Persson* (s) till civilministern om konsumentpolitiken i EU-perspektiv
- 1994/95:76** av *Lena Klevenås* (s) till jordbruksministern om ett EU-medlemskaps betydelse för jordbruket

Frågorna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

23 § Svar på fråga 1994/95:13 om Sveriges medlemskap i EU

Svar på frågor

Anf. 2 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Carl Bildt har frågat mig om regeringen avser att verka för att Sverige blir medlem av Europeiska unionen.

Den 13 november avgör medborgarna i en folkomröstning om Sverige skall bli medlem i Europeiska unionen.

Eftersom frågan således skall avgöras av svenska folket, har jag inte funnit några hinder eller nackdelar föreligga att bilda regering där såväl anhängare som motståndare till ett medlemskap finns med.

Anf. 3 CARL BILDT (m):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsministern för svaret på min fråga, även om hans sätt att formulera sitt svar ju innebär att han inte är beredd att ge något direkt besked.

Anledningen till att jag ställde min fråga är den parlamentariskt litet unika situation som vi har hamnat i genom att regeringen som sådan inte har någon uppfattning i en ganska så viktig fråga. Därmed skiljer sig nu Sveriges regerings inställning t.ex. från den i Norges regering – som statsministern känner ganska väl till sedan gårdagen – från inställningen i Finlands regering inför den finska folkomröstningen och från inställningen i Österrikes regering inför det landets folkomröstning.

Detta ger mig anledning till vissa bekymmer både inför den situation som nu råder och inför den som kan uppkomma i det läge som vi bägge arbetar för, nämligen när Sverige som medlem i Europeiska unionen skall verka för att vi skall få inflytande, tyngd och kraft i alla de frågor där vi vill ha det. Vi vet att det krävs övertygelse och engagemang för att få gehör för Sveriges ståndpunkter. För att det skall lyckas krävs det att de är baserade på en mycket tydlig uppfattning i den grundläggande frågan.

Jag noterar statsministerns svar, även om jag beklagar det.

Anf. 4 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Det är alldeles korrekt, Carl Bildt, att jag var i Norge i går. Så långt är vi alldeles överens. Däremot är vi inte överens om att det är så unikt att det i en regering finns ledamöter i en regering som inte delar regeringens uppfattning när det gäller EU. Just i Norge var det fram till helt nyligen så att fiskeriministern var motståndare. Därför är det inte helt unikt.

Det är vidare fråga om en strategi. Jag vet att moderaterna behandlade t.ex. Björn von der Esch litet hårdare. Jag är inte säker på att det gagnade ja-sidan, men jag anser att det är Carl Bildts och moderaternas sak att bedöma det.

Vi har gjort en litet annan bedömning, och jag tror att vi på bägge håll ändå har ambitionen att, om än med olika uppläggningar, faktiskt gagna ja-sidan. Jag tror att den uppläggning som jag har valt och där jag själv och nästan samtliga av regeringen aktivt argumenterar för ett ja är riktig.

Anf. 5 CARL BILDT (m):

Fru talman! Det är bra att vi är överens både om att statsministern var i Norge i går och att vi bägge är i Sverige i dag. Statsministern sade att det i Norge fanns ett statsråd som inte delade regeringens uppfattning och att det därmed skulle vara samma förhållande som i Sverige. Skillnaden mellan Norge och Sverige är att det i Norge fanns en regeringsuppfattning som man kunde avvika från medan det i Sverige inte finns någon regeringsuppfattning att ansluta sig till eller inte ansluta sig till. Detta är parlamentariskt unikt.

Jag hyser respekt för att Ingvar Carlsson i sin egenskap av socialdemokratisk partiordförande har att välja den framkomstväg inom sitt parti som är bäst ägnad att gynna det som vi gemensamt i denna sak kämpar för. Vad jag uttrycker bekymmer för är att han i egenskap av Sveriges statsminister har givit oss en regering som i en grundläggande fråga icke har någon uppfattning. Det finns ingen regeringsuppfattning som Margareta Winberg inte kan dela. Det är skillnaden mellan Sverige och Norge.

Anf. 6 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Jag tror inte att diskussionen leder mycket längre. Jag konstaterar att det i den norska regeringen fram till helt nyligen fanns en fiskeriminister som var motståndare till Europeiska unionen. Det finns för närvarande två sådana ledamöter i den svenska regeringen. Jag kommer med all kraft att förespråka ett ja i folkomröstningen, och det anser jag vara det väsentliga.

Anf. 7 CARL BILDT (m):

Fru talman! Om vi, herr statsminister, följer den norska analogin hoppas jag att det skall vara möjligt att ta statsministern på orden och att han skall kunna åstadkomma samma sak. I Norge blev det så genom att regeringen hade en klar uppfattning och drev den. Då kom den fiskeriminister som var skeptisk både 1972 och i inledningen av förhandlingarna att ansluta sig till ståndpunkten att det var bäst för Norges intressen att bli medlem av Europeiska unionen och därmed att ansluta sig till regeringens uppfattning.

Om detta är den framkomstväg som vi kommer att få se för Margareta Winberg och Marita Ulvskog, kommer jag att hylla Ingvar Carlsson för den prestationen.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på fråga 1994/95:71 om Näringslivsrådet

Anf. 8 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Lennart Daléus har frågat mig vilket inflytande som Näringslivsrådet kommer att ges när det gäller miljö- och energipolitiken.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

För att lösa Sveriges allvarliga ekonomiska problem behövs det ett närmare samarbete mellan regeringen och näringslivet. Jag kommer personligen att engagera mig starkt för att utveckla detta samarbete. Jag har därför tagit initiativet till att inrätta ett näringslivsråd. Detta är, som framgår av namnet, ett rådgivande organ. Rådet skall arbeta på mitt uppdrag och bistå mig och regeringen med råd och erfarenheter.

Rådets arbetsformer är ännu inte slutligen utformade. De diskuteras för närvarande med ledamöterna i rådet. Jag vill dock med anledning av Lennart Daléus fråga klargöra att ledamöterna i rådet är fria att framföra synpunkter i alla för näringslivet aktuella ämnen, inklusive miljö- och energipolitiken.

Jag vill samtidigt understryka att det är regeringen som lägger fram förslag om politikens inriktning för riksdagen och att det är riksdagen som fattar de slutliga besluten.

När det gäller det område som Lennart Daléus särskilt nämner i sin fråga, nämligen energiförsörjningen, har en energikommission nyligen tillkallats. Det är, som jag framhöll i min regeringsförklaring, vår avsikt att fullfölja den överenskommelse som träffades 1991 mellan den socialdemokratiska regeringen, Folkpartiet och Centerpartiet. Enighet och långsiktighet i energipolitiken är av stort värde för vårt land.

Anf. 9 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag tackar statsministern för svaret, som ju klargör några saker men också lämnar några frågor obesvarade. Den första oklarheten gäller hur statsministern avser att genom detta råd med kraft ta till sig den dynamik som ju nu mer ligger hos de små och medelstora företagen, när det gäller att utveckla såväl kretsloppsarbeten som gröna arbeten, som i själva verket är stommen i en ny ekonomisk utveckling för Sverige. Det är så uppenbart att Näringslivsrådet domineras av storföretagare, som i dessa frågor inte alltid visat den initiativkraft som jag tror att inte bara ekonomin utan också miljön behöver. Den andra oklarheten, fru talman, gäller hur detta råd skall arbeta. Statsministern konstaterar som närmast självklart att det är regering och riksdag som fattar beslut, men när Näringslivsrådets ledamöter uttalar sig räknar de, som de säger i massmedierna, med att få inflytande över politiken, med att de inte skall vara någon gisslan och med att de inte skall behöva bevista sammankomster som även om de är trevliga ändå är meningslösa. Det verkar som om de har en annan ambition med arbetet. Vi kan då befara att just det gamla sättet som storföretagen ser på den ekonomiska utvecklingen kan komma att få utrymme, inte så mycket i den offentliga debatten men i samtal i slutna rum. Där blir det svårare för medborgarna att se hur de viktiga frågorna påverkar regeringen och regeringens ledamöter. Detta gäller inte minst frågor som rör miljö- och energifrågor.

Anf. 10 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Jag kan instämma i den första delen av Lennart Daléus inlägg. Det är viktigt att småföretagarnas och de medelstora företagarnas åsikter, uppfattningar och idéer också tas till vara. Vi kommer av

den anledningen att inrätta ett särskilt småföretagarråd, som skall få tillfälle att ge sina synpunkter till Näringsdepartementet och näringsministern. Jag tror att det är en fördel att göra en uppdelning. Precis som Lennart Daléus säger kan de bistå med relativt olika problem, erfarenheter och råd.

Sedan var det den andra delen av inlägget. Jag tror att Lennart Daléus tar helt fel om han tror att vi ser en möjlighet till att ta gisslan eller att vi skulle vara intresserade av meningslösa sammankomster. Vi är naturligtvis angelägna om när vi tar så pass upptagna människors tid i anspråk att diskussionerna blir meningsfulla. Jag tror inte att de på något sätt låter sig tas som gisslan.

Däremot är Lennart Daléus och jag överens om att det är utomordentligt allvarligt att det har varit en så dålig industriell utveckling i Sverige de senaste åren. Det har vissa år varit kraftigt fallande industriinvesteringar och minskad industriproduktion.

Jag tror att det kan vara av stort värde att lyssna på både de större och de små företagens representanter. Regeringens ärliga avsikt är att på det sättet få fram en bättre politik. Vi skall diskutera denna fråga i regeringen och lägga fram förslag för riksdagen. Det är riksdagen som slutligen kommer att bestämma politikens inriktning.

Anf. 11 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag är glad att statsministern nämner småföretagen. Det har mycket riktigt avisierats särskilda sammankomster för dem. Skillnaden är att i regeringsförklaringen lades tyngden på att deklarerat storföretagens roll. Först därefter kommer småföretagen. Det blir en liten hanteringsskillnad.

Fru talman! Jag är inte orolig över att samtalen skall bli meningslösa. Det som oroar mig mer är huruvida de kommer att bli verkligt kraftfulla. Kommer storföretagen via Näringslivsrådet att få ett tydligt inflytande över regeringens politik?

Fru talman! Detta leder mig till en annan fråga. Statsministern tog upp detta litet extra i detalj, trots att jag inte så tydligt hade ställt en fråga. Det hela gäller energiöverenskommelsen 1991. Det är så uppenbart att storföretagen har missuppfattat tidpunkten för i första hand när kärnkraften skall vara avvecklad. Det skulle vara nyttigt med ett klargörande på den punkten i dag från statsministern.

Anf. 12 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Det särskilda energirådet skall arbeta med frågor som rör energipolitiken. Rådet utgör ett särskilt instrument där vi skall lyssna, samtala och förhandla med de partier som är representerade. Det är det på den punkten viktiga organet.

Vidare tog Lennart Daléus upp en annan punkt. Inga beslut kommer att fattas bakom stängda dörrar. Vi kommer att ha överläggningar och resonera med företagen. Men besluten kommer att fattas i denna kammar. Ingenting kan ske i det dolda.

Vidare var det frågan om varför småföretagen inte nämndes tidigare i regeringsförklaringen. Det är av det enkla skälet att där är det fråga

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

om en pågående process. Det socialdemokratiska partiet har under sin tid i opposition haft mängder med överläggningar med småföretagen. Vi vet ganska väl vad de tycker och vad de vill. Men jag tycker att det är rimligt att när vi nu är i regeringsställning bekräftar det hela genom att formalisera överläggningarna.

Anf. 13 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Jag skall stanna vid den del som rör energifrågan. Statsministern hänvisar i sitt svar till 1991 års överenskommelse mellan tre partier. Den överenskommelsen citerar egentligen bara en enda tydlig del i fråga om kärnkraften, nämligen det beslut i riksdagen från 1980 som följde på folkomröstningen. Det beslutet uttolkades av Ingvar Carlsson i riksdagsdebatten på den tiden som klart och entydigt. Det innebär att reaktorerna skulle drivas i längst 25 år och vara högst 12 stycken till antalet. Det var detta som refererades i 1991 års överenskommelse mellan de tre partierna. Däri ligger att den åsikten gäller. Det innebär att en reaktor skall nu efter 25 år avvecklas 1997.

Denna uppfattning delar uppenbarligen inte storföretagen. Vill statsministern vara tydlig på den punkten om vad överenskommelsen i det avseendet innebär?

Anf. 14 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):

Fru talman! Under den borgerliga regeringsperioden har direktiv skrivits till Energikommisionen. Det har skett en överenskommelse om formuleringen – för övrigt framdriven av Socialdemokraterna. Den nuvarande regeringen är bunden av detta. Jag förmodar att Lennart Daléus inte vill ta avstånd från det hans egen regering skrev i direktiven.

Jag känner en stark moralisk förpliktelse att vi skall leva upp till folkomröstningsresultatet. Det har också bekräftats av riksdagen. Jag står fortfarande bakom det beslutet.

Anf. 15 LENNART DALÉUS (c):

Fru talman! Naturligtvis står jag bakom regeringens beslut när det gäller tillsättandet av en energikommision. Men det är uppenbart att det behövs två ramar. Först och främst en ram som rör hur politiken skall utformas framöver. Men den handlingsramen begränsas av beslutet i folkomröstningen och riksdagen från 1980.

Jag är glad att statsministern refererar till 1991 års överenskommelse, som i allt väsentligt i fråga om synen på kärnkraften och antalet reaktorer ansluter sig till 1980 års beslut i riksdagen – skickligt uttolkat av Ingvar Carlsson i den debatten.

Men eftersom det råder en sådan oklarhet i frågan om högst 12 reaktorer och längst 25 år, tycker jag att det skulle vara nyttigt med ett tydligt klagörande för att ge en ram åt Näringslivsrådet. Jag tror inte att rådet delar min uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 16 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Björn Samuelson har frågat mig om vilka åtgärder jag ämnar vidta för att hushållen skall få en objektiv information om den ekonomiska och monetära unionen.

Jag anser att den information om EMU som har lämnats i den broschyr som har distribuerats till hushållen av UD:s handelsavdelning ger en rättvisande bild av förhandlingsresultatet. Av utrymmesskal måste naturligtvis informationen i en broschyr av det slaget bli både översiktlig och kortfattad. I broschyren finns emellertid en hänvisning till var ytterligare mera fullständig information kan sökas. Landets ca 1 400 folkbibliotek förfogar över det omfattande informationsmaterial som Sekretariatet för Europainformation har utarbetat. Detta material omfattar ca 90 faktablad, som står till förfogande kostnadsfritt. De innehåller såväl allmän information om EU som mera preciserad information om en rad enskilda sakfrågor. Dessutom finns sekretariatets broschyr inför folkomröstningen att tillgå på landets alla postkontor. Denna är för övrigt översatt till åtta olika språk. Vidare står den särskilda telefonpanelen till förfogande för svar på frågor mellan kl. 9 och kl. 21 varje vardag och mellan kl. 12 och kl. 18 lördagar och söndagar.

Det finns alltså en rikhaltig information att tillgå för dem som så önskar. Mot denna bakgrund finner jag inte att det finns behov av att ta ytterligare informationsinitiativ rörande den fråga som Björn Samuelson har tagit upp.

Anf. 17 BJÖRN SAMUELSON (v):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Denna broschyr är inte vilket flygblad som helst som går ut till alla hushåll. Broschyren skall alltså ligga till grund för diskussioner i hem och på arbetsplatser. Just en sådan broschyr som går ut till alla hushåll kräver tydlighet och balans.

Statsrådet säger att broschyren är översiktlig och kortfattad. Men när man går ut med en sådan information kräver det i sig en exakthet. Och det är tråkigt att man behandlar frågan om EMU så slafsigt som man gör i denna hushållsbroschyr.

Statsrådet säger att det ges en rättvisande bild om EMU. Men såvitt jag vet finns det bara en till intet förpliktigande protokollsanteckning i de svenska förhandlingsdokumenten vad gäller EMU.

Jag tror att den fråga som vi står inför i folkomröstningen skulle gagnas av om man vore exakt och om statsrådet vore litet mer ödmjuk och exempelvis sa: Den text som står i broschyren kan kanske misstolkas, och jag är villig att se till att det går ut korrektiv i denna fråga. Det skulle också gagna EU- och folkomröstningsfrågan om vi kan återupprätta det politiska samtalet i stället för att bara hafsa fram information till hushållen.

Svar på frågor

Anf. 18 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s)

Fru talman! Självfallet får den tidigare regeringen ta ansvar för de formuleringar som den har i de broschyrer som gått ut till hushållen. Men jag har följt den här debatten som Björn Samuelson och andra har tagit upp i denna kammare, och hittills har jag inte hört något övertygande argument om vad som skulle vara så tokigt när det gäller de punkter som Björn Samuelson tagit upp.

Björn Samuelson säger dessutom felaktigt att förhandlingsresultatet vad gäller frågan om EMU utgörs av en protokollsanteckning. Tvärtom är det en deklaration gjord av den svenska regeringen att Sverige ytterst tar ställning om den tredje fasen till EMU. Den deklarationen gjordes inför samtliga närvarande regeringar, och den är icke motsagd av någon regering.

Snarast är det väl så, att Björn Samuelson och andra som deltar i denna debatt tycker illa om förhandlingsresultatet. Det må man väl få göra. Det är ju därför vi har en så intensiv diskussion inför folkomröstningen. Till det ändamålet har 68 miljoner kronor fördelats mellan nej- och ja-sidan, utöver de pengar som delats ut tidigare. Men säg som det är, nämligen att det är förhandlingsresultatet som ni inte tycker om; att det resultatet beskrivs i broschyren ogillar ni. Men det är faktiskt förhandlingsresultatet som beskrivs i broschyren, och då måste det också vara en del av informationen.

Anf. 19 BJÖRN SAMUELSON (v):

Fru talman! Att jag inte gillar förhandlingsresultatet är väl ingen nyhet för denna kammare. Men det som jag tog upp är den beskrivning av förhandlingsresultatet som görs i hushållsbroschyren.

Jag har fått reda på att i den finska beskrivningen av anslutningen till EMU, görs det en helt annan beskrivning över skeendet. Och det finns anledning att rikta kritik när det finns öppning för fria tolkningar i en broschyr som skall gå ut till alla hushåll – och som dessutom redan gått ut.

EU-debatten tjänar i respektabilitet om man hade vinnlagt sig om ett mer exakt språk i denna hushållsbroschyr. Nu får i stället vi, som står på nej-sidan, ta som vår uppgift att framlägga våra synpunkter på vad som är rätt och riktigt i denna redovisning.

Fru talman! Det är också intressant att höra att statsrådet backar och till en del skyller på den gamla regeringen när det gäller texten i hushållsbroschyren.

Anf. 20 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är väl ett konstaterande när man säger att det var under den gamla regeringens tid som broschyren utgivits, ingenting annat.

Dessutom, Björn Samuelson, har Finland och Sverige haft olika förhandlingar i denna fråga. Det är därför inte särskilt konstigt att Finland och Sverige kan ha olika beskrivningar; det är ju olika förhandlingar.

Jag tycker inte heller att Björn Samuelson riktigt lever upp till det som han säger sig vilja eftersträva, nämligen korrekthet i debatten. Även från talarstolen uttrycker han sig nämligen direkt felaktigt när det gäller vad förhandlingsresultatet för svensk del handlar om.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 21 BJÖRN SAMUELSON (v):

Fru talman! I den här hushållsbroschyren leds folk till att tro att Sverige återigen skulle kunna ha någon politisk rörelse, en politisk debatt om anslutningen till EMU. Så förhåller det sig ju inte. Därför eftersträvar jag en exakthet.

När informationen också kortas ned är det ännu viktigare att det exakta ordet skall gälla. Det är tråkigt att statsrådet inte tar allvarigare på den här frågan.

Anf. 22 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag är förvånad över att Björn Samuelson fortsätter argumenteringen.

Det är faktiskt så, att det är klarlagt av den svenska regeringen i en särskild deklaration att Sverige fattar beslut om det tredje steget. Man kan tycka illa om det. Man kan tycka att det skulle gå till på ett annat sätt. Men så här är det. Var och en som utöver detta vill gå vidare för att få information har möjlighet att ta del av allt det övriga, rikligt förekommande informationsmaterial som jag talade om tidigare.

Anf. 23 BJÖRN SAMUELSON (v):

Fru talman! Statsrådet menar alltså att Sverige när det gäller anslutningen till EMU har åstadkommit ett undantag till Maastrichtavtalet?

Anf. 24 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Sverige behåller den handlingsfrihet som Tyskland, Nederländerna och också Norge på ungefär motsvarande sätt har när det gäller att ta ställning i den frågan. Sverige har alltså inte gjort som Danmark – som har velat – nämligen i dag säga att Sverige inte skall delta. Tvärtom har Sverige, i mycket stor enighet partierna emellan – förutom det parti som Björn Samuelson representerar här i riksdagen – haft uppfattningen att när väl den tredje fasen kan komma att bli aktuell den svenska riksdagen skall ha handlingsfrihet och den skall bestämma. Man skall inte nu göra ett undantag från något som senare skall bestämmas i svensk riksdag. Det är det som det hela handlar om.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på fråga 1994/95:55 om EU-informationen

Anf. 25 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Peter Eriksson har med hänvisning till Riksskatteverkets broschyr inför folkomröstningen frågat mig om jag är beredd att,

som frågan är formulerad, "agera för att svenska folket skall få en mer rättvisande bild av EU-avtalet och den svenska regionalpolitiken."

I Riksskatteverkets broschyr pekas under rubriken regionalstöd på att det var ett svenskt krav i förhandlingarna att vi vill fortsätta med en egen regionalpolitik med i stort sett samma inriktning som i dag och att det kravet är tillgodosett. Detta ger enligt min uppfattning en rättvisande bild av vad som uppnåtts i förhandlingarna på detta område.

Naturligtvis måste den information som lämnas i en broschyr av detta slag bli kortfattad – av naturliga skäl blir det svar som jag här ger mycket lika det svar som jag just avgivit.

Som jag hoppas att Peter Eriksson har noterat finns på sidan 5 i den aktuella broschyren en hänvisning till var ytterligare, mer utförlig information om Sveriges medlemskapsavtal med EU kan erhållas. Jag vill särskilt peka på att landets alla folkbibliotek förfogar över det omfattande informationsmaterial som Sekretariatet för Europainformation har ställt samman. Detta material omfattar ca 90 olika faktablad som innehåller både allmän EU-information och mera preciserad information på olika sakområden. Detta material står kostnadsfritt till förfogande. Dessutom finns sekretariatets broschyr inför folkomröstningen att tillgå på landets alla postkontor. Den är också översatt till åtta olika språk. Vidare hänvisas i broschyren till den telefonpanel som lämnar svar på frågor om EU varje vardag mellan kl. 9 och kl. 21 samt mellan kl. 12 och kl. 18 under lördagar och söndagar.

Det finns alltså goda möjligheter att för dem som så önskar få ytterligare informationer i enskilda sakfrågor kring vårt medlemskapsavtal med EU. Mot denna bakgrund anser jag inte att några ytterligare, särskilda informationsinsatser kring den frågeställning som Peter Eriksson har tagit upp är nödvändiga.

Anf. 26 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag anser att den före detta regeringen genom de tidigare hushållsutskicken och genom utskicket från RSV, vars text regeringen indirekt också ansvarar för, allvarligt har missbrukat sin maktställning. Det har gjorts inte bara genom att man ställer sig på ja-sidan, vilket man naturligtvis har full rätt att göra, utan också genom att använda skattemedel till påkostat propagandamaterial i stället för till saklig och allsidig information. Det senaste utskicket som gjorts av RSV är särskilt allvarligt, eftersom svenska folket med stor sannolikhet antar att den information som kommer därifrån är allsidig och därför bedömer den som sådan.

Personligen har jag särskilt reagerat på texterna om regionalpolitik. Det står i utskicket att det svenska kravet i förhandlingarna om att Sverige ville fortsätta med sin egen regionalpolitik, med i stort sett samma inriktning som i dag, är tillgodosett. Men om man läser avtalet finner man över huvud taget ingen text om någon överenskommelse om den svenska regionalpolitiken. Därför är det mycket anmärkningsvärt att man i hushållsutskick till svenska folket vill påskina att man nått en överenskommelse i denna fråga. Det är ju inte sant!

Sanningen är den att vi i stora delar vad gäller den svenska regionalpolitiken ännu inte vet vad som kommer att gälla i samband med ett EU-medlemskap. Svenska företag, exempelvis företag i stålindustrin i Luleå, vet inte om man kommer att fortsätta få transportstöd. Svenska företag vet inte om de sänkta sociala avgifterna även i framtiden kommer att gälla inlandet. Kommissionens bud är inte klart; man vet inte vad som skall komma att gälla.

Mats Hellström hade möjlighet att nu ta avstånd ifrån dessa dumheter, men det gjorde han inte – det var synd.

Anf. 27 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! För var och en som följt EU-förhandlingarna är det alldeles uppenbart att den formulering som finns i denna i och för sig kortfattade broschyr väl täcker in verkligheten, nämligen att vi i Sverige i stort sett får behålla den regionalpolitik som drivs i dag.

I frågan står det: "I verkligheten lyckades inte förhandlarna över huvud taget få in frågan om den svenska regionalpolitiken i avtalet." Men därutöver har alltså Sverige och de andra ansökarländerna lyckats utverka i stort sett lika mycket pengar från EU till regionalt stöd som vi i Sverige i dag ger den svenska regionalpolitiken.

Vi har därutöver lyckats utverka ett särskilt kriterium för de nordliga områdena. Påståendet att man inte skulle ha varit aktiv i denna fråga är minst sagt litet märkligt.

Det som uttrycks i den broschyr om förhandlingsresultatet som Peter Eriksson hänvisar till finns det tackning för i verkligheten. Det har också upprepats ett antal gånger av den tidigare regeringen. På den punkten finns det inte skäl att kritisera den förra regeringen. Där har den alldeles rätt.

Anf. 28 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Mats Hellström pratar om pengar som kommer från EU. Men de pengarna har mycket litet att göra med vad vi brukar kalla regionalpolitik. Det vi i den svenska statsbudgeten hänför till regionalpolitiska medel är i första hand det stöd som utgår till företagen för att upprätthålla en någorlunda likvärdig konkurrenssituation i norra Sverige och i Mellan- respektive Sydsverige. Det är för dessa företagsstöd som vi inte vet vad som kommer att gälla i framtiden.

När Mats Hellström uttalar sig som han gör nu, undrar jag om han på allvar menar att det finns någon paragraf, någon förhandlingsklausul i avtalet där den svenska nationella regionalpolitiken avhandlas. Menar Mats Hellström att jag inte har hittat den? I så fall tycker jag att Mats Hellström skall hänvisa till den i dag, så att jag kan gå hem och läsa på.

Anf. 29 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Enligt det förhandlingsresultat som nåddes i februari är det helt klart att vi får behålla vår regionalpolitik i stort sett som den är nu. Den ytterligare skriftväxling med kommissionen som alla länder har i sådana frågor kommer icke att rubba de uttalanden som har gjorts från svensk sida på denna punkt.

Anf. 30 PETER ERIKSSON (mp):

Fru talman! Jag kan inte tolka Mats Hellström på annat sätt än att han erkänner att det inte finns någonting i avtalet som behandlar den svenska nationella regionalpolitiken. Därför måste företagens oro bestå till efter folkomröstningen, eftersom vi inte vet vad som kommer att gälla i framtiden. Därmed erkänner Mats Hellström också indirekt att det egentligen är riktigt att det finns en vilseledande skrivning i utskicket till hushållen.

Anf. 31 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Nej, jag vill inte väcka någon oro. Tvärtom vill jag stilla den oro som Peter Eriksson nu försöker väcka genom att återigen konstatera att den svenska regionalpolitiken, som det står i broschyren, kommer att kunna fortsätta på i stort sett samma villkor som i dag.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på fråga 1994/95:61 om vapenexporten till stater i Mellanöstern

Anf. 32 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Bengt Hurtig har frågat mig om regeringen avser att stoppa nya krigsmaterielaffärer med de s.k. Gulfstaterna vid Persiska viken.

Med hänsyn till rådande säkerhetspolitiska läge i Mellanösternområdet avser jag att föreslå regeringen att inte ge tillstånd för ny vapenexport till området.

Anf. 33 BENGT HURTIG (v):

Fru talman! Jag får tacka för svaret. Det är en bedömning som jag också instämmer i och hälsar med tillfredsställelse. Vi behöver kanske inte ha någon särskilt lång debatt om detta. Jag skulle ändå, mot bakgrund av de många rapporter vi får om förtryck av mänskliga rättigheter och om grova och omfattande övergrepp mot människor som sker i detta område, vilja fråga om dessa rapporter har spelat någon roll för bedömningen att vapenexporten till detta område skall stoppas.

Anf. 34 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Det är naturligtvis den samlade bedömningen av läget i Mellanöstern som gör att jag anser att vi inte skall medverka till vapenexport, såsom läget är för närvarande. Det är min uppfattning.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 35 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Krister Skånberg har frågat mig om jag är beredd att ta initiativ till att Utrikesdepartementet går ut med ett förtydligande av den information om reglerna om miljön i EU-avtalet som har lämnats i broschyren till de svenska hushållen eller om Folkrörelsen mot EU kan ges extra resurser för detta.

Jag anser att den information som lämnas i broschyren om resultatet av Sveriges medlemskapsförhandlingar med EU på miljöområdet ger en rättvisande bild av vad vi har uppnått. Av utrymmesskal måste naturligtvis information i en broschyr av detta slag bli översiktlig och kortfattad. I broschyren finns emellertid en hänvisning till var ytterligare, mera fullständig information kan sökas. Landets ca 1 400 folkbibliotek förfogar över det omfattande informationsmaterial som Sekretariatet för Europainformation har utarbetat. Detta material är kostnadsfritt. Det omfattar ca 90 faktablad vilka innehåller både allmän information om EU och mera fördjupad information i enskilda sakfrågor. Dessutom finns sekretariatets broschyr inför folkomröstningen att tillgå på landets alla postkontor. Denna är översatt till åtta olika språk. Vidare står den särskilda telefonpanelen till förfogande för svar på frågor varje vardag mellan kl. 9 och kl. 21 samt mellan kl. 12 och kl. 18 under lördagar och söndagar.

Det finns alltså rikhaltig information att tillgå för dem som så önskar. Mot denna bakgrund finner jag inte att behov föreligger av ytterligare informationsinitiativ rörande den fråga som Krister Skånberg har tagit upp. Det finns mycket god information att tillgå för dem som önskar gå vidare från den i och för sig kortfattade broschyren för att lära sig mera om vad förhandlingsresultatet innebär. Det är lättillgänglig information för den som vill lära sig mera. Den finns tillgänglig över hela landet, och den är gratis.

Anf. 36 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag vill läsa upp vad som står i den aktuella informationen om regler för miljön.

"Medlemskapsförhandlingarna har reglerat vad som gäller när Sverige och EU har nått olika långt på en del miljöområden: På de områden där EU har strängare regler än Sverige anpassar vi oss från den första medlemsdagen. På de områden Sverige har strängare regler har EU utfäst sig att se över sina regler. Syftet är att skärpa dem. Om inte detta sker inom fyra år har Sverige möjlighet att behålla sina strängare regler med hänvisning till den så kallade miljögarantin, en bestämmelse som ger medlemsländerna rätt att hålla en högre egen skyddsnivå."

Av det skulle man kunna dra den slutsatsen att miljögarantin skulle vara att lita på. Men så är det inte. Det är inte vad som står i övergångsbestämmelserna. Där står följande: Under de fyra år som följer närmast efter anslutningen skall de bestämmelser som anges i bil. 12 inte tillämpas i Sverige i vidare mått än vad som föreskrivs i bilagan. Inom den angivna tiden skall bestämmelserna ses över i enlighet med

Svar på frågor

EG-förfarandet. Utan att det påverkar resultatet av översynen skall gemenskapsrätten vid utgången av tiden gälla för de nya medlemsstaterna på samma villkor som för de nuvarande medlemsstaterna.

Vi kan alltså inte veta om miljögarantin går att återropa eller inte.

Anf. 37 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Den punkt som Krister Skånberg nu läser upp har varit en av de viktiga för att se till att miljögarantin verkligen kan användas, nämligen att det skall vara på samma villkor för Sverige som för de andra länderna. Med andra ord skall också de nya kandidatländerna kunna tillämpa miljögarantin. Det Krister Skånberg har läst upp är i själva verket en av de punkter som visar att miljögarantin skall kunna tillämpas.

Jag måste återigen säga att vad debatten handlar om är att Krister Skånberg inte tycker om förhandlingsresultatet. Den handlar inte om vad som står i broschyren om förhandlingsresultatet.

Som talesman för den socialdemokratiska oppositionen var jag mycket angelägen om att vi skulle få alldeles klarlagt att miljögarantin skulle kunna användas. I december, någon vecka innan denna förhandling skedde, gick vi ut och kritiserade det bud som fanns från EG. Vi framförde vår kritik offentligt i debatten, som Krister Skånberg kanske kommer ihåg. Vi uppmanade den svenska regeringen att vara hårdare i förhandlingen. Jag kan försäkra Krister Skånberg att jag satt i telefon hela natten intill detta ministerråds morgon och hela morgonen för att försäkra mig om att vi verkligen skulle veta exakt att miljögarantin var med, att det var den beslutsprocess som ledde fram till ett beslut där också vi, som kandidatland, kan återropa miljögarantin. Annars skulle den ju vara reserverad för de gamla medlemsländerna. Det var först när jag fick helt klarlagt av de svenska förhandlarna och den svenska regeringen att man hade accepterat detta i ministerrådet som jag för den socialdemokratiska oppositionens del var beredd att tillstyrka ett avslut på den förhandlingen. Det blev ett bra förhandlingsresultat, mycket beroende på att vi socialdemokrater agerade starkt. På den punkten kan Krister Skånberg känna sig fullständigt lugn: Miljögarantin är med i avtalet.

Anf. 38 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Mats Hellström säger att miljögarantin är med i avtalet. Jag läste upp den text som finns intagen i övergångsbestämmelserna för Sverige. Att man alltid kan hänvisa till miljögarantin har jag förstått. Men när man läser UD:s broschyr får man intrycket av att denna möjlighet skulle vara generell. Men faktum är att vi inte kan bestämma detta. Vi kan bara hänvisa till miljögarantin. Sedan tar kommissionen, ministerrådet och i sista hand EG-domstolen ställning till om detta skall lyckas eller inte. Jag tycker att det är en kraftig övertolkning. Man invagar svenska folket i en säkerhet att detta kan lösas sig, om det nu är så att EU inte anpassar sina regler efter oss, vilket ju skulle vara en härlig verklighet. Om EU inte gör det, är det vad som gäller i EU som gäller även för oss.

Anf. 39 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Krister Skånberg sade förut att man inte kunde veta om miljögarantin fungerar. Det har nyligen visat sig i ett fall att den fungerar då Tyskland, med hänvisning till miljögarantin, har kunnat behålla sina strängare nationella regler för pentaklorfenol. Det är som bekant en svensk vetenskaplig utvärdering som ligger bakom detta. Man har t.o.m. gått längre. Man har gjort som man ofta gör i EU, dvs. att man tagit till sig vad olika medlemsländer kan ha som ny kunskap. Nu diskuterar man ett mer generellt förbud. Genom att ett land kan tillämpa miljögarantin kommer intresset kring den aktuella miljöfrågan också gälla andra. I bästa fall kan man få en strängare miljöregel för alla, inte bara för det land som tillämpar garantin.

Detta är, Krister Skånberg, i själva verket ett bra instrument för att förbättra miljön i flera länder. Det är vad det handlar om i sak. Att Krister Skånberg inte tycker om förhandlingsresultatet är en sak. Miljögarantin är klart avhängig av förhandlingsresultatet, och det står också i broschyren, även om broschyren självfallet är kortfattad. Var och en som vill veta mera kan gå till den allmänna informationen.

Anf. 40 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Med pentaklorfenol förhåller det sig så att det ämnet finns upptaget som ett undantag. Det förhåller sig också så att Tyskland har begärt undantag, och EG-kommissionen har nu två gånger beviljat det. Första gången godkände EG-domstolen inte det. EG-domstolen har inte fått tillfälle att pröva det andra gången. Vi vet ännu inte om Frankrike kommer att överklaga en gång till. Det är här alltså fråga om EG-kommissionens tolkning, men det är domstolen som dömer, Mats Hellström. Det är en av de oroande sakerna. Det här var det första testet, så vi vet alltså fortfarande inte vad som kommer att hända i andra fall.

Vi är eniga, Mats Hellström och jag, om att det vore mycket glädjande om man kunde lita på miljögarantin, men jag tror att hela ordet miljögaranti är en överdrift.

Mats Hellström säger att man kan vända sig någon annanstans för att få mer information. Svenska folket i allmänhet kommer inte att läsa mer än det som är utskickat, och knappt det. Därför är det viktigt att det är så saklig information som det någonsin är möjligt. Jag tycker att det här är vilseledande.

Anf. 41 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tycker att Krister Skånberg grovt underskattar det svenska folket, om han tror – som han uttrycker det – att nästan ingen bryr sig om mer än en broschyr. Det är inget fel på en broschyr, men det är faktiskt en väldigt stor efterfrågan på allt det andra material som är lättillgängligt över hela landet, i folkbiblioteken, telefonpaneler och annat. Det är glädjande. Jag hoppas att så många som möjligt läser så mycket som möjligt. Ju mer man läser om den europeiska unionen och förhandlingsresultatet, desto bättre tror jag att människor förstår hur viktigt ett medlemskap faktiskt är.

I sakfrågan, som ju Krister Skånberg ursprungligen inte berörde utan informationsfrågan, är det faktiskt så att EG-domstolen tidigare inte dömt mot pentaklorfenol. Det handlade då om en ren procedurfråga. Nu är det utklarat: Tyskland får behålla sitt undantag. Därutöver har frågan väckts om att ha en hårdare miljöbestämmelse när det gäller detta i hela EG. Det finns alltså en dynamik i det hela, som Krister Skånberg ser som någonting negativt.

Det är förhandlingsresultatet Krister Skånberg inte gillar. Det finns dock korrekt beskrivet i materialet.

Anf. 42 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag är naturligtvis glad över att man åtminstone har fått ett undantag under de här åren. Om det nu finns en hänvisning till miljögarantin – det finns det inte i de övergångsbestämmelser som jag tagit del av – är jag glad för det.

Om svenska folket faktiskt röstar ja till medlemskap den 13 november gäller det att se till att situationen blir så bra som möjligt för oss i Sverige. Där har vi inte olika uppfattning.

Mats Hellström säger att väldigt många vill ha mer information. Det är självklart, och det är skojigt att det är en bred debatt. Men väldigt många som läser broschyren tror att det är dagens sanning. Det betyder att allvarliga glidningar och övertolkningar kan ge folk felaktiga föreställningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

29 § Svar på fråga 1994/95:68 om myndigheternas EU-anpassning

Anf. 43 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Krister Skånberg har frågat mig om jag avser, vid ett nej i folkomröstningen om EU, snarast ta initiativ till att riksdagsbeslutet om myndigheters EU-anpassning från 1988 rivs upp.

Med anledning av propositionen om Sverige och den västeuropeiska integrationen konstaterade riksdagen på våren 1988 att Sverige borde eftersträva ett så nära och varaktigt samarbete som möjligt på alla de områden som omfattas av den inre marknaden. Utrikesutskottet förutsatte då att regeringen vid utarbetande av lagförslag beaktar gällande regler bl.a. inom EG och i det fortsatta harmoniseringsarbetet redovisar hur förslag till lagar och regler överensstämmer med sådana inom EG. Utrikesutskottet framhöll också att det är viktigt att svenska myndigheter går igenom EG:s regler på olika områden och tillvaratar de möjligheter till harmonisering med EG som finns.

Med anledning av detta beslöt regeringen våren 1988 att utfärda direktiv till alla kommittéer och utredare att vid författningar som berör den fria rörligheten för människor eller kapital eller på annat sätt berör det västeuropeiska integrationsarbetet ta till vara de möjligheter till harmonisering som finns samt redovisa hur förslagen förhåller sig till EG:s motsvarande regler.

Den 1 januari 1994 trädde EES-avtalet i kraft. Avtalet innebär att de EG-regler som intas i avtalet skall gälla i Sverige sedan de införlivats med svensk rätt genom beslut av riksdag, regering eller myndigheter. På de områden som inte omfattas av EES-avtalet har riksdagens yttrande alltså aktualitet.

Om svenska folket röstar nej till ett medlemskap i EU kommer EES-avtalet att fortsätta att gälla för Sverige som EFTA-land. I det sammanhanget kan det finnas anledning att ta ställning till hur Sverige skall förhålla sig till EG:s regelverk i övrigt, t.ex. tullregler och regler på jordbruksområdet.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 44 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Det är viktigt att Sverige fortsätter att utveckla sitt redan mycket goda samarbete med andra länder. Speciellt viktigt är det naturligtvis när det gäller våra stora handelspartner.

Det innebär att vi på alla de områden där vi kan ha likartade eller likalydande regler, utan att de kommer i strid med djupa svenska kulturtraditioner eller med våra krav på miljö- och hälsoområdet, skall göra en harmonisering – kalla det gärna för en harmonisering för det låter trevligare än en anpassning. Men inte mer än detta.

Jag har fäst mig vid en mening i Mats Hellströms svar: "På de områden som inte omfattas av EES-avtalet har riksdagens yttrande alltså aktualitet." Det ger ju en tragikomisk bild av riksdagens ställning. På de områden som omfattas av EES-avtalet skulle det alltså över huvud taget inte spela någon roll vad riksdagen tycker. Riktigt så är det inte. Såvitt jag förstår har riksdagen fortfarande sin fulla rätt att säga nej till en anpassning eller införlivning. Det är fortfarande så att nej-knappen går att använda i Sveriges riksdag – hoppas jag.

Anf. 45 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Vad som står i svaret är att riksdagen redan fattat beslut om EES-avtalet. Men när det gäller de ytterligare harmoniseringar som regeringen uppmanades till från riksdagens sida – det var ju riksdagen och dess utrikesutskott som uppmanade regeringen till harmoniseringsarbete – har yttrandet alltså aktualitet precis i den mening som Krister Skånberg åsyftade, att man skall ta hänsyn till framtida harmonisering. Det är vad det handlar om. I övrigt har riksdagen fattat sitt beslut.

Sannolikt har Krister Skånberg i vissa avseenden alldeles rätt, att man bör lägga ner ett sådant arbete om vi står utanför EU, t.ex. när det gäller tullreglerna. Det är fullt tänkbart att det som nu gäller som en uppmaning till harmonisering kanske – jag säger kanske – är sådant där man bör arbeta i sådan anda som Krister Skånberg antyder i sin fråga. Kanske skall man få bort den typen av uppmaningar till harmonisering, medan de eventuellt kan gälla på andra områden, t.ex. jordbruksområdet. Det kan finnas skäl att där mera se om man skall utveckla EES-avtalet, som är väldigt begränsat i det området, med ytterligare harmonisering. Det är sådant som riksdagen får bedöma. Jag kan tänka mig

att man i vissa fall minskar harmoniseringsambitionerna, i andra kanske de skall finnas kvar.

När det står att riksdagens yttrande alltså har aktualitet är det i meningen som uppmaning till myndigheterna. När det gäller EES-avtalet är detta redan uppfyllt genom riksdagens eget beslut.

Anf. 46 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag vill återkomma till två saker. Den ena gäller reglerna på jordbruksområdet som är en litet tragikomisk illustration av att Sveriges riksdag och regering har varit överanpassliga, om jag får uttrycka det så. Man trodde sig kunna förutse vad EU skulle kräva av oss på jordbruksområdet. Man gick litet väl långt, och nu får man anpassa tillbaka. Frågan är vad regeringen egentligen tycker, bortsett från vad man tror att EU fordrar av oss. Det skulle vara spännande att få veta vad regeringen egentligen anser, inte minst vad Mats Hellström anser. Han har ju tidigare varit ansvarig för dessa frågor. Vilka regler vore rimliga på jordbruksområdet?

Anf. 47 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Vi socialdemokrater har ju i oppositionsställning kritiserat den anpassning som den tidigare regeringen har gjort. I somras lade vi fram ett program om hur vi ser på den frågan. Vi vill ha en fortsatt avreglering för det svenska jordbruket. Där har vi inte alls samma uppfattning som den gamla regeringen hade när det gällde behovet av ytterligare subventioner. På den punkten har vi alltså en annan uppfattning.

Anf. 48 KRISTER SKÅNBERG (mp):

Fru talman! Jag konstaterar med tillfredsställelse att det av Mats Hellströms svar framgår att, om det – som jag hoppas – blir ett nej vid folkomröstningen den 13 november, man inte att på samma sätt som tidigare viljelöst kommer att anpassa sig utan man kommer att göra det på det sätt som gagnar Sverige bäst.

Det finns många områden där vi fortfarande kan försöka att eftersträva samma regler för att underlätta handel, kultursamarbete och allt vad det nu kan vara. Men det kommer då att ske på svenskt initiativ. Jag undrar dock: Är det så att Sveriges riksdagsledamöter när det gäller nya bestämmelser i EES-avtalet, som vi hittills inte har tagit ställning till, fortfarande har rätt att använda nej-knappen?

Anf. 49 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Självfallet. Ingenting i EES-avtalet kan bli gällande i Sverige utan att den svenska regeringen och sedan riksdagen fattar beslut. Tillägg till EES-avtalet måste bekräftas eller avslås i den svenska riksdagen. Blir det ett avslag, faller ju dessa delar bort ur hela EES-avtalet för alla dess parter.

Fru talman! Avslutningsvis hoppas jag att ledamöterna i Sveriges riksdag även i fortsättningen utnyttjar sin rätt att använda alla tre knappar.

Överläggningen var härmed avslutad.

30 § Svar på fråga 1994/95:72 om EU-informationen

Anf. 51 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Birgitta Hambræus har frågat mig om jag avser att komplettera informationen i Riksskatteverkets broschyr till hushållen inför folkomröstningen den 13 november. Hon anser att informationen är missvisande och att den borde kompletteras med information om EU:s lagars överhöghet över svensk lag.

Jag har tidigare svarat på motsvarande frågor som har gällt andra områden, framför allt frågor som har gällt UD:s broschyr. Riksskatteverkets broschyr är mer kortfattad än den broschyr som de flesta av dessa frågor har handlat om.

Jag anser att den information som lämnats i broschyren ger en rättvisande bild av konsekvenserna för Sverige av ett medlemskap. Av utrymmesskal måste naturligtvis information i en broschyr av detta slag bli översiktlig och kortfattad. I broschyren finns emellertid på s. 5 en hänvisning till var ytterligare, mera fullständig information kan sökas. Landets ca 1 400 folkbibliotek förfogar över det omfattande informationsmaterial som Sekretariatet för Europainformation har utarbetat. Detta material omfattar ca 90 olika faktablad som innehåller både allmän EU-information och mera preciserad information på olika sakområden. Detta material står kostnadsfritt till förfogande. Dessutom finns sekretariatets broschyr inför folkomröstningen att tillgå på landets alla postkontor. Den är också översatt till åtta olika språk. Vidare står den särskilda telefonpanelen till förfogande för svar på alla frågor mellan kl. 9.00 och kl. 21.00 under veckans alla dagar.

Det finns alltså en rikhaltig information att tillgå för dem som så önskar. Bl.a. har sekretariatet givit ut broschyren EU-rätten går före svenska lagar (nr 15) i serien Kort om EU. Broschyren behandlar frågor om hur de rättsliga reglerna i EU påverkar våra egna lagar och vårt rättssystem. I den broschyr om EU och Sverige som har getts ut av Sekretariatet för Europainformation och som finns tillgänglig på postkontoren finns ett avsnitt om överstatligt samarbete. Där framhålls också att om de gemensamma lagarna kolliderar med lagarna i ett medlemsland, gäller EU:s regler framför landets. Mot denna bakgrund finner jag inte att behov föreligger av ytterligare informationsinitiativ rörande den fråga som Birgitta Hambræus tar upp.

Anf. 52 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Jag är tacksam och glad över Mats Hellströms komplettering. Jag förstår att regeringen inte tänker skicka runt detta på

eget initiativ. Därför skall vi inom Folkrörelsen mot EU bekräfta att Mats Hellström här pekar på det som är det centrala, det som vi skall folkomrösta om, nämligen att vi skall ändra vår grundlag och överlåta beslutanderätten över det som skall gälla i Sverige till EU. Det är ju vad detta med att EU:s lagar tar över svensk lag innebär.

Den broschyr som Riksskatteverket på riksdagens uppmaning har skickat ut innehåller fyra sidor som den förra regeringens utrikesdepartements handelsavdelning har författat. Departementet har alltså gjort två utskick till hushållen. I denna broschyr står det: "Det du främst ska ta ställning till i folkomröstningen är om du anser att medlemskapet och samarbetet inom EU är bra för Sverige – eller om du anser att vi klarar oss bättre utanför."

Jag håller självfallet med Mats Hellström om att en broschyr av den här typen måste vara kortfattad. Men Mats Hellström måste ändå erkänna att detta är väldigt missledande. Man beskriver ju inte ens vad medlemskapet innebär, nämligen att EU:s lagar blir giltiga hos oss. Jag vill gärna att Mats Hellström skall bekräfta följande som är oerhört väsentligt, vilket står i den proposition som skall behandlas om det blir ett ja vid folkomröstningen: "Alla EU:s regler är juridiskt bindande om vi inte fått undantag inskrivet i själva anslutningsakten." Alltså: Inga ensidiga deklarationer hur litet man än har sagt emot EU. Undantagen skall vara inskrivna i anslutningsakten. Det görs inga undantag i fråga om EMU. Det är alltså EMU som gäller. Detsamma gäller utrikes-, säkerhets- och försvarssamarbetet.

Anf. 53 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Förhandlingsresultaten i sig är ju en del av det som kallas Community law. Hela vårt förhandlingsresultat finns som en del av denna EU-rätt. Det måste man ta hänsyn till. Annars blir Birgitta Hambraeus påstående något märkligt.

Därutöver vill jag säga två saker om hennes fråga som gällde informationen. Jag tycker att det är jättebra om olika organisationer på såväl nej-sidan som ja-sidan använder det utomordentliga material som finns utgivet av Sekretariatet för Europainformation och som kan hämtas av var och en på postkontor och bibliotek.

Birgitta Hambraeus tolkning är på en punkt felaktig eller åtminstone ofullständig. När det gäller grundlagar måste Birgitta Hambraeus tillägga att om Sverige som nation efter folkomröstningen blir medlem i den europeiska unionen, då blir också den svenska grundlagen en del av EU-rätten.

Anf. 54 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det finns uppenbarligen väldigt många olika sätt att tolka detta. Men vad som har slagits fast i riksdagstexter och i propositioner är att det som inte finns inskrivet i anslutningsakten som ett undantag eller som en övergångsregel existerar inte som undantag. Ensidiga deklarationer har alltså ingen juridisk giltighet. Det här är väldigt viktigt, därför att annars blir vi onödigt förvirrade.

Man kan göra olika tolkning. UDH har en tolkning. I Riksskatteverkets Europainformation gör man en helt annan tolkning. Ibland är tolkningarna motstridiga. Nu har den nya regeringen bekräftat att det är i Europainformation som den rätta tolkningen görs. Det är värdefullt. Tidigare var det två helt olika tolkningar.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Birgitta Hambraeus förvirrar den här diskussionen alldeles i onödan. Det finns material utgivet av många olika intressenter som det går utmärkt att ta del av. Jag tycker också att det är bra att man sprider det material som finns. Det gäller såväl propositioner som Europasekretariatets information och givetvis UD-broschüren.

Det är ju inte så att det skulle vara värdelöst om en regering gör en deklaration som tas med i förhandlingsresultatet. Det är ju självklart att detta är en viktig del av förhandlingsresultatet. På den punkten har jag en helt annan uppfattning än Birgitta Hambraeus, och där går det icke att åberopa mig.

Som talesman för oppositionen har jag noga följt förhandlingen. Jag tror mig veta att det är med ett visst allvar som EU:s regeringskonferens och den svenska regeringen och riksdagen genom vår UD-delegation har arbetat för ett förhandlingsresultat. Det handlar också om viktiga deklarationer som läggs fram inför ministrarna och som dessa kan antingen motsäga eller acceptera genom att föra in dem i förhandlingsprotokollet. Detta är självfallet av vikt för Sverige. Någonting annat vore orimligt.

Anf. 56 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det finns jurister som kan uttolka EU-rätt, och det skall bli mycket intressant att höra dem analysera vår debatt och få reda på EU:s uppfattning om vad som gäller. Det är ändå den som vi måste rätta oss efter.

Det är oerhört intressant att Mats Hellström nu plötsligt inkluderar svensk grundlag i EU-rätten. Det betyder alltså att Storbritannien nu måste ta över svensk offentlighetslagstiftning. Det skall bli oerhört spännande att se hur det fungerar. Olika jurister, bl.a. Hans Ruin, har tolkat det så att EU:s lagar och förordningar gäller över vår lag, dvs. också över grundlagen, om vi blir medlemmar i EU.

Anf. 57 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Det finns en väsentlig skillnad mellan Birgitta Hambraeus och mitt sätt att se på vårt eget land och på EU. Det kommer att vara EU:s tolkning som gäller, säger Birgitta Hambraeus. Men inget EU-land lägger sig så platt. Om EU fungerade så som Birgitta Hambraeus föreställer sig, skulle den organisationen inte existera. Där finns självständiga länder, med ett självmedvetande. Danmark, Storbritannien, Tyskland och de andra länderna håller på sina tolkningar i förhållande till gemenskapsinstitutionerna, och de lägger sig inte platt. Det skall Sverige inte heller göra om vi blir medlemmar.

Anf. 58 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! Det är utomordentligt bra med litet morskhet här, men faktum är att unionen inte har fungerat särskilt länge. Maastrichtavtalet, som nu har ratificerats, har bara gällt ett antal månader och har ännu inte kommit helt i gång. Jag hoppas att vi slipper se det – jag vet att det blir ett nej den 13 november.

Det är mycket viktigt att man får ut informationen till folk. En SIFO-undersökning visade att 45 % av dem som tänkte rösta ja trodde att riksdagen kan stifta lagar som gäller över en EU-förordning. Mats Hellström måste kunna bekräfta att det inte stämmer. 47 % trodde att vi skulle behöva betala tull om vi sade nej till EU. Vi har haft ett frihandelsavtal med EU när det gäller industrivaror sedan 1973. Det vore bra om Mats Hellström ville bekräfta också detta.

Anf. 59 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):

Fru talman! Birgitta Hambraeus gör debatten än mer förvirrad genom att nu hänvisa till Maastrichtavtalet när det gäller EG-rätten. I de nya inslagen, pelare 2 och 3, dvs. utrikes- och säkerhetspolitiken respektive tullsamarbete, polissamarbete m.m., finns det ingen EU-rätt över huvud taget. Det är ett rent mellanstatligt samarbete i de avseendena.

Överläggningen var härmed avslutad.

31 § Svar på fråga 1994/95:41 om privata specialistläkare

Anf. 60 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Margareta E Nordenvall har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra patienternas valmöjligheter när det gäller privata specialistläkare.

Av regeringsförklaringen framgår följande: "Patienternas rättigheter kommer att stärkas. I detta ingår den självklara rätten att den enskilde skall kunna välja läkare."

Ett beredningsarbete har just inletts där vi bl.a. ser över hur patienterna även fortsättningsvis skall garanteras valmöjlighet och på vilket sätt landstingets finansiella ansvar för privata vårdgivare skall kombineras med landstingets ansvar enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) att ge en god vård på lika villkor för hela befolkningen.

Anf. 61 MARGARETA E NORDENVALL (m):

Fru talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Frågan är ställd utifrån det som står i regeringsförklaringen om att "etableringen av specialistläkare, som dränerar sjukvårdens ekonomi, kommer att upphöra".

Jag anser att det är ett felaktigt påstående, eftersom den privata vården totalt utgör endast några få procent av hela sjukvårdskostnaden.

Jag tycker också att det är ett hårt angrepp mot en seriös yrkeskår. Många privata specialistläkare har en lång sjukhuserfarenhet och står

för god kvalitet och kontinuitet i vården. Många specialistläkare står dessutom för en effektiv och betydligt billigare vård än motsvarande i offentlig regi.

Jag undrar om statsrådet verkligen tycker att det är försvarbart att motverka en billig och bra vård, som patienterna vill ha, och i stället använda skattebetalarnas pengar till en dyrare vård. Det innebär i det långa loppet att patienten får mindre vård för pengarna – en återställarpolitik som påminner om 80-talet.

Etableringen av specialistläkare dränerar inte sjukvårdens ekonomi, men den dränerar på sikt det offentliga monopolet i vården.

Hur skall man, som det står i regeringsförklaringen, ge patienten den självklara rätten att kunna välja läkare, när man samtidigt minskar utbudet av de läkare som många patienter vill ha?

Anf. 62 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Som framgick av statsministerns anförande handlar det om den fria etableringen av specialistläkare. Jag tror att det också i fortsättningen kommer att vara möjligt att kombinera etableringen av specialistläkare, som vi normalt kallar privatläkare inom specialområden, med landstingets viktiga demokratiska ansvar för att just ge hälso- och sjukvård åt hela befolkningen.

Det är inget tvivel om att det vi ser i dag är att en del av andra sjukvårdsområden inom landstingets verksamhet drabbas av att det blir ett överutbud av vissa fria etableringar.

Vad vi nu gör är att vi söker efter lösningar som kombinerar landstingets ansvar för hela befolkningen och möjligheten att också i fortsättningen få tillgång till bra specialistläkare i landstingets sjukvårdsområden.

Anf. 63 MARGARETA E NORDENVALL (m):

Fru talman! Jag hoppas att man ändå tänker på det som jag tog upp när man nu gör det här beredningsarbetet. Det är ju faktiskt så, att de privata specialistläkarna, de etablerade specialisterna, utgör en procentuellt sett mycket liten andel av sjukvårdens totala ekonomi. Att säga att specialistläkarna dränerar sjukvårdens ekonomi är helt felaktigt.

Det jag vill värna om är att man har kvar etableringen av läkare i privat verksamhet just för att få en återväxt av dessa doktorer. Det är viktigt att vi också tar hänsyn till patienternas önskemål. Jag tror inte att ni kan infria ert löfte om att ge patienten den självklara rätten att kunna välja läkare om ni samtidigt stryper utbudet av de läkare som patienten vill ha.

Anf. 64 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag är helt övertygad om att det också i fortsättningen kommer att finnas ett gott utbud av privata specialistläkare och en god tillgång till sådana läkare. Det som det handlar om är möjligheten att få den fria etableringen utan någon som helst kontakt med huvudmannen, dvs. landstinget. I det beredningsarbete som nu pågår kommer vi att ta hänsyn till bådas möjligheter.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Svar på frågor

32 § Svar på fråga 1994/95:46 om den i regeringsförklaringen angivna sjukvårdsutredningen

Anf. 65 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Chatrine Pålsson har frågat mig vilken sjukvårdsutredning som åsyftas när det i regeringsförklaringen anges att den pågående sjukvårdsutredningen snabbt skall kartlägga tillståndet i sjukvården och föreslå åtgärder för förbättringar och effektiviseringar.

Den utredning som regeringen syftar på är Kommittén om hälso- och sjukvårdens finansiering och organisation, HSU 2000. Arbetet med att utforma direktiv för detta utredningsarbete har också påbörjats.

Anf. 66 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Fru talman! Låt mig börja med att önska Ingela Thalén lycka och välgång i det nya viktiga uppdraget, som härmed har börjat.

Jag tror att vi var många som förra året blev besvikna och bestörta när socialdemokraterna lämnade HSU 2000. Det var inte för vår skull, utan det var för sjukvården i Sverige. Vi tyckte att vi äntligen hade fått till stånd en parlamentarisk grupp som skulle ta ett helhetsgrepp över sjukvården. Det var för mig oförklarligt att det största partiet i Sverige då lämnade utredningen.

Jag tycker också att det är väl frimodigt att i regeringsförklaringen hänvisa till denna utredning som fick sig en ordentlig knäck, eftersom socialdemokraterna lämnade den.

När man nu vill ha en snabb kartläggning vill jag fråga socialministern om ifall snabbast möjliga sättet inte hade varit att fortsätta den utredning som påbörjades vid förra mandatperiodens inledning.

Anf. 67 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! De direktiv som HSU 2000 har täcker inte riktigt in det jag och regeringen avser när det gäller kartläggningen av hälso- och sjukvården. Vi har nu påbörjat arbetet med direktiven som kommer att få en något annorlunda inriktning. Framför allt kommer vi att vara tydligare när det gäller uppdraget till HSU 2000.

Det är ett mycket värdefullt arbete som har gjorts hittills. Det har gjorts en del kartläggningsarbeten. Skälet till att socialdemokraterna lämnade utredningen behöver inte Chatrine Pålsson och jag diskutera just nu. Jag har en helt annan uppfattning än Chatrine Pålsson och förstår mycket väl varför socialdemokraterna lämnade utredningen. Men det kanske vi inte behöver uppta tid för att diskutera i just den här debatten.

Det jag ser framför mig är att man t.ex. ser över de relativt stora skillnaderna mellan landstingen när det gäller sambanden mellan val av organisation och effektivitet osv. Det finns också tecken på vissa kapacitetsproblem inom landstingen. Det finns alltså skäl att göra en

kartläggning. Enligt min uppfattning finns det dessutom skäl att göra en viss avgränsning av det som så småningom kommer att bli slutresultatet av en sådan här utredning.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 68 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Fru talman! Direktiven för HSU 2000 var mycket vida av det skälet att utredningen skulle få komma med förslag. Jag vill återge några av direktiven: HSU 2000 skall analysera och bedöma hälso- och sjukvårdens resursbehov fram till år 2000, överväga hur hälso- och sjukvården bör finansieras och organiseras på den övergripande samhällsnivån. HSU2000 skall beakta lösningar för skillnad mellan sjuklighet och dödlighet mellan olika åldrar, mellan olika kön, mellan olika sociala grupper, bland svenska och utländska medborgare och mellan olika delar av landet. Man skall också särskilt bedöma möjligheter till kostnadsminskningar.

Vi kristdemokrater har alltid trott att vi behöver resurser till hälso- och sjukvården. Min fråga till socialministern är: Om det efter utredningen visar sig att vi behöver mer resurser, är då socialministern och socialdemokraterna beredda att verka för detta?

Anf. 69 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! När det gäller just finansieringsfrågorna råder det inget tvivel om att det var på detta område som man inom utredningen hade de starkaste meningsmotsättningarna. Vad det gäller finansieringsmodellerna har jag personligen, och också regeringen, en mycket bestämd uppfattning, vilket kommer att märkas i de direktiv som utredningen så småningom kommer att få.

Också synen på resurserna till hälso- och sjukvården kommer att avspeglas i den kommande budgetproposition som regeringen kommer att avlämna.

Anf. 70 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Fru talman! Jag vill till socialministern ställa en avslutande fråga. När tror socialministern att tilläggsdirektiven – eller vad man nu skall kalla dem – skall vara klara? När kan arbetet börja? Som kristdemokrat ser jag för min del fram emot ett skyndsamt men genomgripande arbete. Det behöver svensk sjukvård och våra medborgare.

Anf. 71 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Det är min uppfattning att skyndsamt innebär, om inte denna månad, så alldeles strax därefter.

Överläggningen var härmed avslutad.

33 § Svar på fråga 1994/95:58 om bostadsbidragen

Anf. 72 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Göthe Knutson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förhindra ett orimligt utnyttjande av bostadsbidragssystemet.

Frågan är ställd med anledning av att Länsrätten i Hallands län bedömt att en enskild person av psykiska skäl har rätt att med stöd av 6 § socialtjänstlagen få socialbidrag för en större lägenhet. Jag utgår därför från att det Göthe Knutsons fråga egentligen rör är reglerna för bistånd enligt socialtjänstlagen.

Låt mig dock först kort redogöra för vilka regler som gäller för bostadsbidrag. Bostadsbidrag är relaterat till den sökandes inkomst och nivån på hyran. Det finns en högsta hyresnivå för vilken man kan få bostadsbidrag. Socialtjänstlagen däremot kräver alltid en individuell behovsprövning.

I det som socialtjänstlagen anger som skälig levnadsnivå ingår också kostnader för en skälig bostad. Naturligtvis kan man inte acceptera en alltför hög boendestandard vid beräkningen av socialbidragsbehovet. Socialstyrelsen har till ledning för bedömningen av vad som utgör skäliga bostadskostnader utfärdat vissa rekommendationer i sina Allmänna råd. Vid den individuella behovsprövningen kan det i vissa fall föreligga sådana medicinska eller andra behov som kan bedömas som skäliga att ta hänsyn till.

Det är varken lämpligt eller tillåtet för mig som socialminister att uttala mig om huruvida den enskildes psykiska problem i det aktuella fallet är skäl nog för att erhålla det något högre belopp som länsrätten ansåg i detta fall. Jag ser heller inga skäl att utifrån detta enskilda ärendet föreslå ändringar av reglerna för rätt till socialbidrag.

Eftersom socialnämnden i Halmstad har överklagat länsrättens beslut kommer ärendet också att prövas av kammarrätten.

Anf. 73 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Jag tackar socialministern för svaret.

Jag är väl medveten om att man inte skall ta upp enskilda fall till behandling i ett frågesvar. Men jag har efter många år här i riksdagen lärt mig att det är tillåtet att med utgångspunkt från ett enskilt fall ta upp principfrågan.

Den fråga jag ställer är om statsrådet är beredd att se över den aktuella lagen för att förhindra ett orimligt utnyttjande av bostadsbidragssystemet.

Detta är ett fall som väcker starka reaktioner hos allmänheten. Det är orimligt att var och en som arbetar och strävar så gott hon eller han förmår och som får nöja sig med en liten och kanske dålig bostad skall vara med och betala medan andra vet att ta för sig, t.ex. genom att gå till en läkare och säga att man lider av cellskräck därför att lägenheten inte passar det behov man anser sig ha. Klaustrofobi åberopades av den sökande i det aktuella fallet, åtminstone är det vad som står i det första läkarintyget. Socialnämnden i Halmstad säger nej. Lägenheten som

vederbörande har är fullt tillräcklig. Det är en allmänläkare utan specialisering i psykiatri eller liknande som har utfärdat läkarintyget. Länsrättens kommentar, efter att detta fall blev känt, var: Vi är tvungna att följa lagen.

Om kammarrätten i sin överprövning säger att detta är fel och man återgår till socialnämndens nej, vad kommer socialministern då att tänkas vidta för åtgärder?

Anf. 74 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Socialtjänstlagen ger vissa utrymmen för tolkningar. Det råder ingen tvekan om detta.

Jag vill börja med att göra ett litet tillrättaläggande beträffande Göthe Knutsons fråga. I frågan utgår Göthe Knutson från att den lägenhet som personen i fråga hade fått skulle kosta 3 500 kr mer per månad. Men enligt länsrättens domstolsutslag handlar det om en nettokostnad på litet drygt 500 kr. Det är alltså en viss skillnad när det gäller vad som var merkostnaden.

Med utgångspunkt från detta fall kan jag inte se att det finns något skäl att nu gå in och göra några ändringar i socialtjänstlagen. Vad jag däremot kan tänka mig är att man framöver gör andra tolkningar längre ned i prövningen, dvs. i länsrätten. Jag har ingen möjlighet att vidare kommentera just detta enskilda fall.

Anf. 75 GÖTHE KNUTSON (m):

Fru talman! Först vill jag ta upp frågan om den korrekta hyran. Jag följde tidningsuppgifterna och återgav dem. Det är klart att det finns anledning att vara litet kritisk ibland. Jag har i dag fått domen från Länsrätten i Halmstad, och i den anges andra hyrestal.

Men det är själva principen det gäller. Om man inte anser sig nöjd med sin bostad kan man gå till det som kallas det allmänna och säga: "Den här lägenheten är för liten för mig. Den här bostaden trivs jag inte i. Här får jag cellskräck, men får jag bara 10 kvadratmeter mer blir jag minsann omedelbart frisk." Det är innebörden.

Om några hundra eller kanske många tusen människor gör detsamma blir det ganska plågsamt för den redan belastade budgeten i en kommun, som i detta fall. Det stöter det allmänna rättsmedvetandet, om inte annat.

Anf. 76 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Om man drar de slutsatser som Göthe Knutson gör nu kan jag delvis hålla med. Men jag drar inte sådana slutsatser av detta enskilda fall. Jag tycker inte att man bör göra det heller. Dessutom framgår det mycket tydligt att det finns alldeles speciella medicinska och andra skäl bakom den bedömning som är gjord.

Frågan skall som sagt prövas i kammarrätten, och före det finns det enligt min uppfattning inte förutsättningar att fortsätta just den här diskussionen kring detta enskilda fall.

Anf. 77 GÖTHE KNUTSON (m): Fru talman! Jag tackar för de inlägg som socialministern har gjort här, och jag konstaterar att det skall bli spännande att avvakta kammarrättens dom.

Överläggningen var härmed avslutad.

34 § Svar på fråga 1994/95:62 om Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd

Anf. 78 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Eva Zetterberg har frågat mig vad regeringen kommer att göra för att bidra till att Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd skall kunna fortsätta sin verksamhet.

Föreningen har under ett antal år erhållit medel från Allmänna arvsfonden för utvecklings- och informationsinsatser. Under åren 1989–1993 har föreningen således fått sammanlagt 1,3 miljoner för detta syfte.

I september i år anslag dåvarande regeringen 50 000 kr till föreningens verksamhet. Jag har förstått att detta var en tillfällig lösning.

Socialutskottet har i sitt betänkande om socialpolitik (1993/94:SoU20) behandlat en motion där en översyn begärs av nuvarande regler för statsbidrag som skulle göra det möjligt för Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd att erhålla statsbidrag för verksamheten. Utskottet konstaterar där att föreningen inte kan erhålla stöd från anslaget för bidrag till handikapporganisationer. Enligt utskottet bör regeringen överväga om organisationen kan erhålla statligt stöd från annat anslag.

Jag har för avsikt att driva denna fråga i höstens budgetberedning och då försöka hitta en mer långsiktig lösning på frågan.

Anf. 79 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag vill först inleda med att gratulera Ingela Thalén offentligt till hennes nya uppdrag som socialminister. Det gläder mig mycket.

Jag vill också tacka för svaret på den fråga jag har ställt. Jag vet inte hur känd bakgrunden är för Ingela Thalén. Bakgrunden är att den föräldraförening som bedriver ett mycket angeläget arbete kring dessa frågor – Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd – har drygt 2 000 medlemmar. Det är både föräldrar och andra anhöriga som har mist ett spädbarn. Plötslig spädbarnsdöd är den vanligaste dödsorsaken bland små barn i vårt land. Det handlar alltså om en väldigt allvarlig situation, där många människor är drabbade.

Den verksamhet man hittills har bedrivit har skett med knappa medel, men den har varit av stor betydelse, eftersom man därigenom har kunnat både hjälpa och stödja anhöriga som har drabbats, och som har behov av detta stöd under lång tid, men också bedriva ett förebyggande arbete och få ut information för att minska antalet barn som drabbas.

Jag är glad åt att Ingela Thalén anger att man från regeringens sida vill hitta en långsiktig lösning på frågan. Problemet är bara, Ingela Thalén, att det är ett akut problem. Den förening vi nu talar om och den verksamhet som bedrivs tvingas upphöra redan under hösten om man inte får fortsatt bidrag. Det ser jag som mycket allvarligt.

Jag undrar därför om Ingela Thalén kommer att försöka hitta någon akut räddning så att verksamheten inte avbryts i väntan på det långsiktiga stödet.

Anf. 80 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Som Eva Zetterberg är väl medveten om är ett av problemen naturligtvis just svårigheten att hitta en långsiktig lösning. Utredningen Organisationernas bidrag anser att den här sortens krisföreningar, hur väsentliga de än är för enskilda människor, inte kan rangeras in under bidragen till handikapporganisationer.

Det här förslaget har inte föranlett någon proposition ännu. Förra socialministern Bo Könberg hade i ett antal diskussioner med företrädare vissa tankegångar om att man skulle kunna finna en annan utväg via något annat organisationsanslag eller möjligen via Socialstyrelsen eller Folkhälsoinstitutet. Vi skall försöka att pröva de möjligheterna.

Frågan huruvida det finns utrymme för att ge akuthjälp direkt under hösten får jag återkomma till när jag tittat ännu mer på ämnet. Den nu aktuella frågan gällde ju om man kan finna en långsiktig lösning för föreningen.

Anf. 81 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag är medveten om att Ingela Thalén fått ärva ett antal svårlösta frågor från den tidigare regeringen. Jag vill också understryka att det funnits ett agerande över partigränserna här i riksdagen där socialutskottets beslut i frågan ligger till grund. Jag tror att samtliga partier som engagerade sig var övertygade om den gamla regeringens vilja att finna en lösning, och tog den på allvar. Ändå står vi i den situationen att man inte har funnit någon lösning.

Vi är väldigt medvetna om att det inte går att inordna Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd bland handikapporganisationer. Men det är självklart att man måste hitta andra lösningar om man finner att verksamheten i sig är väsentlig och på allvar faktiskt både hjälper föräldrar som har drabbats och förebygger dödsfall bland småbarn.

Anf. 82 Socialminister INGELA THALÉN (s):

Fru talman! Jag vill understryka att också jag som riksdagsledamot följde denna fråga. Från det hållet känner jag till både föreningen och sakfrågorna ganska hyggligt, även om jag inte känner till dem i detalj.

Det är min avsikt att ha nära kontakt med föreningen och lyssna på vad den har behov av just när det gäller det akuta. Jag vill återkomma till det jag sade i mitt inledande svar, nämligen att man får titta närmare på den långsiktiga lösningen på frågan i anslutning till budgetberedningen.

Anf. 83 EVA ZETTERBERG (v):

Fru talman! Jag är väldigt nöjd med svaret vad gäller den långsiktiga lösningen, därför att den också är nödvändig. Men jag tror att den akuta lösningen är nödvändig för att organisationen inte skall upphöra just nu och återuppträda när man hittar det långsiktiga stödet. Då förloras väldigt mycket tempo.

Med utgångspunkt från Ingela Thaléns eget intresse i frågan tror jag att både jag och föräldraföreningen kan se fram emot en snar lösning. Det är bråttom, Ingela Thalén!

Överläggningen var härmed avslutad.

35 § Svar på fråga 1994/95:3 om löntagarfondsmedlen till forskning

Anf. 84 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Andreas Carlgren har frågat mig om jag kommer att fullfölja de uttalanden som Socialdemokraterna tidigare har gjort om att återta de medel till forskning som utskiftats från de tidigare löntagarfonderna och, om detta inte är möjligt, i stället minska de ordinarie forskningsanslagen i motsvarande mån.

Regeringen har som framgått redan inlett en översyn av möjligheterna att återföra de utskiftade löntagarfondsmedlen. I avvaktan på resultatet av den översynen genomförs samtidigt en analys av konsekvenserna för forskningen av stiftelsernas verksamhet. Underlaget för analyserna är stiftelsernas skiftande ändamål och de olika forskningsområden som stiftelserna främst är avsedda att stödja.

Skulle det visa sig att det inte är möjligt att återföra de till stiftelserna utskiftade löntagarfondsmedlen måste det få konsekvenser för omfattningen och inriktningen av statens forskningsanslag.

Anf. 85 ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag ber att få tacka Carl Tham för svaret på min fråga. Bakgrunden till frågan var att den förra regeringens avvecklande av löntagarfonderna och överförande av pengarna till stiftelserna i ett slag väldigt kraftigt förbättrade möjligheterna för forskningen.

Det har bildats stiftelser som sysslar med forskarutbildning och profilforskning vid mindre och medelstora högskolor. Det är meningen att en stiftelse skall kunna främja humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning vid en ny universitetsutbildning i södra Stockholm. Det gäller strategisk forskning som skall främja projekt av långsiktig betydelse för Sveriges konkurrenskraft. Det gäller miljöstrategisk forskning som skall skapa förutsättningar för en miljöanpassad samhällsutveckling. Det rör sig om mycket viktiga forskningsområden.

Alla som tycker att det här viktigt måste trots allt bli mycket oroade av Carl Thams svar. Svaret innebär att om den nya regeringen inte kan köra över de beslut som den förra riksdagen fattade skall man i stället straffa dessa forskningsområden och skära ned på de områden som Carl

Tham själv i flera intervjuer, såsom nyttillträdd minister, har sagt är mycket viktiga. Det oroar mig. Jag är också orolig för den princip som ligger bakom detta och som innebär att det är viktigt att minska mångfalden av de olika forskningscentrum som vi nu har skapat förutsättningar för. Det kan väl inte vara principiellt fel med flera oberoende centrum på forskningsområdet.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 86 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Den här frågan är dels principiell, dels ekonomisk. När det gäller det principiella är min uppfattning mycket klar. Jag anser att det är olämpligt att man i riksdagen fattar beslut som i praktiken binder framtida riksdagsmajoriteter till ett visst system som inte går att förändra. Meningen med demokratiska val är att man skall få en riksdag som återspeglar folkmeningen och som också skall kunna fatta beslut i enlighet med folkmajoritetens vilja. Om man binder allmänna medel på ett sådant sätt att de inte kan påverkas, är det enligt min uppfattning principiellt mycket olämpligt.

Den ekonomiska aspekten är inte mindre betydelsefull. Som Andreas Carlgren givetvis vet är landets ekonomi skakig. Vi har att ta ställning till vad som kan kallas ett statsfinansiellt elände. Att i den situationen överföra så här stora medel utan att närmare reflektera över konsekvenserna för statsfinanserna är, enligt min uppfattning, mycket betänkligt.

Det finns även en annan ekonomisk aspekt på detta. Självfallet är vi alla överens om att det är viktigt med forskning även på dessa områden. Men i ett trångt statsfinansiellt läge måste man göra prioriteringar. Med det här systemet kan inte ens en bred majoritet i riksdagen göra önska-prioriteringar, i rådande ekonomiska läge. Även detta anser jag talar för en upplösning av dessa fonder. Samtidigt vill jag säga att jag bedömer möjligheterna att göra det, som ganska begränsade. Vi avvaktar nu resultatet av översynen.

Anf. 87 ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag vill först säga några ord om den principiella synen. Jag har sett att Carl Tham i en intervju har sagt att det är ett anmärkningsvärt beteende att försöka låsa in allmänna medel så att de inte blir åtkomliga för politisk styrning. Med tanke på det som Carl Tham sade i slutet av sitt svar om att det nu förmodligen inte är möjligt att ändra det beslut som den förra riksdagen fattade, framstår det som ännu konstigare att han väljer att dra ned på just de forskningsanslag som är föremål för politisk styrning. Jag tycker att det verkar vara inkonsekvent.

Besparingsbetingen haglar nu även över forskningsområdet. Är det de mindre och medelstora högskolorna som har skäl att vara oroliga eller är det den miljöstrategiska forskningen? Eller gäller det kanske de insatser som skall göras för att främja Sveriges konkurrenskraft och som måste vara oerhört viktiga för vår ekonomi? Jag har förstått att det redan går ut signaler till motsvarande forskningsområden om att man där skall vara orolig. Det oroar mig. Det vore bra om utbildningsministern kunde ge ett besked om att man inte behöver vara orolig.

Anf. 88 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Den statsfinansiella bankrutt som vi har övertagit av den borgerliga regeringen leder ofrånkomligen fram till ett ökat behov av besparingar. Det är uppenbart att det måste gälla alla tänkbara områden. I det läget är det viktigt att regering och riksdag kan göra riktiga prioriteringar.

Man har låst in allmänna medel, och det är inte små medel det rör sig om. Det handlar om utdelningar, som när systemet är helt i funktion, kan uppgå till minst en och en halv miljard kronor årligen. Det är fråga om prioriteringar som har undandragits politiska beslut, och det anser jag vara felaktigt.

Anf. 89 ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag blir litet förvånad. För någon vecka sedan fick vi höra att det i regeringsförklaringen står att forskningsfrågorna ges hög prioritet i regeringens arbete. Om jag har tolkat utbildningsministerns svar rätt, innebär prioriteringen att man avser att kraftigt skära ned forskningsanslagen, jämfört med vad den förra regeringen åstadkom. Det måste vara dåligt för Sveriges ekonomi på lång sikt.

Jag tycker att Carl Tham har gjort mycket bra uttalanden om de mindre och medelstora högskolorna. Jag undrar om det även är de som har anledning att oroa sig för nedskärningarna. Jag hoppas att Carl Tham kommer att göra lika bra uttalanden även om den miljöstrategiska forskningen. Jag undrar om det är på det området man nu skall vara orolig. Skall man t.ex. på det nya internationella miljöuniversitetet i Lund oroa sig för nedskärningar? Jag undrar vad som skall hända med den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen. Skall det dras ned på den för att straffa för tidigare riksdagsbeslut? Det måste också tala emot de uttalanden som Carl Tham har gjort i olika sammanhang.

Anf. 90 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Vad den borgerliga regeringen framför allt har efterlämnat är ett jättelikt budgetunderskott. Det är klart att det inte är någon konst att satsa på forskning om man inte tittar på saldot i statsfinanserna.

Jag kan lugna Andreas Carlgren med att säga att svaret på alla dessa frågor kommer att ges i de propositioner som regeringen kommer att lägga fram, både nu under höstriktsdagen och senare i januari nästa år. Då kommer svaret att ges på dessa frågor. Min avsikt är självfallet att se till att vi också i framtiden skall bedriva en kvalificerad forskning här i landet. När jag tar ställning till den frågan måste jag också väga in följderna av de eventuellt kvarvarande forskningsstiftelserna.

Anf. 91 ANDREAS CARLGREN (c):

Fru talman! Jag förutsätter att det inte finns någon i denna kammare som är omedveten om hur statens budgetsituation ser ut. Däremot måste det vara bra för ekonomin som helhet och för budgetunderskottet om vi t.ex. främjar forskning som långsiktigt skall gynna Sveriges konkurrenskraft i ekonomin.

Det är väl bara att konstatera att detta, åtminstone så här långt, verkar vara ännu ett av de besked i regeringsförklaringen som mycket snabbt devalverades. Att ge hög prioritet i regeringens arbete, verkar hittills innebära att man delar ut besparingsbeting. Det är synd, men jag hoppas att vi här i riksdagen skall kunna nå ett samarbete som också ändrar på den utvecklingen.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 92 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag vill bara tillägga att vad som har hänt är framför allt att den svenska kronan har devalverats under den borgerliga regeringens tid. Om inte riksdagen i framtiden tar ett ansvar för besparingar så kommer kronan att devalveras ännu mera. Det tror jag inte att någon är betjänt av.

Vi kommer att arbeta för en bra forskning här i landet, och jag är övertygad om att vi kan få en bred enighet för detta. Men vi måste ta hänsyn till vilka faktiska resurser som ställs till forskningens förfogande, även från de nu aktuella stiftelserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

36 § Svar på frågorna 1994/95:5 och 12 om behörighetsvillkor för högre studier, m.m.

Anf. 93 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Kristina Svensson har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till att utarbeta råd och anvisningar om värderingen av studieomdömen från folkhögskolor i samband med antagning till högre utbildning.

Bengt Silfverstrand har frågat mig om jag är beredd att medverka till en översyn av antagningsreglerna till grundläggande högskoleutbildning.

Jag besvarar frågorna i ett sammanhang.

Avsikten med 1993 års universitets- och högskolereform har varit dels en ökad valfrihet för studenten, dels en större självständighet för universitet och högskolor när det gäller beslut om studievägar etc. Förändringen i antagningssystemet ligger i att hela ansvaret för rekryteringen lagts på det enskilda lärosätet.

Jag har erfarit att detta i praktiken bl.a. har kommit att innebära att samma gymnasieutbildning värderas olika ute på universitet och högskolor. Vidare har studieomdöme från folkhögskola värderats mycket olika vid antagning till högskoleutbildning. Det råder uppenbarligen osäkerhet om vilka regler som gäller.

Det är självfallet viktigt att vi har ett system för antagning som är tydligt och överblickbart och som förhindrar godtycke. En uppföljning av 1993 års reform pågår. I utredarens uppdrag ingår att följa upp hur det nya antagningssystemet fungerar, och enligt planerna skall en rapport i denna fråga lämnas före sommaren. I dagarna har det dessutom inlämnats en delrapport till mig på departementet.

Det är enligt min mening mycket angeläget att reglerna för antagning till universitet och högskolor är rättvisa, överblickbara och garanterar studenternas rättssäkerhet. Mot bakgrund av de erfarenheter som redan har vunnits avser jag att genomföra förändringar i det nuvarande systemet med sikte på genomförande fr.o.m. vårterminen 1996.

Anf. 94 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka Carl Tham för det positiva svaret som också är mycket klargörande. Precis som Carl Tham säger i sitt svar har det rätt mycket stor osäkerhet och mycket stor förvirring kring vilka antagningsregler som gäller. Det gäller framför allt för de fristående kurserna för folkhögskoleelever.

Det har varit ett svårhanterligt system. Man har inte kunnat överblicka det. Det har naturligtvis inte varit rättvist. Rättssäkerheten kan också ifrågasättas. Detta bottnar i att den centrala antagningen har upphört och att man vid de lokala antagningarna använder sig av olika bedömningar.

När det gäller antagningsreglerna för folkhögskoleelever har jag fått uppfattningen att man använder fem olika modeller, beroende på vilken högskola eller vilket universitet det handlar om. Eleverna och personalen vid folkhögskolorna är mycket upprörda över detta. Det är naturligtvis ett fullständigt oacceptabelt system.

Jag menar inte att vi skall gå tillbaka till en central antagning. Det tycker jag inte. Men självfallet måste man använda lika bedömningar vid de olika lärosätena. Det sades också i utbildningsutskottet förra året. Det fanns en reservation från socialdemokraterna där man befärade de här konsekvenserna. Nu finns det mycket att rätta till för en socialdemokratisk regering. Detta är ingenting som kostar pengar. Jag är mycket glad över svaret. Det är uttömmande. Många kommer att känna lättnad när de läser detta.

Anf. 95 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Jag vill också tacka statsrådet för svaret.

Avregleringen och decentraliseringen av den svenska högskolan inleddes av en socialdemokratisk regering. Syftet var att ge de enskilda studenterna, lärarna och forskarna större inflytande över sin situation. Efter tre år av borgerligt experimenterande i frihetens och valfrihetens namn kan det konstateras att förändringarna i praktiken har inneburit en försvagning av studenternas inflytande, urholkad rättssäkerhet och ett godtycke vid antagning, examination och resursfördelning som ger anledning till oro och eftertanke.

Flera högskolor har sålunda fattat beslut med innebörden att det i praktiken förmenar stora grupper av intresserade och studiemotiverade rätten att bedriva studier på högskolenivå. Genom att fastställa åldersgränser vid antagning respektive begränsa behörigheten till vissa studier till att enbart gälla vissa program, utestängs elever från chansen att komplettera sina förkunskaper.

Den kommunala vuxenutbildning som har gett Sverige särskilt positiva omdömen i internationella sammanhang degraderas och blir intet

värd. Redan i mopedåldern skall du veta vad du vill bli, t.ex. advokat eller domare, för att ge exempel med aktuell anknytning till ett sydligt universitet. Annars är du utestängd från framtida studiemöjligheter.

Att detta elitistiska synsätt som nu har börjat tränga in i det svenska högskolesystemet i förlängningen leder till rent absurda konsekvenser tycks inte ha föresvävat dess tillskyndare. Likvärdiga bedömningar, oavsett var man har införskaffat sina kunskaper, måste vara grundläggande och avgörande för framtiden. Därför är utbildningsministrarnas besked här i dag mycket klargörande och välkommet.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 96 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag har varit utbildningsminister bara en kort tid men jag har hunnit träffa en del studenter både här i Stockholm och genom Sveriges förenade studentkårer. Mitt intryck är att studenterna är mycket oroliga över detta. De kan inte förstå det här systemet.

I Svenska Dagbladet kunde vi nyligen läsa om att antagningssystemet uppfattades som en djungel av olika bestämmelser och villkor. I den lägesrapport som jag just har fått från den utredning som sysslar med detta, RUT 93, sägs på ett mer försiktigt byråkratspråk: Systemen och deras effekter är svåra att överblicka. Inte minst är det oklart hur de fungerar ur den enskilde sökandens synpunkt. Vi har flera indikationer som tyder på att den nuvarande antagningen inte fungerar tillfredsställande. Det är alltså litet försiktigt uttryckt.

Vad som ligger bakom detta är helt enkelt att studenterna inte vet vad som gäller. Det är mer eller mindre en sinkadus om man kommer in på en utbildning. Det beror på vilken skola man har sökt till och vilka villkor som gäller just där.

Ett sådant system kan vi inte ha. Därför har jag beslutat att inom kort utfärda tilläggsdirektiv för den nu sittande utredningen så att den forcerar det här arbetet. Men det är likväl så att antagningsbestämmelser inte kan ändras på kort tid. Därför vågar jag inte utlova några förändringar förrän tidigast till vårterminen 1996.

Anf. 97 KRISTINA SVENSSON (s):

Fru talman! Inlägget från utbildningsministern visar att Carl Tham redan har en god insikt i vad det handlar om när det gäller antagningssystemet. Det är alltså fråga om ett virrvarr och ett sammelsurium. Studenterna är naturligtvis de som kommer i kläm i det här systemet.

Jag vill betona en gång till att jag är glad för att utbildningsministern säger att vi inte kan ha ett sådant system. Det måste ersättas, och vi skall ha ett rättvist antagningssystem. Då kan vi så småningom också komma till rätta med den sociala snedrekryteringen.

Anf. 98 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Den bild som utbildningsministern nu ytterligare tydliggör med exempel från Stockholm stämmer väl överens med den lokala kunskap som jag har dels från det sydligare universitetet, dels från andra delar i landet, där oroliga elever vänder sig till oss politiker just med frågan: Vad är det egentligen som gäller?

Även om vi är medvetna om att ett antagningssystem formellt inte kan ändras från den ena dagen till den andra är det här beslutet värdefullt från två utgångspunkter: dels därför att det klart och tydligt visar att det kommer att ske förändringar för att garantera likvärdigheten och rättssäkerheten, dels därför att det kortsiktiga perspektivet ger tydliga besked till dem som nu håller på att experimentera att de genast skall stänga experimentverkstaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

37 § Svar på fråga 1994/95:52 om den högre utbildningen

Anf. 99 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Margitta Edgren har bl.a. med hänvisning till en tidsningsintervju med mig frågat mig vad jag avser att göra för att den högre utbildningen i Sverige även fortsättningsvis skall hålla hög kvalitet.

Resurstilldelningssystemet för grundläggande högre utbildning bygger på ersättning för studenter och deras prestationer. Det har påpekats att det finns risk för att det systemet kan leda till sänkta kvalitetskrav. Om det verkligen förhåller sig så har jag ännu inte tillräckligt underlag för att avgöra.

Den särskilda utredaren av 1993 års universitets- och högskolereform, Dan Brändström, som jag nyss talade om, har som en av sina huvuduppgifter att fortlöpande följa och rapportera om effekter av resurstilldelningssystemet. Jag vill bl.a. avvakta dessa erfarenheter innan jag tar ställning till det eventuella behovet av förändringar av systemet.

Jag vill avslutningsvis framhålla att det är självklart att varje universitet, högskola och läroanstalt har ansvar för kvaliteten i sin utbildning och i sin verksamhet. Kvaliteten är i hög grad beroende av kompetensen hos de lärare och forskare som medverkar också i grundutbildningen. Professorerna har ett särskilt ansvar att medverka för att entusiasmera och engagera studenterna i studierna.

Anf. 100 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret och vill hjärtat instämma med honom i den sista delen av svaret om det egna ansvar som varje högskola har för kvaliteten och att professorerna har ett särskilt ansvar.

Som jag förstår har utbildningsministern och jag samma åsikt, nämligen att kvalitet utvecklas bl.a. i ett kritiskt, konstruktivt samtal i en miljö där studenter och lärare tillsammans försöker att gå framåt.

Vad jag hängde upp mig på i artikeln, om jag skall vara uppriktigt, är att journalisten redogör för att utbildningsministern har talat om "konsultsnack" när det gäller utvärdering och kvalitetssäkring.

Å ena sidan kan man naturligtvis säga så. Å andra sidan kan man stödja sig på erfarenheterna av långvariga arbeten som pågår och har

pågått i många länder. Det handlar just om hur man använder och utvecklar kvalitet. Är det möjligt att mäta kvalitet? Hur skall man i så fall göra? De internationella erfarenheterna speglar respektive lands kvalitetsbegrepp. Det är inte möjligt att kopiera detta till andra länder, men att diskutera kvalitet och kvalitetsutveckling när det gäller högre utbildning är inte någon fluga som är inne just nu.

Jag skulle också kunna anknyta till den diskussion som fördes den förra gången som det gjordes en sådan här stor utökning av antalet platser på universitet och högskolor. Det skedde på 60-talet. Då fördes samma debatt. Man beförde också då att kvaliteten skulle undermineras. Den reform som vi nu diskuterar har följts av en rad krav på högskolorna och universiteten, just för att detta icke skall hända.

Jag har ytterligare en fråga till utbildningsministern. Anser utbildningsministern att de kvalitetskriterier som vi i dag arbetar med är tillfyllest, eller bör de utvecklas och utvidgas ytterligare?

Anf. 101 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag är helt överens med Margitta Edgren om att det är oerhört centralt med kvalitetsprogram och arbeten med att utveckla kvaliteten i utbildningen. Det är en självklar uppgift i alla utbildningssystem. Det är sannerligen inte något fel med det, tvärtom.

Vad jag tillät mig att kalla för konsultsnack – låt vara att det är en aning vanvördig formulering – var föreställningen om att det exakt går att mäta kvaliteten och på grundval av sådana mätningar tilldela den ena eller den andra högskolan någon guldpeng för att man har uppnått ett särskilt bra resultat.

Jag tror för det första inte att det är möjligt; jag tror att det kommer att leda till godtycke. För det andra tror jag att det kommer att leda till att vissa högskolor genom olika finurligheter får mer pengar än andra. Därmed bidrar man till en skiktning av kvaliteten i stället för det motsatta.

Man kan lika gärna vända på resonemanget och säga att de skolor som inte har en tillräckligt hög kvalitet borde få extra resurser för att kunna höja kvaliteten.

Jag tror över huvud taget inte på det resonemanget. Vi måste göra vad vi kan för att förbättra förutsättningarna ute på lärosätena så att man där kan höja kvaliteten. Jag är helt för att man där skall bedriva ett arbete med kvalitetsprogram, men jag tror inte att vi skall använda detta system som en grund för allokering av resurser.

Jag vill bara tillägga att vi står inför ett stort problem i Sverige, liksom i andra länder. Vi vill utöka antalet studerandeplatser; det är vi säkert överens om. Vi vet att vi har oerhört ont om pengar, och vi vill samtidigt höja kvaliteten. Därför har vi en svår ekvation framför oss. Jag medger gärna att jag inte har någon enkel lösning på det problemet.

Anf. 102 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Nej, vi är helt överens om det. Det är väl ingen som har en enkel lösning på det problemet. Kvalitet är ju, på detta område liksom på andra, en fråga om omdöme. Det handlar om vissa situationer,

personer och insatser. Därför kan man inte använda samma mätinstrument på alla ställen. Man måste studera den process som försiggår på varje universitet och högskola. På något vis måste man försöka mäta den eller göra den tydlig.

Det pågår ett imponerande arbete just nu. Detta sker utifrån det faktum att man ändå har sagt att en liten del av resurserna skall kopplas till hur detta arbete genomförs och vilka effekter det har.

Utbildningsministern säger att det är omöjligt att ge resurser utifrån ett kvalitetsarbete. Det handlar ju om en liten del. Om den lilla delen har haft denna effekt redan nu bör man inte säga blankt nej utan se tiden an.

Anf. 103 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Det är helt riktigt. Vi skall ta del av erfarenheterna av den pågående utredningen. Vi skall också försöka skaffa oss kunskaper på annat sätt om hur kvalitetssituationen är.

Däremot tror jag inte att vi skall ha ett system som bygger på att resurser fördelas utifrån mätningar som nödvändigtvis blir mycket osäkra.

Jag har uppfattningen att det under de senaste åren har funnits en vanföreställning om dessa mätningar – det handlar inte alls om några politiska indikationer. Jag vill just kalla det för konsultsnack när man säger att man kan mäta varenda aktivitet i samhället och på grundval av det fördela budgetresurser. Det går inte. Det leder till godtycke. Det är detta som jag har tagit upp.

Anf. 104 MARGITTA EDGREN (fp):

Fru talman! Till en viss del är vi överens. Det vi skall försöka få grepp om är processen och inte i första hand resultatet. Det är processen i sig som gör att funderingar och ett aktivt arbete för att förbättra kvaliteten sprider sig inom högskole- och universitetsvärlden.

Vi är helt överens om att det är svårt att få grepp om detta. Men att processen pågår är ändå oerhört viktigt.

Om jag får lov att ta utbildningsministerns tid i anspråk vill jag till sist säga att det finns en del kvalitetsfaktorer som vi under dessa år har varit överens om i t.ex. utbildningsutskottet. Vi har bl.a. gång på gång i våra skrivelser slagit fast att jämställdhet är en fråga om kvalitet. Instämmer utbildningsministern med mig i det?

Anf. 105 Utbildningsminister CARL THAM (s):

Fru talman! Jag instämmer fullständigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 106 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Eva Eriksson har frågat mig på vilket sätt regeringen avser att medverka till att kartlägga orsaken till den svenska älgsjukan, så att den kan bekämpas.

Den första upptäckten av älgsjukan gjordes 1985. Sedan dess har forskning bedrivits om sjukdomens orsaker. Man har olika teorier om orsaken. Luftföroreningar, virusangrepp, kopparbrist eller en genetiskt betingad nedsättning av immunförsvaret är några teorier.

För att få reda på orsaken eller orsakerna krävs fortsatt forskning. Forskning kostar pengar. Regeringens medverkan blir då i första hand att se till att det finns ekonomiska resurser för att bedriva den forskning som behövs.

Regeringen ställer medel ur Jaktvårds- och viltskaderegleringsfonderna till Naturvårdsverkets förfogande för viltforskning. Verkets forskningsnämnd beslutar om användningen av medlen efter särskilda ansökningar.

För att möjliggöra studier av de särskilda älgproblemen i Älvsborgs län ökades anslagen för viltforskning för några år sedan med drygt 800 000 kr. För innevarande budgetår står 8,7 miljoner kronor till Naturvårdsverkets förfogande för viltforskning.

Avslutningsvis vill jag nämna att Statens veterinärmedicinska anstalt har en viktig roll när det gäller att kartlägga orsakerna till Älvsborgssjukan. SVA disponerar drygt 1,5 miljoner kronor ur Jaktvårdsfonden för sin viltverksamhet.

Anf. 107 EVA ERIKSSON (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka jordbruksministern för svaret. Samtidigt vill jag önska henne lycka till i uppdraget som jordbruksminister.

Älgsjukan är fortfarande en gåta. Forskarna har ju – som jordbruksministern säger – en klar bild av symtomen hos de sjuka älgarna, men orsakerna är fortfarande dolda i mörkret, och teorierna är många.

Vi vet också att älgsjukan är koncentrerad till Viskadalen i Älvsborgs län. Hos de sjuka älgarna har forskarna hittat ett tetrovirus som kallas Alvo. Det tillhör samma familj som hiv.

Om sjukdomen orsakas av tetroviruset är risken för spridning stor. Tonvikten i forskningen läggs nu på att klargöra virusets roll. Det är bra, men forskarna har också slagit fast att det är viktigt att man tittar på och tar reda på vilken roll försurningen eller andra miljöfaktorer spelar för älgsjukans uppkomst.

Det är allvarligt om det är människans påverkan på naturen som har gett grogrund för sjukdomen. Då finns det risk för liknande epidemier även hos andra djurarter. Att studera miljöfaktorerna, miljöföroreningarnas betydelse, är därför nödvändigt. Det skulle därför vara intressant att höra vilken vikt jordbruksministern fäster vid att öka anslagen till forskningen om miljöföroreningarnas betydelse. Vi vet ju sedan tidigare att Viskadalen är det mest försurade området i Sverige.

Svar på frågor

Anf. 108 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att den kunskapen finns. Det finns även en mängd annan kunskap som forskarna har tagit fram, men det finns också många frågetecken. Det finns svar som vi skulle vilja ha men som vi ännu inte har.

Det är också riktigt att det område i Västergötland som vi talar om hör till de mest försurade i landet. Men det konstiga är att det finns andra områden som är lika utsatta utan att vara särskilt drabbade av älgjukan. Man har diskuterat barknagning. Den är fortfarande huvudsakligen lokaliserad till Viskadalen. Det man funderat på, men inte har något svar på, är sambandet mellan älgjukan och barknagning.

Sedan till frågan om mer pengar. Jag kan nämna att det finns ytterligare 1,5 miljoner som är beviljade från miljöforskningspengarna. Det är inte regeringen som explicit talar om hur de olika forskningspengarna skall användas. Det regeringen och riksdagen gör är att de uttalar att man anser att vissa områden är viktiga. Därmed ger man en signal till dem som handhar pengarna.

Med tanke på den budgetsituation i övrigt som vi befinner oss i just nu kan jag inte stå här och nu och utlova nya pengar att disponera inom en ram för just den här typen av forskning.

Anf. 109 EVA ERIKSSON (fp):

Fru talman! Jag kan ändå tolka jordbruksministern på det sättet, att det läggs stor vikt vid att man bör forska om miljöförstöringen och miljöföreningarnas betydelse för älgjukan. Man borde därmed också kunna ge signaler om hur medlen inom fonden skall disponeras för att forska ytterligare om detta.

Det är klarlagt att pengar till forskning om älgjukan inte har ökat trots att man från forskningshåll kan peka på att man hittar nya vägar och att man känner det nödvändigt att öka dessa rön genom ytterligare forskning.

Det är också viktigt att komma ihåg att det givetvis finns lokal anknytning. Det skulle vara intressant att höra vad jordbruksministern kan tänka sig att ta för initiativ för att starta en diskussion och en process när det gäller de lokala föreningarna och dessas betydelse för älgjukan.

Anf. 110 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill påminna om att föreningsproblematiken och miljöfrågorna inte sorterar under Jordbruksdepartementet utan under Miljödepartementet och miljöministern. Samtidigt har regeringen givetvis ett kollektivt ansvar för miljöfrågorna oavsett vilken fackminister som har det mer direkta ansvaret.

Eva Eriksson gjorde en liten felsägning i sitt senaste anförande. Anslaget har faktiskt ökat och är nu 3 miljoner. Det är en fördubbling jämfört med förra året.

Som jag tidigare sade ser jag i dag inte några möjligheter att utöka Naturvårdsverkets ram. Jag delar verkligen Eva Erikssons uppfattning om vikten av att man prioriterar detta område. Det går fram signaler

från riksdagen till Naturvårdsverket. De signalerna får utgöra en grund för en fördelning inom den ram på 8,7 miljoner som finns.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Anf. 111 EVA ERIKSSON (fp):

Fru talman! Ett sådant här samtal, en debatt och en offentlig diskussion, kommer givetvis att skapa ett tryck i frågan, och det är jag tacksam för.

Jag är dessutom tacksam för att Margareta Winberg understryker att detta är miljöministerns bord. Jag antar därför att Margareta Winberg kommer att ta kontakter för att driva detta arbete vidare.

Det gläder mig att jordbruksministern tar den här frågan på stort allvar. Jag kommer med stort intresse att följa ministerns agerande i den här frågan, och jag ser fram emot en framtid för skogens konung.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

39 § Svar på fråga 1994/95:54 om Östersjölaxen

Anf. 112 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Torsten Gavelin har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att rädda den naturlevande laxen i Östersjön.

Fiskeriverket redovisade den 16 maj 1994 på regeringens uppdrag en utvärdering av de åtgärder som har vidtagits för att skydda den naturreproducerande laxen i Östersjön och föreslog en handlingsplan för det fortsatta arbetet. Dåvarande regeringen delade i beslut den 2 juni 1994 Fiskeriverkets bedömning av allvaret i situationen för den naturreproducerande laxen i Östersjön och underströk behovet av att kraftfulla åtgärder vidtas för att förbättra densamma.

Fiskeriverket beslutade den 2 juni 1994 att under år 1994 avlysa laxfisket i samtliga älvar med vild lax i Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län och i de befintliga fredningsområdena utanför dessa älvar.

Vid mötet med Fiskerikommissionen för Östersjön i september i år agerade Sverige kraftfullt för en begränsning av havsfisket efter lax men lyckades inte fullt ut få gehör för ståndpunkterna bland övriga Östersjönationer. Kommissionen beslutade dock att rekommendera att 1995 års totaluttag begränsas från 600 000 till 500 000 laxar. Kommissionen beslutade också att tillsätta en särskild arbetsgrupp under svenskt ordförandeskap med uppgift att se över förvaltningen av lax i Östersjön.

För egen del delar jag bedömningen av allvaret i situationen för den naturreproducerande laxen i Östersjön. Jag vill dock understryka att det ankommer på Fiskeriverket att med stöd av fiskeförordningen besluta om de föreskrifter som behövs till skydd för den naturreproducerande laxen. Regeringen avser att inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön fortsätta att kraftfullt verka för en begränsning av havsfisket efter lax.

Anf. 113 TORSTEN GAVELIN (fp):

Fru talman! Först vill jag tacka jordbruksministern för det uttömmande svaret. Bakgrunden till min fråga är att Fiskeriverkets styrelse inte har levt upp till intentionerna från i våras. Då fattades beslutet om ett stopp för laxfisket i Norrlandsälvarna. Tanken var att det skulle följas upp med ett beslut om totalt laxfiskestopp i Sverige om inte överenskommelsen om begränsning av kvoterna kunde genomföras fullt ut.

Nu har dessa förhandlingar inte gett avsett resultat. Kvoterna har begränsats, men inte alls så mycket som Fiskeriverket ansåg vara nödvändigt. Trots detta har Fiskeriverket inte beslutat om något ensidigt svenskt laxfiskestopp.

Jag uppfattar detta som en klar orättvisa. Det är dessutom en riskabel situation för laxen, som nu utsätts för ett obegränsat fiske inom den kvot som nu finns.

Den förra regeringen hade en klar policy i den här frågan. Man samarbetade bl.a. med Finland om att rädda den naturlevande laxen i Östersjön. Jag vill fråga jordbruksministern om den nuvarande regeringen avser att fullfölja denna policy.

Anf. 114 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill återigen understryka vad som har gjorts i frågan. Man har arbetat i Fiskerikommissionen. Tyvärr fick vi inte stöd fullt ut. Det blev bara en sänkning från 600 000 till 500 000 laxar, men det är ändå ett steg i rätt riktning. Det är också en framgång att vi dessutom har fått en arbetsgrupp under svenskt ordförandeskap som skall se över förvaltningen av lax i Östersjön.

Jag har inte kunskap om vilka kontakter mellan Sverige och Finland som har tagits. Det är säkert riktigt det som sägs. Jag vill ändå understryka att Finland har överfiskat sin tilldelade laxkvot i Östersjön. Finland har alltså inte följt det förslag som har lagts fram. Man har inte godtagit den rekommenderade laxkvoten, och det är ett bekymmer i sig.

Vi har inte ministerstyre i Sverige. Det är Fiskeriverket som beslutar i frågan. Den förra regeringen gav inte direktiv till hur det skulle besluta, och det avser inte heller jag att göra.

Anf. 115 TORSTEN GAVELIN (fp):

Fru talman! Jag är väl medveten om att jordbruksministern inte kan utfärda några direktiv. Men signaler är viktiga i detta samhälle.

Orsaken till att jag har aktualiserat den här frågan är att det just nu är ett mycket kritiskt läge för Östersjölxaxen. Enligt uppgift går det i år ut ca 450 000 laxsmolt som inte är påverkade av M 74, som är det stora bekymret. Nästa år räknar man med att den mängden har begränsats till 75 000, för att år 1996 vara nere i 25 000 laxsmolt som går ut från våra älvar till Östersjön.

Det innebär att läget är väldigt kritiskt och att vi måste ha ett snabbt stopp för laxfisket.

Jag har uppfattat jordbruksministern så, att den förra regeringens intentioner skall fullföljas. Jag kommer personligen med stort intresse att följa den här frågans vidare behandling.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 116 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag vill bara tillägga att jag delar den förra regeringens oro i den här frågan.

Anf. 117 TORSTEN GAVELIN (fp):

Fru talman! Jag tackar för det svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

40 § Svar på fråga 1994/95:76 om ett EU-medlemskaps betydelse för jordbruket

Anf. 118 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Lena Klevenås har frågat mig om vi vid ett eventuellt medlemskap i EU kommer att kunna behålla ett jordbruk i norra och mellersta Sverige utan att kostnaderna för de svenska skattebetalarna ökar.

En utgångspunkt för Sverige vid förhandlingarna om villkoren för ett medlemskap i EU var att en överenskommelse måste nås rörande tillvägagångssätt och metoder för att inom ramen för EU:s politik slå vakt om och utveckla jordbruket i norra Sverige, i skogsområden i södra Sverige samt på Öland och Gotland.

Förhandlingsresultatet innebär möjligheter att uppnå detta. Detta förutsätter dock en svensk medfinansiering. Kostnaderna för skattebetalarna blir därmed beroende av vilken ambitionsnivå Sverige väljer att lägga sig på.

Dessa frågor kommer att behandlas i kommande propositioner eller redovisas i det sammanhanget.

Anf. 119 LENA KLEVENÅS (s):

Fru talman! Jag vill börja med att gratulera jordbruksministern till utnämningen. Jag vill också passa på att till jordbruksministern överlämna en broschyr, den broschyr som är orsaken till min fråga. Jag vill också lämna den till fru talmannen, eftersom jag precis har fått den i min hand.

Den här broschyren har varit föremål för många frågor under eftermiddagen, och det kommer ytterligare frågor.

Min fråga gäller sidan 3 i broschyren, där det om jordbruk och fiske står: Svenskt jordbruk kommer att stödjas på minst samma nivå som i dag också i norra Sverige. Produktionen kan därmed också fortsätta på oförändrad nivå.

Jag delar den kritik som andra EU-motståndare här i riksdagen tidigare har framfört mot den här broschyren, nämligen att den är alltför glättad.

Min fråga är: Vad händer med skattepengarna om jordbruket kommer att stödas på samma sätt som i dag också i norra Sverige och man där kan fortsätta att hålla produktionen på oförändrad nivå?

Jag tycker naturligtvis att jordbruksministrarnas svar inte är tillfredsställande. Om det går så illa den 13 november att vi blir medlemmar i EU, om svenska folket röstar ja, kommer det att bli fråga om kostnader på ca 20 miljarder – enligt vissa beräkningar kommer det att handla om ytterligare kostnader av samma omfattning. Det är alltså mycket pengar.

Bönderna har under fem år fått 14 miljarder i omställningsbidrag för att ställa om jordbruket och minska överskottet. OECD har beräknat att detta, med djurbidrag och annat som kanske inte ingick i omställningen, har kostat ytterligare. De svenska bönderna kommer alltså att få väldigt mycket pengar.

En del av det som vi kommer att få tillbaka vid ett medlemskap är ju att bönderna skall få del av EU:s jordbruksstöd. Jag vill veta om de miljarder som bönderna får tillbaka från EU ingår i det stöd som kommer att bli aktuellt för böndernas del. Hur stor del kommer de svenska skattebetalarna därutöver att behöva stå för?

Anf. 120 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jordbruket och EU är ju något komplicerat, och hur det skall bli är ju inte färdigt än. Vi avser att före folkomröstningen lägga fram sådana preciseringar att det står klart för riksdagens ledamöter, och därmed förhoppningsvis också för allmänheten, vad som gäller.

Av medlemsavgiften, på sikt 20 miljarder, kommer drygt en fjärdedel att gå tillbaka till bönderna. Det gäller inte alla bönder, utan bara dem som får del av arealstöd och djurbidrag. Därutöver kan man få programbidrag. Jag antar att det är dessa bidrag som Lena Klevenås menar, eftersom det är de som i varierande grad skall medfinansieras av svenska skattepengar.

I vilken mån vi kommer att ha råd att ta emot de här pengarna är just den fråga som vi sitter och diskuterar nu. De skattepengar som i så fall skulle medfinansiera de pengar som svenska bönder får av EU, måste ju vägas mot andra angelägna behov i Sverige, såsom kommunbidrag och därmed barnomsorg och sjukvård, infrastrukturutbyggnad, polisverksamhet och andra verksamheter som vi använder våra skattepengar till.

Vi har tidigt uttalat ett löfte om att svenskt jordbruk kommer att stödas på minst samma nivå som i dag också i norra Sverige, dvs. ungefär samma sak som nu uttrycks i den här broschyren. Norra Sverige är prioriterat i det avseendet. Så oavsett vad vi gör i övrigt med de pengar som vi har möjlighet att ta emot extra och som innebär svensk medfinansiering, kommer norra Sverige att bli tillgodosett.

Anf. 121 LENA KLEVENÅS (s):

Fru talman! Det är bra att Margareta Winberg klargör en del saker, men jag tycker ändå inte att det är tydligt. Jordbrukspolitik är ju oerhört

komplikerat, det har jag lärt mig efter tre år som suppleant i jordbruksutskottet.

Jag har en känsla av att det stöd som vi inte är så angelägna om att få, det får vi automatiskt från EU, medan vi måste vara med och medfinansiera den del av stödet som vi skulle behöva, som vi verkligen vill ha och som vi behöver för att gynna det jordbruk som är miljövänligt och ekologiskt och som bedrivs i norra Sverige, i skogs- och mellanbygder där den biologiska mångfalden skall värnas. Min kritik mot den här broschyren är att den ger en väldigt glättad bild, att den ger intryck av att EU stöder det som vi i själva verket via skattepengar måste fortsätta att stöda.

Mycket av den här kritiken finns med i den motion som vi väcker i dag. Vi säger där att den borgerliga regeringens proposition tillmötesgår snäva sektorsintressen på bekostnad av skattebetalare. Jag tycker därför att det verkligen är berättigat att fråga i hur hög grad vi kommer att fördela om kostnaderna mellan skattebetalarna, konsumenterna och bönderna.

Anf. 122 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Jag delar Lena Klevenås uppfattning att det system som vi går in i om det blir ja i folkomröstningen kommer att bli byråkratiskt, miljömässigt dåligt och väldigt kostsamt. Det kommer dessutom att innebära ett stöd till den del av jordbruksnäringen som vi kanske inte skulle vilja stöda så mycket, medan de program som kräver svensk medfinansiering däremot sätts in när det gäller de delar av landet där vi önskar se ett fortsatt levande jordbruk, en levande landsbygd, öppna landskap, osv.

Ett sätt att litet grand förändra den här bilden, den bild som målas upp i den förra regeringens proposition, är det förslag som jag vet finns i den socialdemokratiska motion som har väckts i dag. Det förslaget innebär att man i stället för att ha elva områdesklasser för arealstöd minskar antalet. Det innebär nämligen att man skjuter pengarna från södra Sverige och uppåt i landet, och det i sin tur medför dels en minskning av kapitaliseringseffekterna på gårdsnivå, dels en minskning av behovet av medfinansiering i Mellansverige.

Anf. 123 LENA KLEVENÅS (s):

Fru talman! Jag vill ta upp ytterligare en sak när det gäller just kapitaliseringseffekterna, dvs. att gårdar blir mer värda genom ett EU-medlemskap, nämligen följderna av att vi skall införa personnummer på kor och ett system med mjölkkvoter.

I en artikel i en av morgontidningarna står det att korna snart kommer att vara guld värda, eftersom korna i EU är en handelsvara som gör bönderna hundratusentals kronor rikare. Det här är ju bekymmersamt om det leder till att det inte sker någon effektivisering i jordbruket därför att de yngre bönderna inte kommer att ha råd att köpa dessa mjölkkvoter – det blir alltså dyrare att köpa rätten att mjölka kon än att köpa själva kon, och det blir inte bara dubbelt så dyrt, utan kanske fyra

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

fem gånger så dyrt. Efter vad jag förstår kommer det här kanske att gynna de äldre jordbrukare som tänker sluta.

Jag skulle vilja höra jordbruksministerns synpunkter på hur man skall komma till rätta med det här problemet med mjölkkvoterna och den stigande kapitaliseringen som blir följden.

Anf. 124 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):

Fru talman! Det här systemet kommer att medföra en handel med kvoter, och oavsett åsikt i själva sakfrågan – ja eller nej till EU – tycks alla anse att systemet är ganska förfärligt. Den här handeln kan ske på olika sätt. Den förra regeringen föreslog att det skulle vara en fri handel, dvs. att man skulle handla med de överblivna kvoterna på den öppna marknaden.

Jag delar inte den uppfattningen. Jag tycker att man skall undersöka ett annat system, att man skall titta på det system som har funnits i Danmark, nämligen att priserna på kvoterna fastställs administrativt.

Det har i sin tur nackdelar. Det blir ju mycket byråkrati omkring detta. Men det kan möjligen hålla priserna nere och något lindra de effekter som Lena Klevenås talar om. Dessa effekter är naturligtvis inte bra.

Om det blir ja i folkomröstningen får jag, med de fyra röster som jag kommer att besitta i ministerrådet, försöka att förändra det här systemet.

Anf. 125 LENA KLEVENÅS (s):

Fru talman! Jag hade önskat att vi i förhandlingarna hade kunnat begära att få använda EU:s jordbruksstöd mer fritt på det sätt som vi skulle vilja, nämligen att stödja bönder i norra Sverige på bekostnad av dem i södra Sverige, animalieproducenter på bekostnad av spannmålsproducenter samt gynna skogs- och mellanbygder. Men om vi blir medlemmar är vi ju bundna av EU:s subventionssystem. Det är mycket byråkratiserat och krångligt och gynnar den konventionella odlingen i alldeles för hög grad.

Om vi blir medlemmar hoppas jag verkligen att jordbruksministern kan se till att det jordbruk som vi behöver ha, nämligen det i hela Sverige, det i norra Sverige och det ekologiska, verkligen får en möjlighet att överleva.

Överläggningen var härmed avslutad.

41 § Svar på fråga 1994/95:37 om varvsindustrins konkurrenssituation

Anf. 126 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Lennart Beijer har frågat mig vilka åtgärder som kommer att vidtas för att ge de svenska varven samma villkor som varven i övriga delar av världen.

För att uppnå internationell konkurrensneutralitet inom varvsnäringsringen har Sverige aktivt medverkat i förhandlingar inom OECD. Dessa förhandlingar resulterade den 17 juli 1994 i en överenskommelse mellan Japan, Sydkorea, USA, EU, Finland, Norge och Sverige. Överenskommelsen innebär i princip att allt statligt stöd till varvsnäringsringen slopas fr.o.m. den 1 januari 1996. Detta betyder att konkurrensneutrala villkor uppnås på det internationella planet. Jag räknar med att överenskommelsen kommer att undertecknas i början av december 1994.

Vidare har ett underlag avseende de svenska varvens och deras underleverantörers konkurrenssituation tagits fram av Närings- och teknikutvecklingsverket, dvs. NUTEK. Verket överlämnade en slutrapport till regeringen den 30 september 1994.

Beredningen av varvsfrågan i dess helhet pågår för närvarande inom regeringskansliet. Regeringen kommer senare att redovisa vilka övriga åtgärder som eventuellt kommer att vidtas med anledning av riksdagsbeslutet.

Anf. 127 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag tackar näringsministern för svaret. Bakgrunden till frågan är att de svenska varven för närvarande arbetar i en omöjlig konkurrenssituation. Att i dag lägga en order hos de svenska varven innebär en ökad kostnad på ca 10 % i förhållande till att lägga den hos varv i andra delar av världen.

Enligt näringsministern kommer övriga världen att ha kvar stödet till varvsnäringsringen under åtminstone 1995. Detta kommer naturligtvis att sätta de svenska varven under mycket hård press. Det blir kanske t.o.m. en omöjlig press.

Bl.a. kommer vissa fartygsbeställningar att tidigareläggas. Det kommer naturligtvis att drabba de svenska varven efter den 1 januari 1996.

Har näringsministern beaktat dessa problem?

Anf. 128 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Jag är medveten om det som Lennart Beijer berättar om. Som jag nämnde i mitt svar bereder regeringskansliet den här frågan med utgångspunkt från en riksdagsbeställning. Vi hyser all respekt för riksdagen och tar den beställningen på allvar.

Jag är medveten om att svenska varv har vissa svårigheter mot bakgrund av den situation som råder. Dessa svårigheter har ju funnits under ganska lång tid och är av relativt olika slag. Men jag vet att det finns särskilda problem. Den tid som hinner gå fram till den 1 januari 1996 kan vara bekymmersam.

Men det är ju dessutom så att den omständigheten att kronan har sjunkit så pass mycket – man kan naturligtvis ha delade meningar om betydelsen av det – innebär att de svenska varven får en viss konkurrensfördel. Men som jag sade tidigare bereder vi nu den här frågan med stort allvar och räknar med att återkomma till den.

Anf. 129 LENNART BEIJER (v)

Fru talman! Det finns också en annan sak som är intressant i frågan och som jag måste påpeka. Under valrörelsen i somras lovade statsminister Ingvar Carlsson de fackliga organisationerna att åtgärder skulle vidtas snabbt under hösten åtminstone när det gäller varvet i Oskarshamn. Därför vore det intressant att veta när vi kan förvänta oss dessa ytterligare åtgärder. Kan vi förvänta oss ett regeringsbeslut före nyår?

Anf. 130 Näringsminister STEN HECKSCHER (s):

Fru talman! Jag känner till den korrespondens som har ägt rum under valrörelsen angående varvet i Oskarshamn. Jag har också, om än förhållandevis översiktligt, tagit del av de speciella problem som gäller just Oskarshamn.

Vår ambition är att ta fatt i denna fråga, liksom i väldigt många andra mycket angelägna frågor, så snart vi någonsin kan. Men jag tror inte att jag här och nu vill ge någon exakt tidsangivelse.

Anf. 131 LENNART BEIJER (v):

Fru talman! Jag utgår ifrån att det som näringsministern säger i slutet av svaret innebär att någonting kommer att hända inför 1995, även om datum inte kan bestämmas.

Överläggningen var härmed avslutad.

42 § Svar på fråga 1994/95:75 om konsumentpolitiken i EU-perspektiv

Anf. 132 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Leo Persson har frågat mig om ett EU-medlemskap kommer att förbättra konsumentsäkerheten för t.ex. allergiker i fråga om sammansatta livsmedels innehållsförteckning.

Svaret är nej. Sverige har redan anpassat reglerna om märkning av livsmedel till EU:s regler som följd av EES-avtalet. Ett svenskt medlemskap kommer inte att innebära någon ytterligare förändring på just detta område.

Anf. 133 LEO PERSSON (s):

Fru talman! Jag vill tacka civilministern för svaret. Skall jag förstå civilministern så att det blir helt omöjligt att göra något för att allergikerna skall kunna välja det livsmedel som är bäst för dem? Går det inte ens att återinföra varudeklaration på svenska s.k. sammansatta livsmedel? Det måste väl ändå finnas en metod att hjälpa den här gruppen?

Anf. 134 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Det finns i stort sett ingen skillnad mellan EU:s regler och Sveriges regler när det gäller innehållsdeklarationer av livsmedels ingredienser. Det som finns i störst mängd står först. Sedan redovisas andra ingredienser i fallande skala.

Problemet är just det som Leo Persson tar upp, nämligen de sammansatta ingredienserna, t.ex. korven i pizzan och sylten i fruktyoghurten. Om den sammansatta ingrediensen utgör mindre än 25 % av varans totala innehåll behöver den inte innehållsdeklarerars. Detta är en klar försämrings för bl.a. allergiker. Allergiframkallande ämnen som mjölk, ägg och nötter behöver alltså inte längre alltid deklarerars när de ingår i sammansatta ingredienser.

Det här problemet fick vi tyvärr redan med EES-avtalet. Detta betyder att svenska myndigheter redan har börjat agera i saken. Livsmedelsverket har följaktligen rekommenderat svenska tillverkare att även i fortsättningen deklarerat innehåll i sammansatta ingredienser.

Jag utgår ifrån att företagen kommer att följa den här rekommendationen. Jag kommer själv att mycket noga följa hur företagen agerar.

Anf. 135 LEO PERSSON (s):

Fru talman! Det låter lovvärt, men kan man inte på något sätt påverka EU att inse vikten av vår svenska grundsyn på varudeklaration på livsmedel? Hur skall man kunna påverka EU rent praktiskt?

Anf. 136 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Jag är inte alltför optimistisk när det gäller min och regeringens förmåga att påverka EU på den här punkten. Men jag skall självfallet försöka att driva allergikernas självklara rätt till innehållsdeklaration även av sammansatta ingredienser så långt som möjligt.

Jag kan också nämna att den regel om 25 % som EU har, och som vi har övertagit, bygger på en rekommendation från FN:s standardiseringsprogram för livsmedel. Jag vet att Livsmedelsverket försöker verka för en ändring av denna rekommendation. Men sådant kan ju ta väldigt lång tid.

Anf. 137 LEO PERSSON (s):

Fru talman! Jag förstår att det här är bekymmersamt. Men vi har ju en strategi i vårt land, nämligen att verka för en ökning av ekologiskt odlade produkter. Hur skall då konsumenterna kunna se vad som gäller i framtiden? Det blir ju svårare att se om de framställda produkterna är ekologiskt odlade, framför allt om de är sammansatta. Det brukar finnas olika slags miljömärkning – det finns ju ett virrvarr av miljömärkningssystem.

Jag har inte riktigt förstått om man inom EU är enig om på vilket sätt miljömärkning och konsumentupplysning skall hanteras i framtiden när det gäller de här olika produkterna.

Anf. 138 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Till miljömärkningsfrågan måste jag nog be att få återkomma. Men jag tror att Leo Perssons bild är riktig – att det råder stora oklarheter på den här punkten.

Den stora skillnaden, om vi talar om EES och lever vidare med ett EES-avtal eller om det blev ett svenskt ja till EU-medlemskap, handlar ändå om att gränskontrollerna försvinner. Det betyder att kontrollen av

livsmedel som förs in i landet i större utsträckning än som i dag är fallet måste bygga på den livsmedelskontroll som görs i det land som vi importerar livsmedlen från. Många av de andra problemen har vi redan med EES-avtalet. Därför är det naturligtvis en kolossalt viktig uppgift för den här regeringen att – hur det än går i folkomröstningen – agera i den här sakfrågan.

Anf. 139 LEO PERSSON (s):

Fru talman! Är det inte på det sättet, civilministern, att EES-avtalet i alla fall är ett avtal som man kan förhandla om på vissa punkter? Hur blir det om vi går in i EU? Kan man då förhandla om de här regelverken på samma sätt?

Anf. 140 Civilminister MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Våra påverkansmöjligheter är, enligt min mening, begränsade vare sig vi har ett EES-avtal eller vi är medlemmar i EU. Självfallet skall jag som konsumentminister försöka utnyttja varje möjlighet som gives för att allergiker inte skall behöva oroa sig över vad de äter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

På förslag av andre vice talmannen beslöt kammaren kl. 16.42 att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

43 § Svar på fråga 1994/95:15 om den kooperativa hyresrätten

Anf. 141 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Agne Hansson har frågat statsrådet Jörgen Andersson om han är beredd att medverka till att den kooperativa hyresrätten ges en fortsättning på den svenska bostadsmarknaden.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

År 1990 tillkallade regeringen en kommitté för att utvärdera den pågående försöksverksamheten med kooperativ hyresrätt (dir. 1990:54). Kommittén skulle med ledning av utvärderingen lämna förslag till den lagstiftning som behövs för en permanentning av försöksverksamheten. Efter regeringsskiftet 1991 beslöt den nya regeringen att kommitténs arbete skulle upphöra och föreslog att riksdagen skulle upphäva försökslagen (prop. 1991/92:141). Regeringen återkallade

sedermera propositionen (skr. 1992/93:39, rskr. 1992/93:1). Försökslagen har därefter förlängts ytterligare två gånger med hänvisning till att frågan om införandet av en permanent lagstiftning bereddes inom Justitiedepartementet (prop. 1993/94:28, bet. 1993/94:BoU5, rskr. 1993/94:42 samt prop. 1993/94:239, bet. 1993/94:BoU21, rskr. 1993/94:373).

Jag avser att ta initiativ till att en utvärdering av försöksverksamheten inleds på nytt. Först när jag har sett resultatet av utvärderingen är jag beredd att ta ställning till frågan om upplåtelseformen bör permanentas. I avvaktan på detta kommer jag att föreslå regeringen att begära att riksdagen förlänger försökslagens giltighetstid.

Anf. 142 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret.

Frågan har ställts inte minst mot bakgrund av att tiden för försöksverksamheten går ut den 1 januari nästa år. Man avbryter inte försöksverksamheten med den kooperativa hyresrätten, och så långt är det positivt. Jag anser nämligen att det här är en väldigt viktig boendeform som är omtyckt av många.

Som sägs i svaret har det varit många turer fram och tillbaka. Många har tvekat. Jag vill fråga justitieministern varför hon nu är tveksam till att fatta ett beslut om att gå till riksdagen med förslag om en permanentning. Vi har ju den här försöksverksamheten sedan 1986. Det visar väl ändå att det här är en hållbar boendeform som många vill ha.

Inom vilken tidsrymd kan vi räkna med att det kommer ett förslag till riksdagen om en permanentning?

Anf. 143 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag har inte ändrat uppfattning sedan 1990, då jag ansåg att det behövdes en utvärdering för att få veta hur en permanentning skulle gå till. Det är därför som jag nu skall se till att detta blir utvärderat. Jag räknar med att en utvärdering kan skötas av Boverket och att det kan göras ganska snabbt. Sedan finns det möjligheter att inom Justitiedepartementet bereda ärendet vidare.

Anf. 144 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! I och för sig är detta bra. Men jag har fortfarande svårt att förstå vad mera en försöksverksamhet kan ge efter den här tiden. Kan man räkna med att få ett förslag om en permanentning? Eller är det här, som det har varit under alla år, ett försök att komma runt så att säga – att verkligen etablera nämnda boendeform på den svenska bostadsmarknaden? Jag hoppas att det inte är så.

Anf. 145 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Vad är det för mening med att ha en försöksverksamhet om man inte är beredd att sedan utvärdera hur den varit, för att därefter ta ställning till en permanentning? Hade man inte velat ha det upplägget från början, hade man kunnat åstadkomma en permanent

lagstiftning. Det ansåg vi alltså inte vara riktigt. Jag tror att alla som stödde den här boendeformen delade den uppfattningen.

Anf. 146 AGNE HANSSON (c):

Herr talman! Jag har ingen annan uppfattning i den delen. Vi i Centerpartiet medverkade ju hela tiden för att den här boendeformen skulle komma till som försöksverksamhet. Jag och mitt parti är inte helt oskyldiga till att turerna här har varit som de varit och som de beskrivs i frågan. Därför är vi från vårt håll otåliga och även intresserade av att få en permanentning så fort som möjligt. Jag hoppas att justitieministern inte helt så att säga spolat den tanken.

Överläggningen var härmed avslutad.

44 § Svar på fråga 1994/95:16 om en obligatorisk ansvarsförsäkring för sjöfart

Anf. 147 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Håkan Strömberg har frågat kommunikationsministern om hon är beredd att snabbt införa en lag om obligatorisk ansvarsförsäkring för sjöfart. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det ankommer på mig att besvara frågan.

Låt mig först säga följande. Jag ser det som mycket angeläget att den som har skadats vid en sjöolycka verkligen får ut den ersättning som han eller hon har rätt till. När en person skadas svårt eller t.o.m. omkommer kan en ekonomisk ersättning visserligen inte uppväga den skada som har drabbat den skadelidande och de anhöriga. Detta gör dock inte ersättningen mindre viktig, och ersättningen kan i vart fall lindra de ekonomiska skadeverkningarna av olyckan.

Svensk rätt innehåller inte något generellt krav på ansvarsförsäkring vid sjöfart. Läget är detsamma i flertalet sjöfartsnationer.

Att svensk rätt saknar generella krav på en ansvarsförsäkring vid sjöfart beror naturligtvis inte på att frågan i något avseende skulle vara mindre betydelsefull. Skälet synes i stället vara att det inte har påvisats något praktiskt behov av en lagreglering på den yrkesmässiga sjöfartens område, t.ex. när det gäller stora passagerarfärjor. Det förhåller sig nämligen så, att de svenska rederierna praktiskt taget alltid tecknar ansvarsförsäkringar frivilligt.

Den som har skadats vid en färjeolycka får därför regelmässigt ut den ersättning som han eller hon har rätt till enligt sjölagen. Jag vill dock nämna att fartygsägarens ansvar är begränsat till vissa belopp. Detta följer av internationella konventioner. Sverige arbetar nu aktivt på det internationella planet för att få till stånd en kraftig höjning av dessa begränsningsbelopp. Och i det sammanhanget har också frågan om en obligatorisk ansvarsförsäkring kommit upp. Eftersom sjöfarten till den klart övervägande delen består av internationell trafik är det i högsta grad angeläget att man försöker uppnå breda internationella lösningar. Enligt min mening finns det anledning att något avvakta den

internationella utvecklingen innan man överväger en nationell särlösning för svensk del.

Jag vill därför inte ställa någon omedelbar lagstiftning i utsikt, men jag kan försäkra Håkan Strömberg om att frågan inte kommer att glömmas bort.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 148 HÅKAN STRÖMBERG (s):

Herr talman! I hägnet av den fruktansvärda olycka som hände med färjan Estonia har en rad brister i sjösäkerheten uppdagats. Det gäller kontrollrutiner och säkerhetsåtgärder som måste vidtas för att minimera risken för olycksfall eller tillbud. Det har också framkommit att ansvarsförsäkring som reglerar skador om olyckor skulle inträffa inte är obligatorisk vid färd med båt.

Det är häpnadsväckande att moped enligt trafikförordningen inte får framföras i trafik utan att fordonet har ansvarsförsäkring. Men för stora lastfartyg och passagerarfärjor som tar tusentals passagerare finns det inte någon tvingande lag om en ansvarsförsäkring. Enligt min mening är det lika illa med hela fritidsbåtssektorn, som står utanför en obligatorisk ansvarsförsäkring.

Från socialdemokratiskt håll har vi krävt att obligatoriska båtregister skall återinföras. Här har vi ytterligare ett skäl till ett återinförande av register, och då med bestämmelser om att båtar som omfattas av register enligt lag också blir ansvarsförsäkrade. Av svaret framgår att justitieministern inte är beredd att omedelbart stifta en lag. Det beklagar jag. Olyckor kan ju inträffa under tiden. Framför allt är det, tycker jag, inom fritidsbåtssektorn som den stora olycksrisken finns. Ägaren har kanske inte ekonomiska möjligheter till gottgörelse om båten inte är försäkrad.

Anf. 149 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Det svar som jag lämnat tar sikte på den internationella sjötrafiken. Frågan om fritidsbåtar och deras försäkring tycker jag att vi får återkomma till i något annat sammanhang.

Anf. 150 HÅKAN STRÖMBERG (s):

Herr talman! Jag ber att få tacka justitieministern för svaret. Jag kommer självfallet att följa dessa frågor med stort intresse.

Överläggningen var härmed avslutad.

45 § Svar på fråga 1994/95:30 om sjöfylleri

Anf. 151 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Elver Jonsson har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder för att införa promillegränser för att bekämpa sjöfylleri.

Frågan om promilleregler skall införas för sjötrafikens och sjöfartens del har aktualiserats vid flera tillfällen under årens lopp. Det skäl

som främst anförts mot att införa sådana regler har varit de särpräglade och mycket varierande förhållanden som råder inom sjötrafiken. Betydande svårigheter finns när det gäller att i lagstiftningen särskilja de situationer där promilleregler kan vara påkallade från situationer där något sådant behov inte finns. Sjölagens bestämmelser omfattar ju, som bekant, inte enbart den som framför ett fartyg utan även den som i övrigt fullgör en uppgift av väsentlig betydelse för säkerheten till sjöss. Vidare omfattas all trafik på sjön, från segelbrädror och kanoter till oceangående fartyg av olika slag.

Det är enligt min mening viktigt att inskräpa kraven på såväl nykterhet som ett hänsynsfullt beteende i övrigt till sjöss. På mitt förslag ändrades också straffbestämmelserna om sjönykterhetsbrott den 1 juli 1991. Ändringarna innebar en skärpt syn på onykterhet till sjöss. Bl.a. delades sjöfylleribrottet in i två grader, sjöfylleri och grovt sjöfylleri. Ett av syftena med lagändringen var att det skulle komma tydligare till uttryck att vissa gärningar borde bedömas strängare. Samtidigt innebar ändringarna att det gavs utrymme för att göra en mera nyanserad bedömning i påföljdsfrågan med hänsyn till omständigheterna i varje enskilt fall.

Förra året uttalade den dåvarande regeringen i propositionen Grovt rattfylleri m.m. bl.a. att effekterna av 1991 års ändringar ännu inte klarlagts och att man därför borde avvakta med att införa nya regler på området. I stället gav regeringen Brottsförebyggande rådet (BRÅ) i uppdrag att utvärdera 1991 års ändringar på sjöfyllerilagstiftningens område. Man uttalade samtidigt att när underlaget föreligger får frågan om ytterligare skärpningar – t.ex. i form av promilleregler – tas upp på nytt. Vid riksdagsbehandlingen av propositionen hade utskottet inte någon erinran mot detta.

BRÅ skall slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 februari 1995. Innan detta underlag föreligger är jag inte beredd att ta ställning i frågan om promilleregler skall införas i bestämmelserna i sjölagen.

Anf. 152 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag vill först tacka justitieministern för svaret. Denna fråga har blivit något av en följetong, och justitieministern har också bearbetat frågeställningen förut. Icke desto mindre är det mycket angeläget att bedriva opinionsbildning på detta område. Vi har kunnat inregistrera en ny syn på sjöfylleriet jämfört med vad som var fallet för 10 – 15 år sedan. Man tar nu betydligt allvarigare på dessa frågor, och det skall både justitieministern och tidigare regeringar hållas räkning för.

Jag tycker ändå att justitieministerns invändningar är litet för gammaldags och särpräglade. Hon hänvisar till att det råder så varierande förhållanden. Detta diskuterades mycket ingående av Väg- och sjöfyllerikommittén, och den hittade faktiskt både juridiska och praktiska utvägar för att tillåta ett instrument som skulle innebära att sjöpolis och andra övervakande myndigheter lättare skulle kunna beivra onykterhetsbrott på sjön.

Jag upplever att justitieministern och jag i själva grundfrågan inte är överens. Min kritiska fråga gäller anledningen till att regeringen inte ser till att vi får ett förslag som underlättar beivrandet av de här brotten.

Nu hänvisar statsrådet till att det skall komma en rapport den 1 februari. Jag vill fråga om justitieministern har en hög beredskap för den händelse att det kommer ett önskemål från BRÅ om införande av promilleregler, så att man kunde räkna med att ett sådant verktyg då skulle kunna tas i bruk under kommande båtsäsong.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 153 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Låt oss avvakta vad BRÅ kommer med för slutsatser och eventuella förslag i februari. Det är trots allt inte så långt till dess, och det är bättre att ha ett underlag när man gör uttalanden om vad man avser att göra än att inte ha ett sådant.

Anf. 154 ELVER JONSSON (fp):

Herr talman! Jag uppfattar det som ett löfte att det ändå skall finnas en beredskap från justitieministern att när BRÅ kommer med sitt förslag vidta åtgärder. Jag tror att det behövs en sådan beredskap. Man kan – för att vara litet vitsig – inte sjösätta detta samma dag som BRÅ:s rapport kommer, utan det behövs en juridisk och praktisk beredskap för detta.

Vi vet att olyckorna på grund av onykerhet ute på sjön, också dödsolyckor, har tenderat att öka. De insatser som vi är överens om behöver göras, men min poäng är att vi borde ge övervakande myndighet bättre verktyg. Jag hoppas att justitieministern kan uppfylla ett sådant önskemål.

Överläggningen var härmed avslutad.

46 § Svar på fråga 1994/95:56 om sjukhusens ansvar för skada vållad av avvikna patienter

Anf. 155 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Göthe Knutson har frågat socialministern vilka åtgärder hon är beredd att vidta för att brottsoffer skall få en rimlig ersättning. Göthe Knutson hänvisar till ett fall där ett landsting skulle ha vägrat betala ersättning för förstörda kläder till två kvinnor som miss-handlats av en person som rymt från Sidsjöns sjukhus.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Jag kan naturligtvis inte gå in på ersättningsskyldigheten i ett enskilt fall. Men det är viktigt att ha klart för sig att staten genom brottsskadelagen (1978:413) tar på sig ett ansvar för ersättning till brottsoffer för bl.a. personskador. Som personskador räknas även skador på kläder.

Det finns inte några särskilda lagregler om sjukhusens ansvar för skador som vållas av patienter som avvikit. Landstingen har dock antagit en rekommendation om ersättning vid skador orsakade av vårdta-

gare inom bl.a. psykiatrisk vård. Huvudprincipen i rekommendationen är att landstingen skall betala den ersättning för skador genom brott som vårdtagaren är skyldig att betala enligt skadeståndslagen. Rekommendationen omfattar inte ersättning för personskador. Skälet är just att staten ersätter sådana skador enligt brottsskadelagen.

Det kan tilläggas att den som är ansvarig för vården ibland kan bli ansvarig för skador på grund av egen vårdslöshet.

Enligt min mening behöver lagreglerna i dessa delar inte ändras. Särskilt genom brottsskadelagen har brottsoffer ett gott ersättnings-skydd i Sverige. Men det är naturligtvis viktigt att skadelidande får kunskap om sin rätt enligt den lagen. Såvitt jag vet brukar också landstingen informera om det skydd som brottsskadelagen ger.

Anf. 156 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag har tagit del av det fall som jag åberopar genom en helsidesartikel i Aftonbladet. Jag förutsätter att denna rörelseägda tidning har i varje fall någorlunda goda fakta i detta sammanhang. Det är en artikel från tisdagen den 11 oktober 1994.

Jag har vidare från den förträffliga utredningstjänsten i riksdagen fått en tvåsidig promemoria, som dock på sitt sätt jävar det som statsrådet nu säger. Jag skall inte rikta någon kritik emot någondera parten, men utredningstjänsten har förhört sig med en biträdande chefsjurist i Landstingsförbundet, som faktiskt hävdar att landstingen inte har skyldighet att ge ersättning och rent av skulle kunna tänkas överträda sin kommunala kompetens om de gav en sådan. Jag skall gärna överlämna promemorian till justitieministern efter debatten.

I promemorian åberopas ett fall i Högsta domstolen där en person som blivit bestulen på sitt personnummer fick ersättning. Som jag skriver i min fråga inträffar det emellanåt att människor blir attackerade av förrymda patienter, och den som det här gäller var ute på frigång.

Jag skulle vilja fråga justitieministern om det inte i alla fall vore skäl att kontakta just Landstingsförbundet, även om man inom dess område enligt sin policy inte går in för något gemensamt uppträdande. Jag hoppas på ett kompletterande svar från justitieministern, så att jag sedan kan nämna något ytterligare om detta fall.

Anf. 157 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag är litet konfunderad över Göthe Knutsons uppläggning i denna fråga. Som jag redogjorde för har den som blir skadad genom ett brott – och det är ju det som det är fråga om, om man t.ex. blir misshandlad, oberoende av om det gäller en person på rymmen eller en annan sorts person – enligt brottsskadelagen rätt att få ersättning från staten. Jag förstår därför inte riktigt varför Göthe Knutson i så stor utsträckning trycker på landstingen i detta sammanhang, även om vi dessutom har den kompletteringen att skador som inte ersätts enligt brottsskadelagen kan ersättas av landstingen. I alla de fall som jag känner till har detta fungerat väl.

Anf. 158 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag vill gärna bidra till att allmänheten blir informerad om hur det hela förhåller sig. Journalister – som inte alltid är så kunniga – har dock ansett att detta är något anmärkningsvärt.

Det ges inte tillfälle att här läsa högt ur artikeln. Men jag skall läsa ur den PM jag nämnde från utredningstjänsten. Där framgår det att en man hade dömts till psykiatrisk tvångsvård på Sidsjöns sjukhus. Han avvek under frigång. Under rymningen knivhögg han två kvinnor. Mannen dömdes av tingsrätten i Sundsvall för överfallet. Domstolen tillerkände kvinnorna skadestånd på 190 000 kr för psykiskt och fysiskt lidande samt ränta på beloppet.

Jag kan inte läsa allt innantill. Men detta fick sedan betalas via hemförsäkringen eftersom vederbörande – som så ofta är fallet – inte kunde betala själv. Då måste någon träda in, vilket kvinnorna fick göra till en kostnad av 6 000 kr.

Anf. 159 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag märker att det inte har hänt så mycket i kammaren när det gäller Göthe Knutsons sätt att ställa frågor och att använda källor. Det är fortfarande tidningsläsning som gäller.

Men låt mig hålla mig till det principiella i sammanhanget. Som jag redogjorde för tidigare är det i första hand brottsskadelagen som skall tillämpas. Landstinget kan träda in i vissa fall. Finns det en försäkring kan den naturligtvis användas. I sista hand är det den som har blivit ådömd skadeståndet som skall betala. I de allra flesta fall klaras betalningen med hjälp av någon av dessa led. Men det beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Jag är övertygad om att även i det enskilda fall som Göthe Knutson lägger till grund för sin fråga här har full ersättning utgått.

Anf. 160 GÖTHE KNUTSON (m):

Herr talman! Jag ber om ursäkt för tidsöverdraget nyligen.

Jag vill inte uppfatta justitieministern så att hon riktade något slags anmärkning mot mig. Jag hoppas att så inte är fallet.

Jag frågar ännu en gång: Vilken rekommendation får då dessa två kvinnor som inte har fått denna summa? Tidningsläsning är faktiskt inte det sämsta. Jag hänvisar till ett fall där utredningstjänsten har skrivit en promemoria. Jag skall be att få överlämna den senare.

Överläggningen var härmed avslutad.

47 § Svar på fråga 1994/95:66 om EU-avtalet och offentlighetsprincipen

Anf. 161 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Bengt Hurtig har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att förbättra informationen om EU-avtalets konsekvenser för offentlighetsprincipen.

Först vill jag med kraft tillbakavisa alla påståenden om att ett svenskt medlemskap i EU kommer att leda till att handlingar som i dag är offentliga kommer att bli hemliga. Frågan om vad som är offentligt eller sekretessbelagt i Sverige kommer även vid ett medlemskap att avgöras av svenska regler. Regeringen kommer också före folkomröstningen att presentera ett förslag till lättnader i utrikessekretessen i anledning av ett svenskt medlemskap. Förslaget bygger på Daniel Tarschys utredning i ämnet som just remissbehandlats.

Frågan om vilken påverkan ett svenskt medlemskap i EU kan ha på offentlighetsprincipen har sedan flera år varit föremål för en omfattande debatt i såväl tidningar som radio och TV och också här i riksdagen. Denna fråga torde vara en av de frågor som fått störst uppmärksamhet i vår EU-debatt. Frågan har också belysts och analyserats i ett flertal utredningar.

De broschyrer som Bengt Hurtig hänvisar till i sin fråga innehåller kortfattad information om vad EU-avtalet innebär och ger därför av förklarliga skäl inte en heltäckande bild av alla frågor.

Medlemsländernas svar på den svenska deklarationen om offentlighetsprincipen var att de noterade den svenska deklarationen och att de förutsatte att Sverige skulle följa gemenskapsrätten i detta avseende. Medlemsländernas svar innebär att de inte ser vår offentlighetsprincip som något hinder mot ett svenskt medlemskap.

Jag vill alltså passa på tillfället att här i kammaren redovisa min bestämda uppfattning att offentlighetsprincipen kommer att bestå vid ett svenskt medlemskap i EU.

Anf. 162 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Jag får tacka för svaret. Jag tycker att det är bra att justitieministern konstaterar att broschyrerna inte är heltäckande. Därmed kan det finnas anledning att förbättra informationen till hushållen.

I Riksskatteverkets broschyr sägs det att den svenska offentlighetsprincipen är en del av svensk grundlag. Den fortsätter att gälla, vilket har klargjorts för EU.

Men i princip står EU:s lagstiftning högre än både vår lag och vår grundlag. Det är bara kapitel 2 i grundlagen, som berör de mänskliga fri- och rättigheterna, som blir en del av EU-rätten. Det kan i princip uppstå en konflikt i fråga om tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Jag tror att offentlighetsprincipen kan bestå, men några garantier har inte kunnat åstadkommas i avtalet. Det är det svar man får på denna fråga från Sekretariatet för Europainformation. Om man frågar om det finns några garantier blir svaret att Sverige har deklarerat vad vi anser och att EU har svarat att de förutsätter att Sverige som medlem i den europeiska unionen fullt kommer att följa gemenskapsrätten i det avseendet.

Det fordras en fortsatt debatt i frågorna, och det fordras att väljarna får ordentlig information inför folkomröstningen om problemen på området. Jag hoppas att justitieministern är beredd att medverka till att sådan information ges.

Anf. 163 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Jag hoppas, Bengt Hurtig, att vår lilla frågestund i riksdagen har bidragit till att belysa denna fråga och att ta bort den oro som många människor tydligen känner. Jag är beredd att återigen upprepa att jag är övertygad om att vår offentlighetsprincip kommer att bestå även om Sverige blir medlem i EU.

Anf. 164 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Problemet är att en stor mängd handlingar som hittills har behandlats som inrikes ärenden kommer att behandlas under utrikessekretessen.

Det är ju skälet till att den förra regeringen tillsatte en särskild utredning om denna fråga för att undvika att vi skulle få en större mängd sekretessbelagda handlingar i politiska sammanhang. Av propositionen framgår det att skillnader kan komma att inträda när det gäller den politiska berednings- och beslutsprocessen. Underlaget för det offentliga samtalet kan bli mindre omfattande. Det står faktiskt i regeringens egen proposition. Mängden offentliga handlingar i framtiden kan komma att minska just därför att de har hamnat under utrikessekretessen. Den är naturligtvis förenlig med den offentlighetsprincip vi har nu. Det är utrikessekretessen som är det stora problemet, Laila Freivalds.

Anf. 165 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Ja, det var onekligen ett problem. Det är det som är bakgrunden till att vi kommer med förslag som innebär att utrikessekretessen ändras. Det s.k. skaderekvisitet för utrikessekretessen ändras så att grundregeln skall vara offentlighet och inte som tidigare sekretess. Det innebär att en handling skall kunna hemlighållas endast om det kan antas att den stör Sveriges mellanfolkliga förbindelser eller på annat sätt skadar landet om uppgiften röjes. Med hjälp av detta har offentligheten stärkts i Sverige vid ett medlemskap i EU.

Anf. 166 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Jag är rädd för att med denna paragrafändring blir skillnaden inte så stor. Den skulle ha blivit större om det t.ex. hade sagts att sekretessen i Sverige skulle delas upp i dels inrikessekretess, dels utrikessekretess och dels en särskild sekretess för EU-samarbete. En hel del tidigare inrikes frågor kommer att handläggas i EU. Det kommer förmodligen att vara ett växande antal ärenden som kommer att handhas på det sättet. Därför finns det skäl att behandla just EU-sekretessen särskilt. Jag hoppas att ni ser på de problemen när ni skriver propositionen.

Anf. 167 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):

Herr talman! Antingen är det fråga om inrikessekretess, och då följer vi de regler som gäller där, eller också är det fråga om utrikessekretess, och då har vi vidgat möjligheterna till större öppenhet. Därigenom har vi åstadkommit en form för att säkerställa största möjliga offentlighet även med handhavandet av ärenden som har att göra med EU.

Anf. 168 BENGT HURTIG (v):

Herr talman! Vi har ju redan haft erfarenheter, både här i kammaren och på departementen. Den förra regeringen sekretessbelade t.ex. de frågor som EG ställde inför medlemsförhandlingarna om svenskt samhällsliv. Och vi fick agera för att komma åt dessa frågor.

EES-avtalet var ju också hemligstämplat; det fick vi beställa via fax från Bryssel genom de kanaler som vi hade där. Man kan också se på Jordbruksverkets agerande i vissa frågor.

Det är tydligt för svenska folket att detta är ett problem. Informationen måste kraftfullt förbättras.

Överläggningen var härmed avslutad.

48 § Svar på fråga 1994/95:9 om ROT-avdraget

Anf. 169 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! För mig är det i dag premiär här i kammaren i egen skap av arbetsmarknadsminister. Jag skall besvara en fråga ställd av Dan Ericsson.

Dan Ericsson har frågat mig om regeringen avser att förlänga och utvidga ROT-avdraget som medger avdrag i deklarationen för arbetskostnader vid reparations-, om- och tillbyggnadsåtgärder i privatbostäder.

Arbetslösheten är i dag, som Dan Ericsson påpekar i sin fråga, fruktansvärt hög och byggbranschen har i synnerhet drabbats av konjunkturnedgången. Inom regeringskansliet arbetar vi för närvarande med att ta fram åtgärder för att få ekonomin på rätt väg och bekämpa arbetslösheten. I det sammanhanget överväger vi också lämpligheten av att genomföra stimulanser inom byggsektorn.

Dessa frågor är inte färdigberedda. Därför kan jag i dag inte lämna besked om vilka åtgärder som kan bli aktuella.

Anf. 170 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret. Inledningsvis vill jag också önska den nye arbetsmarknadsministern lycka och välgång i arbetet med att få ned arbetslösheten. Det är nu den viktigaste frågan.

Dess värre är starten inte särskilt lovande när det gäller att vara offensiv. Det har nu gått en månad sedan valet och det som här sägs i svaret är att man överväger lämpligheten av att genomföra stimulanser inom byggsektorn. Men vad talade egentligen Socialdemokraterna om i valrörelsen? Skulle det inte göras mycket kraftfulla satsningar på byggsidan? Var det inte ROT-åtgärder och en rad andra satsningar? Men nu säger man att man överväger lämpligheten av stimulanser inom byggsektorn. Jag undrar vad byggbranschen säger om detta svar. Jag undrar inte minst vad alla de arbetslösa byggjobbarna kommer att säga om detta svar.

ROT-avdraget har vi från Kristdemokraternas sida slagits hårt för, och i samband med kompletteringspropositionen 1992/93 fick vi igenom det här i riksdagen. ROT-avdraget är ekonomiskt lönsamt för staten. Det har inneburit att fler fått arbete. Och det har gått relativt snabbt. Vid ROT-avdragets införande gav beräkningarna i propositionen vid handen att detta skulle vara neutralt så till vida att det inte skulle kosta staten något. Men Svenska målareförbundet har låtit göra en beräkning för tiden fr.o.m. den 15 februari 1993 t.o.m. den 28 februari 1994. Den visar att denna insats skapat 8 000 nya jobb, och att staten gjort en vinst på 1,5 miljarder kronor. Man kan i och för sig undra om dessa siffror är riktiga; Svenska målareförbundet är ju en part i målet. Men det här visar att inriktningen var den riktiga. Varför tar man inga offensiva tag? Ni socialdemokrater talade ju ständigt i oppositionsställning om behovet av att sanera arbetslösheten. Varför lägger ni inte på en gång fram klara förslag om det?

Anf. 171 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag har bara jobbat i drygt 1,5 veckor. Jag kan försäkra Dan Ericsson om att regeringen kommer att redovisa åtgärder för att bekämpa arbetslösheten – det gäller även inom byggsektorn.

ROT-avdraget som en gång i tiden kom till som ett resultat av en överenskommelse i riksdagen – efter det att den dåvarande regeringen avstått från att agera – var ett exempel på initiativ. Som jag säger i svaret jobbar regeringen med ett förslag om arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Man behöver väl inte bli så upphetsad över att det tar någon vecka; ni hade ju tre år på er.

Anf. 172 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Vi hade tre år på oss, och vi jobbade faktiskt mycket aktivt med arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Jag själv är från Norrköping, och jag har mött dessa byggjobbare. De har uppvaktat mig och andra riksdagsmän. Vi har jobbat hårt gentemot regeringen och genom uppgörelser här i riksdagen för att få åtgärder till stånd.

Denna skattereduktion har då visat sig vara ett lyckokast. Men risken är nu med de beslut som är fattade här i riksdagen att denna skattereduktion försvinner vid årsskiftet – jag har tidigare motionerat om en annan inriktning. Det är därför angeläget att kunna ge byggjobbarna ett besked om huruvida det kommer att finnas någon möjlighet att ha ROT-avdrag även i fortsättningen. Skulle vi eventuellt kunna höja skattereduktionen, precis som i Danmark, för att ge ännu bättre effekter? Eller kan man, som jag har föreslagit, tänka sig en breddning? Skulle man t.ex. kunna inbegripa miljöförbättrande insatser, som att byta oljepannor som är för gamla, för att få en bättre teknik? Det skulle vara intressant att få höra något om det. Finns det några tankar kring detta?

Anf. 173 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Som jag sade jobbar regeringen med ett förslag om åtgärder vad gäller arbetslösheten. I det ingår också stimulanser för

investeringar. Regeringen återkommer rätt snart till riksdagen med det. Jag tycker inte att det är orimligt att det tar någon vecka efter det att man tillträtt tills man fått i gång detta. Jag känner mycket väl de bekymmer som finns och som är ett resultat av tre års borgerlig politik. Jag kommer också från en bygd där arbetslösheten är hög.

Anf. 174 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Nu tror jag väl ändå att arbetsmarknadsministern tar i litet när han talar så retoriskt om tre års borgerligt styre som skapat detta. Arbetsmarknadsminister Anders Sundström vet bättre än så. Den retoriken kan vi lägga åt sidan. Annars kan vi verkligen diskutera socialdemokraternas stora tal om satsningar för att pressa ned arbetslösheten.

Socialdemokraterna var ju också ivriga förespråkare för just ROT-åtgärder. Och det som jag kanske häpnar litet över är andan i svaret, nämligen att man överväger lämpligheten av att genomföra stimulanser inom byggsektorn. Det verkar ju som att det inte ens blir några stimulanser. Man överväger ju lämpligheten. Är ni socialdemokrater på väg att springa ifrån detta. Finns det någon tidsplan över när dessa förslag kan tänkas komma?

Anf. 175 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Riksdagen kommer under denna höst att få ta ställning till ett åtgärdsförslag vad gäller arbetslöshetsbekämpning. Det omfattar också investeringssidan.

Anf. 176 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Det vore intressant att få ett slags tidsplan för detta. ROT-avdraget, den skattereduktion som det handlar om, kommer att försvinna mycket snart, om inte beskedet om att giltighetstiden skulle kunna förlängas.

Såvitt jag förstår får vi inget besked i dag och det är dystert. Men jag hoppas att arbetsmarknadsministern återkommer relativt snart med, som jag hoppas, mer positiva besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

49 § Svar på fråga 1994/95:39 om arbetslöshetsersättningen till deltidsarbetande

Anf. 177 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s)

Herr talman! Charlotta Bjälkebring har frågat mig om regeringen har tänkt att vidta några åtgärder för att förbättra arbetslöshetsersättningen till deltidsarbetande.

Deltidsarbetslösheten är sedan många år ett stort problem. Det är angeläget att parterna på arbetsmarknaden tar ett större ansvar för att lösa denna utomordentligt viktiga fråga. Inom regeringskansliet arbetar vi för närvarande med att ta fram åtgärder för att få ekonomin på rätt

väg och bekämpa arbetslösheten. I det sammanhanget kommer vi att föreslå förändringar i arbetslöshetsförsäkringen.

Dessa frågor är emellertid ännu inte till fullo färdigberedda utan kommer att redovisas för riksdagen inom en snar framtid.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Anf. 178 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret, vilket faktiskt gjorde mig litet besviken. Jag trodde nämligen att ni från Socialdemokraternas sida verkligen skulle ta tag i det här problemet och göra något åt det.

Ni säger att parterna på arbetsmarknaden skall ta ett större ansvar. Jag undrar på vilket sätt det skall ske. Det är väl ändå vi här i denna sal som skall besluta om hur reglerna skall vara utformade. Kommer ni att återkomma till hur förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen skall se ut? Jag skulle också vilja veta vilken typ av förändringar regeringen har tänkt sig.

300 dagar går ju väldigt fort, och det finns få heltidsjobb att söka. När man väl stämplat ut finns det bara en enda väg, nämligen socialbidrag; det är väldigt olyckligt.

Detta slår också mycket hårt mot landets kommuner. Kommer regeringen att tänka dels på landets kommuner, dels på kvinnorna, som ju ofta är de som har deltidsjobb?

Anf. 179 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag tycker också att detta är ett stort problem. Anledningen till att jag i mitt svar har betonat arbetsmarknadens parter roll är att deltidsarbetslösheten är ett resultat av de många deltidsjobb som finns. Det beror mycket på hur man lägger ut tjänsterna, speciellt i offentlig sektor. Där har parterna, fackföreningarna och arbetsgivarna, ett stort ansvar att arbeta för att ta bort de deltidsjobb som väldigt få vill ha i dag och i stället planera för mera av heltidsjobb. Ett viktigt sätt att bekämpa deltidsarbetslösheten är faktiskt att förändra tjänstgöringsgraderna i alla de tjänster som finns. Det är det jag vill belysa.

När det gäller arbetslöshetsförsäkringen har vi sagt att vi skall komma tillbaka till riksdagen med förslag till en ny arbetslöshetsförsäkring. Där kommer ersättningsreglerna för de deltidsarbetslösa att tas upp. Den beredningen pågår i regeringen.

Anf. 180 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! Jag tolkar detta som att ni möjligtvis kommer att se över detta med sextimmarsdagen. Det tycker jag verkar positivt, om vi kan förändra arbetstiden så att sextimmarsdag blir någonting man kan försörja sig på.

Jag undrar om arbetsmarknadsministern kan svara på om den föregående regeringen har gjort några konsekvensanalyser som gäller socialbidragen ute i kommunerna och detta nya förslag. Har man gjort några konsekvensanalyser av hur detta förslag kommer att slå mot olika grupper?

Anf. 181 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Nu tar Charlotta Bjälkebring upp en ny fråga, om hur deltidsarbetslösheten så småningom leder in i ett socialbidragsberoende. Jag har inte sett några sådana siffror som redovisats av den avgående regeringen

Charlotta Bjälkebring var inne på arbetstidsfrågan. Det är en fråga som vi också skall titta på. Den berörs dock inte i detta svar. Att få ner deltidsarbetslösheten handlar i första hand om att se till att förändra tjänstgöringsgraderna på alla de tjänster som finns. Det drabbar framför allt kvinnorna när tjänstgöringsgraderna är för låga för att man skall kunna försörja sig. Där har parterna ett mycket stort ansvar.

Anf. 182 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! Det sista gläder mig mycket. Jag hoppas att ni kommer med ett bra förslag vad gäller arbetstidsfrågan. I övrigt får jag tacka för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

50 § Svar på fråga 1994/95:57 om stödet till kvinnligt nyföretagande på landsbygden

Anf. 183 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Helena Nilsson har frågat mig om jag kommer att vidta åtgärder som innebär att riksdagens beslut om det s.k. mikrostödet rivs upp.

Såsom Helena Nilsson känner till är det s.k. mikrostödet en del av landsbygdsstödet; mindre landsbygdsstöd på maximalt 20 000 kronor kallas för mikrostöd och har som sådana något förenklade handläggningsrutiner.

Det är viktigt att stimulera kvinnors företagande. I vad mån det s.k. mikrostödet bidragit till detta är det för tidigt att uttala sig om. Jag vill således för dagen inte uttala mig om förändringar av enskilda delar inom nuvarande stödsystem.

Anf. 184 HELENA NILSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsminister Anders Sundström för svaret. För mig är det också premiär i kammaren.

Anledningen till att jag har ställt denna fråga om det s.k. mikrostödet är den oro som finns ute på landsbygden efter uttalanden i valrörelsen från socialdemokrater om att detta beslut skulle rivas upp. Mikrostödet har tillkommit för att särskilt passa kvinnors företagande på landsbygden, som av tidigare regionalpolitiska stöd och företagarestöd inte har fått mer än ungefär 10 %. Det beror på att kvinnors företagande skiljer sig från männens, oftast genom att de startar i liten skala och har behov av lägre lån för att starta eller vidareutveckla sina företag. Detta kände Börje Hörnlund till. Därför konstruerade han det s.k. mikrostö-

det, för att stödja kvinnors företagande på landsbygden och också för att utveckla landsbygden.

Det är därför bra att jag i dag får besked om att arbetsmarknadsministern för dagen inte tänker förändra detta stöd. Det innebär att den kritik som har förts fram mot att man skulle ta bort stödet har gett effekt och att de högröstade uttalanden som gjorts ute i valrörelsen har kommit på skam.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 185 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Först vill jag säga till Helena Nilsson att i den regionalpolitik som gällde tidigare fanns goda möjligheter att bevilja denna typ av stöd. Det är inte någon ny reform som gjordes under den förra borgerliga regeringens tid. Vad som hände var att man utvidgade det område där detta stöd kunde erhållas, från det regionalpolitiska stödområdet till att också omfatta landsbygden i framför allt södra Sverige. Det fanns naturligtvis en kritik från Norrlandslänen mot detta, att man så att säga urvattnade regionalpolitiken. Det är den diskussionen som Helena Nilsson hänvisar till när hon talar om valrörelsen.

Jag har inga planer på att i dag göra några förändringar. Jag vill dock säga att stödet inom det regionalpolitiska stödområdet till kvinnligt företagande fanns redan tidigare.

Anf. 186 HELENA NILSSON (c):

Herr talman! Visst fanns det. Det vara bara det att det inte fullföljdes. Som jag redovisade tidigare var det mindre än 10 % av detta stöd som tillkom kvinnors företagande. Det var just därför som förslaget om mikrostödet kom upp, för att främja kvinnors företagande.

Jag vill försäkra arbetsmarknadsministern om att jag kommer att följa utvecklingen mycket noga. Jag tycker att det är viktigt att vi slår vakt om kvinnors företagande, oavsett om det är i de södra regionerna eller i de norra, när det gäller landsbygden.

Överläggningen var härmed avslutad.

51 § Svar på fråga 1994/95:74 om regionala stöd i ett EU-perspektiv

Anf. 187 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM: (s)

Herr talman! Leo Persson har frågat civilministern om länsstyrelsen även i fortsättningen blir det regionala beslutande organet i fråga om regionala stöd. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Svaret på frågan är ja.

Anf. 188 LEO PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill tacka arbetsmarknadsministern för det klara svaret, som man inte kan missförstå. Jag vill ändå ha ett litet klarläggande. Det finns funderingar som gäller vilken instans som fysiskt bestämmer finmaskigheten vad avser indelning, kartor och planer etc. som reglerar dessa stöds nivå och tillgänglighet. Jag avser i min följd-

fråga de i EU-avtalet redovisade regionala stöden. Jag menar att det finns redovisat en uppräknig av kommuner vid namn. Men något kartmaterial som är riktigt bra, som visar var de olika stöden kan träda i funktion, har jag inte sett.

Anf. 189 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Leo Persson tar upp en annan fråga än den han har ställt till mig. Om jag förstår det rätt handlar det om indelningen av Sverige i olika stödområden. Vi jobbar i regeringskansliet tillsammans med olika myndigheter för att få fram en sådan karta. Vi har just tagit över det jobbet. Det har pågått sedan mars månad och blev inte färdigt under den förra regeringen. Därför har vi just fått påbörja arbetet med att göra kartan färdig.

Anf. 190 LEO PERSSON (s):

Herr talman! Om jag återgår till stöden, står det att det har tillkommit en ny stödform för Norden för områden som befolkas av högst åtta invånare per kvadratkilometer. Enligt den informationsskrift som finns att läsa om detta kvarstår dessutom de nuvarande regionala stöd som länsstyrelserna hanterar. Min fråga utifrån detta blir om vi har råd att ta emot dessa EU-stöd. Om jag har förstått informationsskriften är förutsättningen att staten också skall vara med och finansiera en andel. Dessutom skulle det finnas tillgång till de vanliga regionala stöden.

Hur är det med detta? Kan man blanda de olika stöden, eller utgår antingen det ena eller det andra? Vilken är tanken? Det framgår inte alls i den EU-broschyr som har delats ut av Utrikesdepartementet och Riksskatteverket hur man skall förstå problematiken. Det låter så bra att allting är kvar. Men är det verkligen möjligt att hantera stöd på detta sätt?

Anf. 191 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Regeringen skall överlämna ett förslag till EU dels om hur vi anser att det belopp som är avsatt för Sverige och regionalpolitiskt stöd skall fördelas på de olika målområdena, dels om hur den karta skall se ut som beskriver vilka delar av landet som skall få del av de olika målområdena. Det jobbet pågår nu i regeringskansliet.

Mitt svar på Leo Perssons fråga, om vi kommer att kunna nyttja pengarna fullt ut, är att min avsikt är att lägga fram ett förslag som innebär att vi fullt ut kan nyttja pengarna.

Anf. 192 LEO PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill än en gång tacka arbetsmarknadsministern för de klarlägganden han gör som när det gäller de regionala förutsättningarna innebär att man ute i glesbygd, trots EU, skulle kunna vara med och utveckla de bygder vi har att ta vara på.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att vi får hoppas att vi får gehör för detta även när EU skall tolka det förslag som arbetsmarknadsministern har tänkt att lägga fram.

52 § Svar på fråga 1994/95:2 om nattågstrafiken

Svar på frågor

Anf. 193 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Birgitta Hambraeus har frågat mig om jag avser att se till att nattågstrafiken mellan Gävle, Dalarna, Göteborg och Malmö upprätthålls.

I 1988 års trafikpolitiska beslut sägs att SJ:s verksamhet skall drivas affärsmässigt. För fortsatt nattågstrafik mellan Gävle, Dalarna, Göteborg och Malmö krävs en kraftig investering i nya vagnar. Investeringen skulle innebära att SJ inte kan driva sin verksamhet affärsmässigt, vilket tidigare slagits fast.

Det är ur regionalpolitisk synvinkel av största vikt att nattågstrafiken kan upprätthållas inom de regioner i Sverige där avstånden utgör ett problem för resenärerna och där dagtåg inte är ett alternativ. Regeringen har därför gjort den bedömningen att endast nattågstrafiken på övre Norrland samt på sträckan Östersund–Storlien skall prioriteras.

I statens köp av trafik i Bergslagen ingår fyra tågpar i form av dagtåg på sträckan Gävle–Borlänge–Hallsberg. En statlig upphandling av nattågstrafiken skulle således innebära att staten köper hela utbudet på den aktuella sträckan. Dessutom måste den sovvnagnskapacitet som SJ i dag förfogar över sättas in på de sträckor där resandeunderlaget kräver det samt i de regioner där avstånden är för långa för att dagtåg skulle vara ett alternativ.

All nattågstrafik i Sverige är i dag företagsekonomiskt olönsam. Det rådande ekonomiska läget gör att det inte är ekonomiskt försvarbart att staten köper nattågstrafiken på sträckan Gävle–Göteborg–Malmö.

Anf. 194 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Det var åtminstone ett klart besked. Jag ber att få tacka kommunikationsministern för detta överraskande och ganska upprörande svar. Det här har ju varit en följetong i riksdagen. Ines Uusmann har själv varit med och slagits för de här sträckorna genom att i reservationer begära pengar för att man skall kunna fortsätta med nattågstrafiken.

Det är riktigt att riksdagen har slagit fast att SJ skall drivas affärsmässigt, men SJ har monopol. Risken är att man går ut med väldigt höga krav på sig själv. Det var en artikel i Svenska Dagbladet i lördags där det sägs att man inom SJ räknar med en miljardvinst om några år, att SJ är mycket mer lönsamt än vad staten någonsin har begärt, att man tänker dra ner på investeringarna osv.

Vad riksdagen slog fast var att man skulle kunna tidigarelägga beställningar av vagnar för att kunna upprätthålla den här trafiken. När jag försöker få plats på de här vagnarna är det nästan alltid fullt. Det kan mycket väl vara så att just den här nattågstrafiken inte är lönsam. Men tänk om man skulle lägga ut trafiken på den gamla banan Gävle–Bergslagen–Göteborg – det var ursprungligen en privat bana – på pri-

vat upphandling och säga: Var så god, ta hand om både gods- och persontrafik, men under förutsättning att ni också driver nattrafik. Jag skulle inte alls bli förvånad om man skulle få någon att göra det utan att begära ett öre av staten. När SJ upphandlade Arlandabanan var SJ tydligen en miljard dyrare än det privata konsortiet.

Jag tycker att det är mycket tragiskt att regeringen har intagit denna ståndpunkt, och det måste ha gått väldigt fort. Den 22 september var det här under beredning av den förra regeringen.

Anf. 195 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Även smärtsamma besked behöver lämnas. Det handlar ju inte om att nattågstrafiken är någonting som vi med skadeglädje vill lägga ner, naturligtvis inte.

Det som Birgitta Hambraeus beskriver är en helt annan fråga än en upphandling av nattågstrafiken. Det som regeringen har varit tvungen att ta ställning till är köp av olönsam trafik i det ekonomiska läge som vi nu befinner oss i. I detta ryms inte nattågstrafiken Gävle-Dalarna-Göteborg. Vi har varit tvungna att prioritera de långa sträckorna för att kunna rymma dagtåg. Alternativet hade varit att inte handla upp flera dagtåg.

Man kan säga att det är att i det ekonomiska läge som vi befinner oss i välja mellan pest och kolera. Men i det här läget har det varit nödvändigt att fatta detta för de berörda smärtsamma beslut.

Anf. 196 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! SJ skall drivas affärsmässigt vettigt. Jag har respekt för den nya ledningen, som jag tycker har gjort en väldig uppryckning. Men det är svårt att tänka sig SJ som någon sorts mjölkko, som så småningom skall inleverera miljarder till statskassan på bekostnad av svenska folket, som alltså får det svårare med sina transporter. Det är väldigt dålig samhällsekonomisk planering. Jag är förvånad över att regeringen så hastigt kan fatta ett sådant beslut. För människor som reser från Borlänge eller Falun ner till Göteborg krävs en resdag för en dags vistelse i Göteborg sedan en resdag tillbaka, inklusive två hotellnätter. Det här kommer att utarma transportmöjligheterna för företag, högskolan, studerande osv.

Jag är upprörd. Med tanke på riksdagens upprepade beslut om att främja sådan trafik tycker jag att regeringen borde tänka om.

Anf. 197 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Att säga att man använder SJ som mjölkko får stå för fru Hambraeus själv.

Avslutningsvis vill jag bara säga att riksdagen har fattat ett beslut om en transportkommission. Miljöhänsyn och helhetssyn skall vara bärande i trafiken i framtiden. 1988 års beslut skall också utvärderas.

Vi håller på att förbereda direktiven till kommissionen. Utredningen kommer i gång ganska snart. Då kommer även den här typen av frågor att ingå. Men frågan i dag handlar om upphandling av olönsam tågtra-

fik. Där har det varit nödvändigt att prioritera dagtågen före detta nattåg.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Anf. 198 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Det innebär alltså bristande kontinuitet. Man lägger ner en mycket viktig och omtyckt nattågssträcka. Man är också inne på att ta bort nattågen mellan Stockholm och Malmö. Det här betyder i allra högsta grad att riksdagens beslut om en trafikförsörjning med minsta möjliga samhällsekonomiska kostnad, där också kostnader för miljöskador räknas in, allvarligt kommer att skadas. Människor tvingas alldeles uppenbart att åka bil eller flyga, om man inte har tid att sätta av hela dagar till att resa. Hur många har det som är i produktiv ålder? Vi får verkligen hoppas att kommissionen kommer till något vettigt resultat. Jag tycker att det är oerhört smärtsamt att man lägger ner den här trafiken och på det sättet går miste om kontinuiteten. Det gäller att se till helheten och också se på möjligheterna att låta privata intressen, som inte har någonting emot att låta gungorna väga upp vad karusellen kostar, köra en sträcka, också den som är mindre lönsam, för att få lönsamhet på t.ex. godstrafiken. Jag utgår ifrån att också vi kommer in i den kommission som är tillsatt.

Svar på frågor

Anf. 199 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Fru talman! Bara mycket kort: Skall man räkna företagsekonomiskt finns det ingen nattågstrafik i hela Europa som går ihop. Men nu handlar det inte om detta, utan det handlar om att vi skall göra en upphandling av ett antal linjer där vi måste prioritera de allra viktigaste. Det har regeringen varit tvungen att göra i dagens statsfinansiella läge. Vi skall inte ha någon ekonomisk-politisk debatt, men verkligheten ser ju ut som den gör.

Anf. 200 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Fru talman! När det gäller samhällsekonomi kan det räknas på olika sätt. Som riksdagsrevisor har jag haft anledning att se hur t.ex. Banverket räknar på detta med samhällsekonomi. Man räknar väldigt snävt. Man tar över huvud taget inte med miljön. Men det hoppas jag att denna kommission kommer att göra när det blir fråga om samhällsekonomi. De miljöskador som bilarna och flyget för med sig måste vägas in som en nackdel när man ser på helheten. Allt talar ju då för tåg.

Överläggningen var härmed avslutad.

53 § Svar på frågorna 1994/95:8 och 27 om Öresundsbrons ekonomiska förutsättningar, m.m.

Anf. 201 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Elving Andersson har frågat mig om jag är beredd att genomföra en förutsättningslös genomgång av de ekonomiska förut-

sättningarna för projektet och redovisa dessa för riksdagen. Det handlar alltså om Öresundsbronns finansiering.

Kerstin Warnerbring har frågat finansministern om vilka åtgärder den svenska regeringen avser att vidta beträffande broprojektets finansiering med anledning av att den danska ekonomiministern frånsvurit sig det ekonomiska ansvaret för projektet.

Eftersom arbetet är så fördelat i regeringen att jag är ansvarig för frågor rörande byggandet av Öresundsbron kommer jag att besvara även Kerstin Warnerbrings fråga.

Jag har valt att besvara frågorna i ett sammanhang.

Genomförandet av Öresundsbroprojektet kräver en kontinuerlig uppföljning och granskning av ekonomin i projektet. För detta ansvarar i första hand Öresundskonsortiet. Eftersom staten garanterar de lån som konsortiet tar upp har även Riksgäldskontoret och regeringskansliet direkt insyn i projektets ekonomi. Genom ägarbolagen har dessutom Sverige och Danmark direkt insyn i konsortiets verksamhet.

Det är min och hela regeringens uppfattning att utbyggnaden av Öresundsbron skall genomföras som planerat. Regeringens uppgift är därvid att tillse att denna utbyggnad sker inom sådana ekonomiska ramar att inte projektets ekonomiska stabilitet äventyras. Någon särskild förutsättningslös genomgång av projektets ekonomi kommer jag inte att initiera, då jag för närvarande anser att projektets ekonomi är stabil. Däremot kommer jag kontinuerligt att redovisa genomförandet av och den ekonomiska utvecklingen för projektet för riksdagen.

Den danska ekonomiministerns ställningstagande föranleder inte någon särskild åtgärd från den svenska regeringen.

Anf. 202 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Låt mig först gratulera Ines Uusmann till jobbet som kommunikationsminister och önska henne lycka till. Det är ett viktigt jobb. Det vet vi som tidigare har jobbat tillsammans med dessa frågor. Däremot tycker jag inte att starten på det nya jobbet var så väldigt bra, åtminstone om man ser till det här svaret.

För min del anser jag att det finns många tveksamheter och felaktigheter i hela Öresundsbroprojektet, men jag har valt att i detta sammanhang ta upp de ekonomiska förutsättningarna.

Redan från början betraktade jag de ekonomiska kalkylerna som något av glädjekalkyler. Jag är övertygad om att principen om att övertaravgifterna skall täcka kostnaderna inte kommer att hålla. De allvarligaste bristerna i den ursprungliga kalkylen är att det inte finns några utrymmen för fördyringar. Det har inte tagits med t.ex. landanläggningar på den svenska sidan med citytunnel i Malmö i finansieringen. Man har också räknat med en realränta på först 5 %, vilket sedan har justerats ner till 4 %. Enbart detta visar att det finns många felaktigheter i kalkylen. Realräntan är i dag väsentligt högre än den var när den ursprungliga kalkylen gjordes.

Dessutom har det tillkommit ett antal ytterligare kostnader. I samband med den miljöprövning som gjordes under förra året skedde det en stor förändring av projektet. Vad innebär det i kostnadsfördyringar?

Det har vi inte sett några redovisningar av. Sedan har vi ju också detta med realräntan.

När det gäller Dennispaketet redovisade Vägverket för några veckor sedan att de ekonomiska kalkylerna inte håller därför att realräntan har förändrats. Men Ines Uusmann anser tydligen att kalkylerna även när det gäller realräntan är hållbara. Jag vill då ställa en kompletterande fråga: Vilken realränta anser kommunikationsministern att det i dagsläget är lämpligt att räkna med när det gäller det här projektet?

Anf. 203 KERSTIN WARNERBRING (c):

Herr talman! Jag vill tacka kommunikationsministern för svaret. Som framgår av svaret hade jag egentligen ställt frågan till finansministern.

I och för sig sade inte svaret speciellt mycket. Det enda jag fick ut av det var att kommunikationsministern anser att projektets ekonomi är stabil.

I Danmark stormar det minsann rejält kring projektet, som där beskrivs som en tickande politisk och ekonomisk bomb. Den ekonomiska brokalkylen anses ju helt enkelt inte hållbar.

Beräkningsunderlaget var – som också Elving Andersson påpekade – undermåligt redan när danska Folketinget respektive Sveriges riksdag fattade besluten om bron. Man räknade baklänges, t.ex. när det gällde antalet bilar som skulle finansiera brokostnaderna. Man gick alltså baklänges tills man fick de siffror som behövdes för att matematiken skulle gå ihop. Detsamma gällde också realräntan.

Kritiken som framförs inte minst i Danmark har fått gehör också här i Sverige. I vintras stödde Riksrevisionsverket denna kritik. Man ansåg att trafikprognoserna var för vaga och att bara en mindre förändring av realräntan kunde stjälpa hela brokalkylen.

Med anledning av allt detta anser jag att Sveriges regering rimligtvis borde reagera. I Danmark har Centrumsdemokraterna uttalat att de är beredda att släppa till skattemedel för att finansiera brobygget, om inte budgeten skulle hålla. Vad jag undrar är: Är verkligen Sveriges regering beredd att visa samma lättsinne när det gäller skattebetalarnas pengar som man uppenbarligen är beredd att göra på vissa håll i Danmark?

Anf. 204 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Problemet enligt Centerpartiet är att hela Öresundsbroprojektet är felaktigt. Jag har respekt för den synen, men nu har denna fråga utretts under ett stort antal år. Riksdagen har fattat beslut, och regeringen har också kommit till skott. Såväl den gamla som den nya regeringen står bakom byggandet av bron.

När det gäller finansieringen och den danska ekonomiministern är det uppenbarligen han och inte den danska regeringen som står för dessa uttalanden. Det har vi fått bekräftelser på. Precis som inom den gamla svenska regeringen kan det finnas olika meningar inom den danska regeringen.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Både Kerstin Warnerbring och Elving Andersson var inne på frågan om realräntan. Det har naturligtvis betydelse om den ligger på 4 % eller 5 %. Men konstruktionen är ju sådan att det tar längre tid att få bron lönsam om det blir en högre realränta. Man behöver alltså inte avstå från att bygga bron bara därför att realräntan för närvarande är högre. Konsortiet jobbar med en realränta på 4 %, och på lång sikt är det den ränta som håller.

Anf. 205 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Tack för de kompletterande svaren, kommunikationsministern.

När det gäller realräntan jämförde jag också med de uttalanden som har gjorts om Dennispaketet av de ekonomiansvariga på Vägverket, som just har sagt att de tidigare ekonomiska kalkylerna inte håller, därför att realräntan ser ut som den gör i dag. Skall vi räkna med en realräntesituation för Dennispaketet och en annan realräntesituation för Öresundsbron? Det verkar konstigt.

Det handlar inte om antingen 4 % eller 5 %, som man har kalkylerat med tidigare, utan det rör sig snarare om 7 % eller 8 %, dvs. dubbelt så mycket. Skall vi då tolka kommunikationsministern så att avskrivningstiden skall fördubblas? Är det lösningen?

Jag undrar verkligen vad kommunikationsministern menar när hon säger att projektet står på en stabil grund. Jag tycker inte det. Frågan är om kommunikationsministern fortfarande tror att projektet över huvud taget kan finansieras via överfartsavgifter.

Anf. 206 KERSTIN WARNERBRING (c):

Herr talman! Oavsett om det är fel att bygga bron eller ej, måste vi nu diskutera ekonomin, därför att den är i allra högsta grad viktig i sammanhanget.

Jag kan inte för mitt liv förstå hur ekonomin kan vara stabil, när man har räknat med att 10 000 bilar per dygn skall finansiera bron. I den finansieringen finns det över huvud taget inte med några landvinningar på den svenska sidan. Vi har t.ex. enbart runt Malmö ombyggnaden av kontinentalbanan, citytunneln och en ny yttre ringväg, som kommer att kosta mer än 5,5 miljarder. Vi har dessutom sanering av Lernacken och en mängd andra småposter, som kommer att kosta många miljoner. Hur skall detta kunna finansieras med avgifter, när det över huvud taget inte fanns med i uträkningarna?

Anf. 207 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Jag vill göra en sista kommentar när det gäller realräntorna. Med det ränteläge som vi för närvarande har i Sverige är det oerhört många investeringar som är nästintill omöjliga att genomföra. Vi måste alltså föra en gemensam ekonomisk politik, så att vi kan få ner räntorna, för att över huvud taget klara vår ekonomi.

Det handlar inte bara om den här bron eller om Dennispaketet, utan om alla investeringar både i infrastruktur och i industri. Men vi måste göra en realistisk beräkning när det gäller bron.

Anf. 208 ELVING ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag instämmer i att det är viktigt att vi för en ekonomisk politik som pressar ner ränteläget. Men jag tror inte att det är realistiskt att inom en någorlunda överskådlig tid räkna med en realränta på 4 %, som kalkylen för närvarande bygger på.

Sedan vill jag bara beklaga att det inte finns någon vilja hos den nya kommunikationsministern att verkligen göra en seriös genomlysning av den ekonomiska situationen beträffande Öresundsbron. Jag är alltså övertygad om att projektet inte vilar på en stabil grund, utan det är ett ekonomiskt gungfly, som i slutändan kommer att kosta Sveriges skattebetalare åtskilliga miljarder. Eftersom kommunikationsministern inte vill företa någon ny genomlysning, kan min uppfattning vara lika god som hennes.

Jag blev glad när Ines Uusmann i en av de första intervjuerna efter det att hon blivit utnämnd till kommunikationsminister sade att hon ville ha mindre betong i trafikpolitiken. Det var ett bra uttalande. Jag beklagar bara att hon med det här resonemanget sällar sig till den långa raden av betongfrälsta kommunikationsministrar.

Anf. 209 KERSTIN WARNERBRING (c):

Herr talman! Jag kan bara konstatera att jag inte får något svar på frågan om hur detta brobygge skall kunna avgiftsfinansieras, eftersom det redan nu visar sig dra enormt mycket högre kostnader än vad man räknade med när riksdagen fattade beslutet 1991.

Man räknade alltså med 10 000 bilar per dygn, och då är frågan varför det skall byggas en fyrfilig motorväg som kan svälja 30 000 à 40 000 bilar. Är det så man har tänkt sig att avgiftsfinansiera bron? Det strider i så fall helt och hållet mot uttalandena om att det inte fick bli några miljökonsekvenser.

Dessutom förändras trafikflödena. Det visar sig redan att trafiken över Sundet minskar i stället för ökar. Den kommer att minska ännu mer om vi går med i EU. Jag förstår fortfarande inte hur det skall vara möjligt att avgiftsfinansiera bron.

Överläggningen var härmed avslutad.

54 § Svar på frågorna 1994/95:17 och 31 om Arlandabanan

Anf. 210 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Mats Odell har frågat mig om regeringen kommer att riva upp avtalet om Arlandabanan.

Charlotta L Bjälkebring har frågat mig om regeringen kommer att vidta några åtgärder så att beslutet om Arlandabanan kan omprövas.

Jag har valt att besvara frågorna i ett sammanhang.

Frågan om Arlandabanan har hög prioritet i regeringens arbete. Jag har just tagit initiativ till en genomgång av de avtal som den tidigare regeringen godkände i september i år. Syftet med denna genomgång är att klargöra vilka åtgärder som behöver vidtas för att främja en integ-

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

rering och samordning av tågtrafiken i Mälardalsregionen med tågtrafiken till och från Arlanda flygplats. När genomgången av avtalen har slutförts och möjliga handlingsalternativ diskuterats i regeringen är jag beredd att återkomma till riksdagen i ärendet.

Anf. 211 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Först vill jag gratulera Ines Uusmann och önska henne all framgång i sitt viktiga värv som kommunikationsminister.

Sedan vill jag tacka för svaret. Problemet är att man inte blir särskilt mycket klokare efter att ha lyssnat på svaret.

Kommer regeringen att riva upp avtalet i enlighet med den väldigt ensidiga slagväxlingen under valrörelsen, då man hamrade in detta budskap? Kommer man att göra det, oavsett vad det kostar? Eller kommer man – jag hoppas att jag kan tolka Ines Uusmanns svar på det sättet – att noggrant och med ett öppet sinne studera avtalet och den samfinansieringslösning som faktiskt minimerar kostnaden för staten, som ger snabba, miljövänliga förbindelser till Arlanda flygplats, inte bara från Stockholms central utan från hela landet?

När jag läser och hör svaret får jag tyvärr intrycket att man inte är medveten om att bara 6 tåg i timmen omfattas av det här trafikeringsmonopolet, att mellan 12 och 14 tåg per timme har möjlighet att köra, för andra operatörer, exempelvis den som kör pendeltågstrafiken i Stockholm, Mälarbanan, Svealandsbanan, SJ:s snabbtåg, SJ:s intercitytåg etc.

Jag hoppas att kommunikationsministern är beredd att studera detta med ett mera öppet sinne, när valrörelsen nu är slut, och att hon inte fortsätter denna ensidiga ideologiska kamp mot den här lösningen, som faktiskt är väldigt bra och som minimerar kostnaderna för staten.

Anf. 212 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka för svaret och också önska Ines Uusmann lycka till i sin kommande yrkesutövning.

Det gläder mig att regeringen kommer att se över en integrering och samordning av tågtrafiken i Mälardalen, där även Arlandabanan kommer att ingå.

De lokala trafikbolagen runt Mälardalen och de kommuner som gjorde bedömningen att de ville satsa pengar just på tåg i Mälardalen byggde sina ställningstaganden på att även Arlandabanan skulle integreras i det här järnvägsnätet. De gjorde det med syftet att människor på ett smidigt och enkelt sätt skulle kunna åka från regionens alla delar utan att behöva byta tåg eller trafikbolag.

Man satsade pengarna därför att man trodde på en samordnad tågtrafik i Mälardalen, där vinstdrivande delar skulle bära mer olönsamma delar. På så sätt skulle man få en så billig och miljövänlig lösning som möjligt. När regeringen sedan säljer ut Arlandadelen, två veckor före valet, skapas det en väldig osäkerhet bland kommunerna om den framtida kollektivtrafiken.

Jag hoppas verkligen att regeringen kommer att riva upp avtalet när man har sett över de här delarna av avtalet.

Anf. 213 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Det pågår en konstruktiv diskussion mellan regeringen, Tåg i Mälardalen, Banverket, SL och SJ men också mellan regeringen och konsortiet. När den diskussionen är avslutad, vilket inte kommer att ta många veckor, återkommer jag med mer besked till riksdagen. Det vore fel att i dag lämna ut de intressenter som är involverade i diskussionen. Jag kan bara säga att de gör vad de kan för att i konstruktiv anda leva upp till det som vi i den nya regeringen tycker är så angeläget, att vi skall integrera fjärrtågstrafiken, Mälardalstrafiken och Stockholms läns lokaltrafik med Arlandatrafiken.

Anf. 214 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag tackar även för detta. Jag tycker att det låter väldigt hoppingivande. Dock blir jag litet orolig, för Ines Uusmanns svar ger intrycket av att man väljer mellan i stort sett likvärdiga alternativ.

Om regeringen skulle välja att riva upp avtalet, måste jag ställa frågan var kommunikationsministern i så fall har tänkt sig att ta fram de ytterligare ca 3 miljarder kr som behövs. Är det nya pengar som skall komma genom nya beslut i denna riksdag? Kommer Göran Persson att ha med detta i sitt kommande paket? Eller skall det tas ur stomnätssplanen? Är det Botniabanan som skall få stryka på foten eller är det delar av Mälarbanan, Västkustbanan eller Svealandsbanan? Var har ni i så fall tänkt er att ta fram dessa pengar? Detta är ju ett element som verkligen måste finnas mycket högt på dagordningen vid de diskussioner som kommunikationsministern här berättar om.

Anf. 215 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! För mig är det självklart att kollektivtrafiken till största delen helt enkelt skall vara i offentlig regi, så att vi kan samordna delarna på ett för alla parter bra sätt. Jag har svårt att tänka mig att ett privat bolag skulle stödja övriga delar i Mälardalsregionen. Därför är det självklart att detta avtal skall rivas upp.

Kan Ines Uusmann ge några signaler om hur mycket det skulle kosta att lösa avtalet, på både kort och lång sikt?

Anf. 216 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Jag vill tacka för rådet från den tidigare kommunikationsministern. Vi vet alla att det statsfinansiella läget i Sverige är mycket prekärt. Det handlar också om att få en lösning som på riktigt lång sikt främjar hela tågtrafiken i denna mycket intensiva del av Sverige, där det bor väldigt mycket folk. Vi skall komma ihåg att 35 % av befolkningen bor inom 15 mils radie från Stockholm. Detta gör att vi finner det oerhört angeläget att vi här får upp folk på spåren. Detta är min och regeringens ambition. Hur vi skall lösa de problem som uppstått med Arlandabanan skall jag be att få återkomma till.

Anf. 217 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Ines Uusmann tycker att det har uppstått problem med Arlandabanan. Jag menar att problemen möjligtvis skapas hemma i den

ideologiska kammaren, om man inte gillar just den här typen av lösning. Jag vill påminna om att det är exakt samma typ av lösning som har valts av en tidigare socialdemokratisk lösning när det gäller Öresundsförbindelsen, dvs. ett statligt bolag som helt och hållet håller i avgiftsfinansieringen. Samma sak gäller för övrigt för Stockholmsleden.

Jag måste slutligen fråga Ines Uusmann: Har ni i de överläggningar som nu uppenbarligen pågår också funderat över hur Sverige som internationell avtalspart skulle komma att påverkas om regeringen av ideologiska skäl väljer att riva upp detta avtal? Hur kommer det att påverka alla investeringar och möjligheten att få offerter från andra länder framöver?

Anf. 218 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):

Herr talman! Jag vill än en gång tacka för svaret. Jag hoppas att regeringen kommer fram till samma ställningstagande som jag.

Anf. 219 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Slutligen, Mats Odell, är det självklart att vi diskuterar också frågan om upphandlingstrovärdighet i detta sammanhang. Det är en av de frågor som naturligtvis vägs in.

Överläggningen var härmed avslutad.

55 § Svar på fråga 1994/95:18 om trafikeringsmonopolet på järnvägen

Anf. 220 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Mats Odell har frågat mig om jag avser att återinföra trafikeringsmonopolet på järnvägen.

Vi har under föregående mandatperiod i utskottet tydligt redovisat vår syn på den dåvarande regeringens förslag till avreglering av järnvägstrafiken. Ansvar för de stora och för hela landet viktiga trafikströmmarna på stomnätet bör, enligt vår mening, även fortsättningsvis finnas hos ett samhällsägt företag. Vi har dock pekat på att förutsättningar finns för en begränsad öppning av järnvägsmarknaden för konkurrens.

Regeringen står fast vid denna syn. Jag kommer snarast möjligt att återkomma till riksdagen med en proposition med denna innebörd.

Anf. 221 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag vill tacka kommunikationsministern också för detta svar. Det slår knappast omvärlden med häpnad, utan det var ganska förutsägbart.

Men det som förbryllar är att Ines Uusmann är beredd att introducera konkurrens på de olönsamma linjerna men inte på stomnätet. Man skulle kunna förstå en sådan politik, om steget togs fullt ut med en satsning på korssubventionering som den vänsterpartistiska riksdagsle-

damoten tidigare efterlyste när det gällde Arlandabanan. Vinsterna från trafikstarka linjer skulle alltså subventionera de trafiksvaga. Men så är det ju inte alls tänkt i detta fall, utan här är det tänkt att staten skall få en avkastning på SJ:s kapital genom att behålla ett monopol. Man tror att man samtidigt skall få ut en maximal trafikpolitisk effekt.

Det andra problemet är att den trafik som länstrafikhuvudmännen handlar upp – länstrafikhuvudmännen är landstingen, dvs. de huvudmän som har ansvaret för vård och omsorg i landet – bara kan handlas upp om inte en länsgräns passeras. Är detta ett modernt och logiskt sätt att lägga upp trafiken för ett järnvägssystem, där vi nu gör den största investeringen sedan 1860-talet? Det är fråga om fullständigt artificiella uppdelningar av var man kan handla upp i konkurrens och var det är monopol. Ta bara sådana operatörer som de som driver pendeltågstrafiken här i Stockholm, trafiken på länsjärnvägarna osv. Detta framstår som en gåta.

Hur blir det med Malmbanan? Skall även detta monopol återinföras? Vi vet att LKAB:s kostnader för malmtransporter sjönk med över 220 miljoner kronor om året när de fick trafikeringsrätten. Vi vet också att detta gav råg i ryggen för de gigantiska investeringar som nu sker i en ny huvudnivå och i det nya pelletsverket. Det hade icke skett om trafikeringsmonopolet på Malmbanan hade bestått.

Anf. 222 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Som jag tidigare har sagt i mitt svar kommer vi att lägga fram en proposition i riksdagen som handlar om en omprövning av avregleringsbeslutet. Vi kommer då också att beakta de särskilda förutsättningar som länstrafikhuvudmännen har, t.ex. när det gäller Västkustbanan och Tåg i Mälardalen.

Anf. 223 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Det innebär alltså att ni för vissa linjer där det finns problem är beredda att gå in med en speciallagstiftning som går emot de ideologiska huvudprinciperna. Men resten av järnvägsnätet skall alltså lida av en gammaldags regleringspolitik med ett monopol tänkande, som gör att trafikutbudet minskar och priserna hålls uppe. Detta kan inte vara rimligt.

Finns det andra avregleringar som den förra regeringen har genomfört inom Kommunikationsdepartementets område som ni också håller på att rulla tillbaka, som exempelvis avregleringen av inrikesflyget? Skall staten också där enligt samma ideologiska princip ta ansvaret för de trafikstarka linjerna och ha någon sorts monopol på detta och se till att trafikförsörjningen fungerar? Är detta meningen? Det skulle i så fall vara logiskt. Jag är väldigt tveksam till om regeringen, när man sätter sig ner och funderar igenom detta, verkligen kommer att riva upp avregleringen av järnvägen. Avregleringen är föredömet för hela Europas järnvägstrafik i dag.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 224 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):
Herr talman! Jag hade inte funderat på att återinföra regleringen av luftfarten, men jag kanske skall tacka för tipset.

Anf. 225 MATS ODELL (kds):
Herr talman! Inför detta har jag ingenting att tillägga.

Överläggningen var härmed avslutad.

56 § Svar på frågorna 1994/95:21 och 29 om trafikens infrastruktur i Bohuslän, m.m.

Anf. 226 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):
Herr talman! Åke Carnerö har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att förbättra trafikens infrastruktur i Bohuslän. Kenth Skårvik har frågat mig om regeringen avser att snarast ge besked om fortsatt utbyggnad av väg E 6 till motorvägsstandard genom hela Bohuslän. Jag besvarar de båda frågorna i ett sammanhang.

Riksdagen har under 1993 tagit ställning till regeringens förslag till investeringar i trafikens infrastruktur m.m. och under 1994 tagit ställning för investeringsplaner för infrastrukturen.

I investeringsplanerna anges de satsningar som är planerade under planperioden, dvs. åren 1994–2003. För vägarna innebär investeringsplanen att 11 av de 19 mil som väg E 6 i Bohuslän omfattar beräknas ha uppnått angiven målstandard, dvs. motorväg, vid planperiodens slut.

Inom ramen för länstrafikanslaget pågår förbättringar av Bohusbanan. Åtgärder på länsvägar ingår även i denna plan. Därtill har särskilda medel för ytterligare åtgärder anvisats för såväl Bohusbanan som för länsvägarna.

I Göteborgsområdet har en överenskommelse slutits om infrastrukturutbyggnad för såväl kollektivtrafik som vägtrafik där huvuddelen av väginvesteringarna skall finansieras med avgifter.

Totalt är det planerat att ca 14,5 miljarder skall investeras i infrastrukturen i Bohuslän under planperioden.

Regeringen har nyligen påbörjat beredningen av den kommande budgetpropositionen samt en ekonomisk-politisk proposition. Med hänsyn till det svåra ekonomiska läge som landet befinner sig i måste i detta arbete varje utgiftspost noga granskas och prövas. Innan arbetet med propositionen är avslutat är jag inte beredd att ställa ut några löften om i vilken takt de planerade investeringarna kan genomföras.

Beslut i de arbetsplaneärenden som är föremål för regeringens prövning kommer att fattas när ärendena är färdigberedda.

Jag vill i detta sammanhang också påminna om riksdagens beslut den 16 mars 1994 att bifalla trafikutskottets betänkande 1993/94:TU16 Trafikpolitikens mål. Beslutet innebär bl.a. att en kommission skall tillsättas med uppdrag att utarbeta en nationell plan för kommunikationerna i Sverige. Utgångspunkten skall vara att investeringarna ges en

sådan inriktning att ett miljöanpassat trafiksystem som samtidigt bidrar till en ökad välfärd och tillväxt uppnås.

Denna kommission skall även få till uppdrag att se över planeringssystemet för infrastrukturinvesteringarna, där de politiska styrningsmöjligheterna skall stärkas.

Regeringen avser inom kort besluta om direktiv, och därefter kan kommissionens arbete komma i gång.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 227 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Jag vill först gratulera Ines Uusmann till utnämningen som kommunikationsminister och önska lycka till i arbetet.

Jag fokuserar inte enbart på E 6, herr talman, men jag vill börja där. E 6 genom Bohuslän har länge varit undermålig och orsakat många olyckor, långa restider och speciellt sommartid dålig framkomlighet. Det förhållandet innebär naturligtvis att vi alla vill förbättra vägens standard.

Hur vill kommunikationsministern satsa de medel som finns avsatta i planer till år 2003?

Anf. 228 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag tackar kommunikationsministern för svaret. Det går inte att uttolka på annat sätt än att det var ett positivt besked för E 6:s framtid även som motorväg.

Europaväg 6 genom Bohuslän borde sedan länge ha varit utbyggd till motorväg med hänsyn tagen både till trafiksäkerheten och miljöfrågorna. Många offer har krävts på vägen under årens lopp. Tyvärr kommer ingen kommunikationsminister till skott med vägbyggandet i Bohuslän fullt ut.

Just nu arbetar sig maskinerna igenom den bergvägg som förre kommunikationsministern till att börja med ville att trafiken skulle stoppa vid. Vi bohuslänningar och Vägverket vet inte mycket mer om vad som skall hända efter det att detta arbete är färdigt. Det är det som oroar oss.

Förre kommunikationsministern sade att det skulle tillsättas en utredning för att se över om pengarna skulle läggas på att fortsätta bygga i norra Bohuslän eller på att fortsätta bygga förbi Uddevalla. Det är det vi gärna skulle vilja ha besked om. Vad finns det för möjligheter att fortsätta bygga sedan? Har den utredning som förre kommunikationsministern skulle tillsätta över huvud taget kommit i gång?

Vi vet att det är väldigt viktigt för Bohuslän att bygget kommer i gång – också ur arbetsmarknadssynpunkt. Det är inte viktigt bara ur trafiksäkerhets- och miljösynpunkt att det blir motorväg, utan även därför att det finns otroligt många människor som är arbetslösa just i denna region.

Jag skulle vilja veta litet ytterligare om vad som händer efteråt.

Anf. 229 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! När det gäller den arbetsplan om vägen förbi Uddevalla som diskuteras mycket har Vägverket i uppdrag att komma in med

särskilda utredningar och värderingar. De värderingarna skall vi se över och bereda. Det tar ytterligare ett antal veckor innan vi kan komma med något besked, men vi skall göra det så fort som möjligt. Vi är också medvetna om att det är så som Kenth Skårvik beskriver det: man behöver få besked i Vägverket Väst.

Anf. 230 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Fyrstadskommunerna – Vänersborg, Trollhättan, Uddevalla och Lysekil – har tillsammans utarbetat en trafiköverenskomelse. Det innebär bl.a. utbyggnad av riksväg 44, Vänersborg–Uddevalla, och väg 161, Uddevalla–Lysekil. Det handlar också om tidigare lagd utbyggnad av dubbelspåret mot Norge genom Fyrstad och upprustning av Bohusbanan. Allt detta berör mellersta Bohuslän.

I en skrivelse i våras angående investeringsplanen för infrastrukturen menade fyrtiregeringen att länsstyrelserna skulle utarbeta en regional trafik- och miljöanalys till grund för en samhällsplanering som just främjar utvecklingen av ett miljöanpassat transportsystem.

Kommer statsrådet att väga in resultatet av en sådan trafik- och miljöanalys i det fortsatta arbetet?

Anf. 231 KENTH SKÅRVIK (fp):

Herr talman! Jag är tacksam för svaret från fru kommunikationsministern. Jag utgår från att frågan kommer att ses över ordentligt. En majoritet, om än liten, av alla de instanser som har fått vara med och yttra sig om förbifarten har yttrat sig för en broförbindelse.

Jag tror att det är väldigt viktigt att det fattas ett beslut och att man får ett besked om vad som skall hända utanför Uddevalla. Diskussionerna går varma, och det råder oenighet i vissa frågor. Jag tycker att det är bra att det blir ett beslut. Jag kommer att avvakta och hoppas få besked om vad som kommer att hända i denna fråga om några veckor. Jag tackar för svaret.

Anf. 232 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Svaret på Åke Carnerös fråga är ja. Svaret till Kenth Skårvik är att jag delar hans uppfattning.

Anf. 233 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Jag skrev i min fråga att trafikpolitiken skall erbjuda en säker och miljövänlig trafikförsörjning till lägsta samhällsekonomiska kostnader. Säkerheten och miljön skall alltså ha en framskjuten plats i trafikpolitiken.

Innebär det, som statsrådet ser det, att den planerade Sunningeleden – alltså en del av E 6 väster om Uddevalla – kan komma att omprövas och de ca 1 600 miljoner kronor som den är kostnadsberäknad till fördelas så att säkerheten ökas vid andra avsnitt av E 6?

Anf. 234 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Den frågan kan jag inte besvara förrän vi har kunnat göra en utvärdering av den beredning som Vägverket håller på med och

därmed också tagit in de olika aspekterna från de olika remissinstanserna, vilket jag just diskuterade med Kenth Skårvik.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Anf. 235 ÅKE CARNERÖ (kds):

Herr talman! Jag är särskilt glad åt ett avsnitt i kommunikationsministerns svar. Det hänvisas till att investeringarna skall ges en sådan inriktning att ett miljöanpassat trafiksystem som samtidigt bidrar till ökad välfärd och tillväxt uppnås.

I regeringsförklaringen nämns trafikens infrastruktur vid ett enda tillfälle. Det sägs att underhållet av vägar och järnvägar skall förbättras. Betyder det att en större del av de resurser som avsatts skall användas till underhåll i stället för till nyinvesteringar?

Svar på frågor

Anf. 236 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Under de senaste åren har det satsats mycket pengar på nyinvesteringar. Samtidigt har det varit lätt att glömma bort underhållet. Av den anledningen kommer fördelningen att i fortsättningen bli en annan mellan nyinvesteringar och underhåll.

Överläggningen var härmed avslutad.

57 § Svar på fråga 1994/95:22 om den s.k. Atlantbanan

Anf. 237 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Erik Arthur Egervärn har frågat mig vad regeringen avser vidtaga för åtgärder beträffande den s.k. Atlantbanan.

Bakgrunden till frågan är att statsministern i regeringsförklaringen uttalade att samarbetet med de nordiska länderna skall fördjupas.

I Banverkets stamnätsplan ingår investeringar för 1,6 miljarder kronor i stråket Stockholm–Östersund–Storlien. Dessa investeringar kommer t.ex. att möjliggöra att restiden minskar på sträckan Stockholm–Östersund från dagens ca 6 timmar till ca 4 timmar och 20 minuter med snabbtåg. Vidare har kontakter tagits mellan Banverket och Norske Statsbaner angående samordning av investeringsplanerna för järnvägen mellan Östersund och Trondheim.

Sedan 1992 har länsstyrelserna i Gävleborgs och Jämtlands län samt berörda kommuner, inom ett projekt benämnt Atlantbanan, arbetat för att förbättra möjligheterna till att införa snabbtågstrafik på sträckan Stockholm–Östersund och vidare till Trondheim i Norge. Denna Atlantbanegrupp har som mål att nedbringa restiden till 4 timmar Stockholm–Östersund och till 6 timmar Stockholm–Trondheim. För att uppnå detta mål krävs ytterligare mycket stora investeringar på både den svenska och den norska sidan.

I dagens mycket ansträngda statsfinansiella läge kan dessa ytterligare investeringar svårt motiveras.

Anf. 238 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka för svaret från kommunikationsminister, även om jag inte kan säga att jag är helt nöjd. Anledningen till min fråga är att det projekt som kallas för Atlantbanan är oerhört angeläget för mellersta och södra Norrland och för person- och godstransporterna till och från det tämligen expansiva Trøndelagsområdet. Det är helt enkelt en fråga om att skapa ett rundare Sverige, eller kanske t.o.m. ett rundare Norden.

Den här snabbtågsförbindelsen är avgörande för utvecklingen av hela södra Norrlands inland, inte minst för den fortsatta satsningen på turismen.

I Transeks utredning från hösten 1993, om jag minns rätt, uttalade man också en rekommendation om att Atlantbaneprojektet är samhälls-ekonomiskt mycket lönsamt.

Skall jag tolka statsrådet Uusmanns svar så att snabbtågsförbindelsen mellan östersund och Stockholm är säkrad men att fortsättningen mot Trondheim inte inryms i budgetramen fram till 2003?

Anf. 239 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Det som finns med i stomnätsplanen finns där. Det finns för dagen inga planer på förändringar. I det ekonomiska läge som vi i dag befinner oss i är det inte möjligt att utlova några nya investeringar.

Anf. 240 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):

Herr talman! I Norge har man redan fattat ett principbeslut om upp-rustning och elektrifiering av Meråkerbanan mellan Trondheim och Storlien. Såvitt jag vet gör Banverket och Norske Statsbaner en gemensam utredning om trafiken på sträckan Östersund–Trondheim.

Som det sades i regeringsförklaringen har Socialdemokraterna lyft fram det nordiska samarbetet ganska tydligt. Som jag ser det är kommunikation det viktigaste fysiska instrumentet för ett sådant samarbete. Avser statsrådet att ta någon kontakt med den norska regeringen med anledning av Meråkerbanan och dess elektrifiering?

Anf. 241 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Det första tillfälle som ges att diskutera dessa frågor är Nordiska rådets möte i Tromsø i mitten av november. Då kommer jag att ha den här frågan på dagordningen.

Anf. 242 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):

Herr talman! Tack, det var trevligt att höra.

I enlighet med beräkningar gjorda av Länsstyrelsen i Jämtland har man sagt att det blir en merkostnad på 800 miljoner kronor. Av svaret framgår att man räknar med att det krävs 1,2 miljoner kronor för att klara ut den resterande delen av banan mellan Östersund och Trondheim och komma ner i de här körtiderna.

Det finns många sätt att finansiera infrastruktursatsningar. Avslutningsvis kanske jag får fråga kommunikationsministern om det finns

någon möjlighet att i framtiden finansiera sådana här infrastrukturåtgärder med näringspolitiska och kanske även arbetsmarknadspolitiska medel.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 243 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Man skall aldrig utesluta någonting. För närvarande kan jag dock inte se några sådana möjligheter. Det har hittills varit svårt att finna någon annan finansiär än den gemensamma, dvs. staten, när det gäller den här typen av projekt. Det vore att gå ut med falska förespeglningar att säga att vi skulle klara det på något annat sätt. Jag kan nu inte se någon sådan möjlighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

58 § Svar på fråga 1994/95:32 om räddningsflottars konstruktion

Anf. 244 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Ulla Hoffmann har frågat mig om regeringen är beredd att komma med förslag till regler så att räddningsflottor i fortsättningen förses med bordningsramper eller räddningsstegar.

Sjöfartens säkerhetsfrågor behandlas kontinuerligt internationellt inom ramen för FN:s sjöfartsorganisation International Maritime Organization. Sverige deltar aktivt i detta arbete som behandlar bl.a. fartygs utrustning och konstruktion. De internationella bestämmelserna rörande ett fartygs utrustning för livräddning regleras i konventionen SOLAS 1974 – Safety of life at sea.

Alla som befinner sig i kallt vatten och inte har särskilt skydd drabbas av nedkylning, vilket försvårar möjligheterna att från vattnet ta sig upp på en livflotte. Detta kan underlättas om det finns en bordningsramp. Sådana krav finns sedan 1968 för svenska fartyg. Vad beträffar räddningsstegar finns det på alla räddningsflottor.

Vid 1983 års ändringar av den internationella säkerhetskonventionen SOLAS 1974 antogs på svenskt initiativ en bestämmelse om att alla flottor som installeras ombord på fartyg byggda efter den 1 juli 1986, och som omfattas av konventionen, skall vara utrustade med en bordningsramp.

Regeringen avser att tillsätta en utredning för att bl.a. analysera sjösäkerheten inom den internationella färjetrafiken som trafikerar Sverige. Den avgående regeringen har tagit detta initiativ med anledning av Estoniakatastrofen, och den nuvarande regeringen fullföljer detta. I denna utredning kommer även frågan om fartygs utrustning för livräddning att behandlas.

Anf. 245 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag får tacka kommunikationsministern för svaret. Jag ber också att få sälla mig till skaran av alla gratulanter.

Jag tycker att det är utomordentligt bra att det nu tillsätts en utredning som får i uppdrag att utreda orsakerna till att en sådan fruktans-

värd katastrof kunde inträffa. Jag tycker också att det är mycket bra att utredningen får i uppdrag att studera livräddningsutrustningar.

Min fråga till kommunikationsministern gäller räddningsflottarnas konstruktion. I pressen har det framkommit att kvinnorna hade mycket svårt att häva sig upp på flottarna, eftersom det saknades bordningsramper och kanterna var 70 centimeter höga. Jag skulle därför också önska att det i direktiven till den här nyligen tillsatta utredningen framgår att hänsyn skall tas till kvinnors och mäns olika fysiska förutsättningar när det gäller t.ex. säkerhetsföreskrifter och bordningsramper. Jag undrar därför om kommunikationsministern är beredd att låta ett sådant perspektiv ingå i direktiven.

Anf. 246 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Fartyget Estonia, för att tala klartext, är byggt 1980. De nya reglerna gäller således inte för detta fartyg.

Självfallet måste vi i sjösäkerhetsarbetet ta i beaktande att människor har olika fysiska förutsättningar. Jag kan inte svara på hur man har gjort. När det gäller sjukvården vet vi att normen många gånger är en normalstor man i 20-årsåldern. Jag delar Ulla Hoffmanns uppfattning. Vi måste ta i beaktande att kvinnor och män har olika fysiska förutsättningar.

Anf. 247 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag tackar så mycket för det svaret. Jag kommer att följa utredningen noga.

Överläggningen var härmed avslutad.

59 § Svar på fråga 1994/95:33 om Europaväg 20 genom Skaraborg

Anf. 248 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Per Rosengren har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att de olycksdrabbade sträckorna längs E 20 genom Skaraborg så snart som möjligt skall byggas om.

Riksdagen har i sitt beslut om investeringar i trafikens infrastruktur m.m. våren 1993 och vid behandling av regeringens skrivelse om en investeringsplan för infrastrukturen våren 1994 bl.a. angivit att målsstandard för väg E 20 Göteborg–Örebro skall vara 13-metersväg men att inga åtgärder bör vidtas som hindrar att vägen på den aktuella sträckan på sikt kan uppnå motorvägsstandard.

Vägverket har i den nationella väghållningsplanen 1994–2003 angivit att väg E 20 på sträckan Göteborg–Örebro skall ha målstandard motorväg. De i planen föreslagna åtgärderna medför dock att endast 7 av totalt 28 mil har blivit motorväg år 2003.

Med anledning av riksdagens ställningstagande och Boverkets rapport Genomförande av infrastrukturpropositionen – konsekvenser för övrig samhällsplanering har regeringen den 23 juni 1994 givit Vägver-

ket i uppdrag att i samråd med Boverket utreda bl.a. hur utbyggnaden av väg E 20 mellan Göteborg och Örebro bör ske från samhällsekonomisk synpunkt.

Utredningen skall redovisa vilken standard olika vägnivåer skall ha, i vilken ordning olika delsträckor bör byggas ut samt hur anvisade medelsramar för respektive vägstråk bäst kan utnyttjas. Utredningen skall även redovisa konsekvenserna för de trafikpolitiska målen av att använda hela den anvisade planeringsramen för respektive vägstråk till utbyggnad av motorväg. Utredningen beräknas bli klar i början av november.

Eftersom den begärda utredningen ännu inte har redovisats är jag inte beredd att för närvarande ge något besked om eventuella åtgärder från regeringens sida.

Anf. 249 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Jag börjar med att tacka för svaret. Jag har suttit och lyssnat på kommunikationsministern hela kvällen. Jag tror att det är första gången som jag inte hör hur kärvt det statsekonomiska läget är. Det här hade varit ett utmärkt tillfälle att verkligen dra fram den klyschan, eller vad man nu skall kalla det, och säga: Nej, tyvärr, det statsekonomiska läget tillåter inte 70- och 80-talsinvesteringar i motorvägar.

Ett annat problem som inte heller berörs är att det i dag ödslas en mängd pengar ute i länen, i detta fall i Skaraborg, och i kommuner och i länsstyrelser på planeringar utifrån att man de facto tror att det är en motorväg som skall byggas.

Man tar i dag ställning till vilka stråk den här motorvägen skall ta. Det är ju naturligtvis inte på det sättet att denna motorväg skall gå där den nuvarande vägen går. Nej, den skall ta helt andra sträckningar. Det här har skapat en väldigt underlig debatt. Vissa hänvisar ju till ett riksdagsbeslut som de facto inte finns, eftersom det här inte på något sätt ännu är finansierat.

Med anledning av detta är min följdfråga naturligtvis vilka signaler som kommunikationsministern är beredd att ge. Kommunikationsministern får gärna ta till finansministerns ord och diskutera det statsfinansiella läget. I så fall förstår jag varthän svaret lutar.

Anf. 250 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):

Herr talman! Som jag sade i mitt inledande svar kommer den utredning som den tidigare regeringen har beställt i början av november. Jag tycker att det vore fel att i dag föregripa den utredningen. Om det är en tröst för Per Rosengren kan jag säga att det statsfinansiella läget gäller även i Skaraborg.

Anf. 251 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! Det finns en annan aspekt på det här. Ju längre man dröjer med detta, desto fler olyckor hinner de facto inträffa. Vi har just i Skaraborg, både i länsstyrelsen och i kommuner, i tidigare samman-

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

hang föreslagit att man kanske direkt bör börja diskutera 13-metersalternativet med planskilda korsningar.

Jag lär inte få något svar av kommunikationsministern förrän i november. Jag ämnar bevaka denna fråga och återkomma med ytterligare frågor så fort utredningen presenteras i november. Tack för svaret.

Överläggningen var härmed avslutad.

60 § Svar på fråga 1994/95:1 om momsens på studiecirkel

Anf. 252 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Birgitta Hambraeus har frågat mig om jag är beredd att verka för att studiecirkel skall vara befriade från mervärdesskatt också i framtiden. Frågan har ställts mot bakgrund av ett utredningsförslag om en utvidgad skatteplikt till mervärdesskatt för utbildningstjänster i samband med en anpassning till EG:s mervärdesskattebestämmelser.

De förslag om anpassning av det svenska mervärdesskattesystemet som lämnas av utredningen om teknisk EG-anpassning av de indirekta skatterna bereds för närvarande inom regeringskansliet. Regeringens förslag kommer att inom kort föreläggas riksdagen. Jag är inte nu beredd att ta ställning i den särskilda fråga som Birgitta Hambraeus tar upp.

Anf. 253 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Jag ber att få lyckönska finansministern till ett viktigt ämbete och tacka för svaret.

När jag skrev min fråga visste jag inte – vilket uppenbarligen inte heller Finansdepartementet vet – att det här förslaget redan har kommit till riksdagens bord. Det här är kanske en liten försmak av hur pass invecklat det blir när man skall anpassa sig till EU.

I proposition 19 om Sveriges medlemskap i EU finns det på s. 139, i den första delen, en beskrivning av hur vi måste anpassa våra moms-skatteregler vid medlemskapet. Det står: "Mervärdesskattens skattebas, dvs. avgränsningen av de varor och tjänster som skall beskattas, är sedan flera år tillbaka i princip harmoniserad i de olika EG-länderna. Bestämmelserna finns i det s.k. sjätte mervärdesskattedirektivet (377/88/EEG). Några enstaka nationella undantag från den enhetliga skattebasen tillåts emellertid ännu, men de avvecklas successivt. I princip skall således medlemsländerna ha helt enhetliga regler för vilka varor och tjänster som skall omfattas av mervärdesskatten, och undantagen från beskattningen skall vara desamma i alla länder."

Skattesatsen skall vara minst 15 % om det inte gäller vissa uppräknade varor och tjänster som mat och energi där den kan vara 5 %. Man har rätt att ha högre skattesatser.

Vissa länder har övergångsregler. Sverige har, det står på sidan 142, i förhandlingarna lyckats slippa mervärdesskatt när det gäller inträde till sportevenemang, tjänster som tillhandahålls av författare och biobil-

jetter. Tidningar, framställningar av organisationstidskrifter och medicin som säljs enligt recept har vi också sluppit mervärdesskatt på under en övergångsperiod. Men studiecirklar är tydligen någonting som man inte ens har förhandlat om.

Jag inser att det här kanske är litet överraskande för finansministern. Men det är alldeles uppenbart att vi här helt enkelt får lov att rösta nej den 13 november, därför att det blir så många tokigheter annars. Vi har inga möjligheter att få någon rätsida på våra skatter om vi går med i EU.

Anf. 254 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Uppenbarligen har fru Hambraeus själv, enligt egen uppfattning, svarat på frågan. Jag förstår inte varför hon frågar mig. Men om hon frågar mig om vad jag tänker göra åt den här konkreta skattefrågan kan jag tala om för fru Hambraeus att jag alldeles strax återkommer till riksdagen med besked. Jag är inte alldeles säker på att fru Hambraeus har tolkat det aktstycke som hon nu har i nypan på rätt sätt. Men snart skingras dimmorna.

Anf. 255 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Jag får hoppas att finansministern har rätt i att det här inte är färdigförhandlat och att det här finns möjligheter att fortsätta att förhandla. Eller också kanske finansministern delar min uppfattning om att vi bör säga nej. Då bestämmer vi ju själva också i fortsättningen. Om vi säger ja till EU är vi tvingade att rätta oss efter de regler som gäller där. Men det kan alltså hända att man också fortsättningsvis kan förhandla om just vilka som skall ha en övergångsregel.

I remissdebatten som vi hade här förra veckan sade Hadar Cars att eftersom det nu måste vara moms på studiecirklar kan man väl tänka sig att öka stödet till studiecirkarna och på det sättet kompensera. Är det en möjlighet som finansministern skulle kunna tänka sig?

Överläggningen var härmed avslutad.

61 § Svar på fråga 1994/95:11 om en värnskatt

Anf. 256 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Dan Ericsson har frågat mig om jag är beredd att pröva den av kds presenterade modellen för värnskatt.

Vad Dan Ericsson föreslår är i praktiken att den borgerliga värnskatt som nu tas ut skall permanentas. Den ger fler skattskyldiga med hög marginalskatt, högre skatt för löntagare i relativt vanliga inkomstlägen och väsentligt lägre skatt för de personer som har riktigt höga inkomster. Vi kommer därför att i stället lägga fram förslag om en värnskatt som ger skattehöjningar först från inkomster, i dagsläget, över 21 000 kr per månad.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Jag vill ändå inte på förhand avvisa Dan Ericssons förslag. Det skulle emellertid behöva kompletteras med andra åtgärder för att nå samma effekt när det gäller budgetförstärkning och rättvis fördelning.

Anf. 257 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret. Jag vill också önska honom lycka till med att sanera statsfinanserna. Det kan nog behövas några sådana välgångsönskningar.

Vi kristdemokrater förstår mycket väl att de nödvändiga budgetförstärkningarna måste vara och också upplevas rättvisa. Det var just därför som vi med kraft verkade för den konstruktion som gäller i dag, dvs. ett slopat grundavdrag vid den statliga beskattningen.

Att Göran Persson nu ser detta som en form av värnskatt är i sig en nyhet. Det är en något annan ton än den som vi fick höra under valrörelsen när det gällde den dåvarande regeringens skattepolitik. Det ser jag som något positivt.

Jag såg just Rapportsändningen. Jag noterade att Riksbanken – låt mig ändå peka på det – liksom flera andra nu varnar för att inflationen är på väg att ta fart. Mot bakgrund av det undrar man om Socialdemokraterna verkligen medvetet vill genomföra ett förslag som ytterligare ökar risken för inflation och därmed skadar ekonomins funktionssätt.

På den punkten tror jag att vårt upplägg inte skulle vara lika skadligt, men det kan vi diskutera.

Göran Persson vet ju hur skadligt det är med höga marginalsatser. Det är egentligen därför jag frågar varför han inte kan acceptera en lösning som "tar från de rika" utan att man samtidigt får de negativa konsekvenser som den högre marginalsatten innebär i s-förslaget.

Avslutningsvis vill jag säga att jag ser det som mycket positivt att Göran Persson vill pröva kds förslag till värnskatt, dvs. en permanentning av det slopade grundavdraget. Det ser jag som en öppning. Det kanske ligger någonting bakom talet om att man vill söka samförstånd för att komma framåt i den ekonomiska politiken. Jag tar fasta på detta.

Anf. 258 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag kan försäkra Dan Ericsson om att jag inte har särskilt svårt att finna beröringspunkter i den typ av resonemang som han ger uttryck för. Jag samarbetar gärna kring hur vi skall dra in mer pengar till statskassan och om hur vi skall göra det från de grupper som hittills faktiskt har kommit ganska lindrigt undan i krisen, de som har goda inkomster. Det finns, som sagt, beröringspunkter.

Jag förfogar inte över en riksdagsmajoritet. Det gör inte Dan Ericsson heller. Vi får tala med varandra.

Kritiken mot det förslag som Dan Ericsson har riktat sig naturligtvis mot att det innebär en kraftig effekt för många heltidsarbetande med måttliga inkomster. Det är en kraftig trappstegseffekt precis vid brytpunkten kring 16 500 kr i månaden. Sedan klingar det så att säga av ju högre inkomst man har. Det är en skönhetsfläck i förslaget om det slopade statliga grundavdraget som vi har haft svårt att acceptera. Men

vi når varandra i fråga om att det skall dras in mer pengar och att det skall göras från dessa inkomstkick.

Vi är litet hårdare än Dan Ericsson mot dem som tjänar väldigt mycket pengar. I Dan Ericssons modell kommer de i praktiken mycket lindrigt undan. Låt oss fortsätta samtalet!

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 259 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Det är en bra ton som finansministern anslår. Det är klart att han är intresserad av att söka finna majoriteter för de förslag som så småningom kommer.

I valrörelsen lade vi kristdemokrater fram ett samlat saneringsprogram för den svenska ekonomin. Det handlar både om besparingar och skattehöjningar, men det tar också fasta just på de fördelningspolitiska effekterna, på att alla måste vara med och bära bördorna och på att förslagen skall upplevas som rättvisa.

Problemet med Socialdemokraternas förslag till värnskatt är att det blir orimliga margineffekter. Vi får tillbaka diskussionen om marginalskatter, vilka får skadliga effekter på ekonomin. Det vet vi. Med detta förslag kan också inflationen späs på litet mer än med vårt förslag.

Jag säger inte att kds-förslaget är det absolut bästa på alla punkter. Som finansministern säger kan det finnas skäl att se över hur man skall hitta ytterligare budgetförstärkningar och kanske en mer rättvis fördelning.

Det positiva är ändå att finansministern nu ger en öppning för ett resonemang.

Anf. 260 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Låt mig säga att det program för sanering av ekonomin som Dan Ericsson åberopar – det kds-program som presenterades vid midsommartid, om jag inte missminner mig – innehåller många konkreta och bra förslag. Det fick kanske inte riktigt den uppmärksamhet som det förtjänade i valrörelsen. Icke desto mindre kan jag försäkra Dan Ericsson om att jag har läst det mycket noga, och i marginalen har jag med röd penna strukit för en hel del goda uppslag som vi säkert kan samarbeta kring.

Anf. 261 DAN ERICSSON (kds):

Herr talman! Det är positivt att finansministern nu har läst på detta. Det lät inte riktigt så i valrörelsen. Men det är bra att vi har kommit förbi det stadiet och kan resonera konstruktivt.

Göran Persson! Man kanske inte bara kan stryka för en och annan punkt i programmet. Man måste se vårt program som en helhet. Om vi skall komma framåt i resonemanget gäller det att ge och ta. Då finns det flera andra förslag som vi också borde diskutera framöver. Just för dagen nöjer jag mig dock med det besked som har getts, dvs. att finansministern nu tittar på och överväger kds saneringsprogram – vi har ju fått beskedet att han tittar på hela saneringsprogrammet – och framför allt den här värnskatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

62 § Svar på frågorna 1994/95:19 och 45 om saneringen av statsfinanserna, m.m.

Anf. 262 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Mats Odell har frågat om jag har beredskap för de ytterligare besparingar som med nödvändighet kommer att få lov att läggas fram inom en snar framtid. Mats Odell har vidare frågat mig vilka budgetförstärkningar om 20 miljarder kronor som riksdagen redan beslutat om och som regeringen kommenterar i regeringsförklaringen. Jag besvarar dessa frågor i ett sammanhang.

Det program för sanering av statsfinanserna som riksdagen fattade beslut om våren 1993 och som avsågs genomföras under perioden 1993/94–1998/99 har under den gångna mandatperioden lett till konkreta beslut i riksdagen som nu beräknas ge en effekt om ca 24 miljarder kronor, varav endast en mindre del avsett utgiftsminskningar. Det är dessa budgetförstärkningar som avses i regeringsförklaringen på sidan 3. Socialdemokraterna har i samband med publiceringen av sitt valmanifest redovisat ytterligare förslag på sammanlagt drygt 60 miljarder kronor som skall genomföras under mandatperioden.

Regeringen kommer att i en proposition under hösten lägga fram förslag till beslut om åtgärder som bygger på Socialdemokraternas valmanifest och samtidigt redovisa min bild av det ekonomiska läget. Jag utgår mot bakgrund av Mats Odells frågor från att det parti som han företräder har beredskap att stödja de besparingsåtgärder som är nödvändiga.

Anf. 263 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret.

Det är väl så, herr talman, att verkligheten nu börjar hinna i kapp Göran Persson och hans berömda plan.

Det visar sig nu alltmer att vi kristdemokrater och övriga partier i den förra regeringen hade rätt när vi under den gångna mandatperioden och under den gångna valrörelsen hävdade att Sverige måste föra en stram finanspolitik för att få balans i statens affärer och få ner räntorna.

Herr talman! Så sent som den 5 augusti kritiserade Göran Persson den borgerliga regeringen för att inte ha stimulerat efterfrågan tillräckligt mycket. Göran Persson sade vid det tillfället: Sverige kan inte spara sig bort från budgetunderskottet så länge arbetslösheten fortsätter att vara hög. Endast genom att satsa på efterfrågan och arbete kan vi hejda de skenande statsfinanserna.

Jag noterar nu att han rakt av sväljer dessa budgetförstärkningar på 20 miljarder. Många av dessa var föremål för mycket skarpa protester från socialdemokraternas sida. Vi minns alla de bussar som rullade in på Mynttorget med protesterande. Vi minns motståndet mot förändringarna i ersättningsarna till kommunerna och många andra saker.

Jag konstaterar att det under mandatperioden har fattats ytterligare besparingsbeslut i denna kammare på netto 44 miljarder kronor som ni socialdemokrater har röstat nej till med voteringsknapparna. Frågan är: Kommer ni att riva upp de besluten, eller kommer också de att sväljas framöver?

Hur blir det, Göran Persson, med investeringspaketet? Kommer Ines Uusmann att nu få ett antal nya friska miljarder till mera vägar och järnvägar? Kommer ni att börja med att pressa ned arbetslösheten, och därefter ta itu med underskottet

Anf. 264 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Mats Odells påstående om vår upprördhet över de 24 miljarder kronor som redan är beslutade i den tidigare saneringsplanen är inte en riktig beskrivning.

De 24 miljarder kronor det här handlar om är ytterligare 7 miljarder i egenavgifter. Det är närmare 7 miljarder i höjda punktskatter. Det är 2 miljarder, som ni tror er få in genom förbättrad skatteindrivning, och sedan en del smärre besparingar på i storleksordningen 4 miljarder kronor. Det är alltså i huvudsak skattehöjningar.

Skall jag vara litet kritisk och strö salt i såren, vilket vore mig främmande, kanske jag skulle säga att det är litet för mycket skattehöjningar i detta saneringsprogram, Mats Odell. Men det var den utväg som den förra regeringen till sist fann, och det får ligga fast. Jag tänker inte riva upp det.

De 44 miljarder kronor som Mats Odell åberopar gällde tvister om t.ex. bostadspolitiken och olika typer av egenavgifter i arbetslöshetsförsäkringen. Vi föreslog att man i stället skulle ta ut egenavgifter i sjukförsäkringen. På den punkten var vi inte finansieringen skyldig och kommer inte att vara det nu heller.

Jag tänker se till att budgetdisciplin råder krona för krona. Om jag kan räkna med att Mats Odell på samma konstruktiva sätt som Dan Ericsson är med i samtalet finns det säkert en hel del som vi kan göra tillsammans.

Vi har facit för den mandatperiod som vi har bakom oss. Nu måste vi jobba och ta oss ur detta läge. Det är ett nationellt intresse, och jag är beredd att samarbeta.

Anf. 265 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Jag tycker ändå att Göran Persson litet för lättvindigt glider undan de beslut som har fattats i denna kammare.

Med anledning av finansplanen 1992: 17,6 miljarder. Ett antal särpropositioner: 2 miljarder. Kompletteringspropositionen 1992: 16,8 miljarder. Krispropositionen hösten 1993, där ni har frånträtt ett antal punkter. Finansplanen 1993: 7,8 miljarder. Höstpropositionen 1993: ytterligare 7,7 miljarder. Nu senast i finansplanen 1994: ungefär en halv miljard.

Hur blir det med dessa beslutade besparingar? Kommer ni att riva upp dem? Hur skall det i så fall finansieras?

Anf. 266 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag förstår inte att Mats Odell tycker att det finns en poäng i att ställa dessa frågor. Att genomföra ytterligare statliga åtgärderna i storleksordningen 20, 30, 40, 50 miljarder kronor i ett läge där vi ärvt ett budgetunderskott som nu visar sig vara inte 150 utan 200 miljarder kronor är fullständigt sanslöst.

Även om jag skulle vilja riva upp en del av besparingarna är det jag nu har att hantera av ett sådant slag att det inte står på dagordningen att formulera upprivande av besparingar. Dagordningen för mig framöver är att formulera ytterligare besparingar. Det är så läget ser ut.

Anf. 267 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Det är detta som är ganska allvarligt. Er valrörelse var i själva verket något slags reptrick som bestod av tre delar.

Ni fick ert mandat av väljarna genom att för det första tala om 90 000 nya jobb genom en mängd nya investeringar.

För det andra: Göran Perssons s.k. skarpa plan visade sig från början vara den pytteplan som kritikerna sade. Är det 61 miljarder, eller är det bara 36 miljarder om investeringarna uteblir?

För det tredje: det öppna mandatet, som just i dag, på dagen en månad efter valet, plockats fram ur garderoberna och nu laddas. Göran Perssons hela politik bygger på denna blinda fläck för väljarna, den hårt igenknutna säck i vilken den socialdemokratiska spargrisen både såldes och levererades.

Jag skall gärna svara på Göran Perssons fråga. Vi i kds är beredda att medverka. Jag tror att våra väljare är bättre förberedda än vad Göran Perssons väljare är på dessa besparingar.

Anf. 268 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag skall inte tvista med Mats Odell om vems valmanskår som är mest förberedd på kärva tider.

Jag kan bara konstatera att den valrörelse som jag var med och ledde för mitt partis räkning präglades av att Socialdemokraterna var det enda parti som gick ut med ett tydligt budskap till väljarna om exakt vilka nedskärningar och skattehöjningar som skulle genomföras och ovanpå detta sade att utvecklingen kan bli sämre än vad vi har förutsatt, och då kommer det att krävas ännu mer. Vi begärde fullmakt för att hantera en sådan situation.

Jag känner mig i den meningen mycket trygg. Om Mats Odell känner sig lika trygg blir han säkert en god samarbetspartner.

Anf. 269 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Bekymret är nu att räntorna har gått upp. De är klart att de har gjort det. Jag tror att de som förväntas låna ut minst 500 miljoner kronor till svenska staten varje dygn kan lägga ihop opinions-siffror och politiska budskap.

Summan av den kardemumman blev den skattehöjning som nu gör att Göran Persson måste ladda det öppna mandatet redan en månad

efter valet. Jag hoppas att han nu har den valmanskår att den trots denna valrörelse tål det som verkligen väntar runt hörnet.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Anf. 270 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag skall inte vara hård mot Mats Odell. Men det skulle inte skada om Mats Odell erinrade sig att jag i dag har redovisat det saldo som är resultatet av det regeringsinnehav som Mats Odells parti var en förutsättning för: 200 miljarder i budgetunderskott. Ni räknade fram i maj månad att det skulle bli 150 miljarder. Det är 50 miljarder fel.

Om Mats Odell var så oerhört angelägen om låga räntor och besparingar, varför hade då Mats Odell i så fall inte litet kraftsamling under den period han kunde påverka politiken i stället för att driva igenom nya ofinansierade reformer, t.ex. vårdnadsbidraget?

Det är så det var. Men detta är för mig historia. Spela inte upp denna teater. Den kommer bara att förgifta stämningen.

Anf. 271 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag medger ytterligare ett inlägg från vardera talaren.

Anf. 272 MATS ODELL (kds):

Herr talman! Om det skulle handla om vad som har förgiftat stämningen, vågar jag först påstå att vårt parti är mycket mer berett att ställa upp på de besparingar som nu är nödvändiga än vad Göran Perssons parti var den gångna mandatperioden. På den punkten kan jag utfärda ett bindande löfte.

För det andra är räntorna i dag till stor del ett resultat av att oppositionen hade så höga opinionssiffror och så länge vägrade att leverera för marknaden tillräckliga besparingsförslag som upplevdes som trovärdiga, så att räntorna skulle kunna gå ner. Om den saken tror jag inte att vi behöver tvista.

Låt oss nu se framåt, och låt oss försöka att göra någonting konstruktivt av det som nu är. Historieskrivningen kan inte ske på det ensidiga sätt som Göran Persson här försöker göra.

Anf. 273 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag har försökt att vara mycket måttfull i min historieskrivning och långt ifrån så aggressiv som jag upplever att Mats Odell bitvis har varit i sitt inlägg.

Det är inget tvivel om vem som har haft ansvaret för den ekonomiska politiken under de år som räntorna har stuckit i väg och statsskulden har exploderat. Det ansvaret kan Mats Odell inte springa ifrån. Men det hela skall nu hanteras, och vi skall ut ur situationen.

Jag söker samarbete och samförstånd. Om Mats Odell skickar signalen att hans valmanskår är beredd på besparingar och uppoffringar, tycker jag att det är en god signal. Den typen av konstruktivt samarbete kommer att behövas.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på frågor

Svar på frågor

Anf. 274 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren har ställt fyra frågor, som alla behandlats i den gångna valrörelsen. Den nya regeringens position i dessa frågor är väl känd. Jag skall därför här bara helt kort redogöra för den.

Bo Lundgrens första fråga rör vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta i syfte att minska skattekillen på arbete inom tjänstesektorn.

Den nuvarande regeringens arbete inriktas på en sanering av statsfinanserna. Några nya ofinansierade skattesänkningar kommer inte att bli aktuella. En förutsättning för den typ av åtgärder som Bo Lundgren förordar är därför att de kan finansieras utan att förutsättningarna för en sanering av statsfinanserna försämrats. Jag emotser med intresse Bo Lundgrens förslag på denna punkt.

Regeringen strävar efter att bevara och förbättra levnadsvillkoren för de boende i Sverige. Inriktningen bör vara att skapa jobb som förmår att bära normala arbetskraftskostnader.

Beträffande frågan om beskattningen av arbete vill jag påminna Bo Lundgren om att den regering i vilken han ansvarade för skattefrågorna beslutade om skattehöjningar på arbetsinkomster på omkring 6 000 kr. per år för en heltidsarbetande löntagare. Skatteintäkterna användes emellertid inte för en sanering av statsfinanserna.

Det statsfinansiella läget är nu mycket bekymmersamt. Socialdemokraterna har i sitt valmanifest angett att en värnskatt på höga inkomster skall införas. Förslag kommer att läggas fram inom några veckor.

Bo Lundgren har vidare frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att enskilt riskkapital inte skall diskrimineras genom exempelvis högre skatteuttag.

Regeringen kommer senare att lägga fram förslag om en återgång till den likformiga beskattning av hushållens kapitalinkomster som var en av hörnstenarna för 1990 års skattereform. Jag påminner Bo Lundgren om att denna skatteordning i huvudsak byggde på ett förslag från näringslivet.

Slutligen skall jag ta upp Bo Lundgrens fråga om vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta så att egenavgifterna inte ökar.

Jag vill påminna Bo Lundgren om att den regering i vilken han ansvarade för skattefrågorna införde eller lade fram förslag till egenavgifter på sammanlagt 4 procentenheter.

Socialdemokraterna har i sitt valmanifest angett att ytterligare höjningar av egenavgifterna kommer att vara nödvändiga för att trygga samhällets åtagande inom socialförsäkringarna.

Anf. 275 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag vore inte uppriktigt om jag lyckönskade Göran Persson till valframgången, men jag önskar ändå Göran Persson lycka till för Sveriges skull i värvet som finansminister. Jag är dock ganska övertygad om att det då krävs en hel del omprövning, och den förefaller ju enligt de här frågesvaren än så länge inte vara vid handen.

Den viktigaste uppgiften för regering och riksdag är ju att skapa förutsättningar för de många nya jobb, flera hundra tusen, som behövs för att undvika långtidsarbetslöshet och för att bidra till den sanering av statsfinanserna som avser det konjunkturella underskottet.

I ett sådant läge, säger Göran Persson, är regeringen beredd att skärpa beskattningen på arbete. Blir det fler nya jobb av det? Svaret är nej.

I det läget, säger Göran Persson, är regeringen beredd att diskriminera enskilt riskkapital genom högre skatteuttag, en oneutral beskattning med dubbel skatt på riskkapital. Blir det fler jobb när det kapital som ger de nya jobben blir högre beskattat? Svaret är nej. Också där går regeringen i rakt motsatt riktning.

Göran Persson säger att regeringen är beredd att höja egenavgifterna. Också detta, speciellt som det är fråga om rena inkomstskattehöjningar och inget annat, leder till höjd skatt på arbete och därmed också sämre förutsättningar att få fram de många nya jobben.

Slutligen vänder sig Göran Persson med viss rätt till mig för konstruktiva förslag om hur man skall kunna minska skattekillen på arbete inom tjänstesektorn, en fråga som jag har drivit under rätt lång tid men som Socialdemokraterna har vägrat diskutera.

Göran Persson, när skall Socialdemokraterna lära sig att en höjning av skatten inte löser Sveriges ekonomiska problem?

Anf. 276 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Problemet med Bo Lundgren och Moderaterna och deras ekonomiska politik är inte att de är trevliga att debattera med – jag sätter nämligen stort värde på Bo Lundgren som debattör och tackar för hans lyckönskan – utan problemet är att de är fixerade vid skatter. Skatter ses som ursprunget till allt ont, och en sänkning av skatterna ses som lösningen på alla problem. Detta är intellektuellt torftigt, internationellt prövat och fiaskoartat som resultat. Att resultatet blev detsamma i Sverige är inte att förvånas över – vi har sett förebilderna utomlands.

Bo Lundgren talar om att en höjning av skatten på arbete inte ger några nya jobb, och han antyder då att han skulle ha sänkt skatten under sin regeringsperiod. Det gjorde han inte. Han höjde skatten för vanliga löntagare med 6 000 kr per år men sänkte skatten för de rikaste.

Han talar om att egenavgifterna är en olycka. Den borgerliga regeringen höjde egenavgifterna kraftigt och genomförde kapitalskattesänkningar. Kapitalskattesänkningarna gav inga nya jobb. Egenavgifterna gav en del ny finansiering.

Mönstret i ert sätt att agera är motstridigt. Ni har inte haft några problem med att höja skatten för vanligt folk om den åtgärden har använts för att kunna sänka skatten för de rikaste i samhället. Skatten har för er del inte varit någonting annat än ett självändamål och har på så sätt ofta använts motverkande i den ekonomiska politiken, inte minst i konjunktursammanhang. Det är er svaghet och ert tillkortakommande, och treårsperioden ger sin tydliga bild av detta.

Svar på frågor

Anf. 277 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Göran Persson har inte riktigt de historiska kunskaperna för att kunna ägna sig åt historiska tillbakablickar. Jag kan påminna Göran Persson om överläggningarna 1992 – visserligen var Göran Persson såvitt jag vet inte med vid de överläggningarna – då Socialdemokraterna krävde att den arbetsgivaravgiftsänkning, den löneskattesänkning, den sänkning av skatten på arbete som vi var överens om skulle finansieras med just de skattehöjningar som Göran Persson nu försöker kritisera mig för. I det belopp som Socialdemokraterna använde sig av i valrörelsen och som Göran Persson använder här ligger nämligen den finansiering ni själva drev fram.

Låt oss emellertid bortse från det. Låt oss ta den grundläggande diskussionen. Tror Göran Persson att det blir fler nya jobb och mer enskilt riskkapital om man höjer skatten på enskilt riskkapital? Det ni socialdemokrater förespråkar är ju de facto dubbel, inte enkel skatt.

Anf. 278 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först det historiska. Krisuppgörelsen ger vid handen att flera av dessa skatter föreslogs av Moderaterna. Det var dessutom en uppgörelse som resulterade i propositioner som Bo Lundgren satte sitt namn under. Bo Lundgren är en av de största skattehöjarna som har funnits i denna kammare. Det har drabbat vanligt folk, och den fördelningsspolitiska profilen har varit mycket sned.

Bo Lundgren har aldrig förstått sambandet mellan sunda statsfinanser och förutsättningar för expansion inom näringslivet. Bo Lundgren är kanske också den minister som enskilt mest har bidragit till statsfinansernas förfall genom stora, ofinansierade skattesänkningar. Det har resulterat i en misstro mot den svenska finanspolitiken, och för det har vi fått betala höga räntor, höga räntor som har hämmat investeringar och tillväxt. Bo Lundgrens svaga ekonomiska politik och fixering vid skatterna har gjort att Sverige faktiskt har hamnat i ett läge som bara kan betraktas som synnerligen, synnerligen besvärligt.

Anf. 279 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det vore väl ändå på sin plats att finansministern i Sveriges regering valde någon enstaka rak argumentationslinje. Endera är jag en stor skattehøjare, eller också har jag svarat för ett stort antal ofinansierade skattesänkningar. Det går liksom inte riktigt ihop att anklaga mig för att både ha höjt skatten och ha sänkt den för mycket.

Sanningen när det gäller överläggningarna är ju den, Göran Persson, att när vi försökte föreslå utgiftsneddragningar var svaret från er sida helt och hållet nej. Det jag strävade efter var att hitta de minst skadliga förändringarna på skattesidan i det avseendet.

Jag tycker ändå att vi skall vara framtidsinriktade. Det skulle vara intressant att höra Sveriges nye finansminister något utveckla det som den här frågedebatten egentligen gäller, nämligen hur dubbel skatt på riskkapital kan ge fler nya jobb och mer riskkapital och hur höjd skatt på arbete kan ge större förutsättningar för jobb inom tjänstesektorn och andra arbeten.

Anf. 280 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det tragiska är att när Bo Lundgren satt i den gamla regeringen höjde han skatten för vanligt folk utan att använda pengarna till att sanera statsfinanserna. Han omfördelade dem i stället i form av skattesänkningar för kapitalägare. Det tragiska är nog att Bo Lundgren är den störste skattehøjaren för vanligt folk samtidigt som han är den störste slösaren. Hur har han sedan använt de pengar han tagit in? Det har inte gett ett enda nytt jobb. Det har tvärtom blivit massarbetslöshet.

Min uppfattning är den att skatter får vi ta in därför att vi behöver använda dem till finansiering av gemensamma ändamål i välfärdssamhället. Detta välfärdssamhälle kräver sunda statsfinanser. Politiker av Bo Lundgrens typ kan slå sönder det välfärdssamhället. Han gör stora ofinansierade skattesänkningar när man behöver använda skatteintäkterna för att täppa till stora hål i statsfinanserna. Det är ju så det har varit. Därför drabbar kritiken Bo Lundgren så hårt som person och som företrädare för det parti som har stått för ideologin.

Anf. 281 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det är fel när Göran Persson säger att vi har höjt skatterna för löntagare och sänkt dem för kapitalägare. Då räknar Göran Persson in den löneskattesänkningen som vi var överens om. Detta är den största enskilda skattesänkningen, och vi var överens om att den var nödvändig. Det är alltså fel. Men om det nu skulle vara så – men det är det inte – kan man ju inte hävda att det finns några ofinansierade skattesänkningar.

Vi skall självfallet ha sunda statsfinanser. Det är ju just oron för att Göran Persson inte skall lyckas med sitt partis omprövning som gör att ränteläget är alltför högt i Sverige. Det är först om ni kan visa vilja och förmåga till omprövning och om ni kan genomföra besparingar i stället för skattehøjningar som vi kan få den långsiktigt varaktigt låga ränta som Sverige de facto behöver genom sunda statsfinanser. Då kan man inte straffa ut de jobb som behövs.

Vad är det största problemet, Göran Persson? Är det att Sverige har för låga skatter eller att Sverige har för stora offentliga utgifter?

Anf. 282 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! De stora offentliga utgifterna är vår förbannelse. De har exploderat under den tid som Bo Lundgren satt i Finansdepartementet. Med Bo Lundgren och Anne Wibble som ansvariga blev Sverige världsmästare i offentliga utgifter därför att ni misskötte konjunkturpolitiken. Ni omvandlade en normal lågkonjunktur till en depression. Den depressionen orsakade massarbetslöshet. Massarbetslösheten slog sönder statsfinanserna.

I det läget valde Bo Lundgren att höja skatten för vanligt folk, inte för att sanera statsfinanserna utan för att sänka skatten för dem som äger kapital. Det är i ett nötskal fiaskot i den politik som väljarna sade nej till på valdagen för någon månad sedan.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Anf. 283 TREDJE VICE TALMANNEN:
Jag medger ytterligare var sitt inlägg.

Anf. 284 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag tror att väljarna möjligen trodde att Socialdemokraterna skulle kunna göra ett under, dvs. genomföra förändringar som klarade statsfinanserna utan att det kändes för någon. Det Göran Persson nu lider av är väl att man faktiskt inser att det kommer att kännas, fast på fel sätt.

Utgiftsexplosionen beror ju till stor del på den 80-talspolitik som ledde oss in i finanskrisen, lågkonjunkturen och den arbetslöshet som det nu är både Göran Perssons och mitt mål att bekämpa. Det är en viktig del i saneringen av statsfinanserna. En del är besparingar som drar ner räntan varaktigt. En annan är att få fram de nya jobb som drar ner det konjunkturella underskottet.

Skall jag tolka Göran Persson så att höjd skatt på arbete och ytterligare skattebelastning på enskilt riskkapital förbättrar förutsättningarna för arbete? Försök svara sakligt på just den fråga som gäller framtiden!

Anf. 285 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Om Bo Lundgren lyssnar är det inte särskilt svårt att förstå hur argumentationen hänger ihop. Vi kommer att bli tvungna att höja en del skatter för att täcka de gigantiska underskott vi har i de statsfinanser som Bo Lundgren lämnat efter sig.

Dessa statsfinanser är så usla att de till omvärlden signalerar den slapphet i den ekonomiska politiken som har gett oss rekordhöga räntor. Eftersom vi har haft en skatteminister som inte ägnat sig åt att sanera ekonomin utan åt att fortsätta att ösa ut pengar i ofinansierade skattesänkningar har räntorna stigit i takt med detta. Det är så det ligger till.

Väljarna förväntar sig inga under av socialdemokratin. Vi har lovat en kärv men rättvis politik. Jag tänker stå för den. Nu är det budgetdisciplin som skall gälla och inte det som gällde på den gamla regeringens tid, nämligen ofinansierade reformer och skattesänkningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

64 § Svar på fråga 1994/95:28 om åtgärder mot kommunala skattehöjningar

Anf. 286 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig vilka åtgärder regeringen är beredd att vidta för att hindra de kommunala skattehöjningarna.

Jag tror till skillnad från Bo Lundgren på det kommunala självstyret. Det ankommer således på kommunmedborgarna att själva avgöra avvägningen mellan ytterligare nedskärningar och skattehöjningar. Valrörelserna har på en rad orter handlat om just sådana frågor.

Jag anser dock att kommuner och landsting bör vara ytterst återhållsamma med skattehöjningar. Jag utgår ifrån att kommunerna kommer

att pröva alla andra rimliga åtgärder för att skapa balans i kommunens ekonomi innan de överväger skattehöjningar. Jag kommer att följa utvecklingen och – om så visar sig nödvändigt – ta upp frågan i överläggningar med kommunerna.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 287 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det skall bli intressant att se hur den retoriskt skickliga finansministern med historiska tillbakablickar på ett sakligt korrekt sätt försöker tackla den här frågan.

Kommunalskattehöjningar innebär höjd marginalsatt totalt sett. Det innebär ett steg tillbaka mot de marginalskatter för vanliga människor som betecknades som inslag i ett perverst och ruttet skattesystem av partivänner till Göran Persson.

Det var därför som den förre skatteministern Erik Åsbrink var med om att införa ett kommunalt skattestopp. Kommunerna skulle inte frestas att ta tillfället i akt att höja den kommunala skatten genom skattereformens möjligheter. Detta innebär alltså ytterligare höjd skatt på arbete på marginalen, vilket är negativt.

Det innebär naturligtvis också ytterligare kraftiga skattehöjningar för framför allt låg- och medelinkomsttagare. Med den ekonomi som vi fick ärva 1991 kommer de att ha besvärliga tider ytterligare ett tag.

I Mölndals kommun rör det sig om skattehöjningar på uppemot 2 kr, möjligen mer. Det finns andra ställen där det blir ytterligare en krona när man lägger ihop skatten i landsting och kommuner.

Det skapas problem i två avseenden. Skatten på arbete, marginalskatten, höjs. Vi får skattehöjningar som främst drabbar dem med minst marginaler, låg- och medelinkomsttagare. Därmed får vi också större risk för kompensatoriska krav i lönerörelserna.

Det räcker inte, Göran Persson, att när budgetarbetet väl börjar bli avslutat i kommunerna gå ut och ta upp överläggningar med dem. Hur skall Göran Persson diskutera med Mölndal när de väl har fattat beslutet om att höja skatten kraftigt?

Anf. 288 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Låt mig bara göra klart att jag inte är någon vän av kommunala skattehöjningar. Jag tror att vi har nått den situation där vi är i taket. Det kan finnas en och annan kommun som har ett utrymme att höja skatten. Jag tror inte att det är en väg ut ur en ansträngd offentlig ekonomi.

Jag tror dock att Bo Lundgren skall erinra sig att vi också har ett kommunalval bakom oss. Skattehöjningen var ett inslag i valrörelsen i många kommuner. Det har varit många moderat styrda kommuner som har vansköts. De har drivits till ett systemskifte. Väljarna har faktiskt aktivt vänt sig bort från den politiken. De har sagt att de hellre tar en skattehöjning på en femtioöring för att ha den typ av kommunal service kvar som de lärt sig uppskatta. Detta får inte Bo Lundgren blunda för. Det är de facto en verklighet på väldigt många ställen, inte minst i hans egen valkrets. Där har vi en annan typ av diskussion. Detta gäller det här årets skattehöjningar.

Jag förutsätter att vi kommer tillbaka när det moderata systemskiftet undanröjts av en mer normal situation. Då vill jag inte ha några kommunalskattehöjningar.

Anf. 289 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det Göran Persson betecknar som systemskifte är en politik som har syftat till att lägga grunden för sunda kommunala finanser efter de expansionistiska 70- och 80-talen, framför allt 70-talet, när främst socialdemokratiska politiker på riksnivå och kommunal nivå byggde ut den offentliga sektorn till en nivå som inte ens kunde finansieras med orimligt höga skatter, som Kjell-Olof Feldt skriver i sin senaste bok. Där ligger det grundläggande problemet. Att försöka se till att få sunda finanser i kommunerna borde en finansminister för landet se positivt på.

Göran Persson säger att det är en eller annan kommun som höjer skatterna. Så är det inte. Göran Persson säger att han inte tycker att man skall lösa problem i offentlig ekonomi genom skattehöjningar i kommunerna. Men varför göra det i staten då? Där har Göran Persson uppenbarligen inget emot det. Det rör sig inte om femtioöringar. Det rör sig om 2 kr eller mer. Det rör sig för landets finansminister om någonting som kan urholka också samhällsekonomin. Där är problemet, Göran Persson. Borde inte det tas till intäkt för åtgärder?

Anf. 290 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det rör sig i snitt om 33 öre i utdebitering för landets landsting och kommuner. Det är siffran. Sedan finns det extremer i olika typer av kommuner. Men detta är snittsiffran.

Jag måste säga att jag blir litet förvånad när Bo Lundgren talar om den oerhörda framgång som de moderata kommunpolitikerna har haft. Jag har ju följt Bo Lundgrens partikamrater i Skåne nära den senaste tiden och sett den totala misskötseln i Malmö, i Helsingborg och inte minst i hans egen hemkommun. Jag kan konstatera att det minsann inte har varit tal om att sanera några finanser. Där har det varit systemskifte som har gällt, med en mängd dåliga affärer, och ett medborgerligt avståndstagande som resulterade i valförluster i kommunerna för Moderaterna som nog saknar motstycke. Tänk på det!

Anf. 291 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det är alltid trevligt ju fler som av olika skäl kommer till Skåne för att studera. I det avseendet är naturligtvis Göran Persson alltid välkommen, inte minst till Kristianstad.

Det skulle vara trevligt om vi kunde ta oss litet tid att diskutera just den kommunala ekonomin, därför att i Kristianstad finns inte de problem som Göran Persson talar om. En valförlust för oss i det kommunvalet berodde på splittring inom partiet. Det är nog så beklagligt. I Helsingborg, Norrköping och många andra kommuner är det personsplittning, ingenting annat. I de kommunerna har valresultatet blivit annorlunda.

Men det intressanta just nu är inte att diskutera detta. Det intressanta för Göran Persson och mig, med ansvaret för riket, är faktiskt att diskutera vilka effekter det kan få om man släpper fram stora kommunalskattehöjningar. I första omgången är det i många kommuner fråga om höjningar på 1 kr och uppemot 2 kr. Att snittet blir 33 öre är inte det viktigaste, det är tendensen mot kraftiga kommunalskattehöjningar, med risk för löneökningar som en följd av kompensationskrav, med risk för att marginalskatterna fortsätter att stiga.

Anf. 292 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag skall än en gång understryka att jag inte tar lätt på kommunalskattehöjningar, verkligen inte. Jag kan dela en del av den analys som Bo Lundgren gjorde av marginaeffekter och av utrymme för privat konsumtion. Vi är därvid överens.

Men jag reagerar mot Bo Lundgrens något överslätande attityd till de tillkortakommanden som hans partikamrater har representerat i den kommunala verksamheten. Det finns en obehaglig parallell mellan Bo Lundgrens eget fögderi som skatteminister och slarvet med utgifterna och det vi har sett i kommuner som exempelvis Malmö och Helsingborg.

Ni förlorade på båda ställena. Vore det inte dags att försöka dra slutsatser av detta och i stället börja diskutera vad man får för skattepengarna och vad välfärden är värd i det svenska samhället?

Anf. 293 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Det kommer att bli mycket intressant att till dess sanningens minut slår för Göran Persson få lov att fortsätta debatten på det här viset. Vi är nu inne på en rätt intressant sak, som gäller såväl den totala offentliga sektorn som staten och kommunerna. Det är frågan om välfärd. Hur får vi välfärd egentligen? Får vi välfärd i Sverige genom skattehöjningar?

Göran Persson säger nu att han inte gillar kommunala skattehöjningar något vidare. Det är bara de egna statliga skattehöjningarna av gigantisk omfattning som Göran Persson gillar. Det är alldeles uppenbart från den tidigare frågestunden.

Men vi har ändå kommit så långt att Göran Persson säger att marginaeffekter är besvärliga. Skattehöjningar är besvärliga. De kan tendera att skapa problem för ekonomin. Men det statliga har vi klarat av för denna gång. Det kommunala är kvar. Om Göran Persson nu är bekymrad, om ett stort antal kommuner höjer skatten nu och det finns risk för fortsättning nästa år, varför inte nu ta initiativ? Möjligheten finns ju. Är Göran Persson beredd att ta konkreta initiativ för att hålla tillbaka kommunala skattehöjningar?

Anf. 294 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag vill bara återigen säga att de skattehöjningar vi nu föreslår i statens ekonomi är helt kopplade till det urusla statsfinansiella läget, med de kraftiga underskotten. En del är återtagande av de kapi-

talskattesänkningar av utmanande slag som Bo Lundgren stod fadder till. Det är en debatt.

Debatten om kommunal ekonomi rör hela utrymmet och rör också en sektor som har utsatts för ett systemskifte som medborgarna definitivt har sagt nej till. På en del ställen har man sänkt skatten med samma typ av motiv som Bo Lundgren använde då han delade ut ofinansierade skattesänkningar i riket. Man har sänkt skatterna och fördärvat den kommunala verksamheten.

Där har medborgarna protesterat och röstat för en ny politik som ofta har innehållit en femtioöring i skattehöjning för att värna den kommunala servicen. Lär av det Bo Lundgren, och förstå hur djupt förankrat välfärdssamhället är! Skatter är till för att betala välfärdssamhället, dock får de inte bli för höga. Då blir ekonomins funktionssätt hämmat. Där är vi överens.

Överläggningen var härmed avslutad.

65 § Svar på fråga 1994/95:36 om kommunsektorns ekonomiska resurser

Anf. 295 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Rolf Kenneryd har frågat mig hur jag bedömer den kommunala sektorns förutsättningar de närmaste åren.

Socialdemokraterna förklarade redan under valrörelsen att vi inte kan utlova några ökade statsbidrag till kommunerna. Frågan om kommunsektorns skattefinansierade utrymme kommer i stället att prövas årligen med ledning av hur ekonomiska förutsättningar och behov utvecklas i hela den offentliga sektorn.

Jag kommer att redovisa min bedömning av den kommunala sektorns förutsättningar när jag lägger fram förslag till finansplan för nästa budgetperiod.

Anf. 296 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Jag ber inledningsvis att få önska finansministern hälsa och arbetslust i sitt nya och viktiga värv. Jag är övertygad om att det kommer att behövas, inte minst för utvecklingen i den sektor som vi nu har anledning att växla några ord om.

Bakgrunden till frågan har jag angivit när jag ställde frågan. I en del socialdemokratiskt styrda kommuner har angetts att man förväntar sig ökade ekonomiska resurser vid ett eventuellt maktskifte. Det har t.o.m. erfärts att det i den nu pågående budgetprocessen i ett antal kommuner finns socialdemokratiska kommunpolitiker som intecknar högre intäkter till följd av det nu inträffade regeringsskiftet.

Det var därför med stor besvikelse som jag vid genomgången av regeringsförklaringen inte fann någon information om hur finansministern och regeringen bedömer utvecklingen i den för oss alla så viktiga kommunala sektorn. Svaret är på samma sätt delvis en besvikelse, där-

för att det enbart ger ett konkret besked. Det innehåller inget löfte om ökade statsbidrag. Det är tunt, liksom regeringsförklaringen.

Min följdfråga till finansministern blir: Vilka planer umgås finansministern med när det gäller den kommunala konsumtionsutvecklingen och den kommunala skatteutjämningen?

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 297 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Först måste jag få replikera till Rolf Kenneryd att om han blev besviken över att det inte ställdes ut löften till kommunerna om nya pengar, har han nog följt valrörelsen och läst vårt valmanifest mycket dåligt.

Vi har sagt att vid nedskärningar, ytterligare besparingar, skall vi in i det längsta skydda verksamheterna: vården, skolan, omsorgen om barn och äldre. Det har varit budskapet, kristallklart utformat under hela valrörelsen.

Vad gäller skatteutjämning är det fråga om inkomstutjämning och kostnadsutjämning. Det måste vara bekant för Rolf Kenneryd att det just nu sitter en parlamentarisk kommitté som leds av förre statssekreteraren Enstrand. Jag har gott hopp om att den skall vara klar under oktober månad. Jag har ambitionen att försöka konstruera ett förslag som kan samla en bred majoritet för att ge den stabilitet åt den kommunala ekonomin som är erforderlig.

Anf. 298 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Jag var uppenbarligen otydlig, eftersom finansministern fick ett intryck av att jag var besviken över uteblivet besked om ökade statsbidrag. Jag har icke förväntat mig något sådant. Däremot refererade jag till dem inom finansministerns eget parti som har haft sådana förväntningar.

Vad jag var besviken över var att det i regeringsförklaringen inte finns någon som helst antydning vare sig om bedömningar eller om ambitioner från den sittande regeringens sida när det gäller en så viktig sektor i samhällslivet som den kommunala sektorn. Jag skulle värdesätta om finansministern nu ville lätta litet på förlåten när det gäller dessa bedömningar och ambitioner.

Anf. 299 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag är naturligtvis frestad att ge Rolf Kenneryd en information som skulle göra honom lättare till sinnes. Tyvärr måste jag göra riksdagsledamoten besviken. Det finns ingen möjlighet att i dag, innan man har knytit ihop hela budgetarbetet, säga i vilken utsträckning vi kommer att ha utrymme för den ena eller den andra kostnadsposten.

Statsbidraget till kommunerna, det har vi sagt, är något som vi skall hålla intakt in i det längsta. Det är en politisk målsättning och ett besked givet i valrörelsen.

Nu skall jag försöka leda det budgetarbete som syftar till att sanera bl.a. efter en regering som Rolf Kenneryd aktivt har stött och arbetat för. Klarar vi inte av det är vi utomordentligt illa ute. Några löften om

nya pengar eller några för tidigt utställda besked om kommunal ekonomi kommer alltså icke att ges här i kväll.

Anf. 300 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Jag har självfallet den största respekt för att det i dag, efter drygt en arbetsvecka för finansministern, icke kan ges några detaljerade besked. Men att det skulle kunna ges några övergripande besked inom denna för vår välfärd så viktiga sektor tycker jag är ett ganska så hemult krav.

Jag utgår från att vi också framöver skall ha anledning att återkomma och växla några ord i just dessa frågor.

Överläggningen var härmed avslutad.

66 § Svar på fråga 1994/95:43 om EU-omröstningens påverkan på statsfinanserna

Anf. 301 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig om Finansdepartementet har gjort alternativa beräkningar för utfallet på statsfinanserna vid ett ja respektive ett nej i EU-omröstningen.

Ett medlemskap i EU kommer naturligtvis att påverka statsbudgeten i flera avseenden på både inkomst- och utgiftssidan. Betalningsansvaret för avgiften till EU-budgeten har redan tidigare utförligt redovisats för riksdagen i den förra regeringens proposition om medlemskap. Regeringen har för avsikt att i en särskild proposition återkomma med de budgetmässiga konsekvenserna av ett medlemskap samt principerna för hur detta bör finansieras. Arbetet med denna proposition pågår för närvarande i Finansdepartementet.

När det gäller konsekvenserna för statsfinanserna efter ett nej i folkomröstningen vill jag anföra följande:

Ingen kan med säkerhet bedöma hur hushållen och det övriga ekonomiska livets aktörer kommer att reagera vid ett nej. Det vi kan bedöma är att EES-avtalet inte är en lika stabil och lika utvecklingsbar form för Sveriges förbindelser med våra viktigaste marknader som ett EU-medlemskap skulle vara. EES-avtalet är uppsägningsbart. Det kan sättas ur spel på relevanta områden om man inte kommer överens om nya regler. Det ger ingen del i EU-samarbetet på nya områden. Och det innebär att Sverige har ett väsentligt mindre inflytande över den lagstiftning som berör rörligheten för kapital, arbete, varor och tjänster.

Ur demokratisk synvinkel är detta mycket otillfredsställande. Det tror jag att de flesta kan vara överens om. Om, och i så fall hur mycket, det kommer att påverka räntan, investeringarna, migrationen, arbetslösheten och tillväxten, vet vi däremot inte. Vi kan naturligtvis inom Finansdepartementet göra känslighetsanalyser: Vad betyder 1, 2 eller 3 % högre ränta? Hur mycket slår 1 % högre arbetslöshet? Men prognoserna och de mer preciserade beräkningarna kan vi inte göra förrän folket sagt sitt och det faktiska beslutet därmed är taget.

Vad var och en måste ta ställning till är hur stora dessa risker är och om vi är beredda att betala EU-medlemskapets försäkringspremie, dvs. medlemsavgifter, för att undvika dem.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 302 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag vill tacka finansministern för svaret på min fråga och börjar med att instämma i alla de lyckönskningar som har riktats till finansministern. Läget i landet är sådant att de lyckönskningarna behövs.

Frågan om kostnaden för ett medlemskap i EU utgör ju en central del av den debatt som förs inför folkomröstningen. Speciellt vill naturligtvis nej-sidan tala om kostnaden. Man vill ha det som ett argument för att vi inte skall gå med i EU.

När det gäller medlemsavgiften och den kostnaden slår Socialdemokraterna i dag fast i sin riksdagsmotion med anledning av EU-propositionen att EU-medlemsavgiften fullt ut måste finansieras och betalas med hjälp av produktionen.

Ja, avgiften kommer att kosta vissa grupper kanske ganska mycket. Detta kommer naturligtvis att kosta skattebetalarna något. Men vad kostar ett utanförskap? Det är också något som man bör veta.

Om det nu kostar stat, samhälle och individer med ett utanförskap, vill jag säga att jag tillhör dem som tycker att man bör ha så bra information som möjligt om det inför folkomröstningen.

Alla beslutsfattare behöver bästa möjliga beslutsunderlag. Den 13 november är vi i den unika situationen att alla myndiga svenskar är beslutsfattare. Nu tycks det i Finansdepartementet finnas en hög beredskap inför ett ja. Det arbetas också på en proposition om de budgetmässiga konsekvenserna. Hur är det med beredskapen på departementet om det blir ett nej?

Anf. 303 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! En sådan beredskap finns naturligtvis också, och då bedömer jag den samhällsekonomiska utvecklingen som mindre gynnsam. Det innebär att vi riskerar en hög ränta. Vi riskerar att den tillväxt som vi nu så väl behöver i ekonomin inte blir så stor som den annars skulle ha kunnat bli. Det i sin tur innebär att vi inte kan pressa tillbaka arbetslösheten på det sätt som vi hade hoppats.

Till detta skall läggas att vårt land naturligtvis långsiktigt blir mindre attraktivt som investeringsland. Det råder alltså inget tvivel om att ett nej har ett mycket, mycket högt pris. Att däremot försöka prissätta det i kronor på samma sätt som man kan prissätta medlemsavgiften är naturligtvis väldigt mycket svårare. Därav den konstiga situationen i debatten att det verkar som om de som är motståndare till ett medlemskap är mest försiktiga med de offentliga finanserna. Det är inte sant. Jag bedömer utvecklingen som klart mycket sämre om det blir ett nej.

Jag har dock varit försiktig i mitt resonemang kring medlemskapsfrågan när det gäller att hänga upp argumentationen för mycket på kalkylresonemang och den ekonomiska utvecklingen. För mig är det större frågor än dessa, även om de här är stora, som avgör. Det handlar

om möjligheten att vara med och påverka den europeiska framtiden. Att ha en plats vid bordet och att Sverige gör sin röst hörd är för mig det utslagsgivande. Att det dessutom, som jag ser saken, innebär en förmånligare ekonomisk utveckling gör inte saken sämre.

Anf. 304 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag kan hålla med om väldigt mycket av det som sägs i Göran Perssons svar. Samtidigt som jag också tycker att demokratifrågorna är väldigt viktiga och att vi skall vara med och ha rösträtt i Europa måste jag säga att jag tycker att de ekonomiska frågorna är otroligt viktiga. Det är ju fråga om huruvida vi skall klara sysselsättningen och välfärden i framtiden. Då blir de här sakerna lika viktiga för mig – de blir för mig jämförbara storheter.

Jag tycker att det är litet synd att detta inte kommer fram som det borde göra i debatten och att man inte på ett enkelt sätt försöker göra ett slags samlad bedömning av vad ett utanförskap faktiskt kostar.

Anf. 305 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det finns i och för sig i de ekonomiska konsekvensutredningar och studier som gjordes en del idéer om vilka fördelar medlemskapet innebär. Man kan ganska lätt räkna baklänges i den kalkylen och se vilka nackdelar utanförskapet innebär. Jag är ganska säker på att ju närmare vi kommer folkomröstningsdagen, desto tyngre kommer den här diskussionen att bli.

Jag skall själv göra vad jag kan för att bidra till den här folkupplysningen. Eftersom Rose-Marie Frebran och jag har samma uppfattning i grundfrågan får vi hjälpas åt.

Beslutet om EU-medlemskapet är ett av de största besluten i vårt land sedan mycket lång tid tillbaka. Den ekonomiska dimensionen är naturligtvis oerhört viktig, men jag tror att frågor om säkerhetspolitik, fred och demokrati trots allt tar över. Det innebär dock, som jag sade förut, inte att det andra är oviktigt. Därvidlag skall vi hjälpas åt att sprida en folkupplysning.

Anf. 306 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag nämnde tidigare att det av svaret framgår att det finns en hög beredskap på Finansdepartementet vid ett ja. Man arbetar på den proposition som skall redovisa de budgetmässiga konsekvenserna av ett medlemskap.

Däremot sägs det längre fram i svaret att prognoserna och de mera preciserade beräkningarna vid ett nej inte kan göras förrän folket har sagt sitt och det faktiska beslutet därmed är taget. Om prognoser kan göras den 14 november, har jag svårt att förstå att man inte kan göra prognoser i oktober. Låt mig vara så frank att jag frågar rakt ut: Hur är det med de rykten som faktiskt säger att tjänstemän på Finansdepartementet arbetar med en alternativ budget i händelse av ett nej?

Herr talman! Det sista kan jag bestämt dementera. Ett sådant arbete pågår inte. Vidare har frågorna olika karaktär. Det är lätt att räkna ut medlemsavgiften. Politiskt kommer det att vara svårt, men det är åtminstone tekniskt lätt att beskriva hur det skall finansieras.

Det andra, som mer handlar om en långsiktig samhällsekonomisk bedömning av ett utanförskap, är en helt annan typ av proposition och av politisk handling, som framför allt kommer att kopplas till budgetpropositionen, som kommer i januari månad.

Det är två situationer av olika karaktär, som är ganska svåra att jämföra men som naturligtvis ändå skall jämföras i den kommande folkomröstningskampanjen, och i det sammanhanget skall jag bidra så gott jag kan med mitt faktaunderlag.

Överläggningen var härmed avslutad.

67 § Svar på fråga 1994/95:73 om den fulla sysselsättningen vid en monetär union

Anf. 308 TREDJE VICE TALMANNEN:

Då Nalin Baksi som framställt frågan anmält att hon är förhindrad att närvara vid sammanträdet, medger jag att Lena Klevenås får delta i överläggningen.

Anf. 309 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Nalin Baksi har frågat statsrådet Mats Hellström om vad han avser göra för att i ett läge med en monetär union med en gemensam centralbank möjligheten till full sysselsättning inte skall försämrats. Arbetet inom regeringen är fördelat så att det är jag som skall svara på frågan.

Maastrichtfördraget slår fast de övergripande målen för den ekonomiska politiken i EU. Målen för den samlade ekonomiska politiken är att uppnå

- harmonisk och balanserad ekonomisk utveckling,
- hållbar och icke-inflatorisk tillväxt som tar hänsyn till miljön,
- hög grad av ekonomisk konvergens,
- hög nivå i fråga om sysselsättning och socialt skydd,
- ökad levnadsstandard och livskvalitet, och
- ekonomisk och social sammanhållning och solidaritet mellan medlemsstaterna.

Huvudmålet för den framtida europeiska centralbanken skall vara prisstabilitet. Men banken skall också, utan att åsidosätta detta mål, stödja de andra ekonomisk-politiska mål – inklusive hög sysselsättning – som jag just refererade till.

Det råder inte motsättning mellan prisstabilitet och full sysselsättning, utan tvärtom är prisstabilitet en förutsättning för långsiktigt ut hållig hög tillväxt och hög sysselsättning. Jag ser därför inte att möjlig-

heterna till full sysselsättning skulle försämrats med en gemensam centralbank.

I EU pågår ett omfattande samarbete med syfte att bekämpa den höga arbetslösheten. Detta samarbete är baserat på den s.k. Vitboken om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning.

I regeringsförklaringen sades att om Sverige blir medlem i EU, kommer Sverige att engagera sig i arbetet med att forma en ny, aktiv politik för tillväxt och mot arbetslöshet i Europa. Målen för sysselsättning och välfärd måste bli lika ambitiösa som målen för finansiell stabilitet. Detta arbete är på intet sätt avhängigt av etableringen av en europeisk centralbank, utan det skall starta genast om Sverige blir medlem i EU.

Redan nu, som aktiv observatör, kan Sverige påverka EU:s samarbete. Då jag deltog på mötet med EU:s ekonomi- och finansministrar den 10 oktober, min första arbetsdag, markerade jag Sveriges starka engagemang för samarbetet om tillväxt och sysselsättning.

Slutligen vill jag understryka att frågan avser EMU:s tredje etapp och att det är osäkert när denna kan komma till stånd. Det bör också poängteras att ett slutligt ställningstagande om ett svenskt deltagande i den tredje etappen kommer att fattas av riksdagen.

Anf. 310 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Även jag vill gratulera finansministern till utnämningen. Jag beklagar att Nalin Baksi på grund av ett missförstånd inte är här för att ta emot svaret på sin fråga. Jag tycker dock att svaret inte är tillfredsställande. Jag tolkar det så att det inte behöver göras något speciellt ytterligare för att kampen för den fulla sysselsättningen inte skall försvåras, om vi får den gemensamma centralbanken. Jag delar inte den uppfattningen.

Vi vet alla att socialdemokraternas gemensamma parti i Europa har lagt fram förslag via Allan Larsson och att många av förslagen har lagts fram i vitboken. Som jag uppfattar det gick programmen dock i mycket ut på sådant som inte accepterades. Det första var ett förslag till en målsättning att arbetslösheten skulle sänkas till hälften till år 2000, alltså från 19 miljoner till 8 1/2 miljon arbetslösa. Inte ens denna enkla målsättning ställde sig ministerrådet bakom.

I vårt förslag ingick också program för sänkta räntor, stora infrastruktursatsningar, utbildning, ökad flexibilitet på arbetsmarknaden osv. Finansministerrådet sade såvitt jag vet att det inte blir några ränteändringar och ingen finansiering av någon infrastruktur men ville gärna se de arbetsmarknadspolitiska förändringarna i form av flexibilitet, lägre löner och försämrade villkor för fackföreningarna. Jag är mycket bekymrad för hur det skall kunna gå att ens bevara den sysselsättning som vi har.

Jag är också mycket förvånad över att finansministern säger att det inte är någon motsättning mellan prisstabilitet och hög sysselsättning. Det har det i varje fall hittills varit, och vi har i Sverige varit berömda för att vi har lyckats förena kampen för jobben med låg inflation.

Anf. 311 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Det var just det sista som stod i svaret, dvs. att det inte finns någon motsättning mellan låg inflation och hög sysselsättning. Det är rätt viktigt att komma ihåg. Ofta förs den ekonomiska debatten som om man antingen får acceptera en hög arbetslöshet eller en hög inflation. Vi har av erfarenheterna på 80-talet sett att många länder har fått acceptera både en hög arbetslöshet och en hög inflation, och det har gjort att de gamla sambanden inte längre ser ut som tidigare. För att vi skall klara en långsiktigt uthållig tillväxt krävs prisstabilitet. Det finns alltså ingen sådan här motsättning.

Det är först i Essen den 9 och 10 december som man kommer att ta ställning till en lång rad av de frågor som Lena Klevenås pekar på. Vi svenskar, som numera är med som observatörer före medlemskapet, kan naturligtvis där påverka processen. Jag är inte så naiv att jag tror att alla europeiska politiker kommer att ha socialdemokratiska ansatser. Det pågår en kamp mellan högern och vänstern i Europa, precis som i Sverige. Jag vill vara med i Europas vänster, gå in i striden för den fulla sysselsättningen och utnyttja de möjligheter som unionen ger.

Lena Klevenås och andra drar den motsatta slutsatsen. De vill stå utanför och driva kampen på nationell bas. Jag tror att det är mycket större förutsättningar att vara framgångsrik när det gäller att hävda den fulla sysselsättningen om man gör det i samarbete i Europa.

Anf. 312 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Problemet är ju det, finansministern, att vi inte kan föra den ekonomiska politik som vi tidigare fört när kampen för jobben var mycket framgångsrik. Huruvida vi kan göra det i fortsättningen får vi sätta ett stort frågetecken för. Bedömningarna är olika.

Låt mig hänvisa till något som Claes Elbrandt skrev i sin bok *Så föll den svenska modellen*. Han framhåller där:

1974 instiftades en lag i Tyskland om bekämpning av inflationen. Europas starkaste ekonomi hade alltså kedjat fast sitt öde och därmed också sina grannars öden. Arbetslösheten fördubblades under de följande åren från 10 till 20 miljoner.

Herr talman! Problemet är att om vi går med i EU bakbinds vi av den ekonomiska politik som fastläggs i Maastrichtfördraget, där de fem konvergenskraven gör att vi tvingas att föra en ekonomisk politik som gör det omöjligt att göra investeringar, att satsa på utbildning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Budgetunderskottet får ju inte ökas.

Anf. 313 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Att öka budgetunderskottet är ingenting som en svensk politiker med självbevarelsedrift bör tala för i dag. De konvergenskrav som kommer till uttryck i Maastrichtfördraget är rimliga målsättningar och rättesnören också för en svensk ekonomisk politik, dvs. lägre ränta, lägre underskott, lägre statsskuld. Det är den typen av konvergenskrav som gäller.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Sverige uppfyllde de kraven en gång i tiden. Det var då Sverige hade en socialdemokratisk regering som drev en klok ekonomisk politik och klarade att hålla sysselsättningen uppe.

Sedan har ekonomin förfallit och genomlidit en svår internationell lågkonjunktur och en inhemsk depression. I dag har vi ett annat läge. När vi regerade vid 90-talets början och 80-talets slut uppfyllde Sverige konvergenskraven. Vi skall komma tillbaka dit.

Det är inte konvergenskraven som är problemet. Problemet är om man tror att det går att lösa de ekonomiska bekymren genom att ytterligare spä på underskotten.

Anf. 314 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Jag vill fråga finansministern ett par saker angående EMU. Det påstås ibland att vi i Sverige själva skall avgöra om vi skall gå med i EMU. Enligt Henning Christophersen blir Sverige automatiskt medlem i EMU när Sverige uppfyller konvergenskraven. Hans Gustafsson, tidigare ordförande i finansutskottet och partikamrat till oss, har sagt detta till mig i dag. Jag utgår från att det är riktigt.

Tycker finansministern att det är bra att Sverige blir medlem av EMU? Är det förenligt med vår socialdemokratiska politik att vi inte kan föra en egen ekonomisk politik utan måste leva upp till de kraven? Vi kan faktiskt inte fatta nationella ekonomiska beslut.

Jag håller självfallet med om att det inte är bra att ha ett stort budgetunderskott. Men att inte få besluta om sin egen budget är att bakbinda sig när det gäller alla möjligheter att föra en självständig politik.

Anf. 315 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Jag tror att Lena Klevenås gör ett misstag som angriper konvergenskraven. De är i grunden sunda ekonomiska parametrar. Vi skall sträva efter att uppnå dem. Särskilt för en person som vill att Sverige skall stå utanför unionen – som Lena Klevenås – är det av avgörande betydelse att Sverige når konvergenskraven. Men det är inte för att de är konvergenskrav utan för att de är ett uttryck för en sund ekonomisk politik.

Som jag sade i svaret är det kammaren som avgör om vi skall ta det tredje steget i den ekonomisk-monetära unionen. Det råder inget tvivel på den punkten.

Anf. 316 LENA KLEVENÅS (s):

Herr talman! Jag vill ändå veta om finansministern tycker att Sverige skall bli medlem i unionen och om det är demokratiskt och bra att Sverige skall bindas av styrelsen för denna bank. Den är inte demokratiskt vald och kan inte avsättas och får inte ta råd från finansministern eller andra svenska politiker. Prisstabiliteten skall vara ett övergripande mål.

Anf. 317 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr talman! Den europeiska centralbankens mål är politiskt fastlagda och har arbetats fram i en demokratisk process. Medlemsstater-

nas centralbankschefer kommer att ingå i den europeiska centralbankens styrelse och kommer därmed att ha inflytande över penningpolitiken i den tredje etappen av den europeiska och monetära unionen. Likaså fastställs i Maastrichtfördraget att ledningen för den europeiska centralbanken på rekommendation av rådet skall, efter att ha hört Europaparlamentet, utses genom överenskommelse mellan medlemsstaternas regeringar på stats- eller regeringschefsnivå. Utnämningen av ledningen för banken kan således påverkas av enskilda medlemsstater.

Jag önskar få detta fört till protokollet eftersom denna information är viktig. Lena Klevenås sprider en bild av banken som ibland nämns i EU-debatten och som inte är riktig. Jag tror inte att problemet ligger här.

Problemet för Sveriges del är att de nationella finanserna är sönderkörda och att landet ligger så långt från de konvergenskrav som är ett uttryck för en sund ekonomisk ställning.

Överläggningen var härmed avslutad.

68 § Svar på frågorna 1994/95:6 och 40 om ändrad praxis i vissa utvisningsärenden m.m.

Anf. 318 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Kristina Svensson har frågat mig om jag kommer att ta initiativ till att ändra principerna för utvisning i de fall där kvinnor har utsatts för våld av sina män. Lennart Rohdin har frågat mig om regeringen avser att vidta någon åtgärd så att asylsökande kvinnor som misshandlats av sina män inte utvisas med hänvisning till att mannen inte har rätt att stanna i Sverige. Jag har valt att besvara dessa frågor i ett sammanhang.

En grundprincip inom utlänningsrätten är att hålla samman kärnfamiljen. Om en person i en familj bedöms ha starka skäl för uppehållstillstånd, får därför hela familjen stanna här.

På motsvarande sätt, t.ex. när det gäller tillämpningen av den s.k. tidsförordningen, kan denna princip verka åt andra hållet. Tidsförordningen innebär att man tack vare den tid man vistats i Sverige får beviljas uppehållstillstånd här, om inte särskilda skäl talar däremot. Ett sådant särskilt skäl kan vara att en familjemedlem dömts för något brott och därför avvisas. I sådana fall avvisas normalt hela familjen.

I de fall som blivit uppmärksammade av massmedier, och som jag förstår att Kristina Svensson och Lennart Rohdin refererar till, har det just varit fråga om tillämpningen av tidsförordningen. Eftersom männen i de aktuella ärendena dömts för brott, har hela familjen avvisats.

Jag är av den åsikten att om man kan påvisa en förändring i familjebilden, t.ex. genom att en äktenskapsskillnad inletts eller att någon av makarna på annat sätt visat att sammanlevnaden har upphört, bör en annan bedömning kunna göras. I ett sådant fall utgör inte familjen längre på samma sätt en samlad enhet, varför uppehållstillstånd bör kunna beviljas endast en av makarna.

Avslutningsvis vill jag nämna att Utlänningsnämnden i förra veckan överlämnade ett antal enskilda ärenden till regeringen för vägledning i just denna fråga. Jag räknar med att dessa ärenden avgörs inom kort.

Anf. 319 KRISTINA SVENSSON (s):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Jag vill gärna tolka det sista statsrådet sade i svaret som att statsrådet har tagit intryck av det som har hänt den senaste tiden. Det är riktigt att jag i min fråga har refererat till ett aktuellt fall. Men det är inte fallet i sig som är intressant, utan det är principerna bakom som är intressanta.

Det som har hänt är orimligt. Kvinnor misshandlas av sina män. Männerna döms för brotten och utvisas, och kvinnorna utvisas också. Det är klart att den första fråga man ställer sig är hur asylsökande, misshandlade kvinnor någonsin skall våga anmäla ett sådant brott. Detta röjer ett förhållningssätt som ger underbetyg åt vår rättsstat. Det döljer sig en ofattbar kvinnosyn bakom detta sätt att resonera.

Men jag vill gärna tolka statsrådets svar positivt. Eftersom det ligger ett antal ärenden på statsrådets bord för avgörande, och det finns öppningar antydda i svaret, hoppas jag verkligen att dessa frågor kommer att omprövas. Myndigheterna måste få klara direktiv i denna fråga.

Jag tycker inte att det räcker med att kräva att sammanlevnaden har upphört eller att äktenskapsskillnad har inletts. Det bör räcka med att misshandel har ägt rum. En rädsla för att bli utvisad skall inte utgöra ett hinder för en kvinna att göra en anmälan.

Anf. 320 LENNART ROHDIN (fp):

Herr talman! Jag tackar statsrådet Blomberg för hans första svar här i kammaren och hälsar honom välkommen till de här debatterna.

På kort tid har två asylärenden, som rimligtvis måste uppröra de flesta sunt tänkande människor, avgjorts av Utlänningsnämnden – överprövningsinstans i utlänningsärenden.

I det första fallet beslutade nämnden att avvisa en kvinna från Kosovo, en kvinna som kommit till Sverige på flykt undan sin make. Make hade sedan lång tid misshandlat henne. Efter mannens egen ankomst till Sverige återupptogs misshandeln. Kvinnan polisanmälde mannen, och han dömdes för misshandeln.

Utlänningsnämndens generaldirektör förklarade i radiointervjuer att nämndens skäl var att familjen juridiskt var att anse som en enhet. Därför borde den återförenas i Kosovo, dit mannen utvisats. Sedermera har antytts att ett bagatellartat brott ändå inte skulle ha givit kvinnan rätt att stanna, i enlighet med regeringsförordningen från april i år.

Ett par veckor senare avslöjades att en serbisk kvinna också skulle avvisas, eftersom mannen lämnat Sverige efter att ha dömts för misshandel mot kvinnan. Återigen hänvisade Utlänningsnämnden till principen om familjesplittring.

Utlänningsnämndens beslut framstår som huvudlösa. Om nämnden ansett sig bunden av tidigare praxis kunde den, om den funnit situationen stötande, ha vänt sig till regeringen och bett om stöd i praxisbild-

ningen. Likaså kunde nämnden ha gjort det om den ansett att ett bagattellartat brott skulle väga över hänsynen till kvinnans och barnens välbefinnande. Att nämnden valde att själv fatta beslut i enlighet med de tolkningar som den ansåg sig bunden av bär endast nämnden ansvar för.

Jag välkomnar att Utlänningsnämnden nu med anledningen av debatten äntligen känt sig tvungen att inhämta regeringens råd.

Det inträffade aktualiserar också den översyn som den föregående regeringen fattade beslut om i somras när det gäller möjligheterna för regeringen att påverka praxisbildningen. Den översynen brådskar mer än man kunde ana vid beslutsfattandet om den.

Anf. 321 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Utöver det jag redan sagt till Kristina Svensson vill jag bara säga att jag självfallet har tagit starkt intryck av det som inträffat. Dessa frågor kommer, som jag sade tidigare, att bli föremål för prövning.

Anf. 322 KRISTINA SVENSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för det förtydligandet. Det är viktigt att det klart och tydligt uttalas här i kammaren. Många har väntat på det svaret. Tack för det!

Anf. 323 LENNART ROHDIN (fp):

Herr talman! Jag hoppas att det lovande intryck man får av svaret från statsrådet är löftesrikt i det här fallet. Men det kan ju inte vara riktigt att det skall behövas en mycket upprörd debatt för att uppmärksamma den här typen av beslut från våra tillståndsgivande myndigheter, en debatt som leder till att man till slut vänder sig till regeringen ändå. Det måste vara rimligt att kunna finna en väg för att hantera dessa frågor. Även regeringen måste ju ha möjlighet att påverka detta, inte bara sitta passivt och vänta – som bestämmelserna är nu. Jag hänvisade därför till den översyn som regeringen har fattat beslut om för att se över regeringens möjligheter att påverka praxisbildningen. Det som här påvisats är ett lysande exempel på att det behövs en sådan förändring.

Överläggningen var härmed avslutad.

69 § Svar på fråga 1994/95:7 om asylsökande kosovoalbaner

Anf. 324 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Kristina Svensson har frågat mig om Sverige kommer att fortsätta att avvisa kosovoalbaner. Frågan ställs mot bakgrund av rapporter om ökat polisvåld mot den albanska befolkningen i Kosovo.

Jag vill börja med att påpeka att regeringen och de beslutande myndigheterna, Statens invandrarverk och Utlänningsnämnden följer utvecklingen i f.d. Jugoslavien mycket noga.

Den svenska ordningen när det gäller asylansökningar innebär att ansökningar prövas av Invandrarverket i första instans. Invandrarverkets beslut om avvisning kan överklagas till Utlänningsnämnden. Avvisningsbeslut kan, sedan Utlänningsnämnden inrättades den 1 januari 1992, inte längre överklagas till regeringen. Regeringen har endast att pröva de ärenden, främst av praxiskaraktär, som överlämnas av någon av dessa båda myndigheter. Något ärende rörande kosovoalbanska asylsökande där regeringen haft att pröva sökandes skäl mot att återvända till Kosovo har inte överlämnats till regeringen.

Myndigheter prövar varje ärende individuellt, och självfallet utgör de skäl som den enskilde åberopar en viktig del i det underlag som ligger till grund för myndigheternas beslut. Dessa skäl måste dock ställas i relation till kunskapen om de faktiska förhållandena i hemlandet och huruvida den rädsla den enskilde känner för att återvända är välgrundad eller inte. Myndigheterna har i flertalet fall gjort bedömningen att de skäl som åberopas inte är tillräckliga för att uppehållstillstånd skall beviljas. Jag har som statsråd ingen möjlighet att direkt styra myndigheternas tillämpning av utlänningslagen.

Regeringen ser ingen anledning att nu ta något initiativ i frågan.

Anf. 325 KRISTINA SVENSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag vill gärna kommentera det. Statsrådet svarar att man följer utvecklingen i f.d. Jugoslavien mycket noga.

Det måste väl betyda att man tar till sig den information som under året har presenterats i tre rapporter från Amnesty International. Jag hoppas att man tar till sig den rekommendation som ESK:s parlamentarikerförsamling lämnade i juli. Den rekommenderade sina regeringar att inte återsända några kosovoalbaner under rådande omständigheter.

Den rekommendationen byggde på ett besök i juni av en delegation från ESK-parlamentet i Serbien och i Kosovo. Den leddes av den belgiske talmannen Frank Swaellen; jag deltog också i besöket. Vi träffade serbiska myndigheter i Belgrad och i Kosovo, och vi träffade kosovoalbanerna i Kosovo. Vi blev ganska upprörda över förhållandena.

Det faktum att polisvåldet i Kosovo ökar har under den senaste tiden stärkts av rapporter från diplomater. Det är ganska brutala övergrepp som begås.

ESK-kommissionen stängdes för ett år sedan i Kosovo. Amnesty är förbjudet att verka i Serbien och i Kosovo. Men ändå når informationen ut. Det gör den bl.a. genom vårt besök där nere.

Beslutet i parlamentet var enhälligt. Det är 312 parlamentariker ifrån 52 medlemsländer som ställer sig bakom denna rekommendation. Jag vill gärna höra statsrådet kommentera dessa nya uppgifter om det ökande våldet i Kosovo.

Anf. 326 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Jag kan ju inte gå in i de individuella fallen. Men regeringen är helt förvissad om att myndigheterna i denna fråga har tagit del av Amnestys rapporter, att man har tagit del av ESK:s parlamenta-

rikerförsamlings resonemang vid mötet i Wien och att man vid en sammanvägd bedömning kommit fram till de beslut som dessa myndigheter har fattat. Möjligen finns det skillnader i underlagen för de beslut som våra myndigheter har fattat, jämfört med de uppfattningar som finns på annat håll. Men det är ju inte bara dessa källor för information som finns; det finns ju även andra källor som man kan hämta information från. Det sammantaget har gjort att jag i dag inte finner anledning för regeringen att vidta några åtgärder.

Anf. 327 KRISTINA SVENSSON (s):

Herr talman! De källor för information som vi har i de här fallen bygger bl.a. på vår egen svenska närvaro i f.d. Jugoslavien. Av de samtal vi hade med våra egna utsända på platsen framkom samstämigt: Sänd inte tillbaka kosovoalbanerna!

Men de tas ju inte heller emot; de får ju inte komma in i landet. Så många som 7 000 kosovoalbaner väntar på Utlänningsnämndens beslut, och det är 1 000 som väntar på Invandrarverkets beslut. Det handlar alltså om 8 000 människor.

Det som jag vill peka på är att våldet ökar. Det stiger ständigt. Den senaste Amnesty-rapporten avlämnades i mitten av september. Och dagligen får jag rapportering från en MR-organisation i Priština, en organisation som av västliga diplomater bedöms som en mycket sann och objektiv källa.

Anf. 328 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Det är inte så att våra myndigheter avvisar alla kosovoalbaner. Det finns ett antal personer som har bedömts ha konventionsskäl. Det finns också ett antal personer som har fått stanna därför att de bedömts ha de facto-skäl för att få stanna i Sverige. Jag kan inte ange det exakta antalet personer, men jag tror att det rör sig om ca 1 000 personer. Det visar ändå att våra myndigheter gör en seriös prövning av skälen individuellt, en prövning av vem som behöver skydd i Sverige och vem som inte behöver det.

Anf. 329 KRISTINA SVENSSON (s):

Herr talman! Det gör det förmodligen. Men vad jag talar om är den nuvarande situationen i Kosovo när det gäller övergrepp mot mänskliga rättigheter. Det är polisbrutalitет; det är skenrättegångar. Jag skulle kunna rada upp mängder av tråkigheter och förskräckligheter.

I svaret står bl.a.: "Något ärende rörande kosovoalbanska asylsökande där regeringen haft att pröva sökandens skäl mot att återvända till Kosovo har inte överlämnats till regeringen." Jag hoppas att myndigheterna överlämnar något fall till regeringen, så att det blir en prövning och så att regeringen, dvs. statsrådet, tar ställning i denna fråga. Den hållning som vi intar från svensk sida innebär faktiskt att vi godkänner den etniska rensning som pågår där nere, för det är ingenting annat. Jag hoppas att de förhoppningar som ställs till den nya, socialdemokratiska regeringen i denna fråga infri.

70 § Svar på fråga 1994/95:63 om de irakiska flyktingarna i Estland

Anf. 330 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Ulla Hoffmann har frågat mig vad den svenska regeringen är beredd att göra för att lösa den svåra situation som de irakiska flyktingarna i Estland befinner sig i.

Först och främst vill jag slå fast att den svenska regeringen ser mycket allvarligt på att de asylsökande interneras på det vis som sker i Estland i dag. Utrikesministern är i dag på besök i Tallinn. Hon kommer då att påtala vikten av att man löser de problem som ligger bakom den pågående hungerstrejken och att vi från svensk sida är villiga att stödja Estland i landets ansträngningar att leva upp till de krav som ställs i Genèvekonventionen.

Under den senaste veckan har vi inom regeringskansliet haft ett nära informationsutbyte med UNHCR om hur man bäst kommer till rätta med situationen för de asylsökande i Estland. Den estniska regeringen har kallat till ett möte som är planerat att hållas under den här veckan i Tallinn på hög nivå, där Sverige, Finland och UNHCR kommer att delta. Man kommer då att diskutera vilka konkreta åtgärder som vi från svensk och finsk sida kan vidta för att hjälpa de estniska myndigheterna att komma till rätta med de problem som de har i sitt flyktingmottagande. Från estnisk sida har man klargjort att man i princip är villig att tillträda Genèvekonventionen så snart man har faktiska möjligheter att leva upp till konventionens krav. De åtgärder vi nu skall vidta är ett led i att möjliggöra detta.

Anf. 331 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Jag får tacka statsrådet för svaret. I ett brev till UNHCR säger de kurdiska flyktingarna från Irak: Vi flydde inte från diktatorn Saddam Husseins helvete för att begravas i estniska fängelser. Vi flydde för att hitta en liten plats för att leva i fred och frihet.

Sverige har, genom att successivt skärpa lagstiftning och visumregler, mycket starkt försvårat för flyktingar från t.ex. Irak att nå vårt land med reguljära transportmedel. I nästa steg skärptes lagstiftningen mot den s.k. flyktingsmugglingen. Genom strängare straff och nya förverkandebestämmelser skär regeringen av de nödställdas livlina. Vi har varit ganska ensamma i vårt motstånd mot byggandet av allt högre murar för att stänga ute dem som flyr för sina liv.

Som en konsekvens av den svenska politiken har dessa kurder nu fastnat i Estland. De är placerade i nergångna fängelser. Barnen har skilts från sina fäder, kvinnorna från sina män. Enligt uppgift lider de fängslade av bristsjukdomar, orsakade av dålig tillgång på mat, vitaminer och mediciner. Deras fängslande har inte föregåtts av någon domstolsförhandling, och fängelsetiden förlängs automatiskt i tvåmånadarsperioder.

Jag förutsätter att den svenska regeringen nu med kraft framhåller för de estniska myndigheterna att de måste följa sina internationella åtaganden på området mänskliga rättigheter. Estland har inte skrivit på 1951 års Genèvekonvention om flyktingar ännu. Vi borde därför trycka på ytterligare för att få Estland att ratificera konventionen.

Vi har här i Sverige liksom i andra västeuropeiska stater ett ansvar gentemot länderna i Öst- och Centraleuropa. Vi kan alltså inte vältra över ansvaret för flyktingmottagandet på dem utan att ta hänsyn till deras bräckliga situation vad gäller ekonomi och demokratiska institutioner. I första hand bör vi därför erbjuda organisatorisk och ekonomisk hjälp för att starta ett flyktingmottagande i Estland. Om det visar sig totalt omöjligt att lösa den svåra situationen för de fängslade kurderna, måste vi vara beredda att diskutera andra lösningar. När det gäller mänskliga rättigheter finns det inga gränser. Vi kommer noga att följa denna fråga.

Anf. 332 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):

Herr talman! Om vi utgår från mitt svar, visar det på samma inställning som Ulla Hoffman beskriver. Låt oss utgå från att det vi gör kan leda till resultat i riktning mot att Estland kan skriva på Genèvekonventionen, att svenskar och finnar, såsom vänner och grannfolk, kan hjälpa till så att detta möjliggörs och man kan få drägligare villkor för de människor som flyr undan svårigheter i andra länder.

Anf. 333 ULLA HOFFMANN (v):

Herr talman! Vi ser fram emot den nya socialdemokratiska regeringens initiativ vad gäller den internationella flyktingfrågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

71 § Svar på fråga 1994/95:10 om vårdnadsbidraget

Anf. 334 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Chatrine Pålsson har frågat om socialministern är beredd att ta hänsyn till de totala offentligfinansiella konsekvenserna av ett avskaffat vårdnadsbidrag innan ett sådant förslag läggs fram. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som skall svara på frågan.

Regeringen kommer inom kort att i en proposition föreslå riksdagen att vårdnadsbidraget avskaffas fr.o.m. den 1 januari 1995. Vi har från det socialdemokratiska partiets sida hela tiden hävdats att införandet av vårdnadsbidrag var ekonomiskt oansvarigt med hänsyn till Sveriges ekonomi. Vi har också hävdats att ett vårdnadsbidrag på 1 600 kronor per månad efter skatt knappast kan ersätta en förvärvsinkomst. Vårdnadsbidraget gynnar därför mest familjer med högavlönade män och hemmafruar. Behovet av barnomsorg förändras därför knappast genom vårdnadsbidragets införande. Besparingen vid ett slopande av vård-

Svar på frågor

Anf. 335 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag har den stora äran att som första riksdagsledamot här vid frågestunden få hälsa Anna Hedborg välkommen och lycka till i det mycket viktiga arbetet. Jag noterar också med intresse att det är just sjukvårdsministern i den socialdemokratiska regeringen som kommer att ha hand om familjepolitiken. Jag förstår inte riktigt logiken, men jag hoppas att det är av praktiska skäl.

När statsminister Ingvar Carlsson läste upp regeringsförklaringen tyckte jag att det lät mycket bra. "Känslan av trygghet utgör ett frihetsvärde av enorm betydelse för den enskilda människan. — Barnens behov och rättigheter skall ställas i första rummet." Jag tycker att det är mycket bra, men det förpliktar också. Alla barn är inte lika. Det var egentligen skälet till att den gamla regeringen ville öka valfriheten för barnfamiljer.

Jag vill också notera att sjukvårdsministern säger i svaret att 1 600 kronor per månad inte kan ersätta en hel förvärvsinkomst. Jag tror att Anna Hedborg har läst på litet dåligt om vad vårdnadsbidraget är avsett för. Det är avsett för att man själv skall kunna påverka hur man vill ordna sin barnomsorg. Det kan man göra genom att jobba deltid eller ordna något privat alternativ.

I frågesvaret sägs också att besparingen blir 3,7 miljarder. Enligt den socialdemokratiska motionen som lades fram blev besparingseffekten 2,3 miljarder. Det känns som att man lägger fram dimridåer denna första dag, för att det skall låta bra.

Anf. 336 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Jag tackar så mycket för en vänlig hälsning. Jag är faktiskt familjeminister men inte sjukvårdsminister. Jag har ansvar för socialförsäkringar och familjepolitik.

Det är alldeles riktigt att det är barnets behov det handlar om. Det är bl.a. det som också dagis handlar om. Knappast någon kan förändra sin grundläggande disposition av livet på grund av ett vårdnadsbidrag av den storleksordning som det här handlar om. Det gör att vårdnadsbidraget i det ekonomiska läge som vi befinner oss i framstår som ett bidrag till dem som ändå skulle välja att vara hemma. Några andra kommer inte i högre grad att ha råd att vara hemma. Det skulle kanske ha varit trevligt om vi hade haft råd. Men att i dagens läge göra denna satsning framstår som orimligt, när nu ekonomin ser ut som den gör.

Hur mycket sparar man? Det beror litet på hur man räknar. Utgifterna är på 3,7 miljarder. Om man återinför garantidagarna, vilket vi kommer att göra, minskar de och kommer så småningom med skatteeffekten borträknad ner till 2,3 miljarder. Det är riktigt. Men utgiften för vårdnadsbidraget är 3,7 miljarder. Det är en utgift för mycket.

Anf. 337 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! I propositionen om vårdnadsbidrag hade man gjort en kalkyl på vem som tjänar mest på det. Man uppdelade familjerna i olika grupper. Det visade sig att det var de som hade den lägsta inkomsten som tjänade mest på det. Det tycker jag är värt att notera. Det är inte så att vi kristdemokrater eller den förra regeringen har lagt fram förslaget av något annat skäl än att familjerna i stort skall få välja. Som det är nu är det bara hälften av småbarnsföräldrarna som har barn mellan ett och tre år och som får nytta av det här.

Jag vill gärna framhålla att Kommunförbundet har gjort flera undersökningar på vad den nya s.k. barnomsorgslagen kostar som träder i kraft den 1 januari 1995. Man menar att den kostar 3,4 miljarder kronor. Är statsrådet beredd att tillskjuta dessa pengar till kommunerna för att de skall kunna leva upp till barnomsorgslagen?

Anf. 338 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Barnomsorgslagen är ju en lag som också den förra regeringen hade ett visst intresse av. Kostnaden påverkas inte i någon positiv riktning av vårdnadsbidraget. Det finns inga tecken på det så här långt. Det finns inte heller med någon större sannolikhet för att efterfrågan på daghem skulle minska på grund av vårdnadsbidraget. Det är det för litet för, även om det är väldigt dyrt.

Anf. 339 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag menar att vårdnadsbidraget inte har fått den chansen, eftersom det nyligen har införts. Man har inte kunnat se effekterna av det. Men jag har följt hur en del kommuner har räknat. Man har sagt att skulle vårdnadsbidraget tas bort, ökar kostnaderna definitivt. Vi ställde upp på barnomsorgslagen under förutsättningen att man införde ett vårdnadsbidrag. Ett väldigt viktigt argument för att vi skall kunna ha en barnomsorgslag är nämligen att valfrihet finns.

Är det verkligen av ideologiska skäl som ni säger nej till ett vårdnadsbidrag, eller är det av ekonomiska skäl?

Anf. 340 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Som jag redan sade i mitt första svar är det högst osannolikt att ett vårdnadsbidrag på 1 600 kr skulle innebära att man av det skälet skulle avstå från en barnomsorgsplats. Det finns som sagt inga som helst tecken på att det förefaller vara på det sättet. De kontakter jag har haft med kommuner har tytt på motsatsen. De ser ingen skillnad i efterfrågan på grund av vårdnadsbidraget.

Anf. 341 CHATRINE PÅLSSON (kds):

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att det faktiskt är ungefär 70 % av de småbarnsföräldrar som har barn mellan ett och tre år som har ansökt om vårdnadsbidraget. Ansöker man om det med de givna förutsättningarna tror jag faktiskt att man vill ha ett vårdnadsbidrag. Det tycker jag är ett mycket starkt skäl. Det gäller framför allt yngre

som har industrijobb och som vill vara tillsammans med sina barn under de allra första viktigaste åren.

Anf. 342 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Det finns inget skäl att tro att de skulle bete sig på något särskilt annorlunda sätt beroende på vårdnadsbidraget. Men om man har chansen att få ytterligare ett bidrag, finns det inte heller något skäl till att tacka nej, även om en hel del av familjerna faktiskt rent av tycks vara mot vårdnadsbidrag.

Överläggningen var härmed avslutad.

72 § Svar på fråga 1994/95:44 om karensdagen i sjukförsäkringen

Anf. 343 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Rose-Marie Frebran har frågat mig om regeringen är beredd att ändra lagen om karensdag för dem som arbetar koncentrerad arbetstid i avsikt att bördorna skall bäras rättvist av alla löntagare, oavsett yrkesgrupp och tjänstgöringsgrad.

Förslaget om införande av karensdag bereddes genom att en arbetsgrupp inom Socialdepartementet utarbetade en departementspromemoria, vilken remissbehandlades. Mot bakgrund av bl.a. att den dåvarande regeringen övervägde införande av ett system med två karensdagar föreslog arbetsgruppen en undantagsregel för arbetstagare med koncentrerad arbetstid.

Flera remissinstanser hade invändningar mot en sådan särregel, eftersom en sådan regel skulle innebära administrativa olägenheter och göra ersättningsreglerna än mer komplicerade.

Utgångspunkt för den dåvarande regeringens förslag om en i stället för två karensdagar var den överenskommelse som träffades mellan regeringen och Socialdemokraterna i syfte att minska utgifterna för sjukförsäkringen.

Mot bakgrund av vad vissa remissinstanser anfört ansågs det inte som rimligt att skapa en undantagsregel för dem med koncentrerad arbetstid.

Mot det önskvärda i att personer med koncentrerad arbetstid alltid skall erhålla en rättvis ersättning står behovet att ersättningsreglerna inte skall vara för komplicerade och inte heller för administrativt betungande.

Med hänvisning till konsekvenserna av en undantagsregel ser jag det därför för dagen som svårt att föreslå någon särregel för dem som arbetar koncentrerad arbetstid.

Anf. 344 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Jag är väl den första riksdagsledamot som får möjlighet att hälsa välkommen som representerar det utskott som har hand om socialförsäkringsfrågorna.

Införandet av en karensdag i sjukförsäkringen var nödvändigt. Det var riktigt. Jag har inga invändningar mot det. Däremot tycker jag att det är ett stort problem att flera olika grupper nu faktiskt kommer i kläm. Jag har i den här frågan valt att koncentrera mig på en grupp. Jag lyfter fram kvinnorna som jobbar inom vården, som jobbar natt, koncentrerad tid, och jag har sett på vad ett sjukdomstillfälle för dem kommer att innebära.

När man ser på regelverket får man definitivt det intrycket att normen för regelverket är en manlig industriarbetare som arbetar från sju till fyra, dagtid. Vid ett insjuknande förlorar han en tjugoförstadel av sin månadslön. Kvinnan som arbetar natt inom vården arbetar väldigt ofta tio nätter i månaden. Vid ett sjukstillfälle förlorar hon en tiondel av sin månadslön.

Jag tycker att det här är oerhört besvärligt och ett stort problem. Jag tycker att svaret är uppgivet och defensivt. Var finns omsorgen om de berörda människorna, och vad är det som ligger i dagen?

Anf. 345 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Med själva införandet av karensdag följer precis det problem som frågeställaren tar upp. Man hamnar naturligtvis i den typen av problem. Det finns andra problem av liknande art, med flera arbetsgivare osv. Men det skulle bli mycket komplicerade regler om man skulle ge sig på dem.

Också jag tillhör dem som tycker att det här är ett problem, självklart är det ett problem. Det vore önskvärt om man kunde hitta en något så när enkel administrativ lösning som skulle innebära att vi kunde göra någonting åt saken. Det är dock – visar det sig – inte alldeles enkelt.

Jag har nu varit socialförsäkringsminister i nästan två veckor, och jag har ännu inte någon riktigt bra lösning på problemet. Det är ett dilemma, och man kan inte bara säga att det går utan vidare.

Anf. 346 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag hade inte heller förväntat mig att få ett så enkelt svar som att "här finns lösningen", "så här kan vi göra" eller "det här kan vi göra snabbt". Saker och ting som behöver förändras och förbättras brukar inte vara så enkla, utan det mesta brukar vara svårt.

Om man skall komma framåt måste det finnas en vilja att göra någonting och ett engagemang för de människor som kommer i kläm på grund av dessa problem. Jag känner själv oerhört starkt för den här gruppen kvinnor inom vården, därför att det är väldigt olyckligt att just en sådan grupp kommer i kläm genom den här typen av regler.

Statsrådet säger att det blir än mer komplicerade regler om man gör någonting åt problemet. Är det så att de nuvarande reglerna för karensdagar är så komplicerade att vi har nått en smärtgräns och inget mer kan göras?

Anf. 347 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Det är alltid fråga om att göra en avvägning när det gäller den typ av administrativt ganska komplicerade lösningar som

krävs för att man skall kunna göra någonting åt ett problem av det här slaget. Man skall inte säga att man aldrig kan göra någonting.

Här kan man ändå påstå att det inte existerar någon riktigt bra lösning. Man får vara tacksam för att det handlar om bara en karensdag och inte två karensdagar. Det är tack vare socialdemokratin, inte tack vare den regering som gärna hade infört två karensdagar – då hade problemet varit än värre.

Anf. 348 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Ja, det kan jag hålla med om. Samtidigt var det inte en särskilt bra lösning att i stället för en andra karensdag införa 70 % ersättningsnivå för långtidssjuka. Hur man än gör är det svårt.

Jag vill ändå veta om statsrådet är beredd att ägna någon tid och energi åt att hitta en lösning på det här problemet, som främst berör en grupp offentliganställda kvinnor.

Anf. 349 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):

Herr talman! Det här representerar ett problem, som följer med en karensdag som blev nödvändig av ekonomiska skäl. Det går inte att lösa problemet med mindre än att man hittar en lösning som är rimlig. En sådan har jag för närvarande inte.

Anf. 350 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):

Herr talman! Jag hoppas att statsrådet så småningom skall lära känna dem som arbetar på departementet och upptäcka några människor där som både är kreativa och har förmåga till inlevelse och som kan ägna sig litet åt att försöka hitta några lösningar.

Överläggningen var härmed avslutad.

73 § Svar på fråga 1994/95:14 om energiöverenskommelsen

Anf. 351 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Lennart Daléus har frågat mig vilka omedelbara åtgärder regeringen avser att vidta för att fullfölja överenskommelserna från åren 1980 och 1991.

Det har sedan lång tid varit en tradition i svensk politik att beslut om energipolitiken skall fattas i största möjliga politiska enighet. Marknadens aktörer vill veta att det finns en bred enighet om vilket regelsystem som gäller.

År 1991 träffade vi socialdemokrater en energipolitisk överenskommelse med Folkpartiet och Centerpartiet. Till energiöverenskommelsen har sedan anslutit sig de övriga två partier som ingick i den borgerliga regeringen.

Utgångspunkten för energiöverenskommelsen från år 1991 är att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på omvärldens konkurrenskraftiga villkor. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i landet. Landets elförsörjning skall i största möj-

liga utsträckning grundas på varaktiga, helst inhemska och förnybara energikällor samt en effektiv energihushållning.

På den grunden, och i bred politisk enighet, tillsattes nyligen en energikommission som har parlamentarisk sammansättning.

Kommissionens uppgift är bl.a. att föreslå ett program med tidsangivelser för omställning av energisystemet. Utifrån 1991 års energipolitiska riktlinjer skall kommissionen analysera konsekvenserna av en avställning av en eller flera kärnkraftsreaktorer under 1990-talet. Kommissionen skall redovisa resultatet av sitt arbete före 1995 års utgång.

Enighet och långsiktighet i energipolitiken är av stort värde för utvecklingen av landets energisystem – och därmed för näringsliv och hushåll. I detta ligger också, enligt min mening, behovet av att skapa de långsiktiga trovärdiga och stabila spelregler som är nödvändiga för att den svenska industrins konkurrenskraft skall kunna bibehållas.

1991 års energipolitiska program löper. En av Energikommissionens viktigare uppgifter är att granska dessa program och komma med förslag till ytterligare åtgärder.

De frågor som kommissionen har att hantera är både svåra och komplexa. Det är av stor betydelse att Energikommissionen nu får möjlighet att ägna dessa frågor den uppmärksamhet och tid de enligt min mening kräver. Jag anser därför att det är fel att föregripa Energikommissionens analyser och förslag

Anf. 352 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

Jag vill säga att jag naturligtvis i mycket delar de bedömningar som görs när det gäller energipolitikens betydelse för samhällets utveckling. Men den osäkerhet som kvarstår efter svaret gäller förhållningssättet inför 1991 års överenskommelse. Man kan ha två olika förhållningssätt, herr talman. Det ena är att säga att det är överspelat, att det inte gäller längre, att vi kan skjuta på kärnkraftens avveckling en tid framöver och att vi inte behöver precisera oss.

Det andra förhållningssättet är att säga att 1991 års överenskommelse gäller.

Socialdemokraterna och den socialdemokratiska regeringen har valt det sistnämnda sättet, och då måste man fråga sig: Vad innebär 1991 års överenskommelse?

I 1991 års överenskommelse refereras mycket tydligt de beslut som fattats tidigare, nämligen i folkomröstningen och i riksdagen våren 1980, som innebar att kärnkraften skulle få vara i drift högst 25 år per reaktor och med högst 12 reaktorer.

Min poäng är att detta refereras i 1991 års överenskommelse och sägs i den proposition som följde på 1991 års överenskommelse. Det var en proposition från den socialdemokratiska regeringen, som också godkändes av riksdagen. Där sades det, att under överläggningarna – man syftade på trepartiöverläggningarna – mellan partierna hade frågan om när kärnkraften skall vara avvecklad inte varit föremål för förnyad prövning eller nytt ställningstagande.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Det innebär rimligen, herr talman, att 25 år och högst 12 reaktorer fortfarande gäller som beslut. Det är det som jag skulle vilja ha bekräftat av energiministern i dag: Gäller fortfarande beslutet om 12 reaktorer i högst 25 år? Det skulle innebära att den första reaktorn stängs 1997, när den har tjänat ut efter 25 år. Det är alltså min konkreta fråga till statsrådet.

Anf. 353 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag ser ett väldigt stort värde i att energipolitiken bygger på långsiktighet och på bred parlamentarisk enighet i den här kam-maren.

Får jag citera regeringsförklaringen: "På den grunden har nyligen en energikommission tillkallats. Den skall bl.a. skyndsamt analysera de samhällsekonomiska, miljö- och energipolitiska konsekvenserna av en avställning av en eller flera kärnkraftsreaktorer under 1990-talet. Re-geringen kommer att fullfölja överenskommelserna i energifrågan. Enighet och långsiktighet i energipolitiken är av stort värde för vårt land."

Det är av den anledningen som vi har tillsatt Energikommissionen. Direktiven är skrivna i politisk enighet. Energikommissionen har nu att jobba utifrån de här direktiven och de överenskommelser som är gjorda i den trepartiöverenskommelse som Daléus hänvisar till. Därför går det inte att i dag föregripa Energikommissionens arbete. Nu skall Energi-kommissionen få arbeta i lugn och ro, och sedan skall vi återkomma i den här frågan.

Anf. 354 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Statsrådet citerade just en vital del ur den senaste re-geringsförklaringen som säger att överenskommelserna i energifrågan skall hållas. Vilka överenskommelser syftar då regeringen på i rege-ringsförklaringen? Syftar man på 1991 års överenskommelse, syftar man rimligen också på den uttolkning som den socialdemokratiska regeringen gjorde som ett resultat av 1991 års överenskommelse, näm-ligen att frågan om när kärnkraften skall vara avvecklad inte har varit föremål för förnyad prövning eller nytt ställningstagande. Då måste man rimligen tolka statsrådet så, att om det är på det viset, gäller 1980 års riksdagsbeslut och då gäller högst 12 reaktorer i högst 25 år. Då skall den första reaktorn stängas 1997.

Herr talman! Detta bör också rimligen utgöra grunden för Energi-kommissionens arbete. Jag har helt enkelt svårt att tolka svenska språ-ket på något annat sätt.

Anf. 355 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Vad som gäller är den energioverenskommelse som har träffats mellan de tre partierna och regeringsdeklarationen som har lästs upp av statsministern samt de direktiv som Energikommissionen har fått, vilka är framtagna i full politisk enighet. Det är dessa direktiv som Energikommissionen har att arbeta efter. Energikommissionen

skall nu få jobba utan att det ansvariga statsrådet föregriper deras arbete.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Anf. 356 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Jag har förstått att det är energiöverenskommelser som skall följas. Jag får det nu bekräftat att det är 1991 års överenskommelse som åsyftas.

Jag försöker bara få klart för mig vad den nya regeringen anser att 1991 års överenskommelse över huvud taget innehåller. Innehåller den det som sades 1991 eller innehåller den någonting helt annat? Jag menar att den grundar sig på det beslut som fattades 1980.

Jag skall återge vad dåvarande riksdagsledamoten Ingvar Carlsson sade här i kammaren 1980 om beslutet: I den känsliga kärnkraftsfrågan blev resultatet klart och entydigt. Högst 12 reaktorer får användas under längst sin tekniskt säkra livslängd, dvs. 25 år.

Herr talman! Min tolkning är att det innebär att högst 12 reaktorer får användas under längst sin tekniskt säkra livslängd, dvs. 25 år. Nu frågar jag statsrådet: Är detta en korrekt tolkning?

Anf. 357 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Min utgångspunkt för detta arbete är att avvakta det arbete som Energikommissionen nu kommer att jobba med

Anf. 358 LENNART DALÉUS (c):

Herr talman! Då måste jag tolka det som ett besked om att den del i 1991 års överenskommelse som man förlitade sig på, refererade till och utgick ifrån, nämligen beslutet 1980 här i riksdagen om kärnkraftens avveckling, inte längre är utgångspunkten för Energikommissionens arbete utan att någon annan otydligare tolkning skall gälla. Då är man ute i vida fältet. Då gäller inte ingångna överenskommelser. Då gäller på något sätt något annat. Då hänvisas detta till en utredning vars grund inte längre är solid. Det vore olyckligt. Jag tror att det skulle gynna samförståndet i energifrågan om vi kunde klara ut vad 1991 års överenskommelse innebär och att den i sin uttolkning också är grunden för kommissionens arbete.

Anf. 359 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Grunden för Energikommissionens arbete måste vara de direktiv som kommissionen har fått, vilka är framtagna i full parlamentarisk enighet.

Överläggningen var härmed avslutad.

74 § Svar på fråga 1994/95:34 om avregleringen av elmarknaden

Anf. 360 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Lennart Beijer har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att stoppa avregleringen av elmarknaden.

I samband med riksdagsbeslutet i våras om en elmarknadsreform framförde vi socialdemokrater kritik bl.a. mot att den föreslagna reformens konsekvenser i vissa avseenden inte var tillräckligt klarlagda. Av det skälet reserverade vi oss mot riksdagsbeslutet.

Ett resultat av riksdagens behandling av frågan blev att den energikommission som tillsattes i somras fick som en särskild uppgift att följa utvecklingen på den svenska elmarknaden. I enlighet med sina direktiv skall kommissionen dessutom senast den 30 november 1994 redovisa sina bedömningar vad gäller utrikeshandeln med el och regionalpolitiska frågor.

Den nyligen tillträdde regeringen kommer snart att ta ställning till hur den av vårriksdagen beslutade elmarknadsreformen nu skall hantearas.

Situationen är inte okomplicerad. Som Lennart Beijer själv påpekar i sin fråga pågår sedan länge omfattande förberedelser inför nya elmarknadsregler hos producenter, distributörer och förbrukare av el.

Regeringen analyserar nu för- och nackdelar med olika handlingsalternativ, och ett ställningstagande kommer att redovisas inom kort.

Anf. 361 LENNART BEIJER (v):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Jag vet inte riktigt om jag skall uppfatta det positivt eller negativt.

Frågan om nytt beslut vad gäller den svenska elmarknaden hastar verkligen, för det riksdagsbeslut som fattades i maj skall träda i kraft den 1 januari nästa år. Det är inte lång tid kvar till dess. Runt om i landet väntar kommuner och andra intressenter på snabba åtgärder från den nya riksdagsmajoriteten.

Det olyckliga beslutet föregicks av en relativt hård diskussion. Den borgerliga majoriteten drev igenom regeringsbeslutet utan att noggrant undersöka konsekvenserna för bl.a. kärnkraftsavvecklingen och elpriset på landsbygden.

Däremot yrkade man i den socialdemokratiska reservationen avslag på propositionen. Man föreslog tillsättande av en parlamentarisk beredning med uppgift att följa upp 1991 års energiöverenskommelse samt en analys av konsekvenserna.

Är statsrådet beredd att följa upp de intentioner som fanns i maj i år?

Anf. 362 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Jag delar Lennart Beijers uppfattning att det brådskar med ett besked. Jag får säga som mina övriga kolleger som i dag stått här i talarstolen, att vi nu har varit i arbete i 14 dagar.

Det brådskar med besked i denna fråga. Jag kan försäkra Lennart Beijer om att det inom kort kommer ett besked i denna fråga.

Anf. 363 LENNART BEIJER (v):

Herr talman! Det låter i och för sig bra. Men jag vill bara ytterligare markera hur viktig denna fråga ansågs i maj. Dels var den motion som lades fram av socialdemokraterna väldigt tydlig, dels har nuvarande

arbetsmarknadsministern, Anders Sundström, tagit klar ståndpunkt. Han sade: Vi socialdemokrater kommer att säga nej till regeringens förslag om avreglering. Om vi återkommer i regeringsställning kommer vi heller inte att genomföra reformen utan att veta ordentligt vad konsekvenserna blir.

Eftersom det är omöjligt att reda ut konsekvenserna så snabbt utgick han från att det var viktigt att stoppa avregleringen.

Jag utgår från att statsrådet avser att återkomma med klart besked redan i december. Vilken rekommendation skall vi nu ge kommunerna som väntar på vad som skall hända?

Anf. 364 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! En analys av de konsekvenser som Lennart Beijer här för fram har pågått och pågår fortfarande. Ärendet är under beredning. Beskedet kommer inte att dröja så lång tid som till december, som Lennart Beijer säger, utan besked kommer att lämnas betydligt tidigare – inom loppet av en vecka, fjorton dagar.

Överläggningen var härmed avslutad.

75 § Svar på fråga 1994/95:59 om yngre bostadsrättsföreningar

Anf. 365 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Ulf Björklund har frågat mig vilka ytterligare åtgärder – utöver de som den förra regeringen vidtog – jag är beredd att vidta för att minska konkursrisken i de yngre bostadsrättsföreningarna.

Hur den pågående krisen inom bostadssektorn skall bekämpas ser jag som en av de viktigaste frågor jag nu har att arbeta med. Frågan är av största betydelse både för den enskilde och för det allmänna. Det gäller emellertid att hitta lösningar som är effektiva och ger resultat och inte motverkar regeringens ansträngningar att lösa statsbudgetproblematiken, något som tar viss tid.

Jag är i full färd med att informera mig om läget och att inhämta synpunkter från myndigheter, intresseorganisationer och andra om vilka lösningar som realistiskt står till buds. I nuläget är jag därför inte beredd att ge besked om vilka ytterligare åtgärder som enligt min mening bör vidtas i frågan. Min målsättning är dock att kunna ge de besked som Ulf Björklund och många andra efterlyser redan senare under denna höst.

Anf. 366 ULF BJÖRKLUND (kds):

Herr talman! Jag vill tacka den nya bostadsministern för svaret och önska honom lycka till och välkommen in i arbetet med de viktiga bostadsfrågorna.

Även om det inte är något riktigt svar jag får finns det ändå en del bra förutsättningar i det. Det är naturligtvis självklart att detta är en av de viktigaste frågorna för någon i den positionen. Att ministern vill

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

lyssna på organisationer, myndigheter och intressenter är också i och för sig ganska självklart och nyttigt och nödvändigt.

Med facit i hand kan vi kanske ändå tillsammans konstatera att det gamla bostadsfinansieringssystemet bidragit just till den uppkomna situationen. Det var en konstruktion som inte innehöll några incitament vare sig för konsument eller producent att hålla nere produktionskostnaderna. Systemet förutsatte en hög inflation och åtföljande höga nominella löneökningar för att folk över huvud taget skulle kunna klara ekonomin på sikt.

Läget är alldeles speciellt svårt just för bostadsrättsföreningarna. Prisutvecklingen går ganska snabbt, både upp och ned.

De dominoeffekter som inträffar när en bostadsrättsinnehavare lämnar sin lägenhet på grund av ekonomiska problem och kostnaderna vältras över på andra är förödande.

Jag skulle vilja höra vad ministern säger om detta. Är det ändå inte så att det krävs åtgärder utöver de som den tidigare regeringen vidtagit? Såvitt jag förstår är det snabba besked som bostadsrättsinnehavarna behöver.

Anf. 367 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Faktum är att bostadsrättsorganisationerna internt har tagit på sig många av lösningarna på bostadsrättsföreningarnas problem. Bostadsrättsorganisationerna har faktiskt fått punga ut med en hel del pengar för att lösa de akuta problemen för bostadsrättsföreningarna.

Detta område tillhör dem som det nu är absolut viktigast att ta itu med, och som också pockar på lösningar.

Det har skett en organisationsförändring på det sättet att bostadsfinansieringsenheten på Finansdepartementet skall över till Näringsdepartementet. Den enheten är i full färd med att ta fram olika skisser på hur denna fråga skall kunna lösas.

Bostadsfinansieringsinstitutet har också ett ansvar i denna fråga. Vi kommer att ta upp överläggningar med bostadsfinansieringsinstitutet.

Anf. 368 ULF BJÖRKLUND (kds):

Herr talman! När antalet konkurser i andra sektorer minskar ökar antalet konkurser kraftigt i denna sektor. Fram t.o.m. september i år hade 73 bostadsrättsföreningar gått i konkurs, medan siffran för hela 1993 var 46. Både HSB och Riksbyggen, som jag förstår att ministern kommer att föra diskussioner med, uppskattar att åtskilliga föreningar just nu befinner sig i den absoluta farozonen. Riksbyggen befarar att slutsiffran blir 400 konkurser. Sedan 1990 har det skett 150.

Är ministern beredd att verka för att bostadsrättsinnehavare t.ex., som vi från Kristdemokraterna har föreslagit, skulle få "strimla" lånen, fördela dem på respektive enhet och göra avdrag för sina räntekostnader? Det är en idé. Finns den med i övervägandena?

Anf. 369 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):

Herr talman! Den finns inte med i övervägandena.

Jag delar Ulf Björklunds uppfattning om att det är problem som pockar på mycket snabba initiativ och mycket snabba lösningar. Vad jag vill göra utfästelser om i dag är att jag skall ta initiativ och göra vad jag kan för att lösa de problem som har uppkommit när det gäller bostadsrättsföreningar.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Anf. 370 ULF BJÖRKLUND (kds):

Herr talman! I samband med att man producerade denna typ av bostäder i slutet på 80-talet och början på 90-talet har experter och byggar varit inkopplade. Duktiga bostadsföretag har ofta stått som säljare. Länsbostadsnämndernas experter har kontrollerat, gått igenom och tittat på allt material. I slutändan är det tyvärr trots allt den svagaste parten, den som behövde en bostad och litade på alla experterna, som får bära den tunga bördan. Det är den stackars svaga människan som vi måste hitta lösningar för i en mycket svår situation.

Jag uppskattar och tackar för det svar jag har fått. Jag noterar att bostadsministern är beredd att lyssna på alla berörda parter och vidta de åtgärder som skall göra att de stackars boende undviker bekymmer.

Överläggningen var härmed avslutad.

76 § Svar på frågorna 1994/95:4, 47 och 51 om fristående skolor, m.m.

Anf. 371 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Riksdagsledamöterna Andreas Carlgren, Inger Davidson och Ewa Larsson har ställt varsin fråga som rör rätten att välja skola och de fristående skolornas ekonomiska förutsättningar. Jag besvarar samtliga frågor i detta svar.

Under den förra socialdemokratiska regeringsperioden slogs rätten att välja skola fast. Denna rätt ger elever och föräldrar möjlighet att fritt välja bland kommunala och godkända fristående skolor. Vi anser att valfriheten är en väsentlig del av det svenska skolväsendet.

I regeringsförklaringen framhålls också att rätten att välja skola är självklar. Samtidigt betonas det att barnen inte får sorteras efter föräldrarnas ekonomiska och sociala förhållanden.

Vilka resurser som skall avsättas till skolväsendet och hur dessa skall fördelas är en kommunal angelägenhet. Riksdagen har dock satt vissa ramar. En sådan ram rör kommunernas bidrag till de fristående skolorna.

Det är regeringens uppfattning att alla barn är olika och har olika behov av undervisning, stöd och råd. Kommunernas bidrag till de fristående skolorna bör därför fördelas utifrån elevers och skolors behov. Regeringen har för avsikt att ändra de bestämmelser som reglerar bidragssystemet för de fristående skolorna så att detta kan uppnås.

Vi vill med detta skapa garantier för att alla skolor ges likvärdiga ekonomiska förutsättningar för sin verksamhet. De resurser som en skola, kommunal eller fristående, får från elevens hemkommun bör

grundas på de åtaganden skolan svarar för och de behov eleverna har. Ingen skola skall överkompenseras. Det är regeringens avsikt att förändra bidragsbestämmelserna så att valfrihet och rättvisa kan förenas.

De avgifter som de fristående skolorna nu kan ta ut kan verka segregerande. Även detta vill vi ändra på.

Vidare kommer regeringen att analysera hur tillsynen av de fristående skolorna skall utvecklas och förbättras.

Jag avser att återkomma till riksdagen i dessa viktiga frågor.

Anf. 372 ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag vill hälsa Ylva Johansson välkommen till talarstolen och gratulera henne som ny skolminister. Jag hade som nybörjare här i riksdagen chans att träna i denna talarstol i eftermiddags.

I regeringsförklaringen den 7 oktober talades det om fördelningen av pengar, och det sades att skolpengssystemet kommer att avvecklas.

Den 12 oktober läste jag en intervju med Ylva Johansson som ny skolminister i Skånska Dagbladet. Hon sade där att det kanske finns vissa privata skolor som fått för litet pengar och menade att poängen är att man inte bara kan fördela pengar efter en fast mall.

Den 14 oktober läste jag en ny intervju med Ylva Johansson i Dagens Nyheter. Hon är enligt ingressen beredd att behålla skolpengen. Hon är angelägen om samstämmighet med andra partier i frågan och kan tänka sig att ha kvar systemet.

Villkoret var att man hade en fast mall men att man sänkte bidragen, dvs. inte gav mer till dem som kanske hade för litet pengar två dagar tidigare.

I Rapport samma kväll tyckte inte Ylva Johansson, om jag förstod henne rätt, att det var intressant att diskutera procentsatser. Hon tyckte att frågorna började bli tjatiga.

I dag läser jag ett meddelande från TT där det i rubriken står att skolministern backar om skolpengen och att den visst skall bort. Hon säger i intervjun att det har uppfattats som om hon tycker att vi skall behålla skolpengen, men att hon inte tycker så.

I dag säger Ylva Johansson att hon avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor. Mitt konstaterande är att det nog kan behövas.

Jag tycker att det finns en intressant öppning i svaret. Det gäller just avgifterna. Min fråga är om Ylva Johansson är beredd att medverka till att ge ett så säkert och bra stöd till de fristående skolorna att de inte behöver ta ut avgifter.

Anf. 373 INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag vill också hälsa den nya skolministern välkommen och önska henne lycka till i hennes arbete.

Jag vill också tacka för svaret på min fråga.

Det är ingen överdrift att säga att vi har fått mycket motstridiga uppgifter när det gäller skolpengen. Det började i valrörelsen, och faktiskt långt dessförinnan, med att man var mycket tydlig i att skolpengen skulle avskaffas. Det påstods att skolpengen hade segregeringseffekter, att den gamla klassskolan skulle återupprättas osv. Sedan kom

regeringsförklaringen, och då upprepades att skolpengen skulle bort. I intervjuer har Ylva Johansson nu sagt att hon kan tänka sig att själva systemet skall vara kvar men att ersättningsnivån är lägre. Det tyckte jag var en mycket positiv öppning, som jag hoppades mycket på.

Av frågesvaret förstår jag att det ändå kommer att sluta med att Socialdemokraterna vill ändra systemet.

Jag har ett par frågor att ställa. Hur skall det här gå till rent praktiskt? Hur skall man kunna garantera föräldrarnas rätt att välja skola när det inte finns en fastställd miniminivå? Det är den som har gjort att man har fått ett verkligt val. Nu är det föräldrarna som väljer. Det är inte upp till kommunernas godtycke att bestämma om en elev skall kunna gå i en viss skola. Det är miniminivån och själva systemet som garanterar valfriheten. Hur kan man garantera valfriheten utan en fastställd miniminivå?

Anf. 374 EWA LARSSON (mp):

Herr talman! Jag har också följt det nya statsrådets diskussion i medierna om skolpeng och fristående skolors ställning. Jag tackar för statsrådets svar på min fråga.

Den öppenhet som jag har skönjt i massmediedebatten har gett mig positiva signaler. Jag är glad att skrivningen i regeringsförklaringen i det här fallet inte höll längre än ett par dagar, men annars skall nog en regeringsförklaring hålla litet längre. Det framgick av regeringsförklaringen att man skulle kunna ta bort skolpengen.

Jag vill ha några preciseringar. Alla friskolor som godkänns skall därefter få samma villkor som de kommunala skolorna. Jag tycker att det är jättebra. Statsrådet talar också om att barnens behov skall styra. Det låter som om det nya statsrådet tar FN:s deklaration om barnets bästa till hjälp, och jag är jätteglad över det.

De fristående skolorna arbetar helt olika. För t.ex. fristående Waldorfskolor går notan inte ihop i dag med en skolpeng på 85 %. Till skillnad från i de kommunala skolorna får lärarna inget pensionstillskott. Det skolmaterial som eleverna får är belagt med moms. Waldorfskolor tar också emot elever med mycket speciella behov. Dessa skolor har en väl utbyggd skolhälsovård, även om den kanske inte är exakt likadan som hälsovården i den kommunala skolan. Waldorfskolorna har i dag svårt att få täckning för sina behov.

Jag vill inte ta bort det kommunala självbestämmandet, men det vore bra om kommunerna fick ett par år på sig för att visa hur de kan hantera den här situationen och åstadkomma den rättvisa i den ekonomiska tilldelningen som statsrådet talar om. Jag tror att attityden till de fristående skolorna hos de lokala skolpolitikerna har avgörande betydelse. Jag återkommer till frågan om 85 % eller möjligen 75 % är en rimlig nivå.

Anf. 375 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! I skolpengssystemet har man satt en prislapp på varje elev. Vanligtvis har summan på prislapparna varit lika stor. Sedan har eleverna fått konkurrera på en s.k. marknad inom skolan och valt skola.

Prot. 1994/95:10
18 oktober

Svar på frågor

Det här systemet har inte fungerat, framför allt därför att det inte finns någon sådan marknad i skolsystemet. Att välja skola är inte som att välja en vara. Det är ett mycket större beslut. Man går inte och prövar sig fram tills man hittar den skola där man trivs bäst. Man väljer en skola, och sedan vill man ha möjligheter att kunna påverka i den skolan.

Detta skolpengssystem där man har åsatt alla elever en lika stor summa pengar på en prislapp har haft segregeringseffekter. Det har också visat sig att det allra hårdast har drabbat de elever som har de största behoven. Vissa elever har blivit mera lönsamma än andra. Därför måste detta system avskaffas. Vi skall tillbaka till ett system där kommunerna är skyldiga att fördela resurser utifrån elevers och skolors behov. På den punkten är regeringen fullständigt klar. Detta system skall avskaffas.

Bidraget till friskolorna eller privatskolorna är en annan fråga. Den tidigare socialdemokratiska regeringen slog fast att godkända fristående skolor skall ha rimliga ekonomiska villkor, jämförbara med villkoren för de kommunala skolorna. Vi avser att återinföra ett sådant system. Man kan tänka sig flera olika tekniska lösningar när det gäller ett sådant system. När man skall finna sådana lösningar bör ett flertal aspekter vägas in. De fristående skolorna är mycket olika till sin karaktär. Några av dem har i dag gott om pengar medan andra har svårt att få ekonomin att gå ihop. Vissa fristående skolor tar ut avgifter – några tar ut mycket stora avgifter. Jag anser att det är oacceptabelt. Det handlar om utvärderingen av skolorna. Vem skall ha den dagliga tillsynen av skolorna? Det handlar om kommunernas möjlighet till en rimlig planering. Jag avser att lösa alla dessa frågor i ett sammanhang.

Anf. 376 ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Nej, Ylva Johansson, när det gäller skolpengen håller jag inte med om att den skulle medföra en marknad där eleven behandlas som en vara. Jag tycker att det Ylva Johansson själv har sagt visar att hon egentligen inte heller tycker så. Hon var åtminstone ett tag själv beredd att acceptera ett sådant system – bara nivån är lägre. Detta är ologiskt och orimligt.

Det är lätt att hålla med statsrådet när hon i sitt svar säger att barnen inte får sorteras efter föräldrarnas ekonomiska och sociala förhållanden. Då är det centrala att man inte skall låta valfriheten vara beroende av hur tjock plånbok föräldrarna har. Det viktiga måste vara att ge de fristående skolorna ett sådant stöd att de inte behöver ta ut avgifter. Därför kvarstår min fråga: Är statsrådet beredd att konstruera ett så säkert och förutsägbart system för de fristående skolorna att de inte behöver ta ut avgifter? Först då kan vi undvika segregeringen.

Anf. 377 INGER DAVIDSON (kds)

Herr talman! Jag är i alla fall glad över att det i svaret slogs fast att det skall vara likvärdiga villkor för offentliga och fristående skolor. Det är precis det vi har velat uppnå genom att fastställa en miniminivå.

Det handlar inte om att sätta en prislapp på varje elev. Man har rätt att få ut 85 % av den genomsnittliga kostnaden för en elev som går i en offentlig skola. Det finns elever som kräver mera resurser, och det finns elever som kräver mindre resurser. Fristående skolor har fått 85 % av den genomsnittliga kostnaden, trots att de inte har möjligheter till lättnader när det gäller pensionsersättningar och möjlighet att lyfta av moms. På vilket sätt anser Ylva Johansson att de fristående skolorna i dag är överkompenserade?

Anf. 378 EWA LARSSON (mp):

Herr talman! Jag vill fortsätta att tala om nivån.

Först måste jag dock säga att jag tycker om statsrådets höga ambition att lösa alla problem nu på en gång.

Systemet fungerar inte i dag. En del kan faktiskt sko sig på systemet medan andra är underkompenserade. Jag hört att man på vissa Waldorfskolor säger att man egentligen bara får 60–70 %. De får inte momsreducering. En del säger att det gäller 2 % medan andra talar om 6 %. De får inte heller pensionskompensation. Det kanske är 85 %, 75 % eller kanske t.o.m. 60 % som skall gälla för en del skolor. Det är således ingen lätt fråga.

Man kan göra upp en checklista och se om skolan är godkänd. I så fall skall den ha momskompensation och pensionstillskott. Sedan kommer nästa checklista – skolhälsovården, skolmåltider, elever med särskild behov osv. Om en skola uppfyller alla dessa krav måste den få samma ekonomiska täckning som de kommunala skolorna.

Anf. 379 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Statsfinanserna är mycket hårt ansträngda, och vi har en svår ekonomisk situation i Sverige. Det har fått till effekt att många skolor har ett mycket svårt läge. Det gäller både kommunala skolor och en rad friskolor.

Problemet att ha svårt att få ekonomin att gå ihop i skolan är inget problem som är exklusivt för fristående skolor. Det gäller också för många kommunala skolor. Vi skall komma ihåg detta, för självklart kan de fristående skolorna inte räkna med några bättre garantier eller bättre villkor än de kommunala skolorna.

De kommunala skolorna löper hela tiden risken att läggas ned, att utsättas för än större nedskärningar. Den risken måste också de fristående skolorna vara beredda att ta.

Jag håller med Andreas Carlgren om att det är oerhört viktigt att inte låta valfriheten vara beroende av plånboken. När det gäller att hitta sådana former att man inte skall behöva vara beroende av en tjock plånbok för att välja sin skolgång tror jag att vi kan komma överens.

Anf. 380 ANDERS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag tycker att det är ett bra besked som Ylva Johansson ger om att diskutera lösningar så att man inte behöver ta ut avgifter i de fristående skolorna. Det tycker jag är viktigt.

Men jag vill också ta upp det som skolministern säger om att kommunernas bidrag till de fristående skolorna bör fördelas utifrån elevers och skolors behov. Då menar jag att man måste bestämma vem som skall avgöra vilket behovet är. Jag vill ta de Sverige-finska skolorna som exempel. Man har i flera fall bildat skolor mot kommunmajoritetens vilja. Jag vet att det t.ex. har gällt i Borås och Upplands Väsby kommuner, men också på flera andra håll.

Jag tycker att det är oerhört viktigt att det finns en garanti också för minoritetsspråkens ställning. Där är det inte så enkelt att det bara går att hänvisa till kommunerna. Det finns också minoriteter som måste skyddas, och detta har varit svårt att klara av i dag. Här tycker jag att det är viktigt att ge ett besked.

Anf. 381 INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Jag har noterat att jag inte får några svar på mina frågor om hur föräldrarätten skall garanteras och om de fristående skolorna i dag är överkompenserade. Jag vill ändå gå vidare och ställa fler frågor.

Ylva Johansson säger att det här systemet har drabbat elever som har de största behoven. Jag skulle gärna vilja veta på vilket sätt. I dag går ungefär 2 % av eleverna i fristående skolor. De utnyttjar 1 % av skolans samlade resurser. På vilket sätt har det drabbat elever som har de största behoven?

När uppstår segregering? är en annan fråga. Jag vet från undersökningar i många andra länder att den uppstår när det offentliga stödet är lågt, så att man måste ta ut höga avgifter för fristående skolor. Det systemet har man exempelvis i USA. I Danmark däremot, där man har ett högt offentligt stöd, uppstår inte segregering. Därför undrar jag hur lösningen ser ut, när Ylva Johansson säger att man skall ha rätten, men man skall inte ha skolpengssystemet.

Anf. 382 EWA LARSSON (mp):

Herr talman! Många kommunala skolor har det också svårt i dag. Ända till för tre veckor sedan jobbade jag som Waldorflärare i en kommunal skola. Jag vet att skolorna här i Stockholm står inför 3 % nedskärning, förutom att de inte får lönekomensation.

Men vi får titta på en annan problematik också. En del fristående skolor löser problemet med den svåra ekonomiska situationen – eftersom de i dag inte får samma villkor som de kommunala – genom att ge lärarna låga löner. Och du blir inte en bättre lärare för att du har en låg lön. Andra skolor kanske kan ge höga löner på grund av terminsavgifter, vad vet jag. Det här måste man verkligen se över.

Jag återkommer till terminsavgifterna.

Anf. 383 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Till Inger Davidson vill jag säga att jag inte anser att de fristående skolorna generellt sett är överkompenserade. Det har dock funnits några uppmärksammade exempel där kommunala skolor

har konstaterat att de skulle ha fått mer pengar om de hade övergått i privat ägo. Sådana exempel är naturligtvis ganska upprörande.

Den skolpeng som har införts i många kommuner sätter samma pris på varje elev som går runt och väljer skola inom kommunen. Om man fördelar pengar så att inga pengar fördelas efter behov, utan hela summan fördelas lika, kommer det att drabba – och det har också visat sig drabba – de elever som har de största behoven och de elever som går i skolor i de bostadsområden som är mest utsatta.

Till Ewa Larsson vill jag säga att de exempel som hon tar upp visar på just faran av att hantera den skilda floran av fristående skolor helt generellt och likadant. Just därför är det viktigt att vi noga ser över hur vi på bästa sätt skall finna lösningar på den frågan.

Anf. 384 ANDREAS CARLGREN (c):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att utveckla skolpengen, inte avveckla den. Jag tycker att utgångspunkten skall vara att valfriheten inte skall vara beroende av tjockleken på föräldrarnas plånbok. Men då krävs det så förutsägbara regler och en sådan nivå att de fristående skolorna inte behöver ta ut avgifter. Det ser jag fram emot att vi skall kunna diskutera vidare. Men då gäller det alltså ett system där vi utvecklar valfriheten, inte avvecklar den.

Jag tycker också att det är viktigt att slå fast att det i en framtida utveckling av systemet måste finnas en garanti för föräldrar som tar initiativ, som man gjorde i Drevdagen, som man har gjort i Ovanåker, Årjäng, Burträsk, Umnäs, Tännäs, Lillhärdal, Önum, Löa och andra orter i landet. Där har man tagit initiativ för att rädda en annars nedläggningshotad skola. Då kommer det också att krävas statliga insatser och regler som ser till att den rätten och möjligheten finns.

Anf. 385 INGER DAVIDSON (kds):

Herr talman! Skolpengssystemet har inneburit att det har vuxit upp många nya friskolor. Det har väckt en lust hos både föräldrar och lärare att pröva det här systemet, när man har vetat att det finns en grund att stå på, att det finns en statlig reglering som gör att man vet vad man har att avsätta till lärarlöner, till skolböcker, till inventarier och allt vad man behöver.

Jag är rädd för att om man går in och ändrar i systemet, om man överlåter till kommunala tjänstemän, som kanske har en negativ inställning till friskolor över huvud taget och till vissa friskolor i synnerhet, att fatta besluten, kommer det att leda till en långsam sotsdöd för de fristående skolorna. Det tycker jag vore mycket olyckligt, när den här utvecklingen äntligen har fått komma i gång.

Anf. 386 EWA LARSSON (mp):

Herr talman! Utveckling, inte avveckling av skolpengen är en bra paroll. Det tycker jag också. Det är jättefint med de här höga ambitionerna – att noga se över. Men skynda långsamt, så att det inte blir tokt.

När man tittar på terminsavgifterna ser man att det kvarstår en del delikata problem. Om man t.ex. skulle lagstifta om att terminsavgifter inte skulle få tas ut – de skulle inte behöva tas ut om vi uppnådde den ekonomiska rättvisan att friskolorna fick samma ekonomiska villkor som de kommunala –, hur gör man då med specialprofilskolorna? Det gäller musikgymnasier, som har dyra instrument som eleverna måste ha för att fullfölja sin verksamhet, eller t.ex. Waldorfskolor, där alla barn spelar ett instrument från första klass. Då får man hitta på en annan konstruktion, för det går inte att lösa detta med materialinköpspengarna. De räcker inte.

Mycket återstår. Men tänk om vi kunde hitta en lösning som räcker över flera valperioder, så att inte skiftande majoriteter i den här salen skulle behöva röra upp en massa känslor! Jättefint, jag tror att vi klarar det här.

Överläggningen var härmed avslutad.

77 § Svar på fråga 1994/95:65 om föräldrainflytandet i skolan

Anf. 387 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Marie Wilén har frågat mig hur jag tänker fullfölja arbetet med att stärka föräldrainflytandet i skolan. Frågeställaren hänvisar såväl till regeringsförklaringen som till riksdagsbeslutet om att frågan om att stärka elevers och föräldrars inflytande i skolan skall ges en ordentlig belysning.

En särskild utredare har på min företrädares uppdrag anställts för att göra en översyn av elev- och föräldrainflytandet i skolan i dag. Enligt direktiven skall utredaren:

- kartlägga existerande samverkansformer för elev- och föräldrainflytande i skolan. – av kartläggningen skall framgå hur de olika samverkansorganen är sammansatta, deras typiska arbetsuppgifter och resultatet av deras arbete –,

- redovisa de juridiska begränsningar som finns för ett elev- och föräldrainflytande i nu gällande lagstiftning,

- redovisa goda exempel på elev- och föräldrainflytande.

Utredaren skall också belysa förhållandet mellan myndiga elevers inflytande och deras föräldrars behov av insyn i elevens skolgång.

Detta arbete kommer att pågå under hela hösten. Först därefter blir det aktuellt att återkomma till riksdagen.

Jag vill redan nu poängtera att enligt min mening är frågor om elev- och föräldrainflytande centrala för utvecklingen av skolan. Det är för mig viktigt att olika modeller för att stärka inflytandet kan prövas, och jag ser med intresse fram mot den begärda kartläggningen. Det fortsatta arbetet inom regeringskansliet kommer att ges hög prioritet.

Anf. 388 MARIE WILÉN (c):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Jag önskar också den nya skolministern lycka till i det viktiga arbetet med att utveckla en bra skola för barn och ungdomar.

Jag anser att ett ökat inflytande för elever och föräldrar är mycket positivt och skulle vara mycket positivt för skolans utveckling och även för samhället i stort.

Jag har som ledamot i en kommunal barn- och utbildningsnämnd sett många föräldrars stora engagemang för sina barn och för skolan. Det har rört alltifrån att se till att på- och avstigning vid kraftigt trafikerade vägar blir så säkra som möjligt för barnen till att positivt delta i förändring av vanliga förskole- och lågstadieskolor så att de blir barnskolor. Det har funnits datakunniga föräldrar som kommit med idéer som i dag innebär att det finns en god kvalitet på dataundervisningen. Diskussioner förs också om hur elever skall kunna dela med sig av sina kunskaper till ortens företag.

Jag anser att nästa steg i skolan är att elever och föräldrar får ett ökat inflytande över flera områden. Det räcker inte bara med att rektor informerar och samråder. Det måste till ett mer reellt och formellt inflytande.

Elevernas medinflytande finns till viss del reglerat i skollagen, men inte föräldrars. Jag undrar hur skolministern ser på detta som en del i ett ökat inflytande.

Anf. 389 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag delar i huvudsak Marie Wiléns uppfattning. Jag ser också positivt på de exempel som hon redovisar.

På skolområdet har vi under de senaste åren sett stora förändringar. Vi har fattat stora beslut som gäller ny läroplan, ny timplan och nya resursfördelningssystem. Det som står på dagordningen den närmaste tiden kommer att handla om det inre arbetet i skolan. Där har elev- och föräldrainflytandet en helt central plats. Det är de frågorna som kommer att vara de allra viktigaste frågorna under 90-talet, när det gäller skolutvecklingen.

För oss rikspolitiker blir det då viktigt att finna former för hur vi kan stimulera det lokala arbetet och det lokala inflytandet för elever och föräldrar inom ramen för den lokala friheten. I det arbetet ser jag fram emot att samarbeta med Marie Wilén och Centerpartiet, liksom med flera andra företrädare i den här kammaren.

Men när det gäller de konkreta förslagen avser jag att återkomma till riksdagen.

Anf. 390 MARIE WILÉN (c):

Herr talman! Jag kan nog redan nu konstatera att föräldrainflytandet är alltför opreciserat. I ett perspektiv av medinflytande eller brukarinflytande kan det inte betraktas som tillfredsställande att från skolans sida tala om föräldrars rätt till information. Det behöver utvecklas. Förhoppningsvis får vi en del svar i det avseendet efter utredningen.

Prot. 1994/95:10

18 oktober

Svar på frågor

Jag vill också passa på att tacka statsrådet för det positiva svaret att utredningen får arbeta vidare och att regeringskansliet kommer att ge arbetet hög prioritet. Det är viktigt för skolan och för demokratin. Jag tycker att inflytandet skall finnas hos dem som berörs.

Överläggningen var härmed avslutad.

78 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
1994/95:L2 till lagutskottet
1994/95:Bo1 till bostadsutskottet
1994/95:U1 till utrikesutskottet

79 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Skrivelser
1994/95:13 Redovisning av Allmänna pensionsfondens verksamhet år 1993
1994/95:30 Återkallelse av vissa propositioner (1994/95:5, 1994/95:9, 1994/95:10, 1994/95:16 och 1994/95:21)

Motioner
med anledning av prop. 1994/95:10 Miljöbalk
motion av Marianne Samuelsson m. fl. (mp)
motion av Jan Jennehag (v)
med anledning av prop. 1994/95:21 Uppehållstillstånd efter inresa
motion av Margitta Edgren m. fl. (fp, s, m, c, v, mp, kds)

80 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer anmälts:

den 13 oktober

1994/95:7 av *Marie Wilén* (c) till statsrådet Mats Hellström om handelspolitiken vid ett EU-medlemskap
1994/95:8 av *Lennart Daléus* (c) till miljöministern om miljöpolitiken vid ett EU-medlemskap
1994/95:9 av *Per-Ola Eriksson* (c) till finansministern om de ekonomisk-politiska målen vid ett EU-medlemskap
1994/95:10 av *Andreas Carlgren* (c) till justitieministern om offentlighetsprincipen vid ett EU-medlemskap

1994/95:11 av *Elving Andersson* (c) till arbetsmarknadsministern om regionalpolitiken vid ett EU-medlemskap

1994/95:12 av *Olof Johansson* (c) till utrikesministern om utrikes- och säkerhetspolitiken vid ett EU-medlemskap

1994/95:13 av *Olof Johansson* (c) till statsrådet Mats Hellström om det nordiska samarbetet och EU

1994/95:14 av *Helena Nilsson* (c) till finansministern om folkomröstning före Sveriges anslutning till ett monetärt EU-samarbete

1994/95:15 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om jordbruket och medlemsavgifterna till EU

1994/95:16 av *Lennart Brunander* (c) till jordbruksministern om den svenska jordbrukspolitiken och EU

1994/95:17 av *Andreas Carlgren* (c) till civilministern om subsidiaritetsprincipen inom EU

Prot. 1994/95:10
18 oktober

den 17 oktober

1994/95:18 av *Christel Anderberg* (m) till justitieministern om åklagarväsendets organisation

1994/95:19 av *Agne Hansson* (c) till justitieministern om onödiga företagskonkurser

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogas till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 25 oktober.

81 § Kammaren åtskildes kl. 22.44.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdet början t.o.m. ajourneringen kl. 16.42,

av förste vice talmannen därefter t.o.m. 57 § anf. 255 (delvis) och

av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut

Vid protokollet

GUNNAR GRENFORSS

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Val av ledamöter i utrikesnämnden	1
Anf. 1 SVEN HULTERSTRÖM (s):	1
2 § Val av suppleanter i utrikesnämnden	1
3 § Val av ledamöter i riksdagens krigsdelegation	2
4 § Val av fullmäktige i Riksbanken	3
5 § Val av suppleanter för fullmäktige i Riksbanken	3
6 § Val av Riksdagens revisorer	4
7 § Val av ordförande och två vice ordförande för Riksdagens revisorer	4
8 § Val av suppleanter för Riksdagens revisorer	5
9 § Val av ordförande och ersättare för ordföranden i riksdagens besvärsnämnd	5
10 § Val av ledamöter i riksdagens besvärsnämnd	5
11 § Val av suppleanter i riksdagens besvärsnämnd	6
12 § Val av ledamöter i Nordiska rådets svenska delegation ..	6
13 § Val av suppleanter i Nordiska rådets svenska delegation ..	7
14 § Val av ledamöter i Europarådets svenska delegation	7
15 § Val av suppleanter i Europarådets svenska delegation ..	8
16 § Val av ledamöter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa	8
17 § Val av suppleanter i den svenska delegationen till Parlamentariska församlingen i konferensen om säkerhet och samarbete i Europa	9
18 § Utökning av antalet suppleanter i vissa utskott	9
19 § Val av extra suppleanter i vissa utskott	10
20 § Justering av protokoll	11

21 § Avsägelse	11
----------------------	----

22 § Anmälan om frågor	11
------------------------------	----

1994/95:23 av Bo Lundgren (m) till finansministern om marginalskatten på arbetsinkomst	11
1994/95:24 av Bo Lundgren (m) till finansministern om skatteuttaget på enskilt riskkapital	11
1994/95:25 av Bo Lundgren (m) till finansministern om åtgärder mot ökade egenavgifter	11
1994/95:26 av Bo Lundgren (m) till finansministern om beskattningen av arbete	11
1994/95:27 av Kerstin Warnerbring (c) till finansministern om finansieringen av Öresundsbron	11
1994/95:28 av Bo Lundgren (m) till finansministern om åtgärder mot kommunala skattehöjningar	11
1994/95:29 av Kenth Skårvik (fp) till kommunikationsministern om Europaväg 6	11
1994/95:30 av Elver Jonsson (fp) till justitieministern om sjöfylleri	11
1994/95:31 av Charlotta L Bjälkebring (v) till kommunikationsministern om Arlandabanan	11
1994/95:32 av Ulla Hoffmann (v) till kommunikationsministern om räddningsflottars konstruktion	11
1994/95:33 av Per Rosengren (v) till kommunikationsministern om Europaväg 20 genom Skaraborg	12
1994/95:34 av Lennart Beijer (v) till statsrådet Jörgen Andersson om avregleringen av elmarknaden	12
1994/95:35 av Björn Samuelson (v) till statsrådet Mats Hellström om EU-information	12
1994/95:36 av Rolf Kenneryd (c) till finansministern om kommunsektorns ekonomiska resurser	12
1994/95:37 av Lennart Beijer (v) till näringsministern om varvsindustrins konkurrenssituation	12
1994/95:38 av Bengt Hurtig (v) till arbetsmarknadsministern om uppsägning av statligt anställda	12
1994/95:39 av Charlotta L Bjälkebring (v) till arbetsmarknadsministern om arbetslöshetsersättningen till deltidsarbetande	12
1994/95:40 av Lennart Rohdin (fp) till statsrådet Leif Blomberg om asylsökande kvinnor som misshandlats av sina män	12
1994/95:41 av Margareta E Nordenvall (m) till socialministern om privata specialistläkare	12
1994/95:42 av Urban Ahlin (s) till miljöministern om regler om miljöhänsyn i fastighetsbildningslagen	12
1994/95:43 av Rose-Marie Frebran (kds) till finansministern om EU-omröstningens påverkan på statsfinanserna	12
1994/95:44 av Rose-Marie Frebran (kds) till socialministern om karensdagen i sjukförsäkringen	12

1994/95:45 av Mats Odell (kds) till finansministern om de i regeringsförklaringen angivna budgetförstärkningarna	12
1994/95:46 av Chatrine Pålsson (kds) till statsrådet Anna Hedborg om den i regeringsförklaringen angivna sjukvårdsutredningen	12
1994/95:47 av Inger Davidson (kds) till statsrådet Ylva Johansson om rätten att välja skola	12
1994/95:48 av Ragnhild Pohanka (mp) till statsrådet Leif Blomberg om de kurdiska flyktingarna i Estland	12
1994/95:49 av Ragnhild Pohanka (mp) till statsministern om EU-omröstningen	12
1994/95:50 av Ragnhild Pohanka (mp) till kommunikationsministern om Dalarna och nattågstrafiken	12
1994/95:51 av Ewa Larsson (mp) till statsrådet Ylva Johansson om de ekonomiska villkoren för de fristående skolorna	12
1994/95:52 av Margitta Edgren (fp) till utbildningsministern om den högre utbildningen	12
1994/95:53 av Eva Eriksson (fp) till jordbruksministern om älgsjukan	12
1994/95:54 av Torsten Gavelin (fp) till jordbruksministern om Östersjölaxen	12
1994/95:55 av Peter Eriksson (mp) till statsrådet Mats Hellström om EU-informationen	12
1994/95:56 av Göthe Knutson (m) till socialministern om sjukhusens ansvar för skada vållad av avvikna patienter	13
1994/95:57 av Helena Nilsson (c) till arbetsmarknadsministern om stödet till kvinnligt nyföretagande på landsbygden	13
1994/95:58 av Göthe Knutson (m) till socialministern om bostadsbidragen	13
1994/95:59 av Ulf Björklund (kds) till statsrådet Jörgen Andersson om yngre bostadsrättsföreningar	13
1994/95:60 av Eva Zetterberg (v) till utrikesministern om Colombia och de mänskliga rättigheterna	13
1994/95:61 av Bengt Hurtig (v) till statsrådet Mats Hellström om vapenexporten till stater i Mellanöstern	13
1994/95:62 av Eva Zetterberg (v) till socialministern om Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd	13
1994/95:63 av Ulla Hoffmann (v) till statsrådet Leif Blomberg om de irakiska flyktingarna i Estland	13
1994/95:64 av Lennart Rohdin (fp) till utrikesministern om sanktionerna mot Serbien–Montenegro	13
1994/95:65 av Marie Wilén (c) till statsrådet Ylva Johansson om föräldrainflytandet i skolan	13
1994/95:66 av Bengt Hurtig (v) till justitieministern om EU-avtalet och offentlighetsprincipen	13
1994/95:67 av Krister Skånberg (mp) till statsrådet Mats Hellström om regler om miljön i avtalet med EU	13

1994/95:68 av <i>Krister Skånberg</i> (mp) till statsrådet Mats Hellström om myndigheternas EU-anpassning	13
1994/95:69 av <i>Birgitta Hambræus</i> (c) till försvarsministern om försvarspolitiken och EU	13
1994/95:70 av <i>Johan Lönnroth</i> (v) till utrikesministern om informationen om ett EU-medlemskaps ekonomiska konsekvenser	13
1994/95:71 av <i>Lennart Daléus</i> (c) till statsministern om Näringslivsrådet	13
1994/95:72 av <i>Birgitta Hambræus</i> (c) till statsrådet Mats Hellström om EU-informationen	13
1994/95:73 av <i>Nalin Baksi</i> (s) till statsrådet Mats Hellström om den fulla sysselsättningen vid en monetär union	13
1994/95:74 av <i>Leo Persson</i> (s) till civilministern om regionala stöd i ett EU-perspektiv	13
1994/95:75 av <i>Leo Persson</i> (s) till civilministern om konsumentpolitiken i EU-perspektiv	13
1994/95:76 av <i>Lena Klevenås</i> (s) till jordbruksministern om ett EU-medlemskaps betydelse för jordbruket	13
23 § Svar på fråga 1994/95:13 om Sveriges medlemskap i EU	14
Anf. 2 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	14
Anf. 3 CARL BILDT (m):	14
Anf. 4 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	14
Anf. 5 CARL BILDT (m):	15
Anf. 6 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	15
Anf. 7 CARL BILDT (m):	15
24 § Svar på fråga 1994/95:71 om Näringslivsrådet	15
Anf. 8 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	15
Anf. 9 LENNART DALÉUS (c):	16
Anf. 10 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	16
Anf. 11 LENNART DALÉUS (c):	17
Anf. 12 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	17
Anf. 13 LENNART DALÉUS (c):	18
Anf. 14 Statsminister INGVAR CARLSSON (s):	18
Anf. 15 LENNART DALÉUS (c):	18
25 § Svar på fråga 1994/95:35 om EU-informationen	19
Anf. 16 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	19
Anf. 17 BJÖRN SAMUELSON (v):	19
Anf. 18 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	20
Anf. 19 BJÖRN SAMUELSON (v):	20
Anf. 20 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	20
Anf. 21 BJÖRN SAMUELSON (v):	21
Anf. 22 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	21
Anf. 23 BJÖRN SAMUELSON (v):	21
Anf. 24 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	21

26 § Svar på fråga 1994/95:55 om EU-informationen	21
Anf. 25 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	21
Anf. 26 PETER ERIKSSON (mp):	22
Anf. 27 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	23
Anf. 28 PETER ERIKSSON (mp):	23
Anf. 29 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	23
Anf. 30 PETER ERIKSSON (mp):	24
Anf. 31 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	24
27 § Svar på fråga 1994/95:61 om vapenexporten till stater i Mellanöstern	24
Anf. 32 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	24
Anf. 33 BENGT HURTIG (v):	24
Anf. 34 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	24
28 § Svar på fråga 1994/95:67 om regler om miljön i avtalet med EU	25
Anf. 35 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	25
Anf. 36 KRISTER SKÅNBERG (mp):	25
Anf. 37 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	26
Anf. 38 KRISTER SKÅNBERG (mp):	26
Anf. 39 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	27
Anf. 40 KRISTER SKÅNBERG (mp):	27
Anf. 41 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	27
Anf. 42 KRISTER SKÅNBERG (mp):	28
29 § Svar på fråga 1994/95:68 om myndigheternas EU-anpassning	28
Anf. 43 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	28
Anf. 44 KRISTER SKÅNBERG (mp):	29
Anf. 45 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	29
Anf. 46 KRISTER SKÅNBERG (mp):	30
Anf. 47 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	30
Anf. 48 KRISTER SKÅNBERG (mp):	30
Anf. 49 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	30
Anf. 50 KRISTER SKÅNBERG (mp):	31
30 § Svar på fråga 1994/95:72 om EU-informationen	31
Anf. 51 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	31
Anf. 52 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	31
Anf. 53 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	32
Anf. 54 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	32
Anf. 55 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	33
Anf. 56 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	33
Anf. 57 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	33
Anf. 58 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	34
Anf. 59 Statsrådet MATS HELLSTRÖM (s):	34

31 § Svar på fråga 1994/95:41 om privata specialistläkare ... 34

- Anf. 60 Socialminister INGELA THALÉN (s): 34
Anf. 61 MARGARETA E NORDENVALL (m): 34
Anf. 62 Socialminister INGELA THALÉN (s): 35
Anf. 63 MARGARETA E NORDENVALL (m): 35
Anf. 64 Socialminister INGELA THALÉN (s): 35

32 § Svar på fråga 1994/95:46 om den i regeringsförklaringen angivna sjukvårdsutredningen 36

- Anf. 65 Socialminister INGELA THALÉN (s): 36
Anf. 66 CHATRINE PÅLSSON (kds): 36
Anf. 67 Socialminister INGELA THALÉN (s): 36
Anf. 68 CHATRINE PÅLSSON (kds): 37
Anf. 69 Socialminister INGELA THALÉN (s): 37
Anf. 70 CHATRINE PÅLSSON (kds): 37
Anf. 71 Socialminister INGELA THALÉN (s): 37

33 § Svar på fråga 1994/95:58 om bostadsbidragen 38

- Anf. 72 Socialminister INGELA THALÉN (s): 38
Anf. 73 GÖTHE KNUTSON (m): 38
Anf. 74 Socialminister INGELA THALÉN (s): 39
Anf. 75 GÖTHE KNUTSON (m): 39
Anf. 76 Socialminister INGELA THALÉN (s): 39
Anf. 77 GÖTHE KNUTSON (m): 40

34 § Svar på fråga 1994/95:62 om Föräldraföreningen Plötslig spädbarnsdöd 40

- Anf. 78 Socialminister INGELA THALÉN (s): 40
Anf. 79 EVA ZETTERBERG (v): 40
Anf. 80 Socialminister INGELA THALÉN (s): 41
Anf. 81 EVA ZETTERBERG (v): 41
Anf. 82 Socialminister INGELA THALÉN (s): 41
Anf. 83 EVA ZETTERBERG (v): 42

35 § Svar på fråga 1994/95:3 om löntagarfondsmedlen till forskning 42

- Anf. 84 Utbildningsminister CARL THAM (s): 42
Anf. 85 ANDREAS CARLGREN (c): 42
Anf. 86 Utbildningsminister CARL THAM (s): 43
Anf. 87 ANDREAS CARLGREN (c): 43
Anf. 88 Utbildningsminister CARL THAM (s): 44
Anf. 89 ANDREAS CARLGREN (c): 44
Anf. 90 Utbildningsminister CARL THAM (s): 44
Anf. 91 ANDREAS CARLGREN (c): 44
Anf. 92 Utbildningsminister CARL THAM (s): 45

Prot. 1994/95:10
18 oktober

36 § Svar på frågorna 1994/95:5 och 12 om behörighetsvillkor för högre studier, m.m.	45
Anf. 93 Utbildningsminister CARL THAM (s):	45
Anf. 94 KRISTINA SVENSSON (s):	46
Anf. 95 BENGT SILFVERSTRAND (s):	46
Anf. 96 Utbildningsminister CARL THAM (s):	47
Anf. 97 KRISTINA SVENSSON (s):	47
Anf. 98 BENGT SILFVERSTRAND (s):	47
37 § Svar på fråga 1994/95:52 om den högre utbildningen ...	48
Anf. 99 Utbildningsminister CARL THAM (s):	48
Anf. 100 MARGITTA EDGREN (fp):	48
Anf. 101 Utbildningsminister CARL THAM (s):	49
Anf. 102 MARGITTA EDGREN (fp):	49
Anf. 103 Utbildningsminister CARL THAM (s):	50
Anf. 104 MARGITTA EDGREN (fp):	50
Anf. 105 Utbildningsminister CARL THAM (s):	50
38 § Svar på fråga 1994/95:53 om älgjukan	51
Anf. 106 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	51
Anf. 107 EVA ERIKSSON (fp):	51
Anf. 108 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	52
Anf. 109 EVA ERIKSSON (fp):	52
Anf. 110 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	52
Anf. 111 EVA ERIKSSON (fp):	53
39 § Svar på fråga 1994/95:54 om Östersjölaxen	53
Anf. 112 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	53
Anf. 113 TORSTEN GAVELIN (fp):	54
Anf. 114 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	54
Anf. 115 TORSTEN GAVELIN (fp):	54
Anf. 116 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	55
Anf. 117 TORSTEN GAVELIN (fp):	55
40 § Svar på fråga 1994/95:76 om ett EU-medlemskapsbetydelse för jordbruket	55
Anf. 118 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	55
Anf. 119 LENA KLEVENÅS (s):	55
Anf. 120 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	56
Anf. 121 LENA KLEVENÅS (s):	56

Anf. 122 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	57
Anf. 123 LENA KLEVENÅS (s):	57
Anf. 124 Jordbruksminister MARGARETA WINBERG (s):	58
Anf. 125 LENA KLEVENÅS (s):	58
41 § Svar på fråga 1994/95:37 om varvsindustrins konkurrenssituation	58
Anf. 126 Näringsminister STEN HECKSCHER (s): ..	58
Anf. 127 LENNART BEIJER (v):	59
Anf. 128 Näringsminister STEN HECKSCHER (s): ..	59
Anf. 129 LENNART BEIJER (v):	60
Anf. 130 Näringsminister STEN HECKSCHER (s): ..	60
Anf. 131 LENNART BEIJER (v):	60
42 § Svar på fråga 1994/95:75 om konsumentpolitiken i EU-perspektiv	60
Anf. 132 Civilminister MARITA ULVSKOG (s): ...	60
Anf. 133 LEO PERSSON (s):	60
Anf. 134 Civilminister MARITA ULVSKOG (s): ...	60
Anf. 135 LEO PERSSON (s):	61
Anf. 136 Civilminister MARITA ULVSKOG (s): ...	61
Anf. 137 LEO PERSSON (s):	61
Anf. 138 Civilminister MARITA ULVSKOG (s): ...	61
Anf. 139 LEO PERSSON (s):	62
Anf. 140 Civilminister MARITA ULVSKOG (s): ...	62
Ajournering	62
Återupptagna förhandlingar	62
43 § Svar på fråga 1994/95:15 om den kooperativa hyresrätten	62
Anf. 141 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s): ...	62
Anf. 142 AGNE HANSSON (c):	63
Anf. 143 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s): ...	63
Anf. 144 AGNE HANSSON (c):	63
Anf. 145 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s): ...	63
Anf. 146 AGNE HANSSON (c):	64
44 § Svar på fråga 1994/95:16 om en obligatorisk ansvarsförsäkring för sjöfart	64
Anf. 147 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s): ...	64
Anf. 148 HÅKAN STRÖMBERG (s):	65
Anf. 149 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s): ...	65
Anf. 150 HÅKAN STRÖMBERG (s):	65

45 § Svar på fråga 1994/95:30 om sjöfylleri	65
Anf. 151 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	65
Anf. 152 ELVER JONSSON (fp):	66
Anf. 153 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	67
Anf. 154 ELVER JONSSON (fp):	67
46 § Svar på fråga 1994/95:56 om sjukhusens ansvar för skada vållad av avvikna patienter	67
Anf. 155 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	67
Anf. 156 GÖTHE KNUTSON (m):	68
Anf. 157 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	68
Anf. 158 GÖTHE KNUTSON (m):	69
Anf. 159 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	69
Anf. 160 GÖTHE KNUTSON (m):	69
47 § Svar på fråga 1994/95:66 om EU-avtalet och offentlighetsprincipen	69
Anf. 161 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	69
Anf. 162 BENGT HURTIG (v):	70
Anf. 163 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	71
Anf. 164 BENGT HURTIG (v):	71
Anf. 165 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	71
Anf. 166 BENGT HURTIG (v):	71
Anf. 167 Justitieminister LAILA FREIVALDS (s):	71
Anf. 168 BENGT HURTIG (v):	72
48 § Svar på fråga 1994/95:9 om ROT-avdraget	72
Anf. 169 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	72
Anf. 170 DAN ERICSSON (kds):	72
Anf. 171 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	73
Anf. 172 DAN ERICSSON (kds):	73
Anf. 173 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	73
Anf. 174 DAN ERICSSON (kds):	74
Anf. 175 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	74
Anf. 176 DAN ERICSSON (kds):	74
49 § Svar på fråga 1994/95:39 om arbetslöshetsersättningen till deltidsarbetande	74
Anf. 177 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	74
Anf. 178 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	75
Anf. 179 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	75
Anf. 180 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	75

Anf. 181 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	76
Anf. 182 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	76
50 § Svar på fråga 1994/95:57 om stödet till kvinnligt nyföretagande på landsbygden	76
Anf. 183 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	76
Anf. 184 HELENA NILSSON (c):	76
Anf. 185 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	77
Anf. 186 HELENA NILSSON (c):	77
51 § Svar på fråga 1994/95:74 om regionala stöd i ett EU-perspektiv	77
Anf. 187 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	77
Anf. 188 LEO PERSSON (s):	77
Anf. 189 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	78
Anf. 190 LEO PERSSON (s):	78
Anf. 191 Arbetsmarknadsminister ANDERS SUNDSTRÖM (s):	78
Anf. 192 LEO PERSSON (s):	78
52 § Svar på fråga 1994/95:2 om nattågstrafiken	79
Anf. 193 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	79
Anf. 194 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	79
Anf. 195 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	80
Anf. 196 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	80
Anf. 197 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	80
Anf. 198 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	81
Anf. 199 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	81
Anf. 200 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	81
53 § Svar på frågorna 1994/95:8 och 27 om Öresundsbrons ekonomiska förutsättningar, m.m.	81
Anf. 201 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	81
Anf. 202 ELVING ANDERSSON (c):	82
Anf. 203 KERSTIN WARNERBRING (c):	83
Anf. 204 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	83
Anf. 205 ELVING ANDERSSON (c):	84
Anf. 206 KERSTIN WARNERBRING (c):	84

Anf. 207 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	84
Anf. 208 ELVING ANDERSSON (c):	85
Anf. 209 KERSTIN WARNERBRING (c):	85
54 § Svar på frågorna 1994/95:17 och 31 om Arlandabanan	85
Anf. 210 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	85
Anf. 211 MATS ODELL (kds):	86
Anf. 212 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	86
Anf. 213 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	87
Anf. 214 MATS ODELL (kds):	87
Anf. 215 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	87
Anf. 216 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	87
Anf. 217 MATS ODELL (kds):	87
Anf. 218 CHARLOTTA L BJÄLKEBRING (v):	88
Anf. 219 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	88
55 § Svar på fråga 1994/95:18 om trafikeringsmonopolet på järnvägen	88
Anf. 220 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	88
Anf. 221 MATS ODELL (kds):	88
Anf. 222 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	89
Anf. 223 MATS ODELL (kds):	89
Anf. 224 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	90
Anf. 225 MATS ODELL (kds):	90
56 § Svar på frågorna 1994/95:21 och 29 om trafikens infrastruktur i Bohuslän, m.m.	90
Anf. 226 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	90
Anf. 227 ÅKE CARNERÖ (kds):	91
Anf. 228 KENTH SKÅRVIK (fp):	91
Anf. 229 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	91
Anf. 230 ÅKE CARNERÖ (kds):	92
Anf. 231 KENTH SKÅRVIK (fp):	92
Anf. 232 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	92
Anf. 233 ÅKE CARNERÖ (kds):	92
Anf. 234 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	92
Anf. 235 ÅKE CARNERÖ (kds):	93

Anf. 236 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	93

57 § Svar på fråga 1994/95:22 om den s.k. Atlantbanan 93

Anf. 237 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	93
Anf. 238 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):	94
Anf. 239 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	94
Anf. 240 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):	94
Anf. 241 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	94
Anf. 242 ERIK ARTHUR EGERVÄRN (c):	94
Anf. 243 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	95

58 § Svar på fråga 1994/95:32 om räddningsflottars konstruktion 95

Anf. 244 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	95
Anf. 245 ULLA HOFFMANN (v):	95
Anf. 246 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	96
Anf. 247 ULLA HOFFMANN (v):	96

59 § Svar på fråga 1994/95:33 om Europaväg 20 genom Skaraborg 96

Anf. 248 Kommunikationsminister INES UUSMANN (s):	96
Anf. 249 PER ROSENGREN (v):	97
Anf. 250 Kommunikationsminister INES	
UUSMANN (s):	97
Anf. 251 PER ROSENGREN (v):	97

60 § Svar på fråga 1994/95:1 om momsen på studiecirklar .. 98

Anf. 252 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	98
Anf. 253 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	98
Anf. 254 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	99
Anf. 255 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):	99

61 § Svar på fråga 1994/95:11 om en värnskatt 99

Anf. 256 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	99
Anf. 257 DAN ERICSSON (kds):	100
Anf. 258 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	100
Anf. 259 DAN ERICSSON (kds):	101
Anf. 260 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	101
Anf. 261 DAN ERICSSON (kds):	101

62 § Svar på frågorna 1994/95:19 och 45 om saneringen av statsfinanserna, m.m.	102
Anf. 262 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	102
Anf. 263 MATS ODELL (kds):	102
Anf. 264 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	103
Anf. 265 MATS ODELL (kds):	103
Anf. 266 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	104
Anf. 267 MATS ODELL (kds):	104
Anf. 268 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	104
Anf. 269 MATS ODELL (kds):	104
Anf. 270 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	105
Anf. 271 TREDJE VICE TALMANNEN:	105
Anf. 272 MATS ODELL (kds):	105
Anf. 273 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	105
63 § Svar på frågorna 1994/95:23, 24, 25 och 26 om beskattningen av arbete, m.m.	106
Anf. 274 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	106
Anf. 275 BO LUNDGREN (m):	106
Anf. 276 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	107
Anf. 277 BO LUNDGREN (m):	108
Anf. 278 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	108
Anf. 279 BO LUNDGREN (m):	108
Anf. 280 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	109
Anf. 281 BO LUNDGREN (m):	109
Anf. 282 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	109
Anf. 283 TREDJE VICE TALMANNEN:	110
Anf. 284 BO LUNDGREN (m):	110
Anf. 285 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	110
64 § Svar på fråga 1994/95:28 om åtgärder mot kommunala skattehöjningar	110
Anf. 286 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	110
Anf. 287 BO LUNDGREN (m):	111
Anf. 288 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	111
Anf. 289 BO LUNDGREN (m):	112
Anf. 290 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	112
Anf. 291 BO LUNDGREN (m):	112
Anf. 292 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	113
Anf. 293 BO LUNDGREN (m):	113
Anf. 294 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	113
65 § Svar på fråga 1994/95:36 om kommunsektorns ekonomiska resurser	114
Anf. 295 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	114
Anf. 296 ROLF KENNERYD (c):	114
Anf. 297 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	115
Anf. 298 ROLF KENNERYD (c):	115

Anf. 299 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	115
Anf. 300 ROLF KENNERYD (c):	116

Prot. 1994/95:10
18 oktober

**66 § Svar på fråga 1994/95:43 om EU-omröstningens
påverkan på statsfinanserna116**

Anf. 301 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	116
Anf. 302 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	117
Anf. 303 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	117
Anf. 304 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	118
Anf. 305 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	118
Anf. 306 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	118
Anf. 307 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	119

**67 § Svar på fråga 1994/95:73 om den fulla sysselsätt-
ningen vid en monetär union119**

Anf. 308 TREDJE VICE TALMANNEN:	119
Anf. 309 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	119
Anf. 310 LENA KLEVENÅS (s):	120
Anf. 311 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	121
Anf. 312 LENA KLEVENÅS (s):	121
Anf. 313 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	121
Anf. 314 LENA KLEVENÅS (s):	122
Anf. 315 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	122
Anf. 316 LENA KLEVENÅS (s):	122
Anf. 317 Finansminister GÖRAN PERSSON (s):	122

**68 § Svar på frågorna 1994/95:6 och 40 om ändrad
praxis i vissa utvisningsärenden m.m.123**

Anf. 318 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	123
Anf. 319 KRISTINA SVENSSON (s):	124
Anf. 320 LENNART ROHDIN (fp):	124
Anf. 321 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	125
Anf. 322 KRISTINA SVENSSON (s):	125
Anf. 323 LENNART ROHDIN (fp):	125

**69 § Svar på fråga 1994/95:7 om asylsökande kosovoalbani-
er . 125**

Anf. 324 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	125
Anf. 325 KRISTINA SVENSSON (s):	126
Anf. 326 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	126
Anf. 327 KRISTINA SVENSSON (s):	127
Anf. 328 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	127
Anf. 329 KRISTINA SVENSSON (s):	127

**70 § Svar på fråga 1994/95:63 om de irakiska
flyktingarna i Estland128**

Anf. 330 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	128
Anf. 331 ULLA HOFFMANN (v):	128
Anf. 332 Statsrådet LEIF BLOMBERG (s):	129
Anf. 333 ULLA HOFFMANN (v):	129

71 § Svar på fråga 1994/95:10 om vårdnadsbidraget 129

Anf. 334 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	129
Anf. 335 CHATRINE PÅLSSON (kds):	130
Anf. 336 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	130
Anf. 337 CHATRINE PÅLSSON (kds):	131
Anf. 338 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	131
Anf. 339 CHATRINE PÅLSSON (kds):	131
Anf. 340 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	131
Anf. 341 CHATRINE PÅLSSON (kds):	131
Anf. 342 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	132

72 § Svar på fråga 1994/95:44 om karensdagen i sjukförsäkringen132

Anf. 343 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	132
Anf. 344 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	132
Anf. 345 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	133
Anf. 346 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	133
Anf. 347 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	133
Anf. 348 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	134
Anf. 349 Statsrådet ANNA HEDBORG (s):	134
Anf. 350 ROSE-MARIE FREBRAN (kds):	134

73 § Svar på fråga 1994/95:14 om energiöverenskommelsen .. 134

Anf. 351 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	134
Anf. 352 LENNART DALÉUS (c):	135
Anf. 353 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	136
Anf. 354 LENNART DALÉUS (c):	136
Anf. 355 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	136
Anf. 356 LENNART DALÉUS (c):	137
Anf. 357 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	137
Anf. 358 LENNART DALÉUS (c):	137
Anf. 359 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	137

74 § Svar på fråga 1994/95:34 om avregleringen av elmarknaden137

Anf. 360 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	137
Anf. 361 LENNART BEIJER (v):	138
Anf. 362 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	138
Anf. 363 LENNART BEIJER (v):	138
Anf. 364 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	139

75 § Svar på fråga 1994/95:59 om yngre bostadsrättsföreningar139

Anf. 365 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	139
Anf. 366 ULF BJÖRKLUND (kds):	139
Anf. 367 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	140
Anf. 368 ULF BJÖRKLUND (kds):	140
Anf. 369 Statsrådet JÖRGEN ANDERSSON (s):	140
Anf. 370 ULF BJÖRKLUND (kds):	141

76 § Svar på frågorna 1994/95:4, 47 och 51 om fristående skolor, m.m.	141
Anf. 371 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	141
Anf. 372 ANDREAS CARLGREN (c):	142
Anf. 373 INGER DAVIDSON (kds):	142
Anf. 374 EWA LARSSON (mp):	143
Anf. 375 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	143
Anf. 376 ANDREAS CARLGREN (c):	144
Anf. 377 INGER DAVIDSON (kds):	144
Anf. 378 EWA LARSSON (mp):	145
Anf. 379 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	145
Anf. 380 ANDREAS CARLGREN (c):	145
Anf. 381 INGER DAVIDSON (kds):	146
Anf. 382 EWA LARSSON (mp):	146
Anf. 383 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	146
Anf. 384 ANDREAS CARLGREN (c):	147
Anf. 385 INGER DAVIDSON (kds):	147
Anf. 386 EWA LARSSON (mp):	147
77 § Svar på fråga 1994/95:65 om föräldrainflytandet i skolan	148
Anf. 387 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	148
Anf. 388 MARIE WILÉN (c):	149
Anf. 389 Statsrådet YLVA JOHANSSON (s):	149
Anf. 390 MARIE WILÉN (c):	149
78 § Hänvisning av ärenden till utskott	150
79 § Bordläggning	150
80 § Anmälan om interpellationer	150
1994/95:7 av Marie Wilén (c) till statsrådet Mats Hellström om handelspolitiken vid ett EU-medlemskap ...	150
1994/95:8 av Lennart Daléus (c) till miljöministern om miljöpolitiken vid ett EU-medlemskap	150
1994/95:9 av Per-Ola Eriksson (c) till finansministern om de ekonomisk-politiska målen vid ett EU-medlemskap	150
1994/95:10 av Andreas Carlgren (c) till justitieministern om offentlighetsprincipen vid ett EU-medlemskap	150
1994/95:11 av Elving Andersson (c) till arbetsmarknadsministern om regionalpolitiken vid ett EU-medlemskap	151
1994/95:12 av Olof Johansson (c) till utrikesministern om utrikes- och säkerhetspolitiken vid ett EU-medlemskap	151
1994/95:13 av Olof Johansson (c) till statsrådet Mats Hellström om det nordiska samarbetet och EU	151
1994/95:14 av Helena Nilsson (c) till finansministern om folkomröstning före Sveriges anslutning till ett monetärt EU-samarbete	151
1994/95:15 av Lennart Brunander (c) till jordbruksministern om jordbruket och medlemsavgifterna till EU	151

1994/95:16 av <i>Lennart Brunander</i> (c) till jordbruksministern om den svenska jordbrukspolitiken och EU	151
1994/95:17 av <i>Andreas Carlgren</i> (c) till civilministern om subsidiaritetsprincipen inom EU	151
1994/95:18 av <i>Christel Anderberg</i> (m) till justitieministern om åklagarväsendets organisation	151
1994/95:19 av <i>Agne Hansson</i> (c) till justitieministern om onödiga företagskonkurser	151
81 § Kammarén åtskildes kl. 22.44	151